

Face of front board

Rear of front board

Face of fly sheet

From the Re-Typesetter:

I have gone out of my way to reproduce the original book, in terms of format and content, sticking to the original spelling and using the old type, in which the old spelling is best presented.

I have quite deliberately used a very plain font, and avoided, like the plague, the archaic fonts, that try too hard to be 'Irish'. Gael BX Unicode uses the short 'r's, and 's's, and so gives a much more easy to read text than the archaic fonts, which try too hard to be 'arty'.

My belief is that if something lacks function, then no matter how 'pretty' it be, it has no beauty.

My thanks to Breandain, for supplying me with the first part of the book in Seancló.

My appologies to Dave Webb for unpicking his hard work, to get back from his modernised spelling, to the original.

There are, I suspect, some errors in the original, and there are certainly errors in my work.

It is now up to the readers of this book, to notify me of any such errors.

Errors in the original will need to be supported, so that they can be refernced in an Errata, which can be printed on the rear fly-sheet.

Is mise, le meas, Degeë.

daveat168@btinternet.com

Rear of fly sheet

séaona

Séana

an t-áthair peabair ua laogaire
do shaothrúig.

baile-átha-cliait:
THE IRISH BOOK COMPANY,
6 D'OLIER STREET.

—
1907

Síodé an t-aon tabairt amac amáin atá iomlán agus
gobfuil ugharás leis.

Fógarcar sac ceart ar cosnaim.

séadna

CAIBIDIOL A h-AON.

Cois na teine. Peiz, Nóra, Zobnait, Síle beas, agus
Cáit ní buacalla.

Nóra. — A peiz, inis sgeul dúinn.

Peiz. — b'ait liom san! Inis féin sgeul.

Zobnait. — ní'l aon maic inti, a peiz. b'fearr linn
do sgeul-sa.

Síle. — Déin, a peiz. béimíó ana socair.

Peiz. — nac maic nár fanaís socair aréir, nuair a bí
“maora na n-ocht gcós” agham dá innsint!

Síle. — mar sin ní stadfaò Cáit ní buacalla ac am'
prioacaò.

Cáit. — tugaís d'éiteac! ní raóas-sa ad' prioacaò, a
caillicín!

Zobnait. — ná bac í féin, a Cáit. ní raib doinne 'gá
prioacaò ac í 'gá leigint uirí.

Síle. — do bí, astóin; agus mura mbéaò go raib, ní
liúgfainn.

Nóra. — abair le peiz ná liúgfair anois, a Síle, agus
'neósaiò sí sgeul dúinn.

Síle. — ní liúgfad, a peiz, pé ruò a imteócaiò orm.

peiz. — Má's eadò, suis anso am' aice, i òtreó ná féadfaidò doinne tú priocadò a gan fios dom.

Cáit. — Bíodò geall go bpriocfaidò an cat í. A òice bíz, béadò sgeul breag aghainn mura mbéadò tú féin agus do cúid liúigíge.

Jobnait. — Éist, a Cáit, nó cuirfir as sol í, agus béimíod gan sgeul. Má curtar fearas ar peiz ní 'neósaidó sí don sgeul anocht. 'Seadò anois, a peiz, tá gac doinne ciúin as braic ar sgeul uaid.

peiz. — Bí fear ann fao ó agus isé ainim a bí air 'ná séadna. Greasaidòe b'eadò é. Bí tiz beas deas clúctmar aise as bun cnuic, ar taob na foctana. Bí cactaoir súgáin aise do déin sé féin do féin, agus ba ghnáic leis suibhe inti um tráctnóna, nuair a bíodò obair an lae críochnuighe, agus nuair a suibeadò sé inti bíodò sé ar a sástact. Bí mealbóg mine aise ar crocadò i n-aice na teine, agus anois agus airís cuireadò sé a lámh inti agus tógadò sé lán a doirn de'n mín, agus bíodò sé 'gá cogaint ar a suaimneas. Bí crann uball as fás ar an taob amuic de dorus aise, agus nuair a bíodò tairt air ó beic as cogaint na mine, cuireadò sé lámh sa crann san agus tógadò sé ceann des na h-ublaib, agus b'iteadò sé é.

Síle. — Ó, a tiarcais, a peiz, nár deas é!

peiz. — Ciacu an cactaoir nó an mín nó an t-uball ba deas?

Síle. — An t-uball, gan amras!

Cáit. — B'fearr liom-sa an mín. Ní bainfeadò an t-uball an t-ocras de buine.

Jobnait. — B'fearr liom-sa an cactaoir, agus cuirfinn peiz 'na suibhe inti, as innsint na sgeul.

peiz. — Is maic cun plámáis tú, a Jobnait.

ḡobnaic. — Is fearr cun na sgeul tusa, a p̃eiz. Conus
 ḡim̃ciḡ le Séadna?

p̃eiz. — Lá ḡ'á raiḃ sé aḡ ḡéanam̃ bróḡ, cūḡ sé p̃é
 nḡeara ná raiḃ a cūille leaḡair aige, ná a cūille
 snáite, ná a cūille céireac̃. B́í an taoib́ín ḡéanaḡ suas
 aḡus an ḡreim ḡéanaḡ curḡa, aḡus níor b́'folaír ḡó
 ḡul aḡus aḡḃar ḡo soláḡar sul a b́'féaḡfaḡ sé a
 cūille bróḡ a ḡéanam̃. ḡo ḡluaís sé ar maḡoin, aḡus
 b́í tŕí sgillinge 'na p̃óca, aḡus ní raiḃ sé ac̃ míle ó'n
 ḡciḡ nuair a b́uail ḡuine boḡt uime, a ḡ'iaraiḡ ḡéarca.

“ḡaḃair ḡom ḡéirc ar son an tSlánuiḡḡeóra aḡus
 le h-anaman ḡo m̃arḃ, aḡus tar ceann ḡo sláinte,”
 arsa 'n ḡuine boḡt.

Cūḡ Séadna sgilling ḡó, aḡus ansan ní raiḃ aige
 ac̃ ḡ'á sgilling. ḡúḃairḡ sé leis p̃éin ḡo mb́'féid̃ir ḡo
 nḡéanfaḡ an ḡ'á sgilling a ḡnó. Ní raiḃ sé ac̃ míle
 eile ó b́aile nuair a b́uail bean boḡt uime aḡus í cos-
 noḡtaite.

“ḡaḃair ḡom conḡnam̃ éiḡin,” ar sise, “ar son an
 tSlánuiḡḡeóra, aḡus le h-anaman ḡo m̃arḃ, aḡus tar
 ceann ḡo sláinte.”

ḡo ḡlac truaḡ ḡí é, aḡus cūḡ sé sgilling ḡí, aḡus
 ḡ'im̃ciḡ sí. ḡo b́í aon sgilling am̃áin ansan aige, ac̃
 ḡo com̃áin sé leis, aḡ braḡ air ḡo mb́uailfead̃ seans
 éiḡin uime a cūirfead̃ ar a cūmas a ḡnó a ḡéanam̃.
 Níor b́'faḡa ḡur casaḡ air leanḃ aḡus é aḡ ḡol le
 fuaḡt aḡus le h-ocras.

“Ar son an tSlánuiḡḡeóra,” arsa 'n leanḃ, “ḡaḃair
 ḡom ruḡ éiḡin le n-ite.”

B́í ciḡ ósḡa i nḡar ḡóib̃, aḡus ḡo cūaiḡ Séadna
 isteac̃ ann, aḡus ceannuiḡ sé bŕic aráin aḡus cūḡ sé
 cun an leinḃ é. Nuair a fuaír an leanḃ an t-arán
 ḡ'aḡruḡ a ḡealb̃. ḡ'fás sé suas i n-aóirḡe, aḡus ḡo

las solas iongantach 'na súilibh agus 'na ceannaíoch, i dtreo go dtáinig sganraí ar Séadna.

Síle. — Dia linn! a péis, is dóca gur tuit Séadna bocht i laige.

péis. — níor tuit; ach má 's eadh, ba dícheall dó. Cóm luaigh agus d'féadh sé labhairt, dúbhairt sé:—

“Cad é an saḡas duine tusa?” agus isé freagra a fuair sé:—

“A Séadna, tá Dia buíochas díot. Ainseal isead mise. Is mé an trídha h- ainseal gur tuisle d'éiric dó iníú ar son an tsílnuigheóra. Agus anois tá trí gúine agat le fáil ó Dia na glóire. Iar ar Dia don trí gúine is toil leat, agus geobair iad. Ach tá don cómaire amáin agam-sa le tabhairt duit. — Ná dearmáid an trócaire.”

“Agus an ndéir liom go bfaigead mo gúine?” arsa Séadna.

“Déirim, gan amhras,” arsa 'n t-ainseal.

“Tá go maith,” arsa Séadna. “Tá caithoir beag deas súgáin agam sa baile, agus an uile dailtín a chas an isteach, ní foláir leis suíochan innte. An ceo duine eile a suíofa innte, ach mé féin, go gceanglaíod sé innte!”

“Faire, faire, a Séadna,” arsa 'n t-ainseal; “sin gúine breag imíoch gan tairbe. Tá dhá ceann eile agat, agus ná dearmáid an trócaire.”

“Tá,” arsa Séadna, “mealbóigín mine agam sa baile, agus an uile dailtín a chas an isteach, ní foláir leis a dhorn a sáca innte. An ceo duine eile a cuirfá lám sa mealbóigín sin, ach mé féin, go gceanglaíod sé innte, feuch!”

“Ó, a Séadna, a Séadna, ní'l fas agat,” arsa 'n t-ainseal. “Ní'l agat anois ach don gúine amáin eile. Iar trócaire Dé do t'anam.”

“Ó, is fíor duit,” arsa Séadna, “ba dóbair dom é dearmad. Tá crann beag uall agam i leat-taobh mo dorus, agus an uile dailtín a tasan an treo, ní foláir leis a lám do cur i n-áirde agus uall do staic agus do breic leis. An ceo duine eile, ac mé féin, a cuirfí lám sa crann san, go sceanalaid sé ann! — Ó! a daoine!” ar seisean, as sgarthead ar gáiríde, “nac agam a béir an spórt ort!”

Nuair a táinig sé as na trídíob, d’fheic sé suas agus bí an t-aingeal imighe. Dén sé a maicnam air féin ar fead tamail maic. Fé deire tair tair, dúbairt sé leis féin: “Fheic anois, níl don amadán i n-Éirinn is mó ’ná mé! Dá mbéad triúr ceangailte agam um an dtaca so, duine sa cáitair, duine sa mealbóis, agus duine sa crann, cad é an maic a déanfadh san dom-sa agus mé adfad ó baile, gan bia, gan deoc, gan airgead?”

Ní túisge a bí an méir sin cainte ráite aige ’ná tuis sé fé ndeara ós a cómair amac, sa n-áit ’na raib an t-aingeal, fear fada caol dub, agus é as glinneamaint air, agus teine creasa as teac as a dá súil ’na spréaduib níme. Bí dá adairc air mar béad ar pocán gabair; agus meigioll fada liat- gorm garb air, eirball mar béad ar mada rua, agus crúb ar cois leis mar crúb tair. Do leat a beul agus a dá súil ar Séadna, agus do stad a caint. I scean tamail do labair an fear Dub.

“A Séadna,” ar seisean, “ní gá duit don eagla do beic ort rómam-sa. Nílim ar tí do díobála. Ba mian liom tairbe éigin a déanam duit, dá nglactá mo cómairle. Do cloiseas tú, anois beag, ’gá rá go rabais gan bia, gan deoc, gan airgead. Tabarfainn-se airgead do díctin duit ar don coiníll beag amáin.”

“AGUS GREAÐAÐ TRÉ LÁR DO SGAIRT!” ARSA SÉADHNA, AGUS ÉÁINIÐ A ÉAINC DÓ; “NÁ FÉADFA AN MÉID SIN DO RÁÐ SAN DUINE DO MILLEAD LEÓ CUIO GLINNEAMNA, PÉ H-É ÉÚ FÉIN?”

“Is cuma duit cé h-é mé, ac béarfad an oiread airgid duit anois agus ceannócaid an oiread leatair agus coimeádfaid as obair tú go ceann trí mbliagáin nheus, ar an scoingill seo — go dtiocfáir liom an uair sin.”

“AGUS MÁ RÉIÐTIGIM LEAT, CÁ RAĠMAOÍD AN UAIR SIN?”

“CÁ BEAG DUIT AN ÉIST SIN DO CUIR NUAIR A BÉID AN LEATAR ÍDIĠTE AGUS BÉIMID AS GLUAISEAD?”

“TÁIR GEUR-ĆUISEAC. BÍOD AGAT. FEICEAM AN T-AIRGEAD.”

“TÁIR-se GEUR-ĆUISEAC. FEUC!” — DO CUIR AN FEAR DUB A LÁM 'NA PÓCA AGUS ÉARAINĠ SÉ AMAĆ SPARÁN MÓR, AGUS AS AN SPARÁN DO LEIĠ SÉ AMAĆ AR A BĀIS CARN BEAG D'ÓR BREAĠ BUIÐE.

“FEUC!” AR SEISEAN, AGUS SÍN SÉ A LÁM AGUS CUIR SÉ AN CARN DE PÍOSAID ĠLEÓIDTE ĠLEINEACA SUAS FÉ SÚILID SÉADHNA BÓICT. DO SÍN SÉADHNA A DÁ LÁM, AGUS DO LEATADAR A DÁ LAĠAR CUN AN ÓIR.

“GO RÉID!” ARSA 'N FEAR DUB, AS ÉARAINĠ AN ÓIR ĠUIĠE ISTEAC. “NÍ'L AN MARGAD DÉANTA FÓS.”

“BÍOD 'NA MARGAD,” ARSA SÉADHNA.

“SAN TEIP?” ARSA 'N FEAR DUB.

“SAN TEIP,” ARSA SÉADHNA.

“DAR BÓIĠ NA MIONN?” ARSA 'N FEAR DUB.

“DAR BÓIĠ NA MIONN,” ARSA SÉADHNA.

CAIBIDIOL A DÓ.

NÓRA. — 'Seadh! — a péis. Táimí' anso — airís. Tá saothar orm — bíos as ruit. Bí eagla orm — go mbéadh an sgeul ar siúbal Rómam, agus go mbéadh cuid de cailte asam.

Péis. — Am briathar go b'fhanfamaois leat, a Nóra, a laog. Níl a'fadh ó táinig fobnait.

Fobnait. — Mar sin do bí cuigíon asainn d'á d'éanam, agus b'eigean dom-sa dul siar leis an im go beul an gearrta, agus nuair a bíos as teacht a'baile an cómgar, do tuit an oíche orm, agus geallaim duit gur baineadh preab asam. Bíos as cuimneam ar Séadhna agus ar an ór agus ar an b'fear n'Dub, agus ar na spréadai' bí as teacht as a súilib, agus mé as ruit sul a mbeinn déanaí, nuair a tógas mo ceann agus cad do cífinn ac an rud 'na seasam ar m'adai' amac — an gollán! Ar an gceud amarc d'á dtugas air, do tabarfaínn an leabhar go raib a'arca air!

NÓRA. — A diamaise, a fobnait, éist do beul, agus ná bí 'gár mbo'ra' le' gollánaib agus le' a'arcaib. A'arca ar an ngollán! Feuc air sin!

Fobnait. — B'féidir dá mbeiteá féin ann gur beas an fonn ma'gai' a béadh ort.

Síle. — Feuc anois! cia atá as cosg an sgeil? B'féidir go gcuirfeadh cáit ní buacalla orm-sa é.

Cáit. — Ní cuirfí, a Síle. Táir ad' cailín maic anocht, agus tá ana cion asam ort. Mo ghrá' í sin! Mo ghrá' am' croí' de 'sti' í!

SÍLE. — 'Seadò go díreach! Fan go mbéid fearg ort, agus b'féidir ná déarfá "Mo ghrádh í sin!"

NÓRA. — Seo, seo! Stadaidh, a cáilíní. Mise agus mo gollán fé n-dear an obair seo. Caid uait an stoca san, a peiz, agus sgaoil cugainn an sgeul. An bhfuair Séadna an sparán? Is 'mó duine bí i riocht sparáin d'fhágail agus ná fuair.

Peiz. — Cóm luaft agus dúbairt Séadna an focal, "Dár bhrí na mionn!" do táinig achrúadh gné ar an bhfear nDub. Do nocht sé a fiacra síos agus tsuas, agus isiad a bí go dlúite ar a céile. Táinig sórd crónáin as a bheul, agus do teip ar Séadna a déanamh amach cía'cu a gáiríde a bí sé nó a gdrannuigh. Ach nuair feuch sé suas idir an dá súil air, ba dóbair go dtiocfaidh an sgannraid ceudna air a táinig air i dtosa. Do tuis sé go maith nach a gáiríde bí an díolúineach. Ní fheadaí sé riam roime sin don dá súil ba measa 'ná iad, don feuchaint ba malluighfe 'ná an feuchaint do bí acu, don clár éadain cóm dúr, cóm droc aigeanta leis an gclár éadain do bí os a gcionn. Níor labhair sé, agus do déin sé a díceal san a leigint air gur tuis sé fé n-deara an drannuigh.

Le n-a linn sin do leis an fear Dub an t-ór amach airís ar a báis agus do cómairim.

"Seo!" ar seisean. "A Séadna, sin céad púnt a gac ar an gceud sgilling a tuisais uait iníú. An bhfuilir díolta?"

"Is mór an breis í!" arsa Séadna. "Ba cóir go bhfuilim."

"Cóir nó éagscóir," arsa 'n fear Dub, "an bhfuilir díolta?" agus do géaruigh agus do brostuiigh ar an ndrannuigh.

“Ó, táim díolta, táim díolta!” arsa Séadhna, “go raib maic agat-sa.”

“Seo, má ’s eadh,” ar seisean. “Sin céad eile agat ar an tarna sgilling a tuisle uait iníú.”

“Siní an sgilling a tuisle do’n mnaoi a bí cos-noctaithe.”

“Siní an sgilling a tuisle do’n mnaoi uasal ceudna.”

“Má ba bean uasal í, cad do beir cos-noctaithe í? Agus cad do beir dí mo sgilling do breic uaim-se, agus gan agam ac sgilling eile ’na diaid?”

“Má ba bean uasal í! Dá mbéadh a fios agat! Siní an bean uasal do mill mise!”

Le linn na bfochal san do rádh dó, do táinig criic cos agus lámh air. Do stad an drannán. Do luig a ceann siar ar a muineál. D’fheic sé suas ins an spéir. Táinig driic báis air agus cló cuirp ar a ceannaclaibh.

Nuair a chonaic Séadhna an iompáil lí sin, táinig iongnadh a croíthe air.

“Ní foláir,” ar seisean, go neamhcúiseac, “nó ní h-é seo an ceud uair agat ag aireachtaint teacht táirsi siú.”

Do léim an fear dubh. Do buail sé buille dhá crúib sa talamh, i dtreo gur criic an fóid a bí fé chois Séadhna.

“Ciorúghadh ort!” ar seisean. “Éist do beul nó basfar tú!”

“Gadaim párdún agat, a duin’ uasal,” arsa Séadhna go mothamail, “ceapas go mb’féidir gur braon beag a bí ólta agat, trá ’s gur tuisle céad púnt mar malairt ar sgilling dom.”

“Cabarfaínn, agus seacht gcéad, dá dtiocfaid liom baint ó’n dtairbh do dhéin an sgilling ceudna; ac

NUAIR A CHUAIS UAIT Í AR SON AN TSLÁNUIGTEÓRA NI FÉIDIR A TAIRBE DO LOT COÍOCE.”

“AGUS,” ARSA SÉADNA, “CAO IS GÁO AN MAIT DO LOT? NÁ FUIL SÉ CÓM MAIT AGAT TAIRBE NA SGILLINGE ÚO O’FÁGÁIL MAR ATÁ SÉ?”

“TÁ AN IOMAO CAINTE AGAT; AN IOMAO AR FAD. DUBART LEAT DO BÉUL O’ÉISTEACHT. Seo! SINÉ AN SPARÁN AR FAD AGAT,” ARSA ’N FEAR DUB.

“NÍ H-ÉIDIR, A DUBIN’ UASAIL,” ARSA SÉADNA, “NÁ BÉAO DÓICIN NA H-AIMSIRE ANN. Is ’MÓ LÁ I DTRÍ BLIAŠNAIB DÉAG. Is mó BRÓS BÉAO DEUNTA AG DUBINE I SGACHTEAM AN MÉIO SIN AIMSIRE, AGUS IS ’MÓ CUMA ’NA N-OIRFEAO SGILLING DO.”

“NÁ BÍOÓ CEIST ORT,” ARSA ’N FEAR DUB, AG CUR SMUTA GÁIRE AS. “CARAINZ AS CÓM GÉAR I N-ÉIRINN AGUS IS MAIT LEAT É. BÉIO SÉ CÓM TEANN AN LÁ DÉANAC AGUS ’TÁ SÉ INDIÚ. NÍ BÉIO PUINN ŠNÓCA AGAT DE AS SAN AMAČ.”

BÍ SÉADNA SÁSTA.

“TRÍ BLIAŠNA DEUZ!” AR SEISEAN I N-A AIGNE FÉIN. “AGUS NEART DOM CARANZ AS AR MO DÍCEAL. CUIR SÉ BRÍŠ NA MIONN ORM, AC BÉIRIM-SE BRÍŠ GAC MIONA AGUS GAC MÓIDE DUIT-SE, A SPARÁINÍN, ŠO MBAINFEAR CEÓL ASAT! — SLÁN BEÓ AGAT-SA!” AR SEISEAN LEIS AN D’FEAR NDUB.

D’IOMPUIŠ SÉ AR A ŠÁIL CUN TEACHT ABÁILE, AGUS MA D’IOMPUIŠ, SIÚO LE N-A COIS AN FEAR DUB. ŠÉARUIŠ SÉ A COISDÉACHT. ŠÉARUIŠ SEISEAN CÓM MAIT.

“CAO A DÉANFAD?” ARSA SÉADNA ’NA AIGNE FÉIN. “CÍFIO NA CÓMARSAIN É.”

“NÁ BÍOÓ CEIST ORT,” ARSA ’N FEAR DUB. “NÍ FEICFIO DOINNE MÉ AC TÚ FÉIN. NÍ FOLÁIR DOM TÚ CIONNLACAN ABÁILE AGUS EÓLUS NA SLÍGE DO CUR, AGUS

RAÐARC D'FÁGAIL AR AN SCATAOIR SÚGÁIN ÚD, AGUS AR AN MEALBÓIG, AGUS AR NA HUÐ LAIB."

"SAN RAÐ ORÇA MAR CATAOIR AGUS MAR MEALBÓIG AGUS MAR CRANN UBALL! IS BREAG NA TRÍ NEITE DO LOITEADH INDIÚ ORM D'Á MBÁRR," ARSA SÉADNA.

"NÍ H-É SIN AN CEANN IS MEASA DE'N SGEUL," ARSA 'N FEAR DUB. "AC MÁ TAGAN AON CómARSA ISTEAÐ AGUS GO SUÍOFTH SÉ SA CATAOIR, NÍ FOLÁIR DUIT AONTIGEAS DO TABAIRT SAOR Ó CÍOS DO, MAR NÍ BÉIDH AR DO CUMAS É CUR AMAÐ AGUS É CEANGAILTE SA CATAOIR AGAT."

"A DORÓLUINN NA BFEART! CAD A DÉANFAIDH MÁ TÁ TRIÚR CEANGAILTE RÓMAM SA BAILE ANOIS?" ARSA SÉADNA. "D'FÉIDH, A DÚIN' UASAIL, GO BFEADHÁ-SA IAD DO SGAOILEADH. TÉANAM ORT. TÁ MÍLE FÁILTE RÓMAT."

"FOIDHE, FOIDHE! A SÉADNA," ARSA 'N FEAR DUB. "NÍ'L AOINNE CEANGAILTE FÓS. BÍ DOICÉAL ORT Ó CIANAIDH, ANOIS TÁ MÍLE FÁILTE RÓMAM. Á! A SÉADNA, SINÍ AN FÁILTE MAR MAITE LEAT FÉIN."

"'SDÓ! IS AMLAIDH MAR ATÁ SÉ, A DÚINE UASAIL — " ARSA SÉADNA, AGUS D'FEUC SÉ SUAS AR NA H-ADARCAIDH AGUS SÍOS AR AN SGRÚIB.

"Ó TUIGIM," ARSA 'N FEAR DUB. "NÍ TAITNEAN DÉANAMH NA BRÓIGE SEO LEAT, NÁ AN SAĞAS ÓRNÁIDHE ATÁ AR MO CEANN. NÁ BAC SAN. NUAIR A BÉIDH TAITIGE AGAT ORÇA NÍ BFAIGIR LOCT AR BITH ORÇA."

"'SDÓ, GO DEIMHIN FÉIN ANOIS, A DÚIN' UASAIL," ARSA SÉADNA, "AGUS CREID MÉ LEIS, NÍ CÚCA-SAN A BÍOS. AC DÁ BFEICIDH NA CómARSAIN TÚ DO SGANNRÓCAIDH, AGUS BÉADH DÍOBÁIL DÉANTA, D'FÉIDH."

"TAR A BFEACAÍS RIAMH! NÁ FUILIM TAR ÉIS A RÁD LEAT NAÐ BAOĞAL GO BFEICFIDH AOINNE MÉ AC TÚ FÉIN?" ARSA 'N FEAR DUB.

“CÁ ZO MAIT,” ARSA SÉADHNA. “TÉANAM ORC.”

SÍLE. — A CIARCAIS! A PEIG, BA DÓIG LIOM, DÁ
BFEICINN É, ZO DTUITFEADH AN TANAM TUR TEIT
ASAM.

CÁIT. — CADH É AN MAIT DUIT BEIT AS CAINC MAR SIN?
NÁ DÚBDAIT SÉ NÁ FÉADFAH DOINNE É FEISCINT AC
SÉADHNA FÉIN?

SÍLE. — Á! A CÁIT, A GRÁH DIL, CÁ BFIOS DUIT AN RAIH
SÉ AS INNSINT NA FÍRINNE? NÍ CREIDFINN FOCAL ÓN
RÓGAIRE.

CÁIT. — NAC MAIT A THUZ SÉ AN T-AIRGEAD DO SÉADHNA?

SOBHNAIT. — CÁ BFIOS DUIT AR B’AIRGEAD É? D’AIRIGEAS
DUINE ’GÁ RÁH ZO RAIH SEANA MICEÁL RÉAMONN LÁ
I DTIG TABAIRNE I SRÁH AN MUILINN, AGUS ZO RAIH
A DÓ AGUS DÁ CISTIÚN AS BEAN AN TABAIRNE AIR,
AGUS ZO RAIH SÍ AS COIMEÁH A HATA I NGEALL LEIS
AN AIRGEAD. DO CHUAH MICEÁL AMAH SA CLÓS AGUS
DO PIOC SÉ SUAS A CEATHAIR NÓ A CÚIG DE LICÍNÍH
SLINNE, AGUS TAR ÉIS DIABLAIDHEACTA ÉIGIN A DÉANAM
ORCA, THUZ SÉ CHICI ISTEAC IAH, AGUS NUAIR D’FHEU
SÍ ORCA DÓ CEAP SÍ SUR B’ AIRGEAD DLEAGHTAC IAH, AGUS
THUZ SÍ AN HATA DÓ. DEIRCI SUR FOGLUIM MICEÁL
“freemashun” ÓN RÍOIRE, AGUS ZO BFEADFAH SÉ
GABAR A DÉANAM DÍOT, AC DÁ N-AISDREÓCAH AN GAOCH
AGUS TÚ AH’ GABAR, NÁ FÉADFAH SÉ TÚ CHSAH TAR
N-AIS.

SÉAMUS UA BUACALLA. — BAIL Ó DIA ORAIBH ANSO!

PEIG. — Ó, DIA ’S MUIRE DUIT, A SÉAMUIS. DO DRIOSÚR
ATÁ UAIT, IS DÓCA.

SÉAMUS. — DÚBRAH LÉI TEACT ABHAILE LÁITREAC. CHÁINIS
NEILL.

CÁIT. — AIRIÚ GREADAH CÚGAT, A SÉAMUIS! CACHAIN?

SÉAMUS. — Ó CIANAIBH BEAS.

CÁIT. — ḡo ḡtuḡaiḡ ḡia oíḡce mait ḡuit, a p̃eiz, agus
ḡíḡ ḡo léir.

p̃eiz. — ḡo ḡtéiḡir slán, a CÁIT!

CÁIT. — ní 'neósfair a tuille anocht, a p̃eiz?

p̃eiz. — Tá ḡo mait, a CÁIT.

CAIBIDIOL A TRÍ.

Peig. — D'é b'eac̃a-sa, a C̃ait!

C̃ait. — Zo mairir-se, a Peig! Ní veirim ná zo b'fuil
tosać aḡam anoćt.

Peig. — Ambasa t̃á, tosać aḡat or̃ta zo léir ać ar Síle
beaḡ.

C̃ait. — Conus féaḡfainn tosać a beit̃ aḡam ar Síle aḡus
í anso i ḡcómnuiḡe aḡat?

Síle. — beir̃ tosać ar ḡać aoinne anois aici ó t̃á mac
óḡ aḡá ḡriosúr.

Peig. — Éist, a t̃oice. Conus t̃á Neill, a C̃ait?

C̃ait. — T̃á sí zo h-ana m̃ait̃, a Peig, aḡus t̃á an leaḡb̃
zo m̃ait̃ leis. Aḡus ó, zo veim̃in aḡus zo beaḡb̃ta,
a Peig, isé an leaḡb̃ is veise aḡus is ḡleóir̃te
aḡus is ḡile a c̃onaic̃ís riam̃ aḡ' súil̃ib̃ cinn é, aḡus
is mise a m̃átair.

Peig. — Tusa! C̃eapas ḡur b̃í Neill a m̃átair.

C̃ait. — Airiú chnoc air mar sḡeul! ḡar ñóic̃ isí leis.
Ać is mise a ḡaist̃ é.

Peig. — Aililliú! a C̃ait an c̃roíḡe 'stic̃, caḡ ba ḡáḡ
san aḡus ḡan é aḡ ḡul c̃un báis? Nać raiḡ an
saḡart ann?

C̃ait. — Ać, zo b̃feuc̃aiḡ ḡia orainn! Caḡ é sin aḡam
ḡ'á ráḡ! ḡar ñóic̃, níḡ nać ionḡnaḡ, isé an
saḡart a ḡaist̃ é, aḡus mise a šeasaĩm c̃un baist̃í
leis, mé féin aḡus Séamus. Ać caḡ a c̃uir aḡ'
c̃eann é beit̃ aḡ ḡul c̃un báis, a Peig? Ní'l aon
c̃óm̃ar̃taí báis air, ḡia 'ḡá beannaćaḡ! Ná bioḡ
eaḡal ort.

Peig. — 'S'ó, dúbrais ar dtúis gur tú a máchtair, agus ansan gur tú a baist é; agus deir an teaghas Críostaidhe ná féadfaid aoinne ac an sahart é baistead, mura mbéad sé ag dul cun báis agus gan sahart ann.

Síle. — Ní deirim ná gurb amlaid mar atá an sgeul ag Cáit an aimsir seo, ná feadair cos léi cad a déanfaid lám léi.

Cáit. — Fágaim le h-uacht, a Síle, go bfuil an ceart agat. Ní feadair cos liom cad a déanfaid lám liom, agus ní feadar féin cad a déanfaid cos ná lám liom. Dá bfeicfeá é, a Síle, béad árd-cion agat air. Tá oiread-san ceana agam-sa air gur dóig liom go n-íosfaid é!

Šobnait. — Aililiú, a Cáit, cad é sin agat d'á ráid? Níor maic liom go mbéad puinn ceana agat orm-sa, má's mar sin a déanfa liom é!

Peig. — Dé beata-sa, a Šobnait! An bfeacaís Nóra ag teacht?

Šobnait. — Tá sí cúsat an doras istead. Bí sí ag basairt orm-sa fanamaint léi, ac bí eagla orm go scaillfinn don cuib de'n sgeul san Séadna.

Nóra. — Feuc anois, a Šobnait, níor b'fiú duit gan fanamaint liom.

Peig. — Dé beata, a Nóra! Ní gearánta duit. Ní rabais adfaid 'na diaid. 'Sead anois, a cáilíní, droidig aníos anso i gcómgar na teine. Tá an tráchnóna buille beag glas ann féin. Siné! b'féidir anois go bfuilimid go seasair.

Šobnait. — Feuc gur maic a socaruiġean Síle í féin i n-aice Cáit agus gan eagla uirid go bpriocfaí í!

Síle. — Cogar, a Cáit! Cad é an ainim atá air?

Cáit. — Tá éamonn.

PEIG. — AGUS ÉAMONN A ACHAIR. SIODÉ ÉAMONN ÓG — ÉAMONN ÓG UAFLAINN.

IS BREAGH AN AINIM Í, A CÁIT. MOLAIM TÚ!

NÓRA. — AGUS MOLAIM-SE SÉADHNA, A PEIG, MAR FUAIR SÉ AN SPARÁN AGUS CEAD TARANG AS. AC CONUS DO SGAR SÉ LEIS AN RÉICE? NÓ AR SGAR SÉ I N-AON COR LEIS?

SÍLE. — IS BAOĞHALAC NÁR SGAR SÉ AR FOĞHAM LEIS.

PEIG. — NÍOR SGAR SÉ LEIS GO DCHÁNADAR ARAON GO TIG SÉADHNA. IS AR ÉIGIN DO BÍ AGAIR DABARÇA ACU AR AN MBAILE NUAIR A CHONAIC SÉADHNA AIRÍS AN LEANB AGUS AN BRÍC ARÁIN FÉ N' OSGUIL AIGE, AGUS BÍ SÉ SA DHRIUC I N-A DFEACAIR SÉ AR DHÚIS É. DH'FEUC SÉ AR SÉADHNA GO BUIDEAC, AGUS ANSAN DO SGEINN SÉ AS A RAÐARC.

BA ĞAIRIDH DÓIB 'NA DHIAIG SIN GO DFEACAIR SÉADHNA AN BÉAN CHOS-NOCHTAITE, AGUS DH'FEUC SISE LEIS AIR GO BUIDEAC, AGUS DH'OSGAIL SÍ A LÁIM DHEAS I ĞCAOI GO DFEACAIR SÉ AN SGILLING ANSÚD AR CHROÍDE A DHEARNAN AGUS ANSAN DO SGEINN SÍ AS A RAÐARC FÉ MAR A DHEIN AN LEANB.

FÉ CEANN TAMAILL EILE DO CHONAIC SÉADHNA, AG SIÚBAL AR AN MBÓCHAR ROIMIS AMAÇ, AN DHUINE BOCT ĞUR DHUG SÉ AN CHEUD SGILLING DÓ. BÍ DHROM AN DHUINE BOICT LEIS, AC MAR SIN FÉIN DH'AITHIN SÉ GO MAIC É.

“NÍ FÉADHAR,” ARSA SÉADHNA 'NA AIGNE FÉIN, “AR CHOIMEÁD SÉ AN SGILLING A DHUGAS DÓ, FÉ MAR A CHOIMEÁD AN BÉAN A CEANN FÉIN, NÓ FÉ MAR A CHOIMEÁD AN LEANB AN BRÍC.”

NÍ DHÚISGE A BÍ AN MÉID SIN MAICHTHAIM DHEANTA AIGE 'NA DH'IONPUIĞ AN DHUINE BOCT AR A SÁIL AGUS DHUG SÉ A AGAIR ORÇA. DO BÍ DHÁ DHEÓIR MÓRA AG TEACHT ANUAS Ó N-A DHÁ SHÚIL. DO SHIN SÉ AMAÇ A DHÁ LÁIM AGUS IDH AR LEACADH, I DHREÓ GO DHFUAIR SÉADHNA RAÐARC AR A DHÁ DHEARNAN,

agus bíodar araon folam. Nuair a conaic Séadna san, thug sé strac-feucaint ar an bfeair nDub, ac má thug, níor cuir seisean aon tsuim ann. Níor leis sé air go bfeacaib sé an duine boct. Nuair b'feuc Séadna tar n-ais, bí an duine boct imtighthe.

Chomáineadar leo. Níor labhair aoinne acu focal. Fé dheire bíodar ag déanam ar an dtigh. Buail duine des na comarsanaib úmpa agus beannuigh sé do Séadna.

"Dia is Muire duit, a Séadna," ar seisean. "Nac luaft sa lá atáir tagaite abailé ó'n sráib, agus tú ad' aonar leis!"

"Ní raib puinn le déanam agam," ar seisean, agus thug sé strac-feucaint eile ar an bfeair nDub. Níor cuir an fear Dub aon tsuim ann, agus ansan do thug Séadna ná feacaib an comarsa é.

Chadair isteach. Bí an caithoir ansú i n-aise an tinteáin agus gan cor curta di ó fás Séadna í ar maidin. Bí an mealbóg ansú ar crocá, ar an noul gceadna ar a bfeacaib sé ar maidin í nuair a bain sé an dorn déanaic mine aisti. B'feuc an fear Dub orca, ar an scaithoir agus ar an mealbóg. Ansan b'feuc sé ar Séadna.

"Aistiriú í sin," ar seisean.

Chuaib Séadna anonn agus cuir sé a lám ar drom na caithoireac.

"Ó," ar seisean. "Tá sí ceangailte!"

Cuir sé an dá lám uirthi. Ceip air filleaib ná feacaib a baint aisti.

"Ailillíú," ar seisean. "Tá sí com daingean agus 'tá an cos insa tuairgín!"

"Aistiriú an mealbóg," arsa 'n fear Dub.

Chuaib sé suas agus buail sé lám ar an mealbóg.

bí sí cóim ceangailte de tSaoth an falla agus a béad an cloic ar an lic oirthir.

Do stad Séadna agus crom sé a ceann.

“ ‘Sead,’ ar seisean. “Táim réidh anois murab ionann a’s riam. Ní fheadar an tsaoth ná an domhan le céile cad ‘tá le déanamh again. Ní fheadar ó Cúis Árdaithe na hAoi bhíonn cad a déanfaid. D’á fheadas aireachtas a déanfaid uirthi, tiocfaid duine éigin dom’ lom deirig aithneóid, agus suirfid sé inte, agus beid an dútaig ‘na cois de ar am’ timpall! Mairbeóid ar lic mo tinteáin féin mé gan truaigh gan taise! — b’féidir, a duine uasal, go bhféadfá-sa an easgaine a baint díob?”

“ ‘b’féidir go bhféadfainn an easgaine a baint díob’ tar éis é féin ‘gá cur ortha le lán-croíde,” arsa ‘n fear Dubh go searb. “ ‘Nac aige béad an spóirt ortha!’ ——— Ca bhfuil an spóirt anois?”

“Tá an spóirt go h-ainneis anois, aomúighim,” arsa Séadna, “ac má tá féin ní duit-se is cóir é chasadh liom. Is dóca nár déinis féin botún riam. Cia h-í an bean uasal úd a mill tú?”

“Stad! stad! a Séadna! Caitimís uainn é mar botún! Bainfead-sa an easgaine díob so duit ar coinéill ná tráctfair coithe le h-aoinne beo ná marb ar an margadh so atá déanta agat féin agus again-sa le céile.”

“Díob do coinéill agat agus fáilte,” arsa Séadna. “Zeallaim duit ná fuil don fonn orm-sa tráct air le h-aoinne. Is amlaid a bí eagla orm go mbeidfeá ag cairdeáil le duine éigin mar zeall air. Ac má tá dúil agat sinn araon do coimeád rúin air, táim-se lán-tsásta.”

D’imigh an fear Dubh suas agus crom sé síos i n-áice

na cađaoireac, agus le h-órđóis a láime deise d'éin sé fáinne ar an dtalam 'na tímpal, agus tús Séadna fé n-deara gur eiriš, as an áit 'nar cimit an órdós do'n talam, gal mar gal teine, agus gur d'éin an órdós rian ar an dtalam mar d'éanfađ bior dearg iarainn.

Ansan d'feuc Séadna uaiđ ar an gcrann uđall agus sgannrađ air le heagla go mb'féidoir go bfeicfead sé garsún ceangailte tús ann. Cuaiđ sé amac, agus an fear Dub le n-a cois. Ní feacaiđ Séadna don duine sa crann, ac cónaic sé mar a b'ead eun ar an ngeis ab doirde. Bí an t-eun as crođad a sgiacán fé mar a b'ead sé as casađ le h-eiriše de'n crann agus ná féadfađ se é. Tánadar i n-aice an crainn. D'feuc Séadna ar an bfeair nDub. Bí an fear Dub as feucaint suas ar an eun.

"Tá sé ceangailte sa crann, a duin' uasail," arsa Séadna.

Níor labair an fear Dub. Cuaiđ sé anonn cun an crainn agus crom sé síos agus cuir sé órdós a láime deise ar an dtalam as bun an crainn. Ansan do tairiis sé an órdós fan an tailim mór-tímpal an crainn. Cónaic Séadna gal deataige as teact as an dtalam san áit 'nar bain an órdós leis. D'fan fáinne ruađ ar an bfeur as bun an crainn i ndiais na h-órđóige, fé mar fanfađ dá mba iaran dearg a taraiCEOfaí air. D'eiriš an fear Dub 'na seasam nuair a bí an méid sin deanta aige. D'feuc Séadna suas ar b'ara an crainn. Bí an t-eun imcišce. Bí iongnađ ar Séadna nár airiš sé as imteact é. Níor airiš sé don focran sgiacán, ac bí an t-eun imcišce.

Cuadar istead airís ansan. D'éin an fear Dub suas ar an mealbóis agus d'éin sé fáinne 'na tímpal ar an bfalla, agus táinig an gal céadna as an bfalla, agus

‘D’fhan an rian céadna ‘na diais air. An faid a bí sé ar a cromadh tuig Séadna feuchaint gear ar an eirball, mar bí comtrom aige. Conaic sé amuic ‘na bárr ionga mór fada cam téagartha, agus bior níme uirthi, agus í ‘gá síor-casadh féin anonn ‘s anall, anonn ‘s anall, mar bheadh bárr eirbail caite agus é ag faire ar luic.

“Dáir fiaid! A bhoránais, arsa Séadna ‘na aigne féin, “má bíon tochas ort, ní béró díct ingne ort!”

Cóm maic agus dá labarfaidh Séadna, tóg an fear Dubh a ceann agus d’feuch sé air.

“Seadain an ionga san,” ar seisean, “le h-eagla go mbainfeadh sí an tochas díot-sa agus go gcuirfeadh sí teinneas i n-ineadh an tocais ort. Imtigh suas anois agus aistirigh an cátaoir.”

D’imtigh Séadna suas agus isé a bí go creatánach. Cuir sé lámh go haicillíde uirthi, agus má cuir, siúd leis í cóm h-éasga agus bog sí riamh leis. Cuir sé lámh ar an mealbóis, agus ní túisge a cuir ‘ná a coruigh sí anonn ‘s anall fhan an falla. D’feuch sé ar an bfeair nDubh.

“Ó! A buin’ uasail,” ar seisean, “táim ana buídeac díot! Ó! Ó! Ó! go mbuaidíodh dia go h-árd leat, agus a mátair beannuighe!”

Oide! A daoine m’áran agus m’anama! Cóm luaft agus a táinig an focal san as béal Séadna, d’aictear an fear Dubh. Tóg sé suas a dá lámh cóm h-árd leis na h-adarcai. Táinig lasair gorm as a súil. Do rinne an crúb. D’eirigh an t-eirball, do sín an ionga, agus cuir sé an búirt as mar cuirfeadh leóman buile. Do thosnigh an búirt sin le drannuigh agus do bhor agus do neartuigh air gur cric an t-úrlár, gur cric an tigh, gur cric an sliab mór-timpal. Nuair a conaic Séadna an t-aictear agus nuair a aigh sé fuaim agus

neart na búirte sin aς borrað agus aς árouḡað, do
 òéin an tigh bullabáisín 'na tímpal, táinig sgamal os
 comair a súl agus do tuit sé 'na cnaipe ar an úrlár
 gan aithne gan úrlabra.

Síle. — Ó! a p̃eig! Cím é, cím é! Ó! Ó! Ó!

p̃eig. — Éist! Éist! a Síle, a laog. Cað a cíonn
 tú?

Síle. — Ó! fear na n-aðarc, fear na n-aðarc. Cað a
 òéanfað! Cað a òéanfað! Ó!

Cáit. — Aireócað na cómarsain í. Éist, a Síle, mo
 ḡráð í sin!

ḡobnaic. — Tá do máchair aς ḡabáil aníos an páirc, a
 p̃eig.

p̃eig. — Tar i leic, a Síle, agus suiḡ anso am' uct.

Síle. — Ó! Ó! Cað a òéanfað! Cað a òéanfað!
 Ó! Ó!

Máire (máchair p̃eig agus Síle). — Cað é seo ar siúbál
 anso aḡaib? Cað a cuir aς ḡol tú, a Síle, a
 laog?

Síle. — Máise, ní fearar, a mam. Is amlaio a táinig
 sgannrað orm, agus ceapas ḡo bfeaca fear na
 n-aðarc.

Máire. — Fear na n-aðarc! Airiú, cé h-é sin?

Síle. — Fear an eirbail, a measas a ráð.

Máire. — Fear an eirbail!

Síle. — Fear an eirbail agus na h-ionḡan ann.

Máire. — Máise, ḡo deimin féin, a p̃eig, is mór an
 náire tuit é. Tá aos óḡ an baile loitice aḡat.
 Ní fearar an tsaoḡal conus báilighis a bfuil de
 ráiméisib aḡat istigh að' ceann, ná conus
 coimeáðan tú cuntas orca, agus gan tú ac trí
 bliadhna déas cun na bealtaine. Cað é an sḡéal
 atá ar siúbál anois, a Síle?

SÍLE. — TÁ “SÉADHNA,” A MÁM, AC IS DÓIG LIOM GO BFUL
SÉ MARB.

MÁIRE. — SHABAIM-SE ORM NÁ FUIL, AGUS NÁ BÉIR, NÍ FIOS
CAITAIN.

SÍLE. — DÓ’ MAISE, FUAIR SÉ AN T-ANAITHE. DÁ MBEINN
’NA CÁS BÍOS CÓM MARB LE H-ART.

MÁIRE. — MEASAS GO RAIÓ CÚIGEAR NÓ SEISEAR AGAIB ANN.
CÁ BFUL AN CUIR EILE?

PEIG. — IS DÓIG LIOM, A MÁTAR, SUR ÉALUIGEADAR UAIT.

MÁIRE. — NÍOR SHÁD DÓIB SIN. EIRIG, A PEIG, A SHAMAIN,
AGUS FAIG RUO ÉIGIN LE N-IHE DÚINN. GO DEIMIN
NÍ BEAG DE SEÓ AN SGEÓN A CUIREABÚIR SA LEANB SO.
FEUC AIR SIN MAR OSNA A CHAGAN AISTI. NÍ DEIRIM
’NÁ GO BFUL SÍ ’NA COBLAD.

SÍLE. — AC! NÍ’LIM, A MÁM. NÍ’L BLÚIRE COBLATA ORM.
NÍ FIÚ BIORÁN A’S É. NÍOR CUIR AOINNE SGEÓN
IONAM. MÉ FÉIN FÉ NDÉAR É. DÁ MB’ÁIL LIOM SHAN
BEIT AG CUIMNEAM AIR CÓM SHÉAR AGUS A BÍOS NÍ
FEICFINN É. NÍ CUIMNEÓCAD A TUILLÉ AIR, AN
BITEAMNAC. NÍ FEADAR AN TSAOĞAL, A PEIG, CAD A
CUIR FIAÇAIB AIR A LEITHEO DE BÚIRT DO CUR AS.

PEIG. — TÁ DO CUIR OLLAM ANOIS, A MÁTAR. TAR I LEIT
CÚSAM-SA, A SÍLE, AGUS LEIG DOO’ MÁTAR A CUIR
BÍO A CAITEAM. SINÉ!

CAIBIDIOL A CEATHAIR.

Ḡobnait. — AIRIÚ, A ŠÍLE, CÁ BʼFUIL PEIG?

Šíle. — CUIAḐ SÍ ANONN ḠO TIG LIAM UÍ BUAḐALLA. NÍ ŠÁSÓḐAḐ AN SAOḠAL CÁIT ḠAN Í BUL ANONN ḠO BʼFEICFEAḐ SÍ ÉAMANN ÓḠ. TÁIMÍḐ BOḐAR AICI FÉIN AḠUS AḠ ÉAMANN ÓḠ. DÁ MBEIḐFEÁ AḠ CAINḐ LÉI NÍ FÉAḐFAḐ SÍ DÁ FOCAL A LABAIRḐ ḠAN ÉAMANN ÓḠ ḐOIR ḐIAR ḐALL AICI. D'ÁITEÓḐAḐ SÍ ORḐ ḠO DḐUGAN SÉ FÉ NḐEARA Í FÉIN SEACAS AOINNE EILE, ḐEANA FÉIN, AḠUS ḠAN É AḐ SEACḐAIN! AN OÍḐCE FÉ DḐEIRE, SUL AR ḐÁNAÍS, DUBAIRḐ SÍ LE PEIG ḠUR B'Í FÉIN A MÁḐAIR, AḠUS ANSAN ḠUR B'Í FÉIN DO BAIḐT É, AḠUS FÉ DḐEIRE DUBAIRḐ SÍ ḠO RAIḐ EAGLA UIḐḐI ḠO N-ÍOSFAḐ SÍ É!

Ḡobnait. — AMBASA, A ŠÍLE, IS CUIMIN LIOM AN FOCAL ḠO DIAN MAIḐ. BÍOS DÍREAḐ AḠ TEAḐḐ ISTEAḐ AN DORUS NUAIR A AIRIḠEAS É, AḠUS BÍ IONḠNAḐ MO ḐROÍḐE ORM CIA AIR ḠO RAIḐ AN CION ḠO LÉIR AICI. AN DÓIḠ LEAT AN MBEIḐ PEIG ABFAḐ?

Šíle. — NÍ DÓIL. TÁ TAMALL MÓR Ó IMḐIḠEADAR. DUBAIRḐ SÍ LIOM-SA AIRE MAIḐ A ḐABAIRḐ DO'N TEINE, I DḐTREÓ ḠO MBÉAḐ SÍ AR LASAḐ ḠO BREAḠ RÓMAT-SA AḠUS ROIM NÓRA BÁN. AḠUS DUBAIRḐ SÍ LIOM A RÁḐ LIḐ NÁ DÉANFAḐ SÍ AON RÍḠNEAS AḐ ḐÓM BEAḠ AḠUS D'FÉAḐFAḐ SÍ É.

Ḡobnait. — 'SEAḐ! SIḐÍ NÓRA. TÁ TOSAḐ AḠAM ORḐ, A NÓRA.

NÓRA. — MAISE, IS CUMA LIOM, A ḠOBNAIT, NUAIR NÁ FUIL AN SḠEAL AR SIÚBAL. AIRIÚ, CÁ BʼFUIL PEIG?

ḡobnait. — ní béid don cúid de'n sgeál anocht againn is baoghalac. Cuirfeadh féin sgeál a d'innsint dóib.

nóra. — níor cás duit! Cá bhfuil peig, a Síle?

peig. — Tá sí anso, a nóra, a grádhóil. (Tadgaíonn peig agus cáit isteach.)

nóra (le ḡobnait). — Dé maise, sgeimle ort, a coice! — Conus tá éamonn óg, a cáit?

ḡobnait. — 'S dóca go bhfuil sé iite um an dtaca so aici.

cáit. — Oción! Oidé! Is gearr ná féadfaid doinne dul uaidi-seo, tá sí ag iompáil amach óm beisbéala!

ḡobnait. — Ó, is fíor duit, a cáit. níor cuimnígeas riam orm féin. Anndais ar neóin, ní h-ionghad go mbéadh cion agat air agus gur tú féin a máthair. (Sgeardaíonn uile ar gáirí dóib.)

cáit. — Maise, le h-anaman do marb, a peig, sgaol cúgáinn do sgeál, feuchaint an gcuirfeadh sé stop leó san.

ḡobnait. — Déin, a peig, agus bain an cluas díom má bíon gíocs ná míocs as doinne againn.

peig. — Cá bhfuil Síle? Céapas go raib sí ansan anois beag.

cáit. — Sídh anso ar an dtadob tair díom-sa í, a ceann féim' fálainn, mar béadh eun beag ag dul fé circ.

peig. — Airiú, a Síle, a cúid, cad tá ort anois?

Síle. — Ach! ní'l gíob, a peig, ach ní foláir dom mo ceann a clúdach go fóil le h-eagla go gcuirfeadh fear na n-adarc buirct eile as, agus go bfeicfinn airís é.

peig. — ní baoghal duit.

NUAIR A tÁINIS Séadna cuige féin agus d'fheic sé 'na tímpal bí fear na na d'arc imčíghe.

Síle. — Imteacht gan teacht air, an cladóaire!

Peig. — Is dóca nár cuib ba lúga 'ná a fonn a bí ar Séadna an ruo ceudna do ráð leis, nuair a tÁinís sé cuige féin agus fuair sé é féin 'na donar. Bí allus an báis air agus sgarú 'na dá súil, ac 'na daobh san, pé ruo adúbdairt sé, isé ceud ruo a d'éin sé 'ná a lám a cur 'na póca feuchaint an raib an sparán aige, agus ambasa bí. Bí sé ansú sa póca ceudna 'nar cuir sé é, agus isé a bí go breag teann agus go breag trom.

Cuir sé lám i bpóca eile leis, agus má d'éin, fuair sé an dá ceud púnt a tugadh do éar ceann an dá sgilling.

“Dá mb'áil liom sgaoileadh leis an uair úr,” ar seisean leis féin, “béadh trí ceud agam; ac ní d'éanann san deifirigeacht ar biú, mar d'airigeas 'gá ráð é go leanfaid an sparán teann, d'aimdeóin a mbainfí as.”

Cuir sé an t-airgead 'na póca airís, agus cuir sé cuige an sparán go cruinn agus go h-airead sa póca a bí ar an dtaobh istig d'á best. D'eirig sé 'na seasam ansan agus croit sé é féin, agus geallaim duit gur ró gearr a lean cuimne an sgannra d'e.

“'Seadh!” ar seisean. “Ní mór dom capall a ceannaic agus gan beic am' marbhad féin ag dul go dtí an t-Aifrean am' cuis gac domnac agus lá saoire. Agus ní mór dom bó a ceannaic agus gan beic ag braic ar ceann do na h-ublaib beaga san cun an tarta do baint díom. Agus go deimhin is dóca go scaitfeadh pósa, mar conus féadfaínn féin an bó do crúic? Ac pé ruo a d'éanfaid, ní mór dom ruo éigin d'ite láicread. Ní raib a leicéir d'ocras orm le bliagáin!”

D'fheuc sé suas ar an mealbóig agus ar an sca thaoir, agus ambas a bí sórt sgácht' air dul 'na ngoire. Do iniúic sé ar an btaalam go cruinn mór-éimpeal na caithoíre, agus má b'éin, do cónaí sé ansú go gléineac rian na hórdoige. Ceap sé go raib baluit doigte fós féin uaid. Cuir sé bárr a méire ar an sca thaoir. Ní túisge cuir 'na bog sí leis go h-éasca. Cuir san misneac air agus suib sé inti. Bog sé anonn 's anall í; bog sí leis go breag. Bí a aigne sásta. Cuir sé lám sa mealbóig agus crom sé ar a gheim beag mine do cógaint mar ba ghnácht. Cóm luacht agus bí cart air, do cuaid sé amac agus tug sé leis isteach cúpla ceann dos na h-ublaib agus d'it sé iad.

Ar maidin lar na máireac do gluais sé go mocht ag dul ar an aonac go gceannócaib sé capall agus bó bainne.

Ba gearr gur buaileadar na cómarsain uime.

"Airiú, a Séadna, cad d'imicig um tráchnóna indé ort?" arsa duine aca. "Ceapamair go léir gur b'amlaib a tuit caor ar do tig agus go rabais loisgite ad' beahtuib. Níor airigeas riam a leiteib de chóirneig."

"Tá an éascóir agat," arsa duine eile. "Níor chóirneac é ac búirteac mar géimreac tairb."

"Éist do beul," arsa 'n trímab duine. "Cá bfuil an tarb d'féadfaib an búirt úd do cur as?"

"Do bíos-sa," arsa 'n ceatramab duine, "am' suib i mullac caraige an eirneáin agus bí radarc agam ar an dtig, agus nuair airigeas an focrom go léir d'fheucas anonn agus conac mar a b'éad fiolar agus graicín cíor-ub priacán ag eirige i n-áirde sa spéir, agus bí iongnaib orm a ráib go b'féadfaibís a leiteib d'focrom a déanam."

ċiomáineadur leó ar an gcuma san, aš caint agus aš áiteam agus aš cur ċré céile, agus níor labair Séadna focal. Ćoimeáadur an caint cúca féin, agus níor mór leis dóib é. Ní raib dóil ar biċ aige i gcaint, le h-eagla go sleamnócaċ don focal uaiċ do oszlócaċ a aigne. D'á éagmuis sin agus uile, bí fáċ maċtnaim aige a ċoimeáċ ar siúbál é. Bí sé aš cuimneam ar an gcapall agus ar an mboin agus ar caċ a déarfaióis na cómarsain uile nuair a ċífióis ar marcaigeaċt é. D'fiarfócaíóis cá ċfuair sé an tairgeaċ. Caċ é an leaċt-sgeul a béaċ aige le taċairt uaiċ?

Nuair a šroiseadur páirc an donaiš agus ċonaic Séadna na capaill go léir, do ċáinig mearbhall air, agus ní feidir sé caċ ba maċt dó a déanam. Bí capaill móra ann agus capaill beaš, seana capaill agus capaill óša, capaill ċuċa agus capaill bána, capaill šlasa agus capaill breaca, capaill aš siosaraiš agus capaill aš léimriš, capaill a bí go beaš-ċroicinn groiċe cumasaċ agus braimíní gránċa giobalaċa. Eatorċa uile go léir, bí sé aš teip air šlan a aigne do šocarugaċ ar an gceann a ċaitneócaċ leis.

Fé ċeire, do leis sé a šúil ar ċapall ċeas ċíor-ċuċ a bí go fuinte fáisċite aš falaraċt ar fuio na páirce agus marcaċ éadrom lúċmar ar a muin. Ćruio Séadna suas, agus do bašair sé ar an marcaċ. Sul a raib uain aš an marcaċ é taċairt fé nċeara, do šluaiseadur triúr marcaċ eile ċairis amaċ, agus šluaiseadur a gceatrar an páirc siar ar a léim-lúċ. Bí claiċe dúbálta iċir iaċ agus an páirc amuiċ, agus d'imċigeadur a gceatrar go héaša éadrom seólta ċe ċruim an claiċe sin, šan bárr coise tosaiš ná ċeiriš do ċur ann. Siúċ ar ašaiċ iaċ lom díreaċ agus šan órlaċ sa mbreis aš aoinne acu ar a céile. Siúċ

AR AḡAIÒ IAÒ, UCT AGUS CÚM SEANG ḡAC CAPAILL Aḡ CIMILT NAĆ MÓR DO'N BFEUR ḡLAS A BÍ AR AN BPÁIRC, CEANN ḡAC CAPAILL SÍNTE ḡO H-IOMLÁN, CEANN ḡAC MARCAIḡ CROMĆA ANUAS AGUS IAÒ Aḡ ḡLUAISEACĆ MAR ḡLUAISEÓĆAÒ SÍ ḡAOIĆE.

NÍ RAIÒ DUINE, Óḡ NÁ AOSDA, AR AN AONAC NÁ RAIÒ 'NA CÒILḡ-SÉASAM Aḡ FAIRE ORĆA AC AMÁIN FEAR NA MÉARACÁN. NUAIR A BÍODAR Aḡ DÉANAM AR AN DARNÁ CLAIÒE, CUG ḡAC AOINNE FÉ NDEARA ḡO RAIÒ AN CAPALL DUB BUILLE BEAḡ AR TOSAĆ. NUAIR A BÍODAR Aḡ ḡLANAÒ AN CLAIÒE, DO ḡLUAIS AN CAPALL DUB AGUS AN CAPALL BA ḡIORRA DÓ D'Á ÒRUIM, MAR A ḡLUAISEÓĆAÒ AN PRIACÁN, ḡAN BAINĆ LEIS. DO CUIR AN DÁ CEANN EILE NA COSA ANN. D'IMĆIḡ AN FÓD Ó CÒSAIB AN CAPAILL BA SIA AMAĆ, AGUS CUIT SÉ FÉIN AGUS A MARCAC AR AN DTAOB EILE 'CLAIÒE.

“Ó! ! TÁ SÉ MARB!” DO LIÚḡADAR NA DAOINE ḡO LÉIR. NÍ RAIÒ AN LIÚḡ AS A MBEUL NUAIR A BÍ SÉ CUG AIRÍS, AC MÁ 'SEAÒ BÍ A CAPALL BACAĆ AGUS B'ÉIḡEAN DÓ FILLEAÒ.

SIÚD AR AḡAIÒ AN TRIÚR AGUS AN T-AONAC Aḡ FAIRE ORĆA, NA DAOINE Cóm CIÚIN SIN ḡUR AIRIḡ SÉADNA ḡO SOILÉIR NA BUILÍ Fuinte CEOLMARA TÓMAISTE CRUAÒA A BUAILEAÒ COSA NA ḡCAPALL SAN AR FÓD NA PÁIRCE, DÍREAĆ MAR BÉAÒ RINNCEÓIR Aḡ RINNCE AR CLÁR.

CUG SÉADNA FÉ NDEARA UM AN DTACA SO ḡO RAIÒ AN CAPALL DUB ḡO MAIĆ AR TOSAĆ, AGUS É Aḡ DÉANAM, CEANN AR AḡAIÒ, AR BATA A BÍ 'NA SÉASAM 'SA PÁIRC AGUS ÉADAC ÉIḡIN DEARḡ 'NA BÁRR. SIÚD TÍMPAL AN BATA SAN É. SIÚD 'NA DÍAIḡ AN TARNÁ CAPALL. SIÚD 'NA DÍAIḡ SIN AN TRÍMAÒ CAPALL. SIÚD AR AḡAIÒ I NDÍAIḡ A CÉILE IAÒ, I LEIĆ NA LÁIME CLÉ, SOIR Ó CUGAIÒ, AN CAPALL DUB AR TOSAĆ, AGUS É Aḡ BOḡAÒ UACĆA. DO ḡÉARUIḡ AN CAPALL DEIRIḡ

agus bí sé aḡ breiḡ suas ar an darna capall. Do ḡéaruiḡ san, agus bíodar araon aḡ breiḡ suas ar an ḡcapall noub. Ansan do cónaic Séadna agus an t-aonac an raḡarc. Do shearḡ an capall dubh san é féin, do bḡs an marcaḡ an tsrian cuige, agus siúḡ amac é mar a ḡluaiseócaḡ cú agus ḡur dḡiḡ leat ná raiḡ cos leis aḡ baint le talam, ac é aḡ imḡeaḡt i n-aice an talim mar a bḡaḡ seabac.

Le n-a linn sin d'eiriḡ liúḡ fiaḡ ó'n áit coir cuaiḡ ḡo raiḡ na capall aḡ déanam air. Do tḡsaḡ an liúḡ mór-tímpal an aonaiḡ. b'éigean do Séadna a méarana do cur 'na cluasaib nó ḡo sḡoilḡfí a ceann. Bí ḡac aoinne aḡ ruiḡ agus ḡac aoinne aḡ liúiriḡ. Do riḡ Séadna agus do liúḡ sé leó agus ní raiḡ a fíós aige caḡ ar a shon.

Nuair a staḡ an ruiḡ agus an liúireac, do cónaic Séadna ar a aḡaiḡ amac seisear nó móir-seisear d'aoine uaisle agus ceann feóla agus bolḡ mór agus culaḡ éadaiḡ uasail ar ḡac aoinne acu, agus iaḡ aḡ caint le n-a céile agus aḡ feucaint ar an ḡcapall noub.

"An mór ar a ndíolḡa é?" arsa duine acu leis an marcaḡ.

"Ar míle púnt," arsa 'n marcaḡ.

Nuair airiḡ Séadna an focal san, d'iompuḡ sé ar a sáil, á ráḡ 'na aigne féin, "Ní bḡaḡ aon ḡnó aḡam dé. Do marbócaḡ sé mé."

Cia bḡaḡ ar an dtaobḡ tiar de ac fear na méaracán!

"Marbócaḡ sé tú, an eaḡ?" arsa fear na méaracán. "Aiḡé maise, ḡreadaḡ cúḡat! a ḡréasaḡe biḡ buíḡe na mealbḡige, de síol taoibíní ruaḡ agus meanuicí ramar agus bréan-brḡḡ, murab ort atá an t-eiriḡe i n-áirḡe, aḡ teaḡt anso cun capall a ceannaḡ agus ḡan pingin do' póca!"

NUAIR AIRIĞ SÉADHNA AN MÉID SIN DO DORUÍD SÉ I LEAD
 TAOIB. DO SLEAMNUIG SÉ LÁM LEIS SÍOS 'NA PÓCA.
 AMBASA BÍ SÉ FOLAM! CUARDUIG SÉ PÓCA EILE —
 FOLAM CÓM MAIT! CUIR SÉ LÁM ISTEAĆ 'NA BROLLAĆ, AG
 LORG AN SPARÁIN. NÍ RAIÖ A CUAIRISZ ANN. CUS SÉ
 STRAC-FEUCAINC AR FEAR NA MÉARACÁN. BÍ SÉ SIN I
 BFEIGIL A ĞNÓĆA FÉIN, SZAN AON TSUÍM AIGE I SÉADHNA AC
 CÓM BEAG AGUS NÁ FEICFEADÖ SÉ RIAM É.

“SEADÖ!” ARSA SÉADHNA LEIS FÉIN, “TÁ DEIRE LEIS AN
 MUSTAR. IS USAID E Ó BAINEADÖ AN EASZAIN DE'N
 MEALBÓIG AGUS DE'N CACAOIR AGUS DE'N CRANN. NÍ DÓCA
 SZUR B'FÉIDIR Í A BEIC CURĆA SUAS AIRÍS. PÉ I N-ÉIRINN
 É, NÍ'L AZAM LE DÉANAM ANOIS AC DUL AGUS FEUCAINC
 AN BFEADFAINN RAINC LEADAIR A CEANNAĆ, AGUS DUL AGUS
 CLAOID LEIS AN ĞNÓ IS FEARR ATÁ AR EÓLAS AZAM. MÁ'S
 BRÉAN-BRÓZA IAD NÍ BFAIGIO NA DAOINE A CAITEAN IAD
 AON LOĆT ORĆA. IS MAIRZ NÁ BÍON SÁSTA LE N-A CUID
 FÉIN, D'Á LUÍGEAD É. DÁ MBÉADÖ MO CRI SZILLINGE AZAM
 ANOIS DO DÉANFAIDIS MO ĞNÓ CÓM MAIT LEIS NA CEUDTAIB
 ZO LÉIR. AC TÁ ZO MAIT. NÍ FEARR BEIC AZ CAINC AIR
 MAR SGEUL. RAĞAD AZ TRIALL AR DIARMUID LIAĆ AGUS
 B'FÉIDIR ZO DTAÖARFAÖ SÉ RAINC LEADAIR AR CÁIRDE DÖM
 CUN ZO DTIOCFADÖ AIRGEAD NA MBRÓZ ISTEAĆ. CUS SÉ
 CÁIRDE CEANA DÖM, AGUS DÍOLAS É ZO CRUINN AGUS ZO
 MACÁNĆA.”

UM AN DTACA ZO RAIÖ AN MÉID SIN MACĞNAIĞĆE AIGE,
 BÍ SÉ AZ DÉANAM, CEANN AR AĞAIÖ, AR DÖRUS DIARMUDA.
 BÍ DIARMUID FÉIN 'NA SEASAM DÖIR DÁ LÍĞ AN DÖRUIS.

“AIRIÚ, A SÉADHNA, AN TÚ SAN?” ARSA DIARMUID.

“IS MÉ CEANA,” ARSA SÉADHNA. “AN BFULIR ZO
 LAIDIR, A DIARMUID?”

“TÁ AN TSLÁINTE AZAINN, MOLAÖ LE DIA D'Á CIONN!
 AC CAD É SEO D'IMĆIG ORĆSA LE DÉANAIGE? TÁIR I

mbeul gac aoinne, agus ní mar a céile don dá sgeul ná don dá tuairisg ort. Deir tuine go bfeacaís sprí. Deir tuine eile gur tuit an tig ort. Deir tuine eile gur mairb splannc tú. Deir an ceathramh tuine go bfuaraís airgead as dul amú. Agus mar sin dóib, gac aoinne agus a socaruigha féin aise ort. Cad a déinis? Nó cad tá ar siúbal agat? Nó cad fé ndear an obair seo go léir?”

“Ní feadur an tsaogal, a diarmuid. Ac dar liom-sa tá don níó amáin soiléir go leor. Is é sin ná fuaras airgead as dul amú. Is dóca dá bfuiginn ná béinn as teacht anso anois as braic air go bfuiginn raint leathair uaitse ar cáirde mar a fuaras céana.”

“Maise, anndais féin geóbdair agus fáilte. An mór atá uait?”

“Dá mbéad oiread agam agus a déanfaid bróga do beirt níor beag liom é an turus so, agus nuair a beirís sin díolta agus an t-airgead agam, díolfaínn tusa agus tógfaínn tuille.”

“Tá sé cóm mair agat an tuille do breic leat anois d’aon iaraic. Beir leat luac púint.”

CAIBIDIOL A CÚIG.

ḡobnait. — Feuc naç amlaioð do ðéin licíní slinne ðe'n
AIRGEAD MAR A ðÉIN D'AIRGEAD MÍCÍL RÉAMOINN.

peig. — ní h-é sin adúðraís ceana, a ḡobnait, aç gur
ðéin Míceál AIRGEAD ðes na licíníð slinne.

ḡobnait. — 'Sóó, do ðéin, leis, aç má 'sead do ðéin
licíní slinne ðe'n AIRGEAD AIRÍS.

nóra. — 'ḡcloistí! Naç cuimín le n-ár ḡcluasaib tú
'ḡá ráð linn ḡo ðtuḡ sé an t-AIRGEAD isteaç cun
na mná, agus gur feuc sí air agus gur ceap sí
gur b'AIRGEAD ðleaḡtaç é, agus d'á cómarça san
féin ḡo ðtuḡ sí ðó an hata?

ḡobnait. — 'Sóó, do ceap, leis, agus do tuḡ. Aç is
'na ðiaig sin do ðéin licíní slinne AIRÍS ðe'n
AIRGEAD.

nóra. — Agus conus féadfað licíní slinne a ðéanam
AIRÍS ðe, mura mbainfead Míceál féin an ðiab-
laíðeaç ðe?

Cáit. — Agus cá bfiós ná gur bain?

nóra. — Dúðairt sí gur imḡiḡ sé air abailé nuair a
fuair sé an hata.

ḡobnait. — Má 'sead, bí sé i sráio an mUILINN AIRÍS
seachtmain 'na ðiaig sin, é féin agus taðḡ na
n-Uð, agus cuadair isteaç sa tiḡ ceudna agus do
ḡlaoiḡ Míceál ar an mnaoi i leaç-taioib. “Tá a
ðó agus d'á tistíún aḡat orm,” ar seisean. “Seo
ðuit é.” “ní'l aon ðó agus d'á tistíún aḡam-sa
ort,” ar sise. “Tá, ḡo macánta,” ar seisean.
“Seo ðuit é.” “'Sóó, ðeirimse ná fuil,” ar
sise. “Naç cuimín leat,” ar sise, “ḡo raðas aḡ

coimeáð do hata, agus gur solátruis an t-airgead i mball éigin agus go dtuais dom é?" "Cad do déinis leis?" arsa Míceál. "Níor déineas don rud leis," ar sise. "Tá sé anso sa bosca fós aham." "Ba maic liom é a feiscint," arsa Míceál. "Tá sé ansú," ar sise, "sgilling agus dá réal agus dá cistiún. Tar i leic," ar sise, "go bfeicir féin airís iad." Do cuadar anonn go dtí an bosca agus d'osgail sí é, agus nuair feuc sí isteach ann agus a conaic sí na licíní slinne, d'iompuiḡ sí ar Míceál agus d'feuc sí air mar feucfað sí ar mada uilc. "Seo," arsa Míceál, aḡ sínead an airḡio cúici. "Coimeáð é!" ar sise. "Agus fás mo cís! Tá an mac mallaḡtan ann, agus ionat-sa cóm maic! Sḡrios!" ḡeallaim-se duit gur imcís an beirt agus dicitheas ortá.

Síle. — Ní feadad cad a déin sí leis na cúis licínib?

ḡobnait. — Ní feadad, a Síle. Ac 'sé mo cuairim go bfuadad an taob amuic de dorus cóm luac leis an mbeirt.

Síle. — Ní leisfead eagla dom mo lám a cur ortá.

Cáit. — D'airḡeas-sa gur déin sé ḡadad de ḡadḡ na n-Ub.

ḡobnait. — Níor déin, ac is amlaib a cuir sé an sḡuab aḡ ḡadáil air. Cuir sé fiaḡaib ar an sḡuaib ḡadḡ a cur amac as an dtiḡ.

Nóra. — Airiú, conus, a ḡobnait?

ḡobnait. — Is amlaib a bíodad go léir, lán an bail acu, bailiḡte tair aḡ tiḡ ḡadḡ na n-Ub, agus iad aḡ imirt cártaí, agus d'eiriḡ acran éigin eatorḡa, i dtreó go ndúbdairt Míceál le ḡadḡ, "Mura n-éistir do béal," ar seisean, "d'éanfaḡ ḡadad

"óiot." "Ní féadfa é," ARSA TADG. "O'féad-
 fainn," ARSA MICEÁL. "Ná déin don dá cuib deo'
 óiceal," ARSA TADG. "An mar sin é?" ARSA
 MICEÁL. "Is mar sin," ARSA TADG. "Feiceam
 anois cad a féadfair a déanam." TARAINN MICEÁL
 leabhrín beag duib amac as a póca, agus bí fabaraí
 dearg ar na billeógaiib aige, agus crom sé ar é
 léigead. I gceann tamail do stad sé, agus
 o'feuc sé ar TADG. "Níl ac don contabairt
 amáin sa sgeul, a TADG," AR SEISEAN. "Dá n-
 aistireócad an gaoth agus tú do' gabar, ní feud-
 fainn tú casad tar n-ais." "Aib, agus a
 biceamnaig na croice duib, cad 'na taob nár
 innsis é sin ar dtúis dom?" "Táim 'gá innsint
 anois duit, agus níl agat ac a ráb liom stad i
 nam." "Stad, má 'sead!" ARSA TADG. "Ní
 creidfinn ó'n saogal go b'féadfa é déanam, ac mar
 sin féin ní misde liom leigint duit beic ag imirt
 do cuib cleas ar duine éigin eile." "Bíod
 geall," ARSA MICEÁL, "go gcuirfid an sguab an
 doras amac tú má deirim-se léi é déanam." O'feuc
 TADG AR AN SGUAB. Bí sí 'na seasam i
 n-aice an doruis. Sguab breag nua trom do b'
 ead í. Šáireadar an cuibeadta nuair a airigeadar
 an focal. "Ní cuirfeá féin amac mé," ARSA TADG,
 "agus is deacair a ráb go gcuirfeá fiaçaiib ar an
 sguab rud a déanam ná féadfa féin a déanam."
 "Ní cuirfinn féin amac tú," ARSA MICEÁL. "Agus
 dá mbéad bata maic agat níl don ceatrar anso
 do cuirfead amac tú." (Bí ainim TADG i n-áirde
 le méib a nirt ó'n lá úb a gaid sé ar an móir-
 seisean a lean ó Šráib an Múilinn é cun a marbta.)
 "Ac cuirfead-sa geall leat anois go gcuirfid an

squab san tíos amac tú.” D’aimsigh Tadhg a bata, agus do labhair Mícheál leis an squaib. Seasaim Tadhg i lár an tíge. D’eirigh an squab agus thug sí iaraict ar é bualað ioir an dá súil. Bí an bata go maic agus an cúisle láidir, agus ambasa cosain Tadhg a ceann agus a ceannaça, ac do buail sí ins na cosaib é, agus do buail sí ins na loirgñib é, agus do buail sí ins na glúinib é, agus do buail sí ins na ceatramnaib é, agus ins a’ drom, agus ins na h-asnaigeaçaib, i dtreo ná feidir sé ar ball cao a bí ag imteaict air. Fé òeire do liúig sé an doras d’osgailt dó, agus geallaim duit gurað é b’fada leis go raib sé amuic.

Síle. — Bí an lám a bí sa squaib ró láidir dó!

Cáit. — Is mór an iongnadh san go deimin! B’féidir dá bfaigead Tadhg raðarc ar an t-é go raib a lám inti, ná rağað an sgeal cóim saor leis agus cuaið. Agus feuc i leic orm, a gobaicit. Conus féadfað licíní slinne óéanam d’airgead séadna, agus nac de licínib slinne a déineað é?

Gobaicit. — Cá b’fios duit, a Cáit, cao de gur óéin fear na n-aðarc é? Dar ndóic, tá a fios ag an saogal nac go macánta ná go dleagtaç a fuair sé é.

Peig. — Pé cuma ’na b’fuair sé é, níor óéin don licíní slinne òe, nó má óéin, níor fanadur i bpócaib séadna. Bíodur san folam go leór aige nuair a bí sé ag fáğail an leatair ó òiarmuid liaç. Fuair sé an leatár agus an céir agus an snáç, agus thug sé ağaið ar an mbaile, agus geallaim duit go raib an mórdáil bainte òe glan.

Nuair a táinig sé a’bail, agus é go tuirseac tñáicte troma-cróíðeaç, agus nuair a conaic sé an caçaoir agus

an meabóg agus an crann uball, agus a cuimniú sé ar na trí gúideanaib breagha do loiceadh, táinig seirbtean agus canncar agus buaiream aigne air, i dtreo nár féad sé greim mine ná uball do blaiseadh. Chait sé é féin sa cátaoir, mar bí an tuirse air, agus ba gearr gur cuic a codladh air.

Thug an fear bocht an oíche ar an áit sin. Nuair d'osgail sé a súile bí an lá díreach ag eirí. Bí an fuacht tar éis dul naic mór tré n-a croí. Bí sé tamall beag 'na d'úiseacht, sul ar cuimniú sé ar an sparán agus ar an bfeair nDub, agus ar iomláine eactra an lae roime sin. Ní túisge coruig sé é féin 'ná a mothuig sé an t-ualach i bpóca na beiste. Cuir sé a lám isteach. Cad a béadh ann ac an sparán!

"Maise, an bfeacaib don Críostaidhe riam a leicéir sin d'obair?" ar seisean, agus tarraing sé amach é. Cuir sé a lám i bpóca a briste. Bí an dá ceud púnt ann go lom slán!

"Seadh!" ar seisean, "mura bfuil buairete ag an méir sin gnótha ar a bfeaca-sa riam de neitib iongantacha! Ní féadfaid sé beic agam a gan fios dom! Cuaradh? Níor cuaradh go dtí é! Don ní d'ac mo méireana a cur amach tré cúinnib na bpócaí! Cuaradh? Is mé cuaruig iad, má cuaruigeadh pócaí riam! Folam? Bíodar cóm folam — cóm folam agus bíodar riam, agus níor beag dóib sin. Ní féadfaidís beic níos folama. Má 'seadh, cá raib an t-airgead an faid a bíos ag cuaradh? Cár imtigh sé? Cár fan sé an faid a bí sé imtighthe? Cía thug tar n-ais é? Cad é an brí agat leis an obair? Siní an ceist. Siní an aob. Cad é an tairbe dóm-sa sparán trom teann a beic agam am' póca agus dá ceud púnt airgid, agus ansan mé dul ar an aonac agus neart a beic do gac

sprealairín fir méaracán mé cáineadh ós cómair na
 zcómaran, agus 'gréasaíde beas buíde' a tabairt
 orm, agus 'taoiúiní ruaða' agus 'meanuicí ramra'
 agus 'bréan-bróga' a casað liom, agus é fógairt ós
 cómair an donais ná raib pinín am' póca? Má 's ar
 a margað a mairean zac doinne, ní h-é margað na
 leanb is gnaic leó a déanam. Agus má 'sé sin margað
 gur cuireadh brí na mionn orm-sa mar geall air, is
 suarac le rá é. 'Béid sé com teann an lá déanaí
 agus tá sé anois' ——— anois, ní h-iongnadh dó
 san!"

Comáin sé leis as caint leis féin ar an gcuma san
 go ceann abfadh. Fé deire do preab sé 'na suide.

"Ragadh anois láiteac," ar seisean, "agus díolfaid
 Diarmuid, agus tabarfaid tuille leat air abail leiom."

Comáin sé leis ceann ar aghaid, agus níor stad cos
 leis go dtí go raib sé ar aghaid tíge Diarmuid amaí.

Bí Diarmuid 'na seasam idir dá líg an doruis ar an
 gcuma sceudna 'na raib sé indé roime sin. Ba gnaic
 leis a lán dá aimsir a caiteam mar sin 'na seasam sa
 doruis agus a guala leis an ursain, agus é as feuchaint
 síos an bótar agus suas an bótar, síos an bótar agus
 suas an bótar, zac re dtamall.

"Airiú, a Séadna, cad d'imicis ort?" arsa
 Diarmuid.

"Anois, níor imicis faic, a Diarmuid," ar seisean
 "ac do tánaí cúgat-sa le' cuib airgid. Seo duit
 é." Agus do sín sé púnt cuige.

"Ní raib sé abfadh gan teac isteaí cúgat," arsa
 Diarmuid, agus do cuig sé feuchaint greannmar ar
 Séadna, fé mar béadh amras aige nár b'as an gcéir
 a fuair sé an t-airgead.

Cuig Séadna an feuchaint, agus dúbairt sé, "Bí sé

seo geallta dom roimis an donac agus ní bfuaras é go dtí iníú.”

“Airiú,” arsa Diarmuid, “agus cao ba gá an diúneas go léir? Ná déanfao sé an gnó i gceann seachtmáine nó coisctígis? Táir cóm suaithe agus dá mba ná leisfeá do taob ar don leabair le trí oíche. An raibais amuic i naon ball aréir?”

“Amuic i n-aon ball aréir? Cá mbéinn amuic aréir, Airiú? Ní raibais go deimhin. Ac nuair a chuaas abailé ón donac, do shúideas sa cataoir agus do tuit mo cóbla orm, agus geallaim duit gur fánas ansan go maidin iníú.”

“Dómaise, is greannmar san de! Agus feuc, nuair a bís as fágaint an tíge seo um tráchnóna iníe ní raib don rian díge ort, agus bí sé na tráchnóna mór luac. Cár fánais?”

“Maise, beannaict Dé le h-anaman do marb, a Diarmuid, agus leis dom féin. Níor fánas i n-aon ball ac dul abailé láitreac. Ní h-ól ná imirt a bí as déanam buarcta dom, geallaim duit é.”

Do sín sé an púnt cun Diarmuid, agus tug sé a bótar air gan a tuille rígnis, ar eagla go gcurfaí a tuille ceisteanna air. Bí sé ceapaithe luac a trí nó a ceathair de púntaib eile do tabairt leis, ac bi sgannrao air go bfiaprócao Diarmuid de cia tug an t-airgead do.

As gabáil an bótar abailé do, do bí a aigne agus a inntinn tré n-a céile, agus é as cur agus as cúiteam, as cur agus as cúiteam, a d'iarrao a déanam amac cao d'imctig ar an airgead lá an donais.

“Dá mbéinn as maactnam air go ceann bliana ó iníu,” ar seisean, “ní féadfaínn a tuisint cao é an brí as atá leis.”

AGUS I gCAITEAM NA SLÍGE NÍOR SGAR AN LÁM CLÉ LEIS AN DTAOBH DE'N BÉIST GO RAIB AN SPARÁN LASTIĞ DE, AGUS DO BÍ AN LÁM DEAS SÁIĞTE GO H-UILLINN I BPÓCA AN BRÍSTE AIGE, AGUS É AG CUR AN ÓIR TRÉ N-A MÉIREANAIBH.

SÍLE. — CAO É AN TAIRBE DEIN SÉ DO BEIĞ 'ĞÁ CUR TRÉ N-A MÉIREANAIBH, A PEIĞ?

PEIĞ. — NÍ FEADAR AN TSAOĞAL, A SÍLE, AC BÍ SÉ 'ĞÁ DEANAMH, PÉ 'N ÉIRINN É, AGUS NÍOR STAO SÉ DO GO DTÁINIĞ SÉ ABÁILE. BÍ SÉ I BFONN NÍ B'FEARR CUN NA MINE AGUS CUN NA N-UBALL AN UAIR SIN 'NÁ MAR A BÍ SÉ INDE ROIME SIN, AGUS D'IT SÉ A DOÍĞIN DOIBH. BÍ SÉ AG IĞE AGUS AG MACTHAMH GO CEANN ABFAH. FÉ DEIRE DO STAO SÉ AGUS BUAIL SÉ BUILLE DÁ BOIS AR A LEAT-ĞLÚIN.

“DAR AN BPORTÚS!” AR SEISEAN, “DÁ BFEICEDH DIARMUIDH AN CAPALL DOBH UO CEANNUIĞTE AGAM, NÍ FIOS CÁ STAOFAIBH NA CEISTEANA. NÍ BÉADH DON BREIĞ AGAM AR DOUL UAIH. TÁ SÉ RÓ ĞÉARCÚISEAC AR FAH. NUAIR A TABARFÁ LEAT-SGEUL DO AGUS BA DOÍĞ LEAT GO MBEIDHEÁ REIH LEIS, IS AMLAIOH A BÉADH SÉ I N-ACRAN IONAT NÍOS DAINĞNE. B'FEIDIR, TAR ÉIS AN TSAOĞAIL, ĞURAB AMLAIOH MAR IS FEARR É NÁR CEANNUIĞEAS CAPALL NÁ BÓ. IS CUMA LIOM Ó TÁ AN TAIRGEADH AGAM. MARBOCHADH AN CAPALL UO MÉ, AGUS ANSAN NÍ BEIDH NA TRÍ BLIADNA DEUĞ FEIN AGAM. AGUS ÓIR NÁR CEANNUIĞEAS AN BÓ NÍ ĞÁH DOBH BEIĞ AG LORĞ MNÁ CUN A CRUIDHE. B'FEIDIR NÁR B'FEARR RIAMH É MAR SGEUL. ‘AN RUO BA MEASA LE DUINE ‘NÁ A BÁS, NÍ FEADAIR SÉ NÁ ĞUR B'É LÁR A LEASA É!’ DEANFAH NA BRÓĞA SO, AGUS ANSAN RAĞADH AG TRIALL AR DIARMUIDH AGUS TABARFAH LIOM LUAC DÁ PÚNT, AGUS ANSAN LUAC CEITRE BPÚNT, AGUS MAR SIN. HA! HA! A DIARMUIDH, SEADH! SEADH! SEADH! SLEAMNÓCHADH AN SGEUL SUAS A ĞAN FIOS DUIT. NÁR MÓR AN DALLACÁN MÉ NÁR CUIMNIĞ AR AN SLÍĞ SIN AR DTÚIS? DAR NÓIN NÍ BÉADH NÍH AR

bíť ba measa dom 'ná ainim airgid do òul amac orm
láitread bonn mar sin. Déarfáí gurab amlaib do
goibeads ó òuine éigin é. Ac nuair a curfar amac i
nòiaig a céile é, ceapfaib gac doinne, níò nác iongnab,
gur as mo céirb a béirb sé déanta agham."

Nuair a bí an méib sin socaruğab aigne déanta aige,
tós sé greim eile de'n min agus o'ic, agus o'aimsig
sé uball eile agus do coğain. Ansan do tarainğ sé
cuige a cuib leatair agus a cuib céarac agus a cuib
snáite agus na meanuicí caola agus na meanuicí
ramra agus na cip, agus do crom sé ar obair. Nuair
a bíob sé ag obair ba beus leis beic ag síor-crónán,
agus sibé an port is mó a bíob ar siúbail aige:—

Ó! greadab 's duais ort,
A caillig ruainnig
tuğ orm fuac
ban éirean

Go bfuil óá cluais ort
Cóm mór le sluasaid
A's pus ró mór mar
beul ort!

Óá bfağainn ó'n ruactaig
Go port abann móire
'ğus malla ó tuaid mar
Spré leat,

An claoideac ruab 'ğus
A bfuil de buaid ann
Ní sínfinn suas mo
šaoğal leat.

CAIBIÓIDÍOL A SÉ.

SOBHNAIT. — BA òEAS AN CRÓNÁN É. AC NÍ FEADAR CAD UIME SUR TUGAÒ “CAILLEAC RUAINNEAC” UIRCI. IS DÓCA SURAB AMLAIO DO BÍ FEASÓS SGÁINTE UIRCI, MAR ATÁ AR ČAILLEAC NA MBROC.

CÁIT. — CÉ DÚIRT GO RAIÒ FEASÓS AR ČAILLEAC NA MBROC?

SOBHNAIT. — Ó, GO DEIMIN, A ČÁIT, TÁ SÍ UIRCI. BÍOS-SA 'NA H-AICE, AGUS D'FEUCAS GO CRUINN AR A SMEIGÍN, AGUS TÁ SÉ LÁN DE RUIBÍÒ MÓRA FADA RAMRA AGUS IAO LIAČ MAR A ÒEAÒ ZUAIRÍ. NUAIR A ČONAIC SÍ MÉ 'ŽÁ DTAĐAIRT FÉ NĐEARA, DO ŽÁIR SÍ AGUS ČIMIL SÍ ĐEM' EUDAN IAO, I DCREÓ GO MB'ÉIGEAN ĐOM LIÚŽAÒ LEIS AN NZIGILT.

CÁIT. — IS MAIRZ NAČ AD' ŠÚILÍÒ A ČUIR SÍ IAO. B'FÉIDIR GO ZCUIRFEAÒ SÉ ČÚ Ó BEIT AZ FEUCAINC AR ĐAOINIÒ CÒM ĐROC-MÚINTE SIN.

SOBHNAIT. — ĐÓMAISE, AM BRIACAR MÓIDE, A ČÁIT, SUR AM' ŠÚILÍÒ A ČUIR SÍ IAO, FEUC! AGUS SINÉ A ČUIR AZ LIÚIRIŽ MÉ, AGUS NÍ H-É AN ZIGILEAS. BÍ AON ČEANN AMÁIN ORČA A BÍ CÒM MÓR CÒM FADA LE SNÁČAIO REAMAIR, AGUS ČUAIO SÉ ISTEAČ AM' ŠÚIL, AGUS ZEALLAIM ĐUIT NÁR ČUIREAS A ČUIMNE ĐÍOM GO CEANN TAMAILL. NÍ FEADAR, ÁMČAC, AN MBAINFIÒ SÉ AN ĐROC MÚINEAÒ ĐÍOM.

CÁIT. — ÉIST, A ŽOBHNAIT, MAR MAŽAÒ A BÍOS. NÍ'L AON ĐROC MÚINEAÒ ORC-SA, AGUS NÍ RAIÒ RIAM. AC TÁ RUĐ AZAT NÁ FUIL AZAM-SA, — TÁ FOIĐNE AZAT. B'FÉIDIR, DÁ MBÉINN FÉIN ANN, GO DCEIPFEAÒ ORM

zan feuchaint éigin a tabairt ar na suairib. Ac an airigean tú, a peiz, ní fearar féin an tsaozal cao é an paor a bí ag an bfeair úo na méaracán ar Séadna, gur tuas sé an aghairó béil úo air i lár an donais, zan cúis zan aobbar.

Peiz. — Siné díreac a bí ag milleaó Séadna. Ní feidir sé cao fé nhear d'aoinne a leicéio a déanam. Is minic 'na díairó sin a bí sé ar an donac zceudna ag díol brós, agus is mó tamall fada a caic sé ag faire ar luic méaracán ag braic air zo bfaigeadó sé lán a súl de'n fear a labair leis an lá úo, ac ní bfuar. Agus tá zac don deabram, dá bfaigeadó, ná ragad a cuio droc cainte i n-aisge leis.

Cáit. — Is mór an truaig mar a leigeadó i n-aisge leis ar dtúis é.

Peiz. — Táinig an sgeul ró obann ar Séadna. Ní raib uain aige cuimneam ar cao ba ceart dó a deunam, zo mór mór nuair feuc sé ar fear na méaracán agus bí seisean i bfeiríl a gnocta féin, zan suim ar biic aige i ngnó Séadna. Is amlairó mar a bí an sgeul ar ball aige, ní raib sé ró deimniagteac gur b'é an fear san do labair i n-don cor.

Cáit. — Dómaise, am briatár 's ambasa gurab é a bí agam féin dá cuimneam, leis, zo mb'feidir nár b'é.

Peiz. — Seaó, agus nac deas an obair a beaó déanta ag Séadna, dá mbuaileadó sé an duine agus zan don cúis aige air?

Cáit. — Ambasa is fíor duit.

Peiz. — Abfad 'na díairó sin, nuair a bíodó Séadna ar lorg an fir, is amlairó a bí sé ceapaithe, dá bfeiceadó sé é, dul ar dtúis cun cainte leis, agus ansan, nuair a beaó sé déanta amac ó'n zcaint aige cia'cu b'é an

FEAR DUBAIRT AN CAINT ÚD É NÓ NÁR B'É, BÉAD NEART DÓ É BUALAD NÓ ZAN É BUALAD.

NÓRA. — AGUS DAR NÓIN, A PEIG, NÍ BÉAD SÉ CEART AIGE É BUALAD, PÉ 'CU DUBAIRT SÉ AN CAINT NÓ NÁ DUBAIRT.

PEIG. — AMBASA, A NÓRA, NÍ'lim-se 'GÁ RÁD ZO MBÉAD. AC TÁIM 'GÁ RÁD ZO RAIÓ SÉ CEAPAIÖE AIR, PÉ 'CU BÍ SÉ CEART NÓ NÁ RAIÓ. AC BA MAR A CÉILE É, MAR DO TEIP AIR AON RAÖARC Ö'FÁGAIL AIR AMUIC 'NÁ I MBAILE. NÍ ÖFUAIR SÉ A ÉASZ NÁ A ÖUAIRISZ ÉIOS NÁ ÖUAS, AGUS FÉ ÖEIRE Ö'IMÖIG AN SZÉAL AS A ÖEANN.

NUAIR A BÍ AN DÁ FÉIRE BRÓZ CRÍOCNUIGÖE AIGE, BÍÖD A'S NÁ RAIÓ AN LUAC PÚINT DE LEATAR ÍÖIGÖE, Ö'IMÖIG SÉ AGUS ÖUG SÉ LEIS LUAC DÁ PUNT, AGUS ANSAN LUAC ÖEITRE BPÚNT. ANSAN DO ÖUG SÉ LEIS BEIRT GÉASAIÖÖE EILE AR A BPÁG LAE, AGUS FÉ ÖEANN TAMAILL BEIRT EILE. BA RÓ GEARR ZO RAIÓ A DINIM I N-ÁIRÖE SA DÚÖAIÖ LE FEABAS AGUS LE SAOIRE A ÖRÓZ, AGUS IS ÖUIÖE A ÉAZAD NA CEARDAIÖÖE DÖB' FÉARR, MAR ISÉ IS FÉARR A ÖÖÖUIÖEAD AGUS A ÖÍÖLAD IAD. IS AZ TRIALL AIR A ÉAZAD NA DAOINE BA SAIÖÖRE AGUS DÖB' UAISLE, AZ CEANNAÖ ÖRÓZ, MAR IS I N-A ÖRÓZAIÖ A BÍÖD AN MIANAÖ DÖB' FÉARR, AGUS IS ORÖA BÍÖD AN DÉANAM BA ÖEISE. IS AZ TRIALL AIR A ÉAZAD NA DAOINE BOÖTA NÁ BÍÖD AIRÖEAD NA MBRÓZ OIREAMNAC ACU, MAR DO ÖUGAD SÉ CÁIRÖE BREAG FAD ÖÓIÖ, AGUS NUAIR A ÉAZAD AN CÁIRÖE AGUS NÁ ÖÍÖLÖÍ NA FIAÖA, NÍ BÍÖD SÉ DIAN SAN ÉILEAM. IS MINIC A ÉAZAD GÉASAIÖÖE AZ TRIALL AIR NÁ BÍÖD AIRÖEAD ACU ÖUN LEATAIR A ÖEANNAÖ, AGUS ZO N-IARAIDÍS AIR RAINÖ AIRÖIÖ A ÉADAIRÖ AR IASACÖ DÓIÖ, IONUS ZO MBÉAD NEART DÓIÖ ÖEIT AZ OBAIR AGUS AZ TUILLEAM RUÖA I N-INEAD ÖEIT SZURÖA ÖÍÖMAÖIN. NÍ BAOÖAL SUR ÖUG SÉ AN T-EITEACAS D'AOINNE ACU RIAM, AGUS IS 'MÓ GÉASAIÖE BOÖT FÉ

muirear trom a béad go minic san biað ag a clainn ná muc sa dorus aige, mura mbéad Séadna.

Ag dul go dtí Aifreann an Domhnaigh nó an lae saoire dó, nó ag dul ar aonac nó ar margad ag díol brós dó, is 'mó duine bíod ag teacht roimis ar an mbótar agus ag glaoðac i leat-taob air, 'gá ráð, "Gaið mo leat-sgeul, a Séadna, — béad an dá punt úo agam duit ac gur teip orm an muc a díol." Nó, "Go deimín, a Séadna, tá náire orm teacht cun cainte leat agus san leat-pingín deo' cuio airgid fós agam duit; ac do buailead mo mac breóite, agus bí sé lá agus fice ina luíge sul a bfuair sé an t-aoiteó, agus b'éigean dom beirt ban friotáilte do coimeád ag tabairt aireadais dó i scaitheim na h-aimsire."

Bíod gac doinne mar sin agus a truağ-béil féin aige, agus ní bíod o' freagra ag Séadna dóib ac, "Ná bíod ceist ort," nó "Ní fiú biorán a's é," nó "Tós t'aimsir" — agus geallaim duit gurab iad a tósad.

Bí aon fear amáin gur tug Séadna an t-eiteacas dó. Agus má 'sead, isé cuma 'na dtáinig sé sin 'ná i gcuilad éadaiğ uasail, agus é go leathan láidir deağ-sláinteac agus go breağ círíneac beağuiğte, agus a dá láim go breağ bog geal leabair san rian oibre ná gnocta ort. Agus seo mar a labair sé:—

"Go deimín, a Séadna," ar seisean, "tá ceist agus ceann-fé orm é breic am' beağad orm go scaitfinn teacht ag triall ort-sa ag lorg airgid ar iasaç. Ac do déanfad ceud punt áise mór anois dom, agus, do réir mar a airiğim, ní déanfad sé ceataige mór duit-se é tabairt dom. Ní h-é gac aon lá a tiocfaid mo leicéid-se 'gá iadaid ort."

“Is oċ liom ná fuil ceud púnt aġam oireamnac anois le taġairt ħuit,” arsa Séadna.

Do stad an ħuine uasal aġus o’feuč sé ar Séadna. Ní raiċ don ċoinne i naon ċor aġe leis an o’freagħra san. O’feuč sé ar Séadna mar feučfaċ sé ar ainmíġe éġin neam-ċoitċianta. O’feuč Séadna ġo seasmaċ iħir an oá súil air. Deirtí ġo raiċ feučaint ana ċoimġċeaċ aġ Séadna nuair curtí fearġ air, aġus ġur beaġ doinne ná cúbaċ roimpi. Do cúb an ħuine uasal úo roimpi. O’feuč sé síos ar an oċalam, aġus ansan o’feuč sé an oorus amaċ, aġus ar ball o’feuč sé ar Séadna airís aġus is amlaio a bí Séadna aġ ġáiríoe uime.

“Ó,” ar seisean, “do oéanfaċ oeiċ bpúint a’s oacaċ an ġno.”

“Is oċ liom,” arsa Séadna, “ná fuil oeiċ bpúint a’s oacaċ oireamnac aġam le taġairt ħuit.”

Ĥain san an móroáil ar faċ oé.

“Taġair oom oeiċ bpúint,” ar seisean. “Ní o’faġir,” arsa Séadna.

“Ní eiteoċċá mé ar don púnt amáin,” ar seisean.

“Níl sé le fáġail aġat,” arsa Séadna.

“Feuč, a Séadna,” ar seisean, “tá a fíos aġ an oċalam nár iteas biaċ aġus nár ólas oeoċ ó maioin inoé! Oa mór an oéirc ħuit ruo éġin le n-ite taġairt oom.”

Ĥáinġ an feučaint úo i súliċ Séadna. Do sín sé a meur ċun an oorus.

“Taġair do oóċar ort,” ar seisean, “a ċlaċaire oíomaoin!”

Is beaġ ná ġur léim sé an oorus amaċ. Síle. — Aġus coġar, a pēiġ. Ní feaċar caċ a ċuir an ooroċ feučaint sin i súliċ Séadna. Oar noóic, ní raiċ sé mar sin i ġcómnuiċe.

Peis. — Siné díreac a bí ag cur ionghaò ar na cómharsanaibh go léir, a Síle. Mothuigeadar Séadha ag achrúgadh go mór 'na meón agus i n'aigne. Is anam do labhraó sé ac nuair a labartaí leis, agus ní gáireadh sé coíche na c mór. Do cuir sé uaidh ar fadh an crónán. Níor cuimhin le daoineibh cachain airigeadar an "Cailleac Ruinneac" d'á cáineadh. Nuair a bíodh sé ag obair i dteannta na bfeair ní raib le clos uaidh ó maidin go h-oíche ac an anál fada trom agus mion-buillí an casúir bíg agus tarang agus fásghaò an tsnátha céaraig. Ceapaidís na fir gur saint cun an airgid do bí air, trá's go mbíodh sé ag obair cóm dian. Agus ansan do bíodh ionghaò orda a rá go scaraò sé cóm bog leis, 'gá tabairt ar iasacht do daoineibh na c raib breic acu ar é aisic go bráic, agus 'gá tabairt dóibh gan uraò gan banna. Nuair na c labhraó seisean ní labraidís féin, agus ní bíodh le clos uada ac an anál fada trom agus mion-buillí na scasúr mbeag agus tarang agus fásghaò an tsnátha céaraig. Ba dóil leat, dá bfeicteá iad, gur ag obair ar gheall a bíodís. Nuair a bíodh daoine ag gabáil tar an dtig do stadaidís ag éisteacht leis an saotar. Agus ansan nuair a gluais-íodís orda, deiríodís le n-a céile, "Is beag an ionghaò airgead ag Séadha! Ní feacamar riam ceardaidhte ag obair cóm dian. Cothuigean sé go maic iad agus díolan sé go maic iad, ac má'seadh, bainean sé an obair asta, má baineadh asta riam í."

Ioir ceardaidhtibh agus cómharsanaibh, do teip orda glan dá taobh an sgeil a tabairt d'á céile, nó an ceist sin do réiteac, . i. cad fé ndear do Séadha beic ag obair cóm dian cun airgid a déanam, agus ansan ag sgaramaint leis cóm bog?

Do lean an sgeal ar an gcuma san ar feadh trí

mbliagán. Ansan, pé slíḡ i n-AR cūaib an ráfla amač, bí sé leačta ar fuib na dúite go raib Séadna réib cūn a pósta. Bí sé socair go raib an cleamnas déanta agus go raib an lá ceapaithe. Bíodar bacaiḡ agus lučt siúbail na dúite 'ḡá n-ollamuḡaḡa féin 'na cóir. Bí don níob amáin sa sḡeal a bí aic go leor. Ní raib don beirt socair ar cé 'r bí an bean. Bí sé socair aḡ muintir na sráibḡe gur bí inḡean ðiarmuib léit í. 'D' airiḡ ðiarmuib féin an socaruḡaḡa cóm minic ar siúbail gur creib sé an uile focail dé, agus ḡeallaim ðuit gurab é a bí go sásta 'na aigne. Bí a fíos aige Séadna beib saibibir agus ḡan beann ar bič a beib aige ar airḡeab, agus mar sin do ceap sé, níob nárb ' ionḡnaḡ, ná beab don tráčta ar spré. Bí don níob amáin aḡ déanam buarča obó. Bí lá ceapaithe aḡ an bpoibilibeačta cūn an pósta. Bí an lá san i nḡoireačta seáčtmaine obó, agus níor táinig Séadna fós cūn don cainte leis.

“Is obóca,” arsa ðiarmuib i n-a aigne féin, “go obiocfaḡ sé, ač ḡan é beib ar aigne don spré do lorg le Saob. Tá go maib. Bean breáḡ obačamail iseab í. Cailín ciúin ciallmair ač ná curfaí fearḡ uirč. ‘Is fearr bean 'ná spré.’ Nač mór an ciall a bí aḡ an t-é adúbairt é sin ar obúis! Ní sárócaḡ an saogal an sean-focal.”

'D'imčig obá lá eile agus ní raib sḡeul ná buain ó Séadna. Bí ionḡnaḡ mór ar ðiarmuib. Bí ionḡnaḡ ba obá mó 'ná san ar Saob.

“Imčig suas,” ar sise le n-a h-ačair, “agus labair leis an obfear san, ó tá sé ob neam-čuisḡint air ná obiocfaḡ sé féin cūn labarča leat-sa — nó liom-sa.”

Do buail ðiarmuib suas. Nuair a bí sé aḡ teačta i nḡar do čig Séadna, 'd'airiḡ sé an obair ar siúbail cóm

“DIAN AGUS DÁ MBÉADH AN SAOĞAL I N-EASBA BRÓG AGUS
 ZAN AOINNE CÚN IAD DO DÉANAMH AC SÉADNA AGUS A LUCT
 OIBRE.

“BUAIL SÉ CÚCA ISTEAĆ.

“BAIL Ó DÍA ORAIBH ANSO!” AR SEISEAN.

“DÍA A’S MUIRE DUIT!” ARSA SÉADNA.

“MÁISEADH ZO DEIMHIN FÉIN, A DÍARMUIH,” ARSA DUINE
 DES NA FEARAIBH, “IS MICHU DUIT É. TÁ TEINNEAS AM’
 SÚILIBH Ó BEITH AG STRAC-FEUCAINTE SÍOS AN COSÁN SAN LE
 SEACHTMAIN, ’GÁ CUIMNEAMH Ó AM ZO H-AM ZO BFEICFINN
 AG TEACHT TÚ.”

“IS GREANNMÁR SAN DE,” ARSA DÍARMUIH, “AGUS
 TEINNEAS AM’ SÚILIBH-SE AGUS AM’ GUALAINN Ó BEITH AM’
 SEASAMH SA DORUS AGUS MO GUALA LEIS AN URSAIN, AGUS
 NÁ FEADFAIDH PRIACÁN TEACHT ÁRD AN BÓCAIR ANUAS A ZAN
 FIOS DOM, AGUS ZAC AON FEAR A CHAZADH AM’ RAÐARC ZO
 MBÍNN LÁN-DEIMNIĞTEACH ZUR B’É SÉADNA A BÍODH ANN, ZO
 DÍTÍ ZO DCHAZADH SÉ I NHAR DOM.”

“MISE!” ARSA SÉADNA.

“TUSA ZAN AMRAS!” ARSA DÍARMUIH. “NAC SHIN É
 I MBEULAIH NA DTRÍ BPOBAL É ZO BFULIR FÉIN AGUS
 SAODH SO AGAM-SA LE PÓSAIDH DÉ MÁIRT SEO CUGAINN?
 AGUS AN DÓIL LEAT NÁ ZUR CEART DOM BEITH AG BRAITH
 AIR ZO MBÉADH RAINTE ÉIGIN CAINTE EADRAINN SUL A
 DTHIOCFADH AN MÁIRT?”

“TÁ DEARMADH ORT, A DÍARMUIH,” ARSA DUINE DES
 NA FEARAIBH. “NÍ LE SAODH SO AGAT-SA ATÁ SÉ LE PÓSAIDH,
 AC LE MÁIRE GEARRA, INGEAN SEÁĞAIN CEATAIĞ TIAR, AGUS
 D’Á CÓMARCTHA SAN FÉIN, TÁ SEÁĞAN IMTHIĞTE ZO CORCAIĞ
 A D’IARAIH LÓIN BÍODH AGUS DÍĞE CÚN NA CÓISREAC, AGUS
 NÍ DEIRIM NÁ ZO BFUL CUIREADH FÁĞALTA AG Á GAOITAIH
 I GCÓIR NA MÁIRTE.”

“TÁ DEARMADH ORT-SA, A MICIL,” ARSA FEAR EILE.

“ní le máire gearra atá sé le pósadh, ac le báb an leasa anso tíos. Táir táliliúirí agus mná fuaigála as obair ann le trí lá, agus as gabáil aníos dom ar maidin iníu do conac bacais as bailiúadh ann ceana féin.”

“An bfeacaí doinne riam búr leicéirí?” arsa ‘n ceatramhó fear. “An rabais as an Aifrean Dé Domnaigh, a micil? Dá mbéirfeá ba deacair duit gan an sgeul a cloisint a bí i mbeul an uile duine. ‘Sé sin go mbéir séadna d’á pósadh Dé Máirt seo cúgáinn le Nóra an Tóchair. Agus is ann a bí na bacais as dul, agus ní go dtí an lios. Cuirfeadh geall go ndéarfadh

Séadna féin go bfuil an ceart agham-sa.”

D’feuc Séadna ó duine go duine acu. Bí an droc feuchaint agus an droc seasam ‘na súil. Bí fearas air, ac do brúis sé fé í.

“Imciú ort a bhaile, a Diarmuid,” ar seisean, “agus bíod ciall aghat. Níl don fonn pósta orm-sa, agus ní deirim go mbéir go fóil.”

Crom sé a ceann agus óirí sé ar obair. Níor labraí don focal eile. Do sleamnuiú Diarmuid amach, agus isé bí go leam de féin.

Táinig sé a bhaile.

“Seadh!” arsa Sath.

“Seadh go díreach!” arsa Diarmuid.

“Cad é an sgeul é?” arsa Sath.

“Tá sgeul aic,” arsa Diarmuid. “Béir an dúchais go ceann seacht mbliadán ó iníu as steala-magadh fé beirt aghainn, fút-sa agus fúm-sa.”

“Conus é sin, airiú?” arsa Sath.

“É a beir tuillte aghainn,” arsa Diarmuid. Agus do teip uircti a tuille cainte a baint as.

CAIBIDIOL A SEACHT.

NUAIR A CUADAR NA FIR ABAILE, ZAC FEAR DÍOB GO DTÍ A LÓISDÍN FÉIN, ZEALLAIM- SE DUIT GO RAIÖ EACTRA INS ZAC TIG. TÁNAÖAR NA COMARSAIN ISTEAC AZ SZURUIÖ-EACHT. TUG ZAC ZRÉASAIÖE A TUAIRISZ FÉIN AR TURUS DÍARMUDA AZUS AR FREAZRA SÉADNA. DO RUZ ZAC CÖMARSA ABAILE LEIS A INNSINT FÉIN AR AN SGEUL. NÍ RAIÖ A LEICÉIO DE SULT RIAM ROIME SIN NÁ RIAM Ó SIN AR FUIÖ NA H-ÁITE. UM AN DTACA GO DTÁINIZ AN DÖMNAÖ NÍ RAIÖ DUINE ÓZ NÁ AOSTA 'SNA TRÍ POBALAIÖ NÁ RAIÖ AN SGEUL GO LÉIR AIZE AZUS A TRÍ OIREAD CURÇA LEIS. CÍFEÁ NA DAOINE AR NA BÓICRIÖ 'NA DTRIÚR, 'NA ZCEATRAR, 'NA NDEICHIUBAR, AZUS IAD AZ INNSINT AN SGEIL NÓ AZ CUR A TUAIRISZE, AZUS IAD AZ TICIM AR A ZCOSAIÖ LE SULT AZUS LE ZÁIRÍÖIÖ. B'FÍOR DO DÍARMUIÖ É. BÍ AN DÚTCAIZ AZ STEALA-MAZAÖ FÉIN MBEIRT.

MÁIRE ZEARRA AZUS NÓRA AN TÓCAIR AZUS BÁB AN LEASA A BÍ GO BUIÖEAC AZUS GO SÁSTA 'NA N-AIGNE TRÉ A FEABAS MAR A CUADAR AS. NÍ RAZAIÖÍS, AC TURUS DÍARMUDA BEIT CÖM H-ÁIFEISEAC AZUS A BÍ SÉ, AZUS AINIM NA ZÉAR-CÚISE GO LÉIR AR DÍARMUIÖ FÉIN.

NUAIR A BÍÖÖ A SÁIT MAZAIÖ DÉANTA AZ DAOINIÖ FÉ DÍARMUIÖ AZUS FÉ ŠAÖÖ, DO BÍÖÖ NÍÖ EILE AR SIÜBAL ACU. DO CLOISEADAR NA FIR GO LÉIR SÉADNA 'ZÁ RÁÖ NÁ RAIÖ AON FONN PÓSTA AIR, AZUS NÁ BÉAÖ GO FÓIL. NÍOR CUIR AON FEAR ACU ATRUZAÖ FOCAIL SA MÉIO SIN DE'N SGEUL. D'AIRIZ MÁIRE ZEARRA É. D'AIRIZ NÓRA AN TÓCAIR É. D'AIRIZ BÁB AN LEASA É. D'AIRIZ ZAC AOINNE É, AZUS NÍ RAIÖ DUINE D'ÁR AIRIZ É NÁR CÖIMEÁÖ GO CRUINN É. B'SIN Í AN CEIST ACU. B'SIN Í AN AÖÖ.

CAO FÉ NDEAR DO SÉADNA A RÁD NÁ RAIÖ AON FÖNN PÖSTA AIR, AGUS NÁ BÉADÖ ZO FÖIL?

NÍ BÉADÖ MEICÖL AZ OBAIR I BPÁIRC, NÁ GASRAÖ AZ GABÁIL AN BÖÖAR, NÁ SGUAINNE AZ ÖUL AZ SGURAIÖEAÖT, NÁ CUIÖEAÖTA AZ ÖUL AZ ÖL, NÁ SUR Ö'Í ANÖEUÖ ÖEIST DO PREABFAÖ SUAS EATORÖA, "AR AIRÍÖIS, AIRIÜ, CAO DO ÖÉINÖIARMUIÖ LIAÖ? Ö, AM BRIAÖAR 'S AMBASA, ZO NÖEAÖAIÖ SÉ SUAS, ÖE SIÜÖAL AÖOS, ZO TIÖ SÉADNA, AGUS SUR ÖEAP SÉ, CÖIR CAM ÖÍREAÖ, SÉADNA DO ÖABÖAIRT LEIS ANUAS AR ÖÜL CINN AGUS É PÖSAÖ, LÁITREAÖ BONN BAILL, LE SAÖÖ, Ö'AINNEÖIN A ÖÜIL-FÍACAL! AN ÖFEACAIOÖ AOINNE RIAM A LEITÖEO Ö'ÖBAIR?"

ANSAN, AR BALL, ÖEURFAÖ ÖUINE ÉIGIN, "AGUS CAO ÖÜÖBAIRT SÉADNA?"

ÖEOÖADÖ SÉ MAR FREAÖRA, "ÖÜÖBAIRT SÉADNA LEIS IMÖEAÖT ABÖILE AGUS CIALLOÖ ÖEIT AIGE, NÁ RAIÖ AON FÖNN PÖSTA AIR FÉIN AGUS NÁ BÉADÖ ZO FÖIL.

"ANSAN Ö'ÉIREOÖADÖ AN ÖEIST, "CAO FÉ NDEAR DO SÉADNA A LEITÖEO SIN DO RÁÖ, AGUS CLEAMNAISÍ Ö'Á NÖÉANAM AR FUIÖ NA ÖÜITE ÖÖ ÖÖM TIUÖ LE GREAN?"

NUAIR AÖÜÖBAIRT SÉADNA FÉIN AN FÖCAL, DO LEIS SÉ AMAÖ NÍOS MÖ Ö'Á AIGNE'NÁ A ÖEAP SÉ LEIGINT AMAÖ, AÖ ÖÍ AN FEARÖ AIR, AGUS DO ÖÍ AN ÖNÖ ÖÉANTA AZ ÖIARMUIÖ ÖÖM BOTÜNAC SAN, NÍOR FÉAD SÉ FÖIÖNEAM LEIS. NUAIR A ÖÍÖÖAR UILE IMÖIÖÖTE ABÖILE I ÖCÖIR NA H-ÖÍÖÖE AGUS ÖÍ SÉ I N'ÖONAR 'NA SIÜÖE SAÖAÖAOIR SÜÖÁIN, ÖÍ AN SÖEUL AZ RUIÖ TRÉ N-A AIGNE AR AN ÖCUMA SO:—

"I MBÉALAIÖ NA ÖTRÍ BPÖBAL! NÍ MISE ÖUIR I MBEULAIÖ NA ÖTRÍ BPÖBAL É. ANBREALLÁN! ÖEIO SÉ I MBEULAIÖ NA ÖTRÍ BPÖBAL ANOIS — É FÉIN AGUS SAÖÖ. HUMÖ! — IS ÖÖ LIOM AON TRÁÖT DO ÖEIT AR AINIM MÁIRE ÖEARRA. AÖ CAO É MOLEIÖEAS AIR? ÖÁLÖA AN SÖEIL, NÍ FÉADÖAR CAO UIE SUR TUGADÖ MÁIRE ÖEARRA

UIRČI AGUS Í Cóm h-ÁRÚ le h-aon mnaoi AG TEACHT cun an pobail. Ní hionghaḁ ḡo mbéaḁ. Is fear ḡroíḁe cumasaḁ Seáḡan Ceataḁ féin. Tá séamuic air ḡurab é fear is treise ar a cinead é, agus is fir láidre na Cártaig. Is maiseamail an bean í! Ní misḁe cailín ciúin ciallmár a ḁabairtuirči. Trí bliadna ó sin ní baogal ḡo ḁtráctfaí ar a h-ainim i n-aonfēaḁt le m'ainim-se.

“Is ḡreannmár an ruḁ san a ḁéanfaínn, pósaḁ, agus ḡan aḡam anois aḁḁeic mbliadna. Is ḡearr a bíodar ag imḁeaḁt mar trí bliadnaiḁ. Is ḡearr an moill ar trí bliadnaiḁ eile iad ḁo leanmairt. Siné leaḁt na h-aimsire imḁiḡḁe ansan. ‘Cá beaḡ ḁuit an ḁeist sin ḁo ḁur,’ ar seisean, ‘nuair aḁéimíḁ ag ḡluaiseaḁt?’ Cao é an maic ḁom beic ‘ḡá cur an uair sin? Cuirsé bríḡ na mionn orm. Is ḁóca ná fuil ḁul as anois aḡam. Is aic aḁá an sḡeul aḡam. Mé ag obair agus ag ḁéanam airḡio cóm tiuḡ le ḡrean, aḡuscaḁ ‘tá ḁ’á bárr aḡam? Is ‘mó ḁuine boḁt ḡur ḁuḡas conḡnam ḁó. Is mór éa mbuiḁcas — ar a mbeul. Ní fēadard an ḁfuil puinn ḁé ‘na ḡcroíḁe. Ní fēadard an fearr-ḁe iad ar ḁuḡas ḁóib. Tá cuio acu, agus isé mo ḁuairim ḡur ḁ’fearra ḁóib ná fēicḁís aon leaḁt-pingín riam ḁé. Tá cuio acu, agus ḁá mbéaḁ an aimsir caicḁe agus mé imḁiḡḁe, ní béaḁ mo ḁiaḁ aḁfaḁ orḁa. Béaḁ sé i n-a áiriḁe ansan acu, ḁar leó féin, nár ḡáḁ ḁóib ḁíol coíḁce. Siné a mbuiḁcas-san.

“pé ḁuine ḡeaḁaiḁ í beirḁ bean maic aige. Is minic ḁ’airiḡeas ḡur fearrbean ‘ná spré. Tá bean agus spré ansúḁ. — Is ḡreannmár an ruḁ san a ḁéanfaínn, pósaḁ, agus ḡan aḡam anois aḁ ḁeic mbliadna. Is ḁeas an cora béaḁ ansan uirči—agus ar a clainn,

“Dá mbeirís aici. Sreabó cuige marairgead agus mar sparán agus mar margaó! Bí aigne suaimneasac agamsul ar casaó am’ treó iad.

”Sin mar a chaic sé an oíche. Do buail sé amac ar éiríge lae agus suas ancnoc. Do shiúg sé ar fead tamail ar barr carraige móire a bí ann, gur b’ainim di carraig na gcearrbác. Nuair a gheall an lá agus d’éirigh an grian, agus d’fheic sé ’na timpal ar an radarc áluinn a bí ó’n gcarraig, d’éirigh an ceo d’á croíde agus táinig suaimneas mór ar a aigne.

Gobnaic. — Maise, go deimín, a péis, is beag ná go ndéarfainn leis an rudú adúbairt cáit an ceoil le n-a fear, nuair a bain sí an luc as an mbáisín bainne dó.

Nóra. — Cad dúbairt sí leis, a Gobnaic?

Gobnaic. — Is amlaio a bí meiciol aige, agus bíodar as suíde cun bíó, agus bí bord mór prátaí os a gcómair, agus bí báisín bainne raimir ar aghaio gac fir amac. Do tóg fear an tíge a báisín féin, agus an ceud bolmoc a bain sé as do nocht sé luc ann. Do bair sé ar cáit, agus taisbeáin sé an luc di. Níor cuir sin corbuaire ar biú uirí. Do rug sí ar an mbáisín i n-a lámh clé. Cuaió sí anonn go dorus. Cuir sí an lámh deas sa báisín. D’árduigh sí an luc as agus chaic sí an dorus amac í, agus ansan do buail sí an báisín ceudna, agus an bainne ceudna ann, os cómair a fir. Nuair a conaic sé cad a bí déanta aici d’éirigh sé ó’n mbord i bfeirg agus d’imigh sé amac. Nuair a bí sé ag gabáil amac, dúbairt sise, “Go deimín, is deacair daoine sásam. Ní déanfaó bainne agus luc ann an gnó, ná bainne agus luc as!”

CÁIT. — Maise, dearna leat, a CÁIT an Céoil! níor éirp an tuáil riam ort! Cad dúbairt a fear, a Šobnait?

Šobnait. — 'Öe, cad a bí le ráð ag an n-uine? b'sin é an uóáilte ag Séadna. Nuair a bí sé gan airgead ní raib sé sásta, agus ansan nuair a bí an sparán aige agus cead tarann as, ní raib sé sásta. Bí sé cóm deacair do sásam le fear CÁIT an Céoil.

CÁIT. — 'Súó, feuc anois, a Šobnait, ní tuisgean tusa an sgeul i gceart. Nuair a bí an sparán ag Séadna d'á fáil níor tuis sé uain do féin ar an gcoinngíoll do breitniugadh. Ansan, nuair a bí an marzadh déanta agus é daingean fé brí na mionn, do bí uain a dóicín aige cun maicthaim. Bí an aimsir ag imcheacht ar cos i n-áirde, agus ní raib don freagra fáilte aige ar an gceist úd, "Cá raigmí do an uair sin?" Na c gorta adúbairt an fear Dub leis é, "Cá beas duit an ceist sin do cur nuair a bérdeam ag gluaiseacht?" Na c maic a tuis Séadna féin an sgeul 'na diais sin, nuair adúbairt sé leis féin, "Cad é an tairde dom beic ag cur na ceiste nuair a bérdeam ag gluaiseacht?" Níor tuis sé i n-am é.

Šobnait. — Am briathar 's ambasa, a CÁIT, go bfuil eagla orm gur tuis sé go dian maic ó tusa é, ac a oiread san dúil a beic sa sparán aige gur cuma leis. Agus is dóig liom go raib a fios ag an bfeair nDub gur tuis sé é, nuair a dúbairt sé leis, "Táir gear-cúiseac." Isé mo tuairim gur tuisgeadar an beirt a céile go dian maic.

CÁIT. — "Tar éis a tuiscear gac beart," a Šobnait. Ní sárócad an saodal an sean-focal.

NÓRA. — Pé cuma 'nar tuis sé an sgeul nuair a bí an sparán aise d'á fágáil, is dóca gur tuis sé níos fearr é nuair a bí an dútaig 'gá pósað i gan fios dó le ceatrar ban, agus a fios aise féin ná raib aise ac deic mbliana idir é agus cómlíonað an margaid a déin sé leis an bfeair n'ou. Dá mb'áil leis feuchaint roimis nuair a tuis an t-aingeal an foláramh dó! Dá mbéinn-se 'na cás, is iad na trí gúine d'iarrfainn, airgead mo bóitin ar an saogal so, saogal fada fé séan, agus an beata síorúine 'na diaig. Ansan do béað neart dó Máire gearra nó báb an leasa nó saðb féin a pósað, dá mba maic leis é, gan spleadacás do'n fear ou ná d'á cuir cleas.

Síle. — Cá b'fios duit, a Nóra, ná gur b'í Nóra an tócair ba roga leis?

NÓRA. — Is dóig liom gur "Síle" b'ainm do báb an leasa, agus gur b'í ba roga leis.

Peig. — Pé duine acu ba roga leis, a Nóra, is dóig liom go raib caúgað a bóitin air féin nár dein sé mar a déanfá-sa.

NÓRA. — Do dein sé go h-áifeiseac é agus go botúnac. Níor b'uiriste dó trí gúine d'iaraid ba neam-tairbige 'na na trí gúine d'iar sé. Ní fearar an tsaogal cad a bain dó. Trí gúine le fágáil aise ar a tóga agus ar a tuisint féin, iad le fágáil aise gan coiníoll gan col, agus níor b'foláir dó gabáil de cosaib ionta, agus ansan sparán do glacað ar an gcoiníoll ba cruada d'ár cuireað ar don duine riam. Níor b'iongnað coib na h-oíche d'á baint dé, agus droc feuchaint as teact 'na súilb!

Síle. — Agus an é sin a cuir an droc feuchaint 'na

śúilb? Ó, tuigim anois é. níor b'ionghaò liom dá mbáirfeadh sé é féin, agus a leiceir de crann a beir air.

Peiz. — ní veirim ná go ndéanfaò sé rud éigin d'á sórt, ac ná tabarfaò sé mar sásam do'n fear ùb é. Deireadh sé go minic i n-a aigne féin, "Is liom na trí bliadhna déas san buíochas do, agus cairfeadh iad go cúl."

Nóra. — Is truaḡ nár fan sé mar a bí aige ar dtús, i dtaoib le n-a crann uball agus le n-a meabóis agus le n-a cátaoir súgáin.

ḡobnait. — Agus dar ndóig, dá b'fanaò sé mar sin, a Nóra, ní béadh don bean uasal aḡ feuchaint 'na d'iaig.

Nóra. — Maise, ní móide gur b'fearra d'ó riam é. ní feicim féin d'uaisleacht i n-a lán acu ac mór-cúis agus doicḡeas agus tarcuisne.

ḡobnait. — Á! a Nóra, tá a fíós aḡam-sa cad fé ndear é sin uaireanta. Nuair a cío siad cailíní beaḡa ná bíon uasal agus a bíon níos maiseamla 'ná iad féin, bíon éad orda. Tá eagal orm dá mbéinn-se uasal go mbéadh éad orm cúḡat-sa.

Nóra. — Airiú, cad 'na tadb, a ḡobnait?

ḡobnait. — Fiafruiḡ de Síle cad 'na tadb.

Síle. — ní fiafrócaid sí de Síle cad 'na tadb. Innseadh ḡobnait féin anois é, ó tairainḡ sí an ceist uirḡi.

Peiz. — Is mór an bean sult ḡobnait, a Nóra, ac bíon an ceart aici uaireanta.

Cáit. — Agus dar ndóig, ní ceart do cailín uasal éad ná mór-cúis a beir uirḡi má b'é toil Dé an sḡiam aingiliḡe do cur ar cailín beaḡ íseal.

Síle. — ní fearad, a Peiz, na daoine atá gránad ar an saogal an mbéid siad beaḡ i b'flaḡas Dé?

Peig. — Ó, a Síle, a cuir, ní b'éir doinne gránna i
b'flačas Dé, ac gac doinne níos breagha agus
níos maiseamla 'ná an t-é is breagha d'á bfeacaí
súil duine riam ar an saogal so.

Síle. — Ní gá d'óib éad ná mór-cúis a beir ort, má
'sead.

Peig. — Ní b'éir éad ná mór-cúis ann, a Síle, ac cóm
beag le h-aon ní gránna eile.

Síle. — Nac truağ nár glac Séadna cómairle an aingil,
i n-inead beir ag cuimneam ar a mealbóis agus ar
a cátaoir súgáin agus ar a crann uball agus ar
na dailtínib a bíod ag imirt air!

Peig. — Feuc féin nár glac. Ac is dóca dá bfaigead
sé an tarna h-iaraict go nglacfa. Ní bfuair sé an
tarna h-iaraict. Déin sé a marza. Déin sé fé bríğ
na mionn é, agus do bí air é a seasam. Bí a fíos aige
go dian maič, cóm luač agus tiocfa an lá deirineac
de na trí bliaghaib déag, go dtiocfa an t-éilteoir
agus ná béad aon breir ar dul i bfolac uaid.

Nuair a cuş sé tamall maič 'na suide ar cearaig na
gcearrbac ag feucaint 'na tímpal ar an radarc breag,
do lean sé d'á maçtnam:—

“Nac mór a bí mo cás ag déanam buarča d'ó!
D'airig sé mé 'gá rá go rabas 'gan bia go deoc
gan airgead. ' Is 'mó duine nac mé a bí gan bia go
deoc gan airgead, agus nac maič do sgaoil sé tairis
iad! — ‘Níl an marza ann fós,’ ar seisean.
‘Bíod 'na marza,’ arsa mise. Ní béad sé sasta
leis an méid sin. Níor mór do na greamana duib
a cuir ann. ‘Dar bríğ na mionn!’ ar seisean. ‘Dar
bríğ na mionn!’ arsa mise. Dúbart é gan amras.
Níl dul uaid agam. Má 'sead, ní deurfainn é mura
mbéad an cuma i n-ar meall sé mé. Ní feaca riam

am' súilib cinn dač ba breagha 'ná an dač a bí ar an máim óir a taisbeáin sé dom. Táinig dúil malluighe agam ann. Thu sé ceo púnt dom mar malairt ar aon sgilling amáin. 'Tabarfaínn,' ar seisean, 'agus seacht sceud, dá bfeadainn a maic san do lot.' D'admúig sé nár b'féidir a maic do lot, toisg mé 'gá tabairt uaim ar son an tslánuišteóra. A maic do lot! Cad cuige an lot? Cad ba gá é? Má teip air maic na sgillinge úo do lot, nár cóir go bfeadainn tuille maiteasa a déanam go dteipfead a lot air? Tá an sparán agam. Ba mór an sult a cuo airgid féin do cur as déanam stáncín air. Dar fia, sin mar déanfa é! Tabarfa sé seacht sceud púnt ar maic aon sgillinge amáin do lot. Tá deic mbliagha agam. Is 'mó sgilling agus pingin agus púnt fheada a tabairt ar son an tslánuišteóra i scaiteam deic mbliagha. Bér saothar air as casa le lot na maiteasa go léir. Sea! Tá an lám uachtair agam air sa méid sin ar aon cuma. Bainfead ceól as an sparán fós, bíod a's nač ar an gcuma i n-ar ceapas ar dtús é. An cladaire biteamhaig!"

Bí sé as déanam amac ar eadartra um an dtaca go raib a maicnam críochnuighe agus a aigne socair aige. D'éirig sé 'na seasam agus d'feuc sé 'na tímpal ar an raodarc breag.

"Tá deic mbliagha agam, pé i n-éirinn é," ar seisean, agus thu sé agaid ar an mbaile.

CAIBIDIOL A h-OCT.

Az teaçt i gcómhar an tíge do Séadna, d'airiú sé na fir az caint go h-áró fé mar béaò sgeul mór éigin ar siúbál acu. Nuair a cháinig sé isteaç do stadadad. D'fíafruig sé oíob cad do bí ar siúbál acu. Bí ionghaò orça é 'zá fíafruige, mar níor gñáç leis aon tsuim a çur 'na gcómháò.

“Tá,” arsa duine acu, “muintir mícil a beic i mbuairt ar maidin indíú.”

D'feuc Séadna 'na tímpal.

“Azus cá bfuil Míceál?” ar seisean.

“D'fan sé sa baile,” arsa 'n fear a labhair. “Tá báille az teaçt ann az tógáilt cíosa, azus ní veirim go bfuil aon leaç-pinge airgíó fé òin tíge acu.”

Níor òéin Séadna aç casaò azus imteaçt an dorus amac.

Baintreaç dob' eaò máçair mícil. Do òéin sé ceann ar aghaò ar çig na baintrige. Bí tosac ar an mbáille aige azus ní raiò aç san. D'fáiltig an baintreaç roimis.

“Cad tá uaiò sin?” arsa Séadna.

“Tá an cíos,” ar sise.

“An mór é?” ar seisean.

“Fíce púnt,” ar sise.

“Seo,” ar seisean. “Tá púnt sa tseachtmain az dul do Míceál. Sin fíce púnt d'á pág roim ré azat.”

“Airíú,” ar sise, “cad ar a son go dtabdarfá an oireaò san airgíó dom roim ré?”

“Ar son an tSlánuiçteora,” ar seisean.

“Go dtuair an slánúisteoir a luac duit!”
ar sise.

Bí sé imtígte sul a raið uain aici ar a tuille a ráð. Táinig an báille isteach. Hata bán air. Pluic air. Pus mór-cúiseac air. Caincín ramhar air. Muineál beaúigte air. Casóg breíde glas-chaoraic air. Bolg mór air. Tarr leathan air. Colpaí air. Bata trom draisín duið 'na láim. É ag cneadais agus ag séideadh. “Cíos nó seilb, a bean an tí,” ar seisean.

Jobnait. — Ó, am briathar 's ambasa, a peis, nac bfeaca eigre riam ar seágan an donais ac é!

Peis. — Agus nac báille seágan an donais, a Jobnait? Jobnait. — Ambasa isead, dar ndóig.

Peis. — Cad eile mar sin?

“Cíos nó seilb, a bean an tíge,” ar seisean, díreach mar a deirfadh seágan an donais é.

Do glaoir sí ar a mac.

“Seo, a micil,” ar sise, “cómairim é sin agus tabair do'n duine macánta so é.”

Do leat a súile ar micil, mar ní fecaio sé séadna ag tabairt an airgid d'á máthair, agus do leat a súile ar an mbáille, mar ní raið don coinne aige go raið don leat-pinge airgid sa tíg. Glac sé an cíos agus tug sé a bóthar air, agus isé a bí go cráite cancarac, mar bí an áit geallta aige an maidion céadna do duine eile ar breib maic.

“Seadh!” arsa séadna, ag teact abaille dó. “Má bí gnó idir lámuib aige ag lot maiteasa mo sgillinge, bíodh gnó is mó 'na é anois aige ag lot tairbe an fícho púnt. Is dóig liom nac misde dom an gnó san o'fágáil idir é féin agus an baintreach.”

Táinig sé abaille agus crom sé ar an obair. Ba gearr go raið micil isteach 'na diais, agus do crom

sé ar an obair. níor labhair doinne an cúir eile de'n lá, agus ní raib le cloisint ann ac bog-íeaduíoí na bfeair, anál fada trom séadna, mion-buillí na scasúr mbeas agus taras agus fásas an tsnáca céaraig.

nuair a cuais micil abaille an oíche sin, d'inis a máthair do cad dúbairt séadna le linn an airgid do tabairt dí dó, go ndúbairt sé gur ar son an tslánuišteóra do bí sé 'gá tabairt dí. bí iongnas orca arad, mar níor b'é a dtuairim riam go raib puinn cráibteacta as baint le séadna.

do gluais micil as sguirdeact agus d'inis sé do buacail eile é. ba gearr go raib sé fada fairsing ar fuio na dúite. d'airis diarmuid liac é. d'airis an baille é. d'airis saob é.

"A dao," arsa saob, "ar airgis cad a déin séadna le déanaige?"

"níor airigeas agus is cuma liom."

"Sod, a dao, do ceapamar go raib ciall aige."

"airiú, agus cad do déin sé?" arsa diarmuid.

"do déin sé an tuacal, rud nár ceip riam air," ar sise.

"agus cad é an tuacal is deirniige atá déanta aige?" arsa diarmuid.

"tá," ar sise, "dul agus ceud púnt airgid do tabairt don tsnámaire beas san tuas, máthair micil bacais."

"airiú, a saob, ná creid é."

"ó, go deimin, a dao, ní'l focal breige ann. isé an baille féin d'inis dom é. ní feadar cá bfuair sé an t-airgead go léir. agus dar ndóin, cad é an cairbe dó airgead a beic aige má's mar sin a ceapan sé é a sgaoilead uaid? is maic a déinis an cleamnas

“DO BRISEADH AN UAIR ÚO. NÍ CUIRFINN A CATHÚADH GO BRÁD DÍOM MÉ BEITH PÓSTA AG AMAHÁN.”

“AMBASA, A SHÓB,” ARSA DIARMAID, “NÍ MISE A BRIS É.”

“’Oe agus darfa liad, a duine, cia eile a bris é ac tusa? Dar ndóig ní hamhlai o a measfá a ráo gurab é Séadna do bris é!”

“ANDAIĞ, A SHAMAIN, NÍ DÓCA GUR BRIS AOINNE É. NÍ RAIÖ SÉ ANN LE BRISEADH,” ARSA DIARMUID.

“NÍ RAIÖ SÉ ANN LE BRISEADH!” AR SISE. “NÍ RAIÖ AGUS NÍ BEIÖ! IS DEAS AN SAĞAS DUINE CÚ! NÍ RAIÖ SÉ ANN LE BRISEADH! IS DEAS AN CAINC Í SIN UAIT-SE. SINIADH DO CÖMARSAIN UILE AGUS A GCLANN CURÇA I GCRÍC ACU, AGUS CAD ’TÁ DEANTA AGAT- SA? NÍ RAIÖ SÉ ANN LE BRISEADH! NÍ RAIÖ AGUS NÍ BEIÖ!”

ANSAN DO CROM SÍ AR GÖL.

D’ÉIRIĞ DIARMUID AGUS BUAIL SÉ SÍOS CUN AN DORUIS AGUS CUIR SÉ A GUALA LEIS AN URSAIN, AGUS D’FEUC SÉ SÍOS AN BÓCHAR, AGUS ANSAN D’FEUC SÉ SUAS AN BÓCHAR.

CÁIT. — DÁ MBEINN I GCÁS DIARMUIDA DEURFAINN LÉI,

“MAIN DO DEOR NÁR CUIRIR DÍOT!”

PEIĞ. — NÍ FEADAR, A CÁIT. D’FÉIDIR DÁ MBEIFÉÁ I GCÁS DIARMUIDA NÁR D’FEARRA DUIT RUÖ A DEANFÁ ’NÁ AN RUÖ A DEIN SEISEAN. ISÉ IS DÓICÍGE GURAB AIGE D’FEARR A FIOS CAD BA CEART DÓ A DEANAM.

CÁIT. — AN STIÚSAIDHE! IS BEAG ORM Í.

GÖBNAIT. — AR AIRIĞ MÁIRE GEARRA É, A PEIĞ?

PEIĞ. — AN DOMNAC A BÍ CÚGAINN, BÍ SÍ AG CAINC LE MÁCHAIR MICIL, AGUS FUAIR SÍ TUAIRISĞ AN SGÉIL DÍREAC FÉ MAR A DUIT SÉ AMAC. BÍ ÁTAS MÓR GO LÉIR UIRCI NUAIR A DUIS SÍ GUR CUS SÉ AN T-AIRGEADH UAIÖ AR SON AN TSLÁNUIĞTEORA.

“AGUS,” AR SISE, “TÁ SÚIL AGAM ANOIS GO DTHUILLFIÖ

Miceál an t-airgead san cóm macánta agus dá mba ná béad sé fágalta roim ré aise.”

“Dómaise,” arsa ‘n baintreac, “siné iongnad an sgeil ar fad. Nuair a bí sé ag díol na bfeair aréir do sín sé púnt cun Micil mar ba gnáth. ‘Ó,’ arsa Micil, ‘táim díolta ceana.’ ‘Zlac é sin uaim,’ arsa Séadna, agus b’éigean dó.”

“Sead!” arsa Máire Gearra, “bíodís ‘gá ráb ná raib creideamh ag Séadna. Bíod san mar cómartha acu air!”

“Creideamh?” arsa ‘n baintreac. “Ní feaca a leicéir riam. Dá mairinn míle bliadan ní cuirfinn as mo ceann an feuchaint a tug sé orm nuair adúbairet sé an focal agus é ag sínead an airgid cúgam. ‘Ar son an tslánuişteora,’ ar seisean, agus nuair feucas suas air, bí an dá súil aise ‘á cur tríom i dtreó go dtáinig iaraict d’anfa orm ná féadfaínn a innsint duit.”

“Éist, a óinsig,” arsa Máire. “Cad ba gá d an t-anfa?”

“Ó, leis dom féin, a Máire. Is amhlaid mar atá an sgeul, dá bfeuchainn i scoinniob a súl an tarna h-uair do tuitfinn,” arsa ‘n baintreac.

“A Siobán!” arsa Máire Gearra.

“Teacht, a Máire,” arsa ‘n baintreac.

“Tá rún agam le tabairt duit,” ar sise, agus bí creachtán ‘na ballaib agus ‘na suí.

“Ná bíod ceist ort, a Máire,” arsa Siobán. “Coimeádfad-sa do rún, dá mbead m’anam air.”

“Tá a fios agam-sa go maic go scoimeádfair, a Siobán, ac tá níos mó agat le déanam dom ‘ná mo rún a coimeád.”

Do stad sí. Níor labair Siobán.

“bíos tamall de m’ saogal, a Siobán,” ar sise, “agus do cheapas ná pósfaínn coíche.”

“Ní h-aon tamall mór de d’ saogal atá caite,” arsa Siobán.

“D’á luígeadh é, tá sé buartha go maith le déanaí,” arsa Máire.

“Ní feicim puinn ábhar buartha aza,” arsa Siobán.

“Tá mo croíche d’á sníom le buairt,” ar sise.

Ansan do labhair sí i zcozgar le Siobán agus caiteadhar tréimse mór az cozarnaiš. Nuair a bí an cozarnac críochnuigte acu cuair Máire abaille agus cuair Siobán a coila. Ac ní baogal gur tuit aon neul coilata ar Máire ná ar Siobán an oíche sin.

Nuair d’éiríš Siobán ar maidin isí a bí go tuirseac. Nuair a cheap sí a cairp a cur ar a ceann, is ’na póca a cuir sí é. Nuair a cheap sí a bróg a cur ar a cois, is sa teine a cuir sí í mar a cuirfeadh sí fóo móna. Nuair a táinig sí ar a glúiniú cun na bpaireaca do ráo, do teip uircti focal ar bit a ráo le cruinneas ac “Go zcuiriú dia ar mo leas mé! Go zcuire dia ’s muire máthair ar mo leas mé!” Nuair a ceastuig ó micil a cuir bío d’fágail, ní raib an biaú ollam do. Nuair a cuireadh os a cómar é, ní raib sé ac leat- beirbte. Níor leis sé aon níú air, ac an biaú do caiteam cóm maith agus d’féadh sé é.

“Tá rud éigin ar mo máthair”, ar seisean i n’ aigne féin. “Ní feadhar an tsaogal cad ’tá az éiríge fúiti. Ní h-éidir zuraú é an báille úo a béadh az teact airís? A máthair,” ar seisean, “tá rud éigin az déanam buartha tuit. An raib a tuille le h-éileam az an mbáille an lá úo?”

“Ac! ní raib, a micil, oireadh agus leat-pinge. Níl blúire orm ac nár coilas puinn aréir.”

“níor b’fearra duit rud a déanfá anois, a máchtair,” arsa Micil, “’ná dul agus greas a coidlaò duit féin.”

“Is olc an rud coidlaò b’fínn an lae, a Micil,” ar sise. “b’fearr do dhine fóinne a déanamh air dá mb’féidir é, i dtreó go mbéaò coidlaò na h-oíche go maith aise.”

Do gluais Micil suas go tiú Séadna agus do luí sé ar a ghnó. Ní raib’ dá gream curta aise nuair siú isteach ’na d’iaid a máchtair. Tós sé a ceann agus b’feuch sé uirthi. Tós Séadna a ceann agus b’feuch se uirthi.

“A Séadna,” ar sise, “dá mb’é do toil é, b’oirfeadh dom focal a labhairt leat ad’ aonar.”

“A Micil,” arsa Séadna, “dá mb’áil leat-sa bualadh amach ansan tammaillín.”

Do buail Micil amach agus cuir sé a drom le claidhe. “ní fearad an tsaothar,” ar seisean leis féin, “cad atá ag éiríge b’i nó cad é an fearad é seo fúithi!”

B’i tor aicinn taob’ leis. Conaic sé ar an dtor beac beag i n-acran i snáit ruaðán alla. Do preab an ruaðán alla amach as an áit ’na raib’ sé i bfolac agus tús sé fé breic ar an mbeic mbig. Nuair a conaic sise ag teacht é cuir an sgeón dúbailt nirt inti, agus do b’ris sí an snáit agus d’imic sí.

Síle. — Ó, am briathar, a p’eis, go bfeaca-sa rud mar sin ag ruaðán alla dá déanamh, ac má ’seadh, ní beac a b’i sa tsnáit ac cuil, agus do rug an ruaðán alla ar caol-drom ar an gcuil, agus am briathar ná raib’ aon maith b’i beic ag crotha a cos agus ag únfairt. Coimeadh sé a gream cun go raib’ sí socair go leor. Agus ansan dá bfeicfeá mar fill sé sa tsnáit í agus mar a rug sé leis isteach í.

ḡobnait. — Is doḡa ḡur doḡin sé baḡún dí.

Síle. — Do ruḡ sé leis í, pé 'n éirinn é.

Peig. — Ní ruḡ ruaḡán alla micil an beac leis, mar doimtiḡ sí uaiḡ. Agus nuair a ceap micil ḡo raiḡ an taimillín caite doḡill sé ar an doḡiḡ. Nuair a bí sé aḡ doḡanam ar an ndorus doḡairiḡ sé Séadna a' ráḡ na bḡocal so:—

“ba saoire dí an bás is measa do fuair duine riam, agus í 'ḡá fáḡail seacḡ n-uaire i ndiaḡ a céile, 'ná mise 'ḡá pósaḡ!”

Do cas micil agus cuir sé an talam de sul ar airiḡ sé a cuille. Ac má cuir, ní túisḡe a bí sé airís aḡ an doḡor aicinn 'ná doḡeiriḡ árd-fearḡ air.

“Is deas an obair í seo,” ar seisean i n'aigne féin. “Is leam an ḡnó dom' máḡair teacḡ anso aḡ doḡanam cleamḡais do šaḡḡ doarmuḡ' léiḡ! Fan ḡo doḡeigead-sa abailé anoḡḡ!”

Le n-a linn sin do conaic sé a máḡair aḡ doḡanam air agus aḡaiḡ bán uirḡi ar doḡaḡ an báis. Preab sé 'na coinne.

“Airíú, a máḡair,” ar seisean, “cad 'tá ort?”

“Éist, éist, a mic ó!” ar sise i ḡcoḡar. “Níl don ruḡ orm. Imtiḡ isteaḡ cun do ḡnóḡa. Táḡ na fir eile aḡ teacḡ láitreaḡ.”

Cuaiḡ micil isteaḡ. Bí an dorus ar dian-leaḡaḡ agus ḡan duine istig roimis. Bí inead Séadna folam. Do suiḡ micil agus do taramḡ sé cuisḡe a ḡnó. Tánadḡar na fir 'na nduine 's 'na nduine. Do ḡluais an obair mar ba ḡnáḡ. Níor fill Séadna an lá san.

Síle. — Coḡar, a Peig; dar ndóig ní h-aḡ doḡanam cleamḡais do šaḡḡ a bí Siobán?

Peig. — Cad eile, a Síle, a cuir?

Síle. — Do Máire Gearra, gabaim-se orm. Agus ba
 dóig liom, dá mbéad aon ciall ag Micil, go
 dtuisfead sé an méid sin, feuch!

Gobnait. — Agus cá b'fios duit, a Síle, gur do Máire
 Gearra a b'í sí ag déanamh an cleamhais, nó cá
 b'fios duit an cleamnas a b'í aici dá déanamh i
 n-aon cor?

Síle. — Ó! go deimhin is beag dá mearbhall orm. Cad
 air gur tú sí féin agus Máire Gearra an oíche
 ag coşarnais? Cad do bain coşla na h-oíche
 de'n beirt? Cad é an rún a tú Máire Gearra
 di? Tá a fíios agam-sa go maic cad a b'í ar
 siúdai acu, geallaim duit é.

Peig. — Is dóig liom, a Síle, ná fuilir abfao ó'n
 sceil, agus gur gear-cúisíge go mór tú 'ná
 Micil.

CAIBIDÍOL A NAOI.

Peis. — níor fill Séadna an lá san, agus níor fill sé an oíche sin.

D'fhan Micil i bfeigil na h-áite. Is air a bí an iongnadh nuair a fuair sé ná raið Séadna ag teacht. Chuig sé an oíche 'sa cáthair súgáin. Ceap sé ó am go h-am go mbéadh Séadna cuige an dorús isteach. Trí huairé do preab sé 'na suíde agus cuair sé go dorús. D'airiú sé ciscéim duine, dar leis féin, gac uair díob, agus tabarfaid sé an leabhar gur b'é Séadna a bí ann. An uair deirineac díob, ceap sé go bfeacaíod sé Séadna féin ag déanamh ar an ndorús, agus do bog sé a bheul cun labartha leis, ac nuair d'fheic sé níos cruinne ní raið aoinne ann. Níor cuair sé go dorús a tuille. D'fhan sé sa cáthair i n-áice na teine. Cuir sé fóth móna síos anois agus airís. Bí sé ansan faid gac n-faid. Ceap sé nár b'féidir aon oíche beic cóm fada. Do bí uaigneas agus criú-eagla air agus faicíos, agus níor fás san é gan múisiún corlata beic air ó am go h-am. Do chuit múisiún díob air ba truíme 'ná a céile, agus do conaic sé lán an tíge de dhaoine beaga duá 'na tímpal, agus iad go léir ar a tí, agus aon duine uasal amáin ann agus é 'gá cosaint ortha. Do sleamnuig duine acu isteach ar an dtob éir de'n duine uasal agus chuig sé fada fé Micil, agus a fiacla noctaithe aige.

Do preab Micil as a corla. Bí oireadh fraocháin ins gac braon alluis a bí leis, agus é ar bail-criú.

“A múire na bfeart,” ar seisean, “cad a déanfaid? Nó cad d'imciú ar an oíche go bfuil sí

com fáda? Nó cad d'imríg ar Séadna, nó cad 'tá 'gá coimeá? Má oirean dó cleamnas a déanam le Saðb, nár cóir go mbéad an lá fáda a dóicín cuise agus gan beic ag caiteam na h-oíche amuic ar an gcuma so? Is dorca an duine é. Is deacair beic suas leis. Dubairt sé gur saoire d'í beic marb 'ná é 'gá pósad, agus siné anois é 'gá pósad ar a díceal. Ní fearad an tsaozal cad uime gur saoire d'í beic marb 'ná é 'gá pósad. Ba dóic liom-sa gur saoire dó-san beic marb 'ná Saðb 'gá pósad. Ní pósfaínn í ar a bfuil d'airgead ag Séadna agus aici féin agus ag á haicair i dtéannta a céile, feuc!"

Le n-a linn sin tug sé fé ndeara solus mar béad éiríge an lae. Cuir san árd-misneac air. Ac i gceann tamaill isé rud d'éirig 'ná an gealaic. Nuair a conaic sé solus na gealaige ag caiteam istead tríd an bfinneóis agus anonn ar an gclabbar mar a raib an mealbóg ar crocad, agus gan aon leus de solus an lae ag teact, do dhubuig agus do gormuig aige, i dtreo, dá leigead eagla dó é, go gcromfad sé ar gól. Nuair a táinig an solus cruinn ar an mealbóg do cuir sé dealb cinn duine uirici. Ceap Micil ná fearad sé eigre riam ac é ar ceann na caillige sa sgeul fiannuidéacta, go mbíod an dá fiacail ba sia siar 'na ceann mar dá maide croise aici. Nuair a bí sé ag feuchaint tamall air do coruigeadar na súile agus do bog an beul mar a béad sé cun labarctá. Bí a fios ag Micil go maic ná raib ann ac an mealbóg, ac mar sin féin do coruig a cuib folá agus do seasaim a ghuais agus do gluais colgricfin fan cnáma a droma. B'éigean dó a súile do dúnað sul a mbéad sé ag feuchaint ar na súilib úd ag coruige. Ba gearr go mb'éigean dó iad d'osgailt airís le h-eagla agus le

sγannrað. Fé ðeire ðo tÁinig sγamal ar an ngealaig, agus ðo cuireadh an mealbóg 'na riocht féin. Ba mór an fuasgailt é. Šað micil a buiðcas le ðia go ðúctraçtaç, ná bíoð eagla ort, agus ní foláir nó ðo tuit sáin-çodlað le n-a linn sin air, mar isé ceud ruð eile a tuz sé fé nðeara 'ná an šrian as taitneam ar an mealbóg i n-ineadh na gealaige, an obair ar siúbal 'na tímpal, bog- feaduíol na bfeair, mion- buillí na scasúr mbeas, agus tarang agus fásγað an tsnáçta céaraig. D'féac sé anonn ar ineadh séadna. Bí séadna féin ann, agus é as obair cóm ðian cóm dícealaç agus ðá mba ná béadh cuð na h-oíðce aige go ðtí go mbéadh an bbróg san díolta.

D'éirig micil agus d'feuch sé anonn ar a suiðcán féin.

"A micíl," arsa séadna, "eirig-se abaille agus it ruð éigin agus codail greas eile. Tá páš an lae indiu tuillte asat tar éis na h-oíðce. Ní γað ðuit teacht cun oibre go ðtí maidin amáireach."

Le linn na cainte sin ðo ráð ðó, d'feuch sé ar micil, agus ðá méid codlað a bí i súilb micil, tuz sé fé nðeara an feuchaint. D'feuch sé ðeic mbliagha níos sine 'ná mar 'feuch sé indé roime sin. Comáin micil leis abaille. Ach níor sγar an feuchaint úd le n-a cuimne.

"Tá buairt mí-çuíðsach éigin air," ar seisean i n'aigne féin. "Ní mór ðom é innsint ðom' máçair, agus a çur 'na cómairle cað is ceart a ðéanam."

tÁinig sé go ðtí an tig, ach má tÁinig, ní raib tásγ na tuairisγ a máçar ann roimis. Ní raib críosdaíðe an luain ann. ðo çuardaig sé mór-tímpal an tíge. ðo šlaoið sé uirçt. Ní raib maic ðó ann.

"Ó, mais! Ó, mais! Ó, mais!" ar seisean.

“An bfeacaib doinne riam a leiteir? Com siuralta agus ta bianna ar maide bacais, ta si imtiste sios go tig diarmuda leit as crionnugadh an cleammais! Agus cab a deanfaid? Cab a deanfaid i n-aon cor? Ni ceardochainn ar or na cruinne Seadna da posad leis an ansian mna san. O! O! O! Cab a deanfaid i n-aon cor? Measas go raib ciall asam’ mair, agus dar noic nil fas aici agus a leiteir sin de cleamnas a beir idir lamuib aici. Nil rud ar bit asam le deanamh ac an t-aon rud amain, an talam do cur diom sios laitreadh bonn, agus an cleamnas a briseadh sul a mbeir se ro deanaic. An stiudaire minairead mór-cuisead! Hum! Is beas an iongnadh feuchaint crionna caite aige! Ni feadair o talam an domain cab e an greim atá acu air. Ni h-eidir gurab amlaid a beadh se tar eis ceangail nó geallamha eigin a cur air fein agus go mbeirís anois a diaraid airgid do baint amac? Bíomair go léir as maigh fé diarmuid an lá úd a cuaid se suas. b’feidir go raib a fios aige fein cab a bí ar siubal aige. ‘Nil sprid ná púca san fios a cúise aige fein.’ Agus feuch, ní dúbairt Seadna, ‘Ni posfaid í,’ ac, ‘Nil aon fonn posta orm.’ b’feidir ná tiocfaid briseadh an cleammais com saoráidead cúgam agus ceapas é.—Agus feuch, ariú! Siobé anso mé as cur agus as cúiteam, agus b’feidir an cleamnas da crionnugadh asam’ mair. Nár cúitig-tear a saotar léi! Mura deas-cómarsanad atá sí!” Bí se páirc ón dtig sul a raib an maictham deanaic san crionnuigthe aige, agus é as deanamh ceann ar aghaidh síos ar tig diarmuid’ leit, agus é as cur na slige de com tuis i n-Éirinn agus bí se sa chois bacac í cur de. Ba gearr go raib se ar aghaidh tige diarmuda amac agus saotar air.

NÍ RAIB DÍARMUID SA DORUS FÓS. BÍ SÉ RÓ LUAT SA LÁ. SEASAIM MICIL AR AŽAIB AN DORUIS AMAČ.

“A MÁČAIR!” AR SEISEAN, I N-ÁRÓ A ČINN ’S A ŽUČA.

ČUIR SAIB A CEANN AMAČ SA DORUS, AŽUS ŽREIM ARÁIN AICI D’Á ČOŽAINČ.

“A MÁČAIR!” ARSA MICIL AIRÍS. “ČAR AMAČ ANSO AŽUS SIÚBAIL LEAT AĐAILE LÁITREAC. ČÁ ŽNÓ ÉIŽIN EILE LE DÉANAM AŽAT D’ÉAŽMUIS BEIČ AŽ TEAČT ANSO AD’ MAIDRÍN LAČAIŽE ACU. MÁ ČÁ CLEAMNAS LE DÉANAM ACU DÉINIÓIS FÉIN É NÓ LEIŽIÓIS DÓ.”

DÓ ŠLOIŽ SAIB AN ŽREIM DO BÍ ’NA BEUL.

“AIRIÚ, ŽREAĐAĐ ČÚŽAT, A ĐACAČÁIN!” AR SISE, “ČAD ČÁ ANOIS ORČ?”

“ĐACAČÁN AN EAĐ?” ARSA MICIL. “ČÁ MO ĐÁ ĐÓIČIN ORM. NÍ RAĐAIS-SE SÁSTA Č’AINM FÉIN AŽUS AINM Č’AČAR A BEIČ I MBEUL NA NĐAOINE, ŽAN MO MÁČAIR-SE DO ČARANŽ ISTEAC I NĐÚR NŽNÓ. AC TABARFAĐ-SA TOŽA AN AIREAČAIS AN RUĐ A ČEIP ORAIĐ FÉIN NÁ CUIRFIĐ SIĐ ČUN CINN É LE N-A CONŽNAMSAN. A MÁČAIR! A MÁČAIR, AĐEIRIM!”

“Imčiž leat aĐaile, a čulcais, aŽus ná bí ’žÁR mBOĐRAĐ! AŽUS MÁ ČÓŽAIS BRAON, EIRIŽ A-ČOĐLAĐ AŽUS CUIR DÍOT É,” AR SISE.

“ĐEIRIM LEAT NÁ FÁŽFAIĐ AON ČOS DÍOM AN ÁIT SEO ŽO ĐTAŽAIĐ SÍ AMAČ,” AR SEISEAN. “AŽUS ĐEIRIM RUĐ EILE LEAT, AŽUS CREIĐ UAIM É, NAČ ŽÁĐ ĐUIT BEIČ AŽ CAIČEAM DO ĐALCAISI DÍOT NUAIR NÁ PÓSFAIĐ SÉADNA ČÚ. NÍ PÓSFAD SÉ ČÚ ĐÁ MBA NÁ BÉAD I N-ÉIRINN AC ČÚ, A STIÚSAIĐE ŠEANDAD! A MÁČAIR! A MÁČAIR, A ĐEIRIM! ČAR ANSO AMAČ, NÓ RAŽAD ISTEAC AŽUS TABARFAĐ AMAČ AR MO ĐACALAINN ČÚ.”

“AIRIÚ, A ĐREALLÁIN ĐACAIŽ, MURA ĐFÁŽAIR AN ÁIT SIN AŽUS ŽLANAD AS MO RAĐARC ŽO DIAIR, CUIRFEAD CÓMARČA

ORT A leanfaíð dóic an fáid a béid cos cam ort,” ar sise, agus ní h-ás caint a bí sí ac as sgreadais agus as léimris, agus a ghuais as rinne mór-címpal a cinn.

D’imčíg sí isteach. Ceap seisean go mbéad a máchair cuige amac. I n-a inead san, is amlaíð d’fíll saðd agus ártac ’na láim. D’osgail sí an doras agus do steall sí a raib san ártac fé n-a ceannaíð. Ba maic an maise aige é, do léim sé i leat-taoid. Do ghuais an t-uisge a bí san ártac treasna an bóchair agus gal beirbte as.

“A cuirpčíg!” ar seisean. “An amlaíð a measais me marbhad?”

“Bain an cluas díom,” ar sise, “d’á bfaictá an méid sin ná tíoctá anso airís as lorg do máchar, an snamaire!”

Le n-a linn sin, seo amac Diarmuid agus a cáipín breac air. Do rug sé ar gualainn ar Micil.

“A Micil,” ar seisean, “tá dearmad éigin ort.

Níl do máchair anso, ná ní raib, ní feadair cachain.”

“An ndéirean tú liom é?” arsa Micil.

“Deirim gan amras,” arsa Diarmuid. “An amlaíð ná fuil sí sa baile?”

“Ní raib sí sa baile nuair ’fágas-sa an baile,” arsa Micil.

“An raib sí sa baile aréir?” arsa Diarmuid.

“Is fíor duit go díreach,” arsa Micil. “D’féidir go raib, agus gurab amlaíð d’fágas am’ diais sa baile í.”

Bí aicne as Micil ar Diarmuid agus ar a ceisdiuicán, ac ní raib sé le dul uaid cóim saor.

“Stad, a Micil,” arsa Diarmuid. “Ná bí ’gá leigint ort gur amadán tú, mar ní h-ead. Cad do

“Cuir ad’ ceann í beic anso ag déanam cleamnas do Šadò agus do Séadna?”

Bíodar ag siúbal go socair agus ag druim ón uciš, ašaiò Micil ar an mbaile, Šadò ag callaireacht ’na nòiaš, agus Diarmuid ag feiceam le freagra.

“Dómaise go deimín,” arsa Micil, “do cuir rud greannmar. Tairream a veinead aréir dom. Ceapas go rabas i uciš Séadna am’ aonar, am’ suíde sa cátaoir súgáin agus an mealbóg ar m’ášaiò amac ar crocad ar an gclabbar. Táinig dealb cinn mná ar an mealbóg. Do labair an ceann liom. ‘D’aičniš eas glór Šadò ag teacht as. ‘Tá do máčair,’ arsa ’n ceann, ‘ag brisead a croíde ag casad le cleamnas do déanam idir mise agus Séadna, ac ba saoire do Séadna an bás ba measa a fuair duine riam’ ná mise ‘šá pósaò.’ Le n-a linn sin do preabas am’ úiseacht agus do preabas am’ suíde. Do glaošas ar mo máčair. Ní bfuaras aon freagra. Ceapas láitreac gur anso a bí sí, agus do leanas í.”

D’feuc Diarmuid air idir an dá súil. Níor staon Micil. Dá bfašad Diarmuid éire air ní feudfaò sé a déanam amac cia’cu fírinne nó éiteac bí ag Micil d’á insint. Do stad sé ar fead tamail maic. Fé deire dúbairt sé:—

“Tá eagla orm, a Micil, gur b’é tairream na súl n-osaalta agat é.”

“Dómaise go deimín,” arsa Micil, “siné víreac an sgeul. Ní féidir liom a déanam amac ar an neómac so, agus ní dóca go ndéanfaò amac cóitce, cia’cu am’ cobla nó am’ úiseacht a bíos nuair a glaošas ar mo máčair.” “Cómairleočainn duit,” arsa Diarmuid, “pé

taibrimte déanfar duit, gan teacht airís. Imčíg ort abaille anois, agus go dtuzaò dia ciall níos fearr duit! Do chualais as go dian maic̃.”

Do sgaradh.

“Seadh,” arsa Micil leis féin, “ba dóbair dom an bonas a déanam. Ní fearad an tsaozal cár tús mo máchair an oíche.”

Nuair a táinig Micil abaille, bí a máchair ann roimis. Bí a h-aghaid agus a súile ataithe ó beic̃ as zol.

“A máchair,” arsa Micil, “cá raib̃ an tóram?”

“Cad a tús abaille tú, a Micil?” ar sise.

“Só,” ar seisean, “d’fanas i bfeoil tíge Séadhna aréir, mar do tús sé féin an oíche i mball éigin as baile, agus ansan ar maidin indiu dúbairt sé liom imteacht abaille agus greas a coblaò dom féin; go raib̃ pág an lae seo tuillte agam tar éis na h-oíche.”

“Airíú,” ar sise, “agus cár caitis an lá ó maidin?”

“Bí an lá go breag̃,” ar seisean, “agus ní raib̃ tuirse ná coblaò orm, ac̃ má ’seadh tá ocras anois orm, geallaim duit é.”

Tús sí ruò le n-ic̃e só, agus má tús, ba maic̃ an díol air é. Ba gearr an moill air mias maic̃ mór a glanaò. Nuair a bí a cuib̃ bíò caic̃te aige do crom sé ar caint.

“A máchair,” ar seisean.

“Teacht, a Micil,” ar sise.

“Níor innsis dom cá raib̃ an tóram,” ar seisean.

“Cad a coimeáò Séadhna as baile i scaic̃eam na hoíche aréir?” ar sise.

“Ní h-i scaic̃eam na h-oíche aréir amáin a bí sé as baile, ac̃ ó maidin indé. Nuair a tánaís-se amac̃ ar maidin indé ó beic̃ as caint leis agus tú i rioctuib̃ dul i laige, do chualas-sa isteach agus ní raib̃ sé

romam istig. Níor táinig sé i gcaiteam an lae, agus ansan nuair a bíodar na fir ag dul abail, b'fanas-sa i bfeoil na h-áite. Ceapas an uile neómat go mbéad sé cúgam an doras istea. Tuit mo cobla orm trácht éigin de'n oíche, agus nuair b'osglas mo súile, is amlaio a bíodar go léir ag obair am' tímpal, agus Séadna ann leis. Agus cozar, a máthair, tá buairt mór éigin air."

"Óé, cad í an buairt a béad air? Ná fuil a bóiúin an tsaozal airgib aige agus an uile buine buideac òe?"

"Tá a fíos agam-sa aoinne amáin ná fuil ró buideac òe," arsa Micil.

"Cia h-é sin?" ar sise.

"Tá, Saob Óiarmuda," ar seisean.

"Airíú, cad é an cúis?" ar sise.

"Tá," ar seisean, "cúis a bóiúin, mar ná pósfað sé í."

"Óe, sgeimle uircti, an cairiún! Cia pósfað í sin?"

Do tuit Micil siar ins na trictib duib ag gáiríðe.

"Cairiún! Cairiún! Cairiún!" ar seisean. "Ó nac truağ nár cuimniğeas ar an ainim sin ar maidin!" "Agus cad é an gnó a béad agat dé ar maidin?" ar sise.

"Ar maidin an lae fé òeire, aòeirim," ar seisean, "nuair a cuiread síos ann mé a b'iaraio leathair, agus tuis sí 'bacacán' orm."

"Tuis sí 'bacacán' ort!" arsa an máthair. "Da mbéinn-se ag éisteaç léi, do 'neósainn òi cia h-iað na bacacáin a bain léi, agus do 'neósainn ruð eile òi ná 'neósad tuit-se anois, ruð a bainfead an móròáil òi, geallaim tuit é."

"Agus cozar, a máthair. Má 's é sin do meas

UIRŢI, CAÐ ÇUIÇE ÇO NÐEACÐAIS SUAS ÇO TIG ŠÉADNA AR MAIDIN INÐÉ A Ð'IDARAIÐ CLEAMNAS A ÐÉANAM IDIR Í FÉIN AGUS SÉADNA?"

"CLEAMNAS IDIR Í FÉIN AGUS SÉADNA! AIRIÚ, ÐO ÐÁITŢINN MÉ FÉIN SUL A NÐÉANFANN A LEITÉIO," AR SISE.

"MÁ 'SEAD, CAÐ ÇUIÇE ÐUIT A RÁÐ LE BÁB AN LEASA, AN LÁ ÚÐ A BÍ SÍ ANSO, NÁ PÓSPAD SÉADNA AON ÐEAN I N-ÉIRINN AC SAÐÐ?" AR SEISEAN.

"BÁB AN LEASA? ÐE MAISE, AN ÓINSEAC, MAR ÐO ÇEASTUIÇ UAIM COSÇ ÉIGIN A ÇUR LE N-A TEANGAIN, AGUS ÇAN Í ÐEIT 'ÇÁ MAOIDÉAM AR FUIÐ NA ÐÚITÇ ÇO BPÓSPAD SÉ Í FÉIN, AGUS AN ÐÚTADIG AG MAÇAD FÚITÇ."

"ÐÓMAISE ÇO ÐEIMIN," ARSA MICIL, "AGUS NÍ'L AON MAIT ÐUIT ÐEIT 'ÇÁ ÇEILT ORM, IS CLEAMNAS A BÍ IDIR LÁMAID AGAT AR MAIDIN INÐÉ."

"AGUS CÁ ÐFIOS ÐUIT-SE CAÐ A BÍ IDIR LÁMAID AGAM?"

"MAR ÐO LABAIR SÉ ÁRÐ, AGUS Ð'AIRIGÉAS AN FOCAL 'BA ŠAOIRE ÐÍ BÁS Ð'FÁÇAIL 'NÁ MISE 'ÇÁ PÓSPAD.'"

"COÇAR, A MICIL," AR SISE. "ÐÁ ÐFAÇTÁ-SA ÐO ÇOIL SA SGEUL, CIA H-Í AN ÐEAN ÐO ÇOÇFÁ ÐÓ?"

"MÁIRE ÇEARRA ÇAN AMRAS," AR SEISEAN.

Ð'FEUC SÍ AIR ÇO ÇEUR.

"AGUS CAÐ É AN CÚIS," AR SISE, "ÇO ÐOÇFÁ MÁIRE ÇEARRA ÐÓ SEACAS AON ÐEAN EILE ÐE NA MNÁID SEO ÇO ÐFUIL AN ŠAOÇAL MÓR 'ÇÁ BPÓSPAD LEIS?"

"AN CÉAD PUNTE 'NÁ A CÉILE ÐE, A MÁÇAIR, NÍ'L MEAS MÓR AGAM AR ÇAINT AN TSAOÇAIL MÓIR. IS CUMA LEIS AN ŠAOÇAL MÓR, AC ÐEIT AG ÇAINT, CAÐ É ÐÍOÐÁIL NÓ ÇAIRÐE NA ÇAINTÇ A ÐÉINEAN SÉ ÇO MINIC. SINÉ AN ŠAOÇAL MÓR 'ÇÁ PÓSPAD LE SAÐÐ ÐIARMUDA. Ð'FEARRA ÐÓ É FÉIN A BÁT'. NÍ ÇOÇFÁ-SA BÁB AN LEASA ÐÓ. NÍ ÐEIRIM OLC MAIT NA ÐONAIÐE LE NÓRA AN TÓÇAIR, AC

“Deirim go bhfuil breall ar an saogal mór, agus go mb’fhearr liom breall air ’nár a cómairle a glacadh.”

“Agus feuch,” arsa ’n máthair, “siné an saogal mór ’gá pósadh le Máire Gearra, agus naic maic ná faighan tú aon locht air.”

“Ná ra’ slán comórtas, go deimhin, Máire Gearra agus an cuib eile acu! Cá bhfuil leiteir Máire Gearra le fáigil? Níl ins na seacht bparóistib. Bean breagha áfach uasal. Bean ciallmhar tuisgionac dea-ghaibhreacha suas, go bhfuil bocht agus saibhir buidéal di. Bean díadha dea-ghomplaic, gur fearr- de an pobal ’na n-éistean sí aifreann ann. Tá uraim as oic agus as maic di. Dá mbeadh beirt ban as troib agus go bhfeicfidís as teacht í, do stadfaidís go mbéadh sí gabtha tásra, com maic agus dá mb’é an sagart a béadh ann.”

“Ní fearad,” arsa ’n máthair, “dá mbeadh Saibh as troib ar an mbóthar, an stadfaidís sí dá bfeiceadh sí Máire as teacht.”

“Dómaise, am briathar móire, a máthair,” ar seisean, “go bfeicfidís mo dá súil í ’gá déanamh, agus nár cuib aon rud riam a leiteir d’ionghabh orm, feuch! Bíos as dul soir go tig na mbúrcaic le teachtairacht. Nuair a bíos as déanamh ar tig diarmada d’airigeas Saibh as callaireacht, aghaid na muc agus na maoraí aici d’á gabhairt ar cómarsain éigin. Cia ghabhadh anoir de tig an cúinne ac Máire Gearra. Ní tuisge a conaic Saibh í ’nár do stad an callaireacht. Do crom sí a ceann, agus d’imigh sí isteach abail go rígin.”

“Agus naic mór an ionghabh,” arsa ’n máthair, “nar coruigis tú féin faoi cun cleamnaic a déanamh do Séadna léi?”

“’S do, sin é go díreach an sgeal,” ar seisean. “Do

ceapas-sa go ndéanfása fadó é, agus gur cruinne agus gur deas-láimáige cuige tú 'ná mise go mór."

"Tá eagla orm," arsa 'n máthair, "go bfuil dearmad ort sa méid sin. Dá mbéad cleamnas d'á sažas le déanam, ceapaim-se ná fuil doinne is fearr a déanfadó é 'ná tú féin, go mór mór ó tá an oiread san dúil astat é feisgint déanta."

"Go deimhin agus go dearbcta, a máthair," ar seisean, "tá an ceart sa méid sin astat, pé i n-Éirinn é. b'fearr liom 'ná a bfeaca riam go bfeicfinn an cleamnas san déanta. ní raib don beirt riam níos oireamnaíge d'á céile 'ná an beirt. ba deacair maiteasaí máire do sárugadó, agus tá seisean maic a dóicín dí. ba maic liom an cleamnas a déanam ac ná feadhar conus cur cuige."

"Conus a cuirfeá cuige ac imteacht siar go tig seághain ceataig féin, agus glaoadó i leat-taoid ar an nduine agus t'aigne do noctadó d'ó? Ansan, má taitnean do caint leis, cuirfid sé féin os cómaid a iníne an sgeul, agus má taitnean an cleamnas léi-se, nac sin leat an gnocta déanta?"

"Dar fiaó," ar seisean, "tá an ceart astat. Imteócad anois láitreac." agus siúd cun siúbail é.

"Go n-eirigid leat níos fearr 'ná d'eirig liom-sa!" ar sise 'na h-aigne féin.

CAIBIÓIOL A DHEIC.

AR maidin, LAR NA MÁIREAC, BÍ SÉADNA AGUS A LUCT OIBRE AG OBAIR AR A LÁNÓIC EAL. BÍ BOG-PEADUÍOL NA BFEAR, AGUS MION-BUILLÍ NA SCASÚR MBEAG, AGUS TARANG AGUS FÁSGAÐ AN TSNÁCTA CÉARAIĞ AR SIÚBAL CÓM DIAN AGUS DÁ MBA NÁ BÉAÐ BRÓĞ NÁ BUATAIS D'Á DÉANAMH I N-AON BALL EILE AR TALAMH TIRIM NA H- ÉIREAN.

“Cé h-é sin aníos?” ARSA DUINE DES NA FEARAIÐ.

“TÓĞ GAĆ AOINNE A CEANN AC MICIL.

“Seán Ceatac go deimhin!” ARSA DUINE EILE.

DO PREAB SÉADNA 'NA SUÍÐE AGUS SIÚÐ AMAĆ É, AGUS SÍOS I SCOINNIÐ SEÁĞAIN CEATAIĞ.

“TUG AN BEIRT TAMALL MÓR AG GAÐÁIL TREASNA NA PÁIRCE, ANONN AGUS ANALL, AG CAINT AGUS AG CUR TRÉ CÉILE, AC DO BÍODAR RÓ FADA SÍOS, I DTREO NÁR FÉAÐ AON DUINE DES NA FEARAIÐ FOCAL DE'N CAINC A DÉANAMH AMAĆ. FE DHEIRE DO SGARADAR LE N-A CÉILE. DO TUG SEÁĞAN CEATAĆ A AĞAIÐ SIAR AR A CIĞ FÉIN. AC I N-INEAÐ FILLEAÐ CUN A ĞNÓCTA, DO TUG SÉADNA A AĞAIÐ AN BÓCTAR SOIR CUN NA SRÁIÐE.

DO LÉIM MICIL, AGUS CAIC SÉ UAIÐ AN BRÓĞ A BÍ IDIR LÁMAIÐ AIGE, AGUS SIÚÐ FÁ DHEIN A CIĞE FÉIN É AR SOÐAR. Cóm LUAC AGUS TÁINIĞ SÉ AR AN DTAOIÐ ISTIĞ DE DORUS, “A MÁCTAIR,” AR SEISEAN, “A LEICÉIO SEO. TÁ AN CLEAMNAS DÉANTA!”

“ÉIST DO BEUL!” AR SISE.

“Ó GO DEIMHIN TÁ,” AR SEISEAN. “BÍ SEÁĞAN CEATAĆ FÉIN TUAS Ó CIANAID, AGUS BÍ SÉ FÉIN AGUS SÉADNA AR FEAD UAIR A' CLOIĞ SA PÁIRC AG CAINC, AGUS

ANSAN D'IMTÍG SEÁŽAN CEATAÇ ABÁILE AGUS TÁ SÉADNA IMTÍGTE SOIR ZO TÍG AN TSAŽAIRT."

"CAO A BÍ ACU D'Á RÁO SA PÁIRC?" AR SISE.

"NÍ FEADAR," AR SEISEAN. "BÍODAR RÓ FADA UAIM."

B'FÍOR DO MÍCIL É. BÍ SÉADNA IMTÍGTE ZO TÍG AN TSAŽAIRT, AC MÁ 'SEAÖ, NÍ CUN AN CLEAMNAIS A CRÍOC-NUŽAÖ É.

"OIA ÖUIT, A SÉADNA!" ARSA 'N SAŽART. "IS CNEASDA ZO LÉIR NA BRÓŽA IAO SÚO A CUIRIS CÚŽAM AN LÁ FÉ ÖEIRE."

"OIA 'S MUIRE ÖUIT AGUS PÁÖRAIS, A AČAIR! TÁ ÁČAS ORM MAR A ČAIČNIO NA BRÓŽA LEAT. AC ISÉ RUÖ A ČUŽ ANOIS CUN CAINTE LEAT MÉ 'NÁ MÉ A ÖEIT I ŽCRUAÖ-ČÁS."

"ŽO ÖEIMIN AGUS ŽO ÖEARÖČA, A SÉADNA, IS OČ LIOM SAN DO ČLOS; AGUS NÍ MÉ AMÁIN, AC NÍ'L ÖUINE AR FUIÖ NA ÖÚITE, ÍSEAL NÁ UASAL, BOČT NÁ SAIOÖIR, NÁR Ö'ÖČ LEÓ É. AGUS ŽO ÖEIMIN FÉIN, AGUS NÍ I ÖTAOIOÖ TU ÖEIT LAITREAC A ÖEIRIM É, BA MAIČ AN CEART ÖOÍÖ."

"IS 'MÓ CÉIM CRUAIO ŽUR ŽAÖAS TRÍÖ LE TAMALL, A AČAIR. AC SIÖÉ AN ŽREIM IS ŽÉIRE D'ÁR RUŽ RIAM AR MO ČROÍÖE. TÁ AIČNE AŽAT AR INŽÍN ŠEÁŽAIN ČEATAIŽ?"

"TÁ ŽAN AMRAS, A SÉADNA. CIA AIZE NÁ FUIL AIČNE AR MÁIRE? AN ÓIS-ÖEAN IS CREÖEAMNAÍŽE SA PARÓISTE."

"NÍL A LEITÉIO EILE AŽ SIÚÖAL ÖRÚČTA INÖIU, A AČAIR, AGUS IS AMLAIO MAR ATÁ AN SŽEUL AŽAMSA LE FADA, DO ČABÖARFAINN A ÖFUIL AN TSAOŽAL AŽAM, AGUS A RAIÖ RIAM AGUS A MBÉIO ZO BRÁC, AR NEART A ÖEIT ÖOM Í PÓSAÖ."

"IS TRUAŽ NÁR INNSIS AN MÉIO SIN ÖOM FADÓ, A MÍC Ó. TÁ A FIOS AŽAM-SA, AR ŠLÍŽ NAČ MISÖE ÖOM A

innsint duit-se anois, go bfuil an aigne céadna ag Máire duit-se atá agat-sa di-se.”

“Cad é sin agat d’á ráð, a Achair?” arsa Séadna, agus sgeón ann.

“Tá an rud atá ar eolas agam, isé sin gur gioraíde a saogál do Máire Gearra mura bpósfar leat-sa í. Tá sí d’á shaoið amac os cómaid ar súl.”

“Ó, Dia le m’anam!” arsa Séadna. “Tá an sgeul níosa seacht measa ’ná mar a bheartuigeas!”

“Airiú, an as do meabair ataoi?” arsa ’n sagart.

“Ó, ní h-as mo meabair, a Achair, ná as mo céill. Is ró cruinn atá gac taobh acu agam. Tá bean bocht ansú d’iar gur cuireas comaoine beag uirthi an lá fé d’eire. Táinig sí, mar maíche liom, dar léi, agus do labhair sí liom ar an ngnó so. Ceapas gur cuireas i n-iúl di, soiléir go leor, ná raib don breic agam ar cleamnas a déanam le Máire Gearra, ná le h-don mnaoi eile. Ceapas go gcuirfeadh sise in úil é do Máire féin agus d’á h-Achair, agus go raib don an sgeul cun suaimnis gan ceartaíge do duine ar biú ac dom féin. I n-a inea san, is amhlaid atá mí-á éigin d’á tiomáint ar agaid agus dá cur cun cinn, do’m lom deirg aimdeóna. Do táinig an duine galánta féin i leic de siúl a cos ar maidin indiu, ’gá innsint dom ná raib don fear i n-Éirinn dob’ fearr leis mar cleamain ’ná mé. Agus nuair a cuireas i n-iúl dó, com réid agus d’féadas é, ná raib don breic agam ar pósa d’coíche, ba dóic leat gur b’í an oíche do duit i lár an lae air. Agus anois, mar bára ar gac ndonas, tuigim uait-se, a Achair, go bfuil díobáil sláinte d’á déanam do Máire Gearra féin. Is trua é an sgeul é! Is trua é agus is tubaisteac an sgeul é!”

D’fheic an sagart air.

“A Séadna,” ar seisean, “is tú an fear is éagsamlaíge d’ár buail riam fós umam i n-aon taob d’ár túsas m’ádaib. Nuair a tánaís isteaç, do tuisgeas uait ná raib níò ar biç aš briseað do croíòe aç ñan neart a beic òuit Máire Gearra do pósað. Anois, siné a h-açair, le n-a lán-toil féin, ’gá bronnaò suas ort, agus ní’l ašat le ráò aç ñur truaš agus ñur tubaisteaç an sgeul é! Caò é mar sašas duine tú?”

Nó caò ’tá uait?”

“Ní h-ionñnaò tú aš cur na ceiste sin, a Açair,” arsa Séadna. “Is deacair a ráò caò é an sašas duine mé, ná caò ’tá uaim. Pé sašas duine mé, tá an méio seo ašam le ráò i dtaoib an cleamnaís seo: ba saoire do Máire Gearra an bás is dona d’á bfuair daonaiòe riam ’ná mise ’gá pósað. Siné an sašas duine mé. Dá bfeadfaínn teaçt suas le duine éigin do labarfaò léi agus do noçtfaò an sgeul san dí, agus do çabarfao cómairle a leasa òi, .i. mise do çur as a h-aigne agus as a croíòe, agus í féin a çabairt suas do òia mar a çus sí riam, siné atá uaim. Çeapas ño ndéanfaò an baintreaç é. Má òéin, níor çáinig léi. D’iaras ar seáñan çeaçac féin ó çianaiò é òéanam. Is baogal liom ná feadair an duine caò is maiç òó a òéanam. Do çánaš çúgatsa, a Açair, aš braç air, as méio do çaiçíge agus do tuisgiona agus do meabrac cinn féin, ño ndéanfa é, nó ño ñcómair-leóççá caò is fearr a òéanam sa çás.”

“Tá eagal orm, a Séadna,” arsa ’n sašart, “ño bfuil éašcóir çrom ašat d’á òéanam ort féin. Tá aigne maiç ašam ort le fada. An lá is dealbá d’á rabais, níor airigeas luac feóirlinge aš aoinne d’á çur aò’ leic. An lá is neam-spleadáiçe d’á rabais, níor h-abraò riam ñur òéinis éašcóir ar çearðaiòe,

ná go raib a cuib alluis aghat gan díol as. Dealb ná saibhir, níor airigeas duine riam 'gá ráð go bfeacaib sé tú ag teacht abaille ar meisge, sáithe i mbruighin, ná ag cómluadar le droc cuibeaictain. Níl goib ná fuadac le cur ad' leic. Níl blíg ná clampar ná acran le cur ad' leic. Na daoine go bfuil do cuib acu, ba deacair iad d'áiream. Níor clos fós gur dian tú 'gá éileam orda. Do clos go minic gur b'olc an díol ar cuib acu puinn comaoine do cur orda. Ní féidir liom a déanam amac — a' dtuigean tú mé? — cad é an cúis gur saoire dí bás d'fágail 'ná tusa 'gá pósað.

“Ná dein a cuille tairbe ar an sgeul, a dcair,” arsa Séadna. “Is ag duine féin is fearr a fios cá luigean an brós air. Do tánaas a d'iaraib do cómairle cun an cleamhnais seo do briseað. Bris é, mura mian leat í cur d'á losgað i n-ifrean! Táir ag áiream mo maiteasaí. Is suarac le h-áiream iad. Pé tairbe atá déanta agam, is ar don aigne amáin do déineas é. Do déineas ar son an tslánuişteóra é, ní 'gá maoidream ar dia é! Ac cad é an tairbe dom é, má dénim an éascóir seo anois?”

“A Séadna,” arsa 'n sagart, “ceapaim go dtuigim an sgeul fé dheire. Tuigtear ad' aigne duit go ndéanfá éascóir ar máire gearra, dá bpósfá í. Táir ag diúltad do'n éascóir sin ar son an cirt. Táir ag gabáil de cosaib ad' croíde féin ar son an tslánuişteóra —”

Ní raib sé d'uain aige a cuille do ráð. Ní túisge d'airig Séadna an focal san, “ar son an tslánuişteóra,” 'ná bí sé de léim ar an dtaob amuic de dorus agus é imtichte.

CAIBIDÍOL A h-AONDEU.

Le n-a linn sin do bí Micil agus a máthair ag críochnú an cleamhnais ar a nóiceall. Is beag ná go raib sé socair acu cia h-ia do a béa do ar an gcóisre.

D'airigeadar an duine ag teacht cun an tíge. Preabadar 'na suíbe. Bíodar ag feuchaint an doras amach. Cia gheaba do tar an ndorus ac Séadna! D'féac sé isteach ar an mbeirt. Níor bog sé a béal. Níor éin sé ac feuchaint orda. Ba dóig leat gurab amlaio a ceangail an feuchaint sin de'n talam ia do. Níor stad sé d'a síubal. Níor éin sé ac feuchaint orda agus comáint leis.

Níor labair doinne de'n beirt go ceann abfao. Fé éire do labair an máthair.

"Sead!" ar sise. "Cad deirir anois leat féin?"

"Deirim gur neam-choitianta an suiríge é," arsa Micil. "Duine réio cun a pósta, agus é ag dul cun cainte leis an mnaoi óig, agus é tar éis beic ag caint leis an sagart, gan casóg gan hata air, aprún greasaioe air, céir ar a méireanaio, agus coinneal 'na d'a súil! Tá an sgeul ag dul sa mhuilinn orm." Agus do buail sé amach agus suas cun a ghnóda. Agus geallaim duit ná raib an misneac céadna sa cois bacac ag gabáil suas a bí inti ag gabáil síos aige."

Bí Seágan Ceatac 'na suíbe sa párlús, 'na tíg féin, i n-aice na finneóige. Bí Máire 'na suíbe ar a aghaio amach. Cé cífróis ag teacht cun an dorais ac Séadna. Do preab Seágan amach 'na coinnio.

"Airíú, míle fáilte rómat, a Séadna!" ar seisean.

“Go mairir slán, a Sheághain!” arsa Séadna. “D’oirfeadh dom focal nó bó do labhairt le Máire, má ’s é do toil é.”

“Siní ansan istigh aghat í. Tá súil agam gur fearr an caint atá aghat le rá do léi ’ná a bí aghat le rá do liom-sa ar maidin.”

D’imigh seisean isteach.

“Ó, míle fáilte rómaí, a Séadna!” arsa Máire Gearra.

“A leiceir seo, a Máire,” ar seisean. “Tá rún agam le tabhairt duit. Níor cheapas go mbéadh orm é tabhairt d’aoinne coíche. Ac ceapaim anois ná fuil an ceart déanta agam agus gan teacht níos túisge agus é tabhairt duitse. Tá sé ceangailte orm i láthair Dé gan pósadh.”

Do stad sé. Níor labhair sise go ceann tamaill.

“Is ceangal uasal é,” ar sise ar ball. “Is ceangal uasal é,” ar sise, “agus is ceangal naomha é. Má’s ceangal uasal duit-se é,” ar sise, “ba chóir gur ceangal uasal dom-sa é. Ná bíod ceist ort,” ar sise. “Coimeádfad-sa do rún. Tá oireadh eile de croíde agam agus do bí le tamall. Is mór an tabairt as a chus Dia duit nuair a sprioc sé t’aighe cun ceangail de’n tsóradh san a glacadh ort.”

“Tá an gnó a chus mé déanta agam. Beannaíocht Dé leat, a Máire!” ar seisean. Agus d’imigh sé gan labhairt le fear an tíge.

Nuair do chuaigh sé amach fé’n spéir, do cheap sé gur luis sghamal anuas ar mullach a cinn. Do d’oirceadh an spéir agus do d’oirceadh an talamh. Táinig barróg ar a cliabh. Samlaigh sé go raib a croíde imighthe as a cliabh amach, agus gur b’é rud a bí i n-ineadh a croíde aige ’ná mar a béadh cloch mór trom. D’fheuch sé soir fá

déin a tíge féin, agus má feuc, táinig gráin millteac aise ar an dtí agus ar an áit, ar an scrann agus ar an scađaoir agus ar an mealbóis, ar an obair, ar a raib os cionn talaim ann, istig agus amuic. I n-inead ađaiđ a đabairt ar an mbaile, đus sé ađaiđ ar an gcnoc. Ađ đabáil đar tig cómarsan dó bí beirt leanđ ađ spórt sa clós, agus cóm luađ agus a conacadar é do riđeadar istead ađ sđreadaig.

“Ó a mam!” arsa duine acu. “Tá duine buile amuic sa clós agus d’ feuc sé orm!”

Cuir Séadna an cnoc amac de. Nuair a srois sé an fiarađ bí iongnađ air a luigead tuirse a bí air agus an cnoc cóm dian. Bí rađarc áluinn ó’n mullađ. Do conaic sé an tsráib, agus páirc an donaiđ, agus tig diarmuda léit, agus tig na baintriđe. Do conaic sé a tig féin agus tig seáđain ceadaig. Dá mbéad an rađarc sead n-uaire níos doibne, ní bainfead sé an clóc as a cliab ná ní tóđfađ sé an sđamal d’á ceann. Bí plásóg breađ mór leadđan cunlaig ar bárr an cnuic, cóm tirim le leabaiđ clúim eun, agus cóm bog san go rađad duine go glúiniđ inti. Do đait sé é féin sa plásóis sin ar a beul agus ar a ađaiđ, agus ní dóca go raib ar đalam tirim na h-éirean an lá san fear eile cóm brúigte cóm basđaithe aighe leis.

Fé ceann tamail do tóg sé a ceann agus d’feuc sé siar fan cliadain an tsleib. Conaic sé an bean ađ đabáil aniar. Ceap sé ar dtúis gur bean éigin des na cómarsanaib í, a bí ađ đabáil cómđar an cnuic. Ba đearr gur đus sé fé n-deara go raib sí ađ deanaim ceann ar ađaiđ ar an áit i n-a raib sé féin. Preab sé ’na suib. Ba đearr gur aicín sé í. An bean cos-nođaithe isí a bí ann!

“Síodđáin de ort, a Séadna!” ar sise.

“D’oirfeadh san dom,” ar seisean, “má oir sé d’aoinne riamh.”

“Feuc!” ar sise, ag oscailt lámha léi. “Siní an sgilling úr a tugaís dom ar son an tslánuiḡteóra.” “Is cuimhin liom é,” ar seisean. “Is ’mó sgilling a ḡaib trém’ láimh ó sin, agus is suarach an sólás dom iníú. Ba suaimneasaíḡe béadh an saogal agam dá mba ná feicfinn riamh iad.”

“Is ’mó mairt atá déanta agat leó ná béadh déanta agat dá mba ná feicfeá riamh iad,” ar sise.

“B’féidir go bfuil raint díobála déanta ná béadh déanta dá mba ná feicfinn riamh iad,” ar seisean.

“Is treise ar an mairt ’ná ar an ndíobáil,” ar sise.

“Is treise ar díobáil an lae iníú,” ar seisean, “ná ar an mairt go léir.”

“Conus é sin?” ar sise.

“Dá ndéininn-se mo ḡnó an lá úr leis an sgilling sin agus leis an dá ceann eile a bí agam ’na ceannra,” ar seisean, “ní cuimneócinne riamh ar Máire ḡearra, ná í orm. Ní cuirfinn aicne ar buairt an lae iníú. Ní béadh mo croíde ’na cloic agus mo ceann ’na ceo agus m’aighe ina tulaic ceardcan mar atá. Ní béadh mo saogal gearrta amach ar trí bliadhnaib’ deus, agus a leat san féin imḡiḡte anois.”

“Feuc, a Séadha,” ar sise, agus d’osgail sí an lámh eile léi, agus do taisbeáin sí dó, ar croíde a dearnan, liaḡróibín gloine. Agus is amháid a bí an liaḡróibín sin agus í cóim solusmar agus ná féadfa feucaint díreach uirḡi nó do d’allfaid sí t’ú. Agus do bí cáicíní soluis ag imḡeact aisti mór-tímpal, mar béadh as an nḡreín. Bí crios beag óir uirḡi, agus slabra óir as an ḡcrios.

“Cad é an rud é sin?” arsa Séadha, agus é a

‘D’iarraidh feuchaint ar an liachróid, agus neart an tsoluis a bhaint na súl as.

“Is leat-sa é,” ar sise.

“Cad do b’éarfadh gur liom-sa é?” ar seisean.

“Siné an gníomh a déinis ar maidin iníú,” ar sise, “an gníomh is uaisle d’ár déinead i n-Éirinn le fada.”

“Cad é an gníomh uasal so a déineas-sa ar maidin iníú, airiú?” ar seisean.

“Do déinis,” ar sise, “an bean is fearr i n-Éirinn do cur ód’ croíde ar son an tslánuiḡteóra.”

“Cad é mo leigheas air?” ar seisean. “Conus d’féadfainn a leicéid d’éascóir a déanam ar a leicéid de mnaoi?”

“Do sgarais le n-a leicéid de mnaoi níos túisge ’ná a déanfá a leicéid d’éascóir,” ar sise.

Le n-a linn sin do déin sí air suas agus do cuir sí an slabhra ar a muineál. agus do cuir sí an tseóid isteach ’na brollac, ar aghaidh a croíde.

“Coimeáid ansan é,” ar sise, “agus an cás is cruada a b’éarfadh coíde ort, agus an greim is géire a tiocfadh ort, ní caillfidh ar do misneac.”

Ní túisge a cuir sí a lámh isteach ’na brollac ’ná a moḡuig sé mar a pleusgadh rud éigin ’na d’á cluais. D’imḡ an ceó. Do ḡeal an spéir agus an talam. D’imḡ an buile buartha as a aigne, agus bí a croíde féin airís aige.

Ní túisge a bí an focal deirineac ráite aici-si ’ná táinig ceó éigin bán ’na tímpal a clúdaiḡ ó n-a raḡarc í, agus ansan do leat an ceó amac agus ní raib sí ann.

D’feuc sé ’na tímpal ar an spéir agus ar an dtalam. Bí a aigne cóm suaimneasac agus a bí sí riam i ḡcaiteam a saḡail aige. D’feuc sé anonn ar an sráid, anonn

AR ÉIS ÌIARMUÒA LÉIT, SOIR AR ÉIS NA BAINTRIGE, ANONN AR A ÉIS FÉIN, SÍOS AR ÉIS ŠEÁŽAIN ĆEATAIS. ĆUIR SÉ SMUT DE ŽÁIRE AS AŽUS ĆUŽ SÉ AŽAIÒ AR AN MBAILE.

ŽOBNAIT. — NÍ FEADAR CAD DÚIRT MICIL NUAIR A ĆONAIC SÉ AŽ TEAĆT É.

PEIS. — NÍOR LABAIR DUINE ACU FOCAL NUAIR A ĆONACADAR AŽ TEAĆT É. DÁ ŽIORAĆT AN AIMSIR Ó ĆÁINIS SEÁŽAN ĆEATAĆ MAIÖIN, BÍ AN SŽEUL, UM AN DŲACA SAN, LEAĆTA AR FUIÖ NA DÚITE ŽO RAIÖ SÉADNA AR ÉADTROMAĆT. ŽO RAIÖ AN CLEAMNAS NAĆ MÓR DÉANTA, ŽUR DÚILTUIŽ MÁIRE ŽEARRA DO'N PÓSAÖ, AŽUS ŽUR IMĆISŽ SÉADNA AS A MEABAIR. ŽO BFEACAĆAS É I ŽCAITEAM AN LAE AŽ ŽLUAISEAĆT TRÍÖ AN NOÚĆAISŽ 'NA BÓRISTE AŽUS 'NA LÉINE. ŽUR MAIRÖ SÉ LEANÖ ĆUAS I MBARR AN BAILE. ANSAN ŽUR ĆUIR SÉ AN CNOC AMAĆ DÉ MAR ĆUIRFEAÖ FIAÖ BUÍÖE Ó'N MANŽARTAIN. ŽO RAIÖ SÉ IMĆISŽTE ŽO ŽLEANN NA NŽEALT AŽUS ŽUR DÓĆA NÁR B'FÍOS CAĆAIN A ĆASFAÖ SÉ. ŽO RAIÖ ŽASRA AR ŽAĆ BAILE DES NA SEAĆT MBAILTIÖ MÓR-ĆÍMPAL AŽ BRISEAÖ AÖMAIÖ AŽUS AŽ DÉANAM ŽEAITIRÍ AŽ OLLAMUŽAÖ SOILLSE I ŽCOMAIR NA H-OÍÖĆE ĆUN DUL AR A LORŽ, AŽUS ŽAN AMRAS ŽO B'FUIŽFÍ SÁITTE AR MULLAĆ A ĆINN I BPOIL ÉISIN É BÁITTE, NÓ I BPLUAS ĆARAIGE, LEAĆTA LE FUAĆT AŽUS LE H-OCRAS.

ĆÁIT. — NÁR ĆÚITISŽTEAR A SAOĆAR LEÓ! B'FÉIDIR, DÁ MBÉAÖ FUAĆT AŽUS OCRAS AIR, ŽUR BEAŽ AŽ ĆUIÖ ACU ŽAN PUÍNŲ SUIME ĆUR ANN.

PEIS. — IS FÍOR DÚITSE SIN, A ĆÁIT. AĆ MÁ 'SEAÖ, NÍ RAIÖ PUÍNŲ SA MBREIS ACU AR ŠEADNA FÉIN SA MÉIÖ SIN. B'SIN É AN BUACAILL NÁ ĆUIRFEAÖ PUÍNŲ SUIME 'NA ŽĆUIÖ SAOĆAIR NÁ 'NA ŽĆUIÖ OLLMÚĆÁIN, DÁ MBÉAÖ 'FÍOS AISGE É BEIT AR SIÚBAL, RUÖ NÁ RAIÖ A FÍOS AISGE.

ŽOBNAIT. — BA MÓR AN SPÓRT IAD AŽ IMĆEAĆT SAN OÍÖĆE

tré portaíob agus tré cnocaiob 'gá cuardaí, agus é go seasair sa baile ag déanam a cuib brós, agus an "Cailleac Ruinneac" mar crónán aige.

Peig. — Fágaím le h-uadact, a Shobnait, gur as mo beul a bainis é.

Ní túisge a táinig Séadna isteach 'nár do luid sé ar obair, agus ní raib an trímáob greim curta aige go raib an "Cailleac Ruinneac" ar siúbal com h-aibig agus bí sí riam, i dtreo gur feudaí na fir ar a céile, agus gur sáduig Micil an meanuit go daingean isteach i súil a órdóige.

Síle. — Cad ba gáob 'ó é sin a déanam, a Peig?

Peig. — Ní feudaí an tsaoíal, a Síle, murab amlaib a bi sé ag cuimneam ar rud éigin eile an fáib a bí an meanuit aige 'á tiomáint.

Síle. — Tá a fios agam-sa cad air go raib sé ag cuimneam.

Peig. — Cad air, a Síle?

Síle. — Bí sé 'gá cuimneam gur maic leis a fios a beic aige cad dúbairt Máire Gearra nuair a conaic sí an céir ar méireanaib Séadna, agus an aprún air, agus ceann-lomraicta, nó ar briseaob an cleamnas mar geall ar an méib sin.

Peig. — Agus dar n'ó, a Síle, má bí an oiread san ar a aigne, ní hiongha 'ó é ag cur an meanuite tré n-a órdóige.

Síle. — Dúbairt a máctair go raib sé go maic cun cleamnas a déanam, agus is dóig liom-sa ná raib don maic ann.

Peig. — Cad 'na taob go ndéarfá ná raib don maic ann, a Síle?

Síle. — 'Óe greadaob cuige, an tuactalán! b'fearr go

MÓR AN DÍOL AIR CLEAMNAS A TADHAIRT DÓ LE BRISEADH
'NÁ CLEAMNAS A TADHAIRT DÓ LE DÉANAMH.

ŠOBNAIT. — FAN GO FÓIL, A ŠÍLE, A CUIB. DAR NÓÓ' NÍ
FÉADFAIDH DOINNE BEÓ AN CLEAMNAS ÚD A DÉANAMH.
NÍ FÉADFAIDH DIARMÁN FÉIN É DÉANAMH. NÁ RAIÐ
AIGNE SÉADHNA SOCAIR 'NA COINNIÐ Ó TUSAÐ? NÁ
DÚDHAIRT SÉ ŠUR ŠAOIRE DÍ Í LOSGAÐ 'NA BEADHAIDH 'NÁ
É 'ŠÁ PÓSAÐ?

ŠÍLE. — NÍ FEADHAR, A PEIG, CAD É AN CÚIS GO NDÚDHAIRT
SÉ AN FOCAL SAN.

PEIG. — CAD IS DÓIG LEAT FÉIN, A ŠÍLE?

ŠÍLE. — CEAPAS ŠURAB AMLAIDH NÁR MAIDH LEIS Í FÁŠÁIL 'NA
DIAIDH 'NA BAINTRIDH NUAIR A BEADH NA TRÍ BLIAŠNA
DEUŠ ISTIDH. AC DAR NÓÓ' NÍ H-IONAN SIN AŠUS Í
LOSGAÐ 'NA BEADHAIDH.

PEIG. — CEAPAIM-SE GO RAIÐ NÍOS MÓ 'NÁ SAN ANN, A
ŠÍLE. NÍOR D'FOLÁIR ŠGEUL AN FÍR DUIB D'INNSINT DÍ
Ó CÚIS GO DEIRE, NÓ É CEILT UIRCI Ó CÚIS GO DEIRE. DÁ
'NEÓSPAÍ DÍ É, AŠUS ANNSAN GO BPÓSPAÐ SÍ SÉADHNA, RUÐ
A DÉANFAIDH SÍ, DO BRISFEADH A MACTHAMH A SLÁINTE.
BÉADH SÍ D'Á SNAOIDH AŠ ŠALAR DÓŠAC, AŠUS BA ŠEARR A
MAIRFEADH SÍ. DÁ MBA NÁ 'NEÓSPAÍ DÍ É, DO BÉADH AN
FEALL DÉANTA AŠ SÉADHNA BA MEASA D'ÁR DÉINEADH
RIAMH. NÍ FÉADFAIDH SÉ AN FEALL SAN A DÉANAMH, AŠUS
BÍ A RIAN AIR DO TEIP ORDA GO LÉIR AN CLEAMNAS A
DÉANAMH.

ŠOBNAIT. — D'AIRIŠEAS-SA GO RAIÐ DON CLEAMNAS AMÁIN
AŠUS ŠUR TEIP AR DIARMÁN É DÉANAMH.

ŠÍLE. — CAD É AN CLEAMNAS É, A ŠOBNAIT?

ŠOBNAIT. — CLEAMNAS AN CAOILTIDH.

CÁIT. — Ó, AM BRIACAR 'S AMBASA, A ŠOBNAIT, ŠUR
AIRIŠEAS É BEIDH AR SIÚBAL. AC MÁ 'SEADH, NÍOR
AIRIŠEAS É BEIDH BRISTE. CAD A BRIS É, AIRIÚ? BÍ

ionghnadh ar gach aoine a rádh go bpósfaid sé Siún.

Jobnait. — Is amhlaidh a bhí sgrata áilteoirí cruinnighthe toir as ceardcham mícil gabha, agus bhí Diarmán ann. Bhíodar 'gá rádh go raib feircín óir fé ceann na leaptan as an gcaoilteac tar éis teacht tar faraise dhó. “Níor b'fearra duit rud a dhéanfá, a Diarmán,” arsa duine acu, “'ná cleamnas a dhéanam dhó.” — “Cia leis go labarfainn?” arsa Diarmán. — “Le tadh bán,” arsa fear eile. Dhó liúghadar go léir agus do gáireadar. Ceap seisean gur as molaí an cleamnas a liúghadar. Siúd amach é agus soir go tig an Caoilteig. “A Caoilteig,” arsa Diarmán, “tá cleamnas dhéanta agam duit.” — “Go bhfágaidh Dia do sláinte agat, a Diarmuid,” arsa 'n Caoilteac, “agus gan a fáid sin de luígeacán na bliadhna ort! Cia h-í féin?” — “Go réidh, go réidh, a Caoilteig! Is cuma duit fós cia h-í féin. Ní 'neósfaid duit cia h-í féin. Ní tráctfaid ar a h-ainm leat cun go mbéidh a fios agam an bfuilir ollam agus ceapaid ar pósadh.” — “Táim ollam agus lán-ceapaid,” ar seisean. — “Tá go maith,” arsa Diarmán. “Neósfaid an méid sin dhóibh,” agus d'imtigh sé. Siúd siar é go tig taidh bán. Ní raib istigh roimis ach Siún. “A Siún,” ar seisean, “tá cleamnas dhéanta agam duit.” — “Nár cúitighítear do shaothar leat!” ar sise. — “Cúiteóidh,” ar seisean. “Tá feircín óir fé ceann na leaptan aige.” — “Tá; agus feircín gaoithe fé cosaid na leaptan agat-sa! Cá bhfaigeadh sé é?” — “É tadhairt leis tar faraise,” ar seisean. — “Airiú, an é an Caoilteac atá ar siúbal agat?” ar sise. —

“Is é an fear céadna san díreac atá ar siúbal agham,” ar seisean. — “An rabais ag caint leis?” ar sise. — “Anois díreac a tánaigh uaidh,” ar seisean. “Dúbdairt sé,” ar seisean, “go raib sé ollamh agus lán-cheapaite ar tusa pósað.” — Ní raib don lá ar feadh seachtmáine ’na díais san ná gur cheap sí an uile neómat gur b’é an Caoilteac a bíodh cuici an dorus isteach nuair airdheas sí aoinne ag teacht. Fé dheire do bris ar an bfoirne aici. Siúd soir í go tigh an Caoilteigh.

Peig. — Níor cuaidh!

Jobnait. — Deirim leat gur cuaidh, agus a ceann i n-áirde cómh baot agus bí sé riam. Bí ionghað ar an gCaoilteac cad a tuis í. Bí sé cómh fada as an ndútais, níor aithin sé cia ’r b’í.

“Fy don’t you marry me?” ar sise.

“Fot does I want you for?” ar seisean, “you head of a fool!”

Cáit. — Tuigim an sgeul go léir anois. Níor gaidh diarmán ear an ndorus ó sin acu, agus níor lúga air saighdiúir dearg do bualað uime ar an mbótar ’ná aoinne de’n beirt, siún ná a h-aéair.

Síle. — Abair as gaoðluinn é, a Jobnait.

Jobnait. — “Cad ’na taidh ná pósann tú mise?” ar sise. “Cad é an gnó a béad agham díot-sa, a plaosgh óinsíge?” ar seisean.

Síle. — Siné. Tuigim anois é. Nac gránna an caint an béarla san! Ní feadur féin an tsaozal cad é an dúil a bíon ag daoibh ann. Níl acu ac “fot? fot? fot?” mar béad cearc go mbéad diuc uircti.

CAIBIDÍOL A DÓDUEZ.

NÓRA. — COZAR, A PÉIS; DAR NDOÍĞ NÍ RAIÖ CEANGAL AR
SÉADNA ŽAN PÓSAÖ.

PÉIS. — IS DÓCA, A NÓRA, ŽO RAIÖ CEANGAL AIR ŽAN AN
ÉAZCÓIR A DÉANAM.

NÓRA. — NÍ H-É SIN A ŽUIĞ MÁIRE ŽEARRA UAIÖ, AC ŽO
RAIÖ CEANGAL FÉ LEIÖ I LÁČAIR DÉ AIR, MAR BÉAÖ
MÓIO MNÁ RIAŽALTA NÓ BRÁČAR.

PÉIS. — CÁ BFIOS DUIT-SE NÁ DÓM-SA NÁ ŽUR ČUIR SÉ
MÓIO NÓ CEANGAL DE'N TSÓRO SAN AIR FÉIN SUL A
NDEACAIÖ SÉ ČUN CAINTÉ LÉI AN LÁ ÚÖ?

NÓRA. — IS MAR SIN A ŽUIĞ MÁIRE AN SŽEUL, PÉ I
N-ÉIRINN É.

PÉIS. — ČÁ AN CEART AŽAT, A NÓRA.

BÍ SÍ AŽ CAINT LE MÁČAIR MÍCIL CÚPLA LÁ 'NA DÍAIĞ
SAN, AŽUS SEO MAR ADÚDÁIRT SÍ LÉI:—

“A ŠIOBÁN,” AR SISE, “NAC MÓR AN IONŽNAÖ NÁR
INIS SÉADNA DUIT AN LÁ FÉ DÉIRE ŽO RAIÖ SÉ 'NA ČÉILE
DÉ, AŽUS ŽAN BEIÖ 'ŽÁR ŽCUR AMÚ' MAR A BÍ?”

SÍLE. — CAD É AN RUÖ ČÉILE DÉ, A PÉIS? DAR NDOÍĞ
NÍ FÉADFAÖ DUINE BEIÖ 'NA ČÉILE AŽ DÍA, — MOLAÖ
'S BUIÖČAS LEIS!

CÁIT. — Ó, ŽO DEIMIN, A PÉIS, D'AIRIĞEAS MO DÁIO
MÓR 'ŽÁ RÁÖ ŽO RAIÖ DAOINE ANN FADÓ, AŽUS NÁ
PÓSFADÓIS AON BEAN, MAR ŽO MBÍDÓIS PÓSTA AŽ DÍA
NA ŽLÓIRE FÉIN; AŽUS SINÉ AINM A ČUĞ SÉ ORČA,
ČÉILE DÉ.

SÍLE. — AIRIÚ, MOLAÖ ŽO DEÓ LE DÍA! CONUS A FÉADFADÓIS
BEIÖ PÓSTA MAR SIN? DAR NDOÍĞ NÍ PÓSAÖ É SIN.

CÁIT. — MARA mbeoís pósta conus a tabarfaí “céile”
ort? Nać fear pósta nó bean pósta “céile”?
Nać eaò, a p̃eiz?

p̃eiz. — 'Seað, şan amras.

SÍLE. — Agus, a p̃eiz, airiú, conus féadfaò fear beic
pósta as Dia? Dar ñóig, ní féadfaò fear
beic pósta ac as mnaoi? Ar airig doinne riam
a leicéio?

Şobnaic. — Aililiú, a Síle, nać şeur-cúiseac ataoi!
Airíú, cia dúbairt leatsa ná féadfaò fear beic
pósta ac as mnaoi?

SÍLE. — Dúbairt p̃eiz liom é an lá fé beire agus í as
múineað na seact sacraimintí dom. Agus feuc
nár innsis an méio sin dom, a p̃eiz, şo mbíod
daoine ann faòó agus iad pósta as Dia an uile
cómaact!

CÁIT. — Do bíod, maise. D'airigeas-sa mo daio mór
'şá ráò seact n-uaire, — ní h-eað, ac seact n-uaire
deas ar fíciò.

SÍLE. — Ó, şo deimin is uiriste do Cáit ní buacalla
caint a déanam. Ní h-é şac doinne şo bfuil atair
mór aige. Bí atair mór agam-sa leis, tamall, ac
do caillead é. Ruş an t-éas cruas cun siúbail é.
Slán beó mar a ninnsteair é!

CÁIT. — Éist, a Síle, a cuio! Feuc anois, níor cuim-
nigeas orm féin şo raib an focal ráioite agam.
Ó, maise, níor teip an tuacal riam orm! Éist, a
Síle, a cuio, maić an cailín! Is cuimin liom-sa
do daio mór şo dian maić. Bí arò cion agam
air.

p̃eiz. — Do bí, a Cáit, agus arò cion aige-sean ort-sa.
Is mó an cion a bí aige ort 'ná bí aige ar doinne
eile ar an otaob amuic de Síle féin. Is cuimin

liom go maic, nuair a bíteá anso, agus nuair a cuireadh sé Síle ar glúin leis, ná bíodh sí sásta agus ná faightí suíthe suaimhnis uaidi, n'á óige a bí sí, go gcurtí tusa ar an nglúin eile. Ansan ní feacaís riamh ac an spórt a bíodh aige, agus é 'gá leigint air beic ag míogarnaigh, agus sib-se a d'iaraíodh beic ag pósadh a céile i gan fios dó.

Jobhnaic. — Ó, am briachtar, a péis, gur tuis sí pós do cáit anois!

Síle. — Tabairfaidh, agus pós eile. Feuch!

Jobhnaic. — Ó, ambasa, raib leat iad, a 'nghan ó!

Nóra. — Níor innsis dúinn fós, a péis, conus a béadh duine 'na Céile Dé.

Péis. — Cad deireadh do dhaid mór, a cáit?

Cáit. — Deireadh sé gurb amlaíodh tuisaíocht an grádh céadna do dhia a tuisan an fear d'á mhaol.

Péis. — Siné díreach é.

Síle. — Am briachtar féin, a péis, nac le grádh do dhia — molaodh go deó leis! — ac le h-eagla an fíor dhuib do dhéin Séadna Céile Dé de féin.

Péis. — Ní raib an fear duib le teacht go mbéadh na trí bliadhna deug caithe, agus ní raib bac air í pósadh san am gcéadna.

Síle. — Nac sin é adeirim? Nuair a tiocfaidh sé, b'féidir go mbéarfaidh sé an beirt leis.

Jobhnaic. — Agus ná taisbeánfaidh san, a Síle, gur le grádh do máire gearra féin ná pósfaidh sé í?

Péis. — Go díreach, a Jobhnaic; agus má tuis sé suas do dhia an grádh a bí aige d'ise, nuair ná féadfadh sé é tabairt di féin gan í cur ar cúmas an fíor dhuib, nac sin é díreach an rud a d'éanfaidh Céile Dé de, fé mar adúbdairt do sean-aicair, a cáit?

Jobhnaic. — Is dóca é.

Peig. — ní dóca ac deimín, a shobnait. Ac má 'seadò, ní deirim gur tuis Máire Gearra an taobh san de'n sgeul. Dá dtuigeadh, ní dóca go ndéarfadh sí an méid úd le máthair Míicil. "Nac mór an iongnadh," ar sise, "nár inis sé duit gur Céile Dé é, agus gan beic 'gár gcur amú!"

"Ní dúbairt sé focal ar domhan liom, a bean uasal," arsa Siobán, "ac gur saoire duit an bás ba dhona d'á bhfuair daonaidhe riam 'ná é féin doo' pósadh."

"Bí sé tair as an dtuis againn, tá cúpla lá ó sin ann," arsa Máire Gearra, "an lá úd a bhí Míicéal tair, agus dúbairt sé liom féin go raib ceangal air i láthair Dé gan pósadh coíche. Feuc anois tú, a Siobán," ar sise, "tar fearaib an domhain móir bhranaigh, cé cuimneócaid go mbéadh ceangal de'n tsóradh san ar Séadna? Ní raib a leiteir d'iongnadh orm ó'n lá a rugadh mé. Zeallaim duit," ar sise, "gur osgail sé mo súile dom. An fear san go ndeirid daoine ná fuil aon creideamh aige, agus a leiteir sin de ceangal air i láthair Dé; agus mise go bhfuil ainm an creidim go léir orm as briseadh mo croíde a d'iaraid teacht idir é agus Dia. Nac deas an obair í sin, a Siobán? Ní fearad an tsaozal ná'n domhan le céile cad a bain dom, nó cad a dhall mé; nó cad a caoc suas m'aigne agus m'intinn, agus a ráid go ndéanfainn a leiteir. Cad déarfadh na comarsaigh?"

"Ná bíod ceist ort, a bean uasal, mar zeall ar an dtuobh san de'n sgeul. Tá sé socair céana acu gurab é Séadna féin a cuaid siar doo' iaraid, agus gur diúltuighis láitreach, agus ansan gur imigh an fear boct as a meabhair," arsa Siobán.

"Ailillíú!" arsa Máire, "nac gairid an moill ortá

é socaruḡaò! Caò òeir Séadna leis an socaruḡaò san?" ar sise.

"Focal amac as a òeul," arsa Siobán. "Aḡus geallaim òuit naò baogal ḡo ḡcuirfìò aoinne don ceist air; nó má òuirean, aḡus ḡo òfeucfaìò seisean ins na súilib air, bain an òluas òíom má òuirean sé an tarna ceist."

"Is é òuine is éaḡsamlaíḡe ò'ár buail riam umam é," arsa Máire. "Òíos aòfaò sul ar f'éadnas a òéanam amac cia'cu òroc òuine é nó òuine fóganta. An ceuò uair a òonac an feucaint úò, òo ceapas ḡo raiò an tÁirseoir — fíogar na Croise òoir sinn aḡus é! — istig 'na òroíòe, i òtreó nár mait liom bualaò uime ar an mbótar, ná focal òo labairt leis. Ac òíos oíòce aḡ teact aòaile ó'n sráio, aḡus aḡ ḡabáil i leit an bótar leactan òom, òo táinig iaract òe laige orm, aḡus òo súíòeas ar òloic i lúib òe òlaíòe an bótair. Òo òuit mo òoðla orm, aḡus nuair a òúisiḡeas bí an taom beaḡ imḡiḡte, ac bí sé i n-am mairò na h-oíòce. Preabas am' súíòe aḡus tuḡas aḡaiò ar an mbaile, aḡus geallaim òuit ná raiò don mairòitíḡe ins na cosaib aḡam. Oíòce òreaḡ spéir-ḡealaíḡe òob' ead í. Nuair a òíos, mar a òearfá, fice slat ó'n ḡcrosaire, cé ḡeoðað aníos bótar na òró ac seáḡan na ḡealaíḡe, an ropaire biòeamnaiḡ!"

Síle. — Cé 'r ò'é sin, a peis?

Peis. — Sprìò òob' ead é, a òíoò 'ḡá òaisbeaint féin ansúò, aḡus òíoò sé aḡ maròað na nòaoine.

"Nuair a òonac é," ar sise, "òo ceapas láitreaò ḡo raòas réiò. le n-a linn sin ò'airiḡeas an òuine aḡ siúðal am' òiaig. Ò'feucas òar mo ḡualainn. Cé òéað ann ac Séadna, aḡus a òá súil ar òearḡ-lasaò aḡus sḡian ar taranḡ aige, sḡian òoise òuibè. Òo

gluais sé tarm amac agus tug sé aghaid ar an spriob. le n-a linn sin do conac splannc lasrac, agus laicreac 'na diaig san do conac Séadna ar an áit agus é 'na donar.

“ ‘ ‘Sead, a Máire,’ ar seisean, ‘do cuaidas as go maic anocht. Do conac as gabáil i leic tú, agus bí iongnad orm cad do beir amuic cóim déanaic tú. Do leanas tú le h-eagla na h-áite seo. Téanam ort anois go seólaob isteach abailé tú.’

“Ní raib ionam labairt, agus is ar éigin a bí ionam siúbail. Níor sgar sé liom cun gur fás sé siar as dorus m'achar mé. Ó'n lá san go dtí an lá atá indiu ann níor airig doinne, ós nó aosda, focal amac as a beul mar geall ar an ngnó. Ar maidin lar na máireac, do fuaraob as an scrosaire, mar déarfá, oiread mo doirn de cnapóig glóclaise agus slian coise duibhe sáicte inte. Agus ní deirim go bfeacaob doinne seágan na sealaige ó sin ins an áit. Ceapas gur mór an obair do Séadna a anam féin do cur sa contabairt sin ar mo son-sa, agus táinig uraim mór asam dó. Go deimin, a Siobán, ní féadfaínn a innsint duit cad é an cuma 'na raib m'aigne ó'n oíche sin go dtí an lá úr a cuaid sé siar 'gá innsint dom go raib ceangal éigin idir é féin agus Dia, agus nár b'féidir dó pósad. Tuigeas ansan gur dóca gur b'é an ceangal san a tug an buaid dó ar an spriob. D'airiginn riam, daoine a bíob tabarcta suas mar sin ar fad do Dia, go mbíob buaid acu ar an Annspríob. Nuair a inis sé dom go raib ceangal i láchair Dé air gan pósad coíche, do glacas i láchair Dé an ceangal céadna. Agus feuc, a Siobán; ní túisge a glacas 'na ceapas gur sgar pé droc níob a bí am' aigne liom ar an neómat san. Conaicís féin an cuma i n-a rabas

an lá úd d'iarras ort beart áiríte a déanam dom. Nuair a cuimnínim air anois, ceapaim am' aigne na cfoláir nó bíos as mo meabhair ruo éigin. Pé ruo a bí orm, tá sé imčígte glan, — buíochas mór le Dia na glóire d'á cionn!"

"Ámén, a tigearna!" arsa Siobán.

Síle. — Agus coşar, a peis; na c greannmar an ainim ar spriò "Seáşan na Şealaige"? An amlaio ná feictí é ac le solus na şealaige?

Peis. — Oíoch seir-sealaige dob' ead an oíoch a cónaic Máire Şearra é.

Síle. — Siné díreac é. Agus má 'sead, cad 'na taob şur tugad "Seáşan na Şealaige" air, agus şo bfeictí é nuair ná bíod an şealac 'na suíde i n-aon cor?

Peis. — Duine saogalta dob' ead ar dtúis é, agus bíteamnac ab ead é. Agus is amlaio a bíod sé amuic asdoíoch a ş şoio, le solus na şealaige. Seáşan ab ainim dó, agus do tugad Seáşan na Şealaige mar leas-ainim air, as an ngoio. Bíod sé i mbótar na bró asdoíoch, a ş faire ar daoinib a bíod a ş şabáil an bótair déanac 'san oíoch, agus 'şá robáil. Fé deire do mairb sé duine ann oíoch dorca, agus fé ceann tamail duine eile. Ansan tánadur a ndaoine muintearba san agus cuadur i bfolac i n-aice an bótair, agus nuair a bí sé amac şo maic san oíoch d'imčíş duine acu amac ar an mbótar agus do leis sé air beic ar meisge. Bí Seáşan a ş faire, leis, agus nuair a cónaic sé an fear meisge, dar leis féin, do léim sé amac agus şuş sé féi. Ansan do léimeadur şo léir amac agus do marbad Seáşan na Şealaige. Agus as san amac do cící an spriò i mbótar na bró, agus do lean "Seáşan na Şealaige" mar ainim ar an spriò.

CAIBIDIOL A TRÍDEU.

Síle. — Agus coḡar, a p̃eiz; naḡ deas a ḡéin máire
ḡearra é tar éis an tsaḡail!

p̃eiz. — Airiú, caḡ a ḡéin sí, a Síle?

Síle. — ḡeall sí do Séadna ḡo ḡcoimeáḡfaḡ sí a rún,
agus níor ḡoimeáḡ. ḡus sí do Síobán é, agus
ní raib̃ aon ḡeart aici é ḡabairt ḡ'aoinne. B́í sé
ḡóm ceangailte uirḡi é ḡoimeáḡ agus béaḡ sé ar
saḡart an rún a ḡeobáḡ sé i ḡḡaoisḡin a ḡoimeáḡ.

p̃eiz. — Is ḡóca, a Síle, ḡur mar maḡte le Séadna ḡus
sí an rún do Síobán, i ḡtreó ḡur móḡde an uraim a
béaḡ aḡ Síobán ḡó.

Síle. — 'Seáḡ ḡo ḡíreac̃! Ní h-eaḡ, maḡse, ac̃ mar
maḡte léi féin. Nuair ḡ'imḡiḡ an measḡán
mearaib̃e úḡ ḡ'á h-aḡne, ḡáinig náire uirḡi a ráḡ
ḡur cuir sí Síobán aḡ triall ar Séadna 'ḡá iaraid̃
air í p̃osaḡ, agus níor ḡ'ḡoláir léi an sḡeul ḡo
léir ḡ'innsint ansan do Síobán, i ḡtreó ná béaḡ
aon milleán aḡ Síobán uirḡi.

p̃eiz. — Agus ḡar nḡóis, a Síle, má's c̃uise sin a ḡéin
sí é, is ḡóca ná béaḡ aon milleán aḡ Séadna féin
uirḡi 'na ḡaob̃.

Síle. — ḡ'inis sé ḡí fé rún é. Caḡ é an tairḡe rún
mura ḡcoimeáḡfar é? B́í sé ceart aici an sḡeul
ḡ'ḡáḡail mar a b́í sé, agus ḡan a ḡuille cainte
ḡéanaḡ mar ḡeall air le h-aoinne beó. Ní béaḡ
aon milleán aḡ Séadna uirḡi, an eaḡ? Tá ḡo
breáḡ! Ní mar sin is ceart rún a ḡoimeáḡ.
ḡáḡaim le h-uaḡac̃t, a p̃eiz, náḡ ceapas ḡo
'neosaḡ sí do Síobán féin é.

Peig. — Ba maic an bail uircti, a Síle, nac tusa a bí ann nuair a bí sí 'gá innsint do Shlobán.

Síle. — Abair é! Zeallaim duit go ndéarfainn rud éigin léi ná dúbairt Shlobán léi. “Ná bíod ceist ort, a Séadna,” ar sise; “coimeádfad-sa do rún.” Coimeádo sí é leis go deas. É sgaoileadh amac cóm luath agus táinig sí cun cainte le Shlobán! Dá ndéanadh aon bean eile ac Máire gearra é, ní beadh leat a iongnadh orm; ac í siúd, gur ceapas ná leigfeadh sí rún uairtí dá mbéadh sí le stracadh ioir capaillibh.

Nóra. — Am briathar féin, a Síle, gur 'mó duine ná leigfeadh rún uairtí dá mbéadh sé le stracadh ioir capaillibh, agus 'na tadh san do sgaoilfeadh uairtí é nuair ná beadh aoinne 'gá iarraidh air.

Síle. — Má 'seadh, ní daoine de sažas Máire gearra iad.

Cáit. — Cozár, a Síle, dar ndóig do bí rún cóm mór leis tabairt aici do Shlobán céana, agus cad é an díobáil a bí ann, rún eile tabairt 'na ceanntha bí?

Síle. — B'é a cuid féin é sin. Ní raib bac uircti a roga rud a déanam le n-a rún féin, ac ní mar sin do rún duine eile.

Peig. — Tá an ceart agat, a Síle. Ac tuig an méid seo. Ní mar a céile rún fóganta agus droc rún. An rún a déanfaid díobáil do Séadna níor tug sé uairtí i n-aon cor é. An rún a tug sé do Máire gearra, ní raib ceangal dian mar sin uircti é coimeádh, agus a fios aici gur mó an tairbe 'ná an dochar do Séadna an rún san a tabairt uairtí do Shlobán. Go mór mór ó bí rún Máire féin aici sin céana.

ḡobnait. — Agus coḡar, a p̃eiz. D̃ar ñóiz ní raib̃ rún séadna aḡ an saḡart.

p̃eiz. — Cé a dúbairt ḡo raib̃?

ḡobnait. — 'S̃ó, ba d̃óiz le duine ar an ḡcuma 'nar lab̃air sé ḡo raib̃ oiread̃ aize d̃e agus a b̃í aḡ an mnaoi cos-noctait̃e.

p̃eiz. — Conus é sin?

ḡobnait. — Dúbairt an saḡart ḡo raib̃ séadna aḡ ḡab̃áil d̃e cosaĩb̃ 'na c̃roí̃d̃e féin ar son an tSlánuiḡteóra, agus dúbairt an bean cos-noctait̃e, is d̃óiz liom, an focaí c̃eada nuaí a c̃onaic sé ar an ḡcnoc í. Conus féad̃faid̃s beit̃ ar an b̃focaí ḡc̃eada mura mbéad̃ ḡo raib̃ an rún c̃eada acu?

p̃eiz. — Is d̃óca ḡo raib̃ an rún aḡ an mnaoi. Ba duine d̃e'n triúr í ḡur t̃uḡ sé an d̃éirc d̃óib̃ ar son an tSlánuiḡteora, agus níor bean saog̃alta í. Ní mar sin d̃o'n tsaḡart. Ní raib̃ aon f̃ios aize ar an rún, ná aon f̃áḡail aize ar a leit̃eio d̃'fios a beit̃ aize.

ḡobnait. — Cad a c̃uir ar an b̃focaí ḡc̃eada é mar sin?

p̃eiz. — Ní f̃eadar an tsaog̃al, a ḡobnait, cad a c̃uir ar an b̃focaí ḡc̃eada é. Nuaí a airiḡeas féin an s̃geul ar d̃túis, níor c̃uireas an c̃eist sin. Is amlaiõ a c̃eapas am' aize ḡurab̃ amlaiõ a t̃uiz an saḡart ḡo raib̃ séadna pósta c̃eana a ḡan f̃ios.

Cáit. — 'D̃e, cad eile? Nać sin é c̃eap̃fãõ doinne?

ḡobnait. — Airiú, agus cad é an molãõ b̃eadõ aḡ an saḡart air mar ḡeall air sin? Ba mór an buiõcas ba c̃eart a beit̃ air, ḡo d̃eim̃in, toisḡ ḡan bean a p̃osãõ agus é pósta c̃eana!

Cáit. — Nać maic̃ a p̃ós an pinsinéir buiõd̃e agus é pósta c̃eana.

ḡobnait. — An rascail! Agus feuc cad d'imčíḡ air.

Síle. — Cad d'imčíḡ air, a ḡobnait?

Cáit. — D'imčíḡ an ruo a bí tuillte aige, a Síle, é cur an loč amač.

ḡobnait. — D'airiḡeas-sa ḡur ró dóbair ḡo ḡcročfaí é.

Cáit. — Mar sin bí sé amuic air ḡo raiò sé pósta trí h-uaire, agus ḡur mairò sé an ceud bean, ač níor daoraò ann é.

Síle. — Dar ndóíḡ, ní féadfaò sé beic pósta trí h-uaire agus an triúr ban beó.

ḡobnait. — Ná féadfaò sé a leigint air le ḡač mnaoi d'íob ná raiò sé pósta ač aici féin?

Síle. — Airiú, an bíteamnac! Nár mór an éascóir agus an t-éiteac dó a leicéir sin a d'éanam.

ḡobnait. — Is dóca ḡur beas aige siúo bréas mór, agus ḡur b'éadrom aige éascóir trom.

Cáit. — Is beas an sgeul é beic imčíḡte an loč amač.

ḡobnait. — Is beas; agus is beas an sgeul ḡan puínn d'á sóro a beic 'na d'iaíḡ.

Síle. — Ač coḡar, a p'eis. Ní feadur cad é an buaò bí sa tseoir uò a tuis an bean cos-nočtaite do Séadna agus a ráò ḡur imčíḡ an buairt mór cóm tapairò de. Nač truaḡ ḡan a leicéir aḡ ḡač doinne ḡo mbéaò buairt air!

P'eis. — Do réir mar a tuiḡeas-sa an sgeul, a Síle, a cuio, ceapaim ḡur 'mó duine ḡo mbíon an tseoir uò aige, agus ḡo ndéinean sí maoluḡaò ar buairt dó.

Síle. — Conus é sin, a p'eis?

P'eis. — An t-é a brúíḡfiró féi a mian agus a séanfaio a tóil ar son Dé, nó ar son an tSlánuiḡteóra, nó ar son an cirt, beio cuimne an ḡním sin 'na cróioe, agus nuair a tíočfaio buairt air, ní béarfaio an buairt ḡreim ar crói air.

ḡobnait. — Agus is doḡa, d'á méid é an mian gurab ead is mó é an gníom.

peig. — Is ead san. Agus siné cúis go n'úbairt an bean go raib an gníom déanta as Séadna, an lá san, doob' uaisle d'ár déinead j n-éirinn le fada roime sin — “an bean doob' fearr i n-éirinn do cur ó n-a croíde níos túisge 'ná déanfað sé a leicéid d'éascóir uircti.”

nóra. — ba doíḡ liom gur mór an truaḡ iad a cur ó céile.

Cáit. — Éist do beul, a nóra! nár mó 'ná san de truaḡ iad a pósad agus an sgeul mar a bí sé?

nóra. — Maise, dia linn, a Cáit, is doḡa gur fíor duit é. ba truaḡ an sgeul é mar seó nó mar siúd. Is truaḡ cráíde nar feuc sé roimis.

Cáit. — Stad go fóil, a nóra. ní déarfainn-se go raib an sgeul com h-olc san ar fad. bí an tseoid úd fágalta as Séadna, agus an buairt mór imctiḡte as a croíde. bí a crónán ar siúbal aige com h-aerac agus a bí riam. má bíodar na trí bliadna deus as gluaiseact ar cosa-anáirde, bí don tsólás amáin aige. nuair a tiocfað an lá déanaic ní bead tíos leis ac é féin. agus i dtaob máire ḡearra, ceapaim gur cuaid sí as go dian maid. Conus a bead an sgeul aici dá ndéinead Séadna mar a déanfað an pinsinéir buíde? níor dein. ac nuair d'inis sé d'í go raib ceangal i láchair dé air gan pósad coíde, táinig oiread eile de croíde di. ba doíḡ leat gur seoid uasal éigin do bronnað uircti sin leis. bí sí tar éis a domáil do síobán go raib a croíde d'á sníom le buairt. bí an sníom san imctiḡte. ba doíḡ liom féin ná raib don rud doob' fearr do'n beirt 'ná

iað d'á gcur ó céile mar cuireadh iað. Tá sé buailte isteach am' aigne nað don níð fóganta bí 'gá dtabairt d'á céile, agus pé ruð a bí 'gá gcur ó céile gur mar maite leó a bí sé.

Gobnait. — Ní raib don ruð 'gá gcur ó céile ac ná déanfað Séadna an éagsóir.

Cáit. — Cad a cuir 'na croíde gan an éagsóir a déanam? Níor gáð dó a innsint d'aoinne beó go raib rún aige ná ná raib. Ní raib bac air í pósað. Ní raib bac air a ráð leis féin, "Cá b'fios an mairfinn na trí bliadhna deus féin? Cá b'fios an dtiocfað an fear duð úo cóitche, agus an sganrað fuair sé nuair a cuir sé an búirt éagsamlað úo as?" Ceapaim go raib ruð éigin fóganta 'gá spriocað, agus mura mbéað go raib, ná cuirfeadh sé i n a-gaib an cleamnas cóim dian agus cóim seasmað. Agus feuch, tá ruð eile sa sgeul. An faid a bí an cleamnas ar siúbal, ní raib ac buairt agus trioblóid aigne ar an uile duine go raib don lám aige ann, agus go mór mór ar Séadna agus ar Máire Gearra féin. Ac an uair a bí sé curta i leat-taoidh slan, táinig oiread eile de croíde do Máire, agus táinig a crónán do Séadna. Is dóig liom gur maite go léir an bail orda nár leigeadh cun cinn é.

Síle. — Ní h-ar micil ba ceart a buidcas a beir ná deagaidh sé cun cinn.

Gobnait. — An airigean sib! Agus í tar éis a ráð, tá tamall beag ó sin ann, gur b'é micil agus a cuib tuathail fé nhear an cleamnas a b'riseadh.

Síle. — Dúbart ná raib don maite ann cun cleamnas a déanam, agus deirim anois leis é. Ac ní fágan

sAN nÁ gUR dÉIN sé A dÍceAL AIR. AGUS DO dÉIN SIOBÁN A dÍceAL AIR. DO tEIP sé ORtA go LéIR glAN. NÍ fEADAR CAO dÚbAIRt SAdb NUAIR AIRIġ SÍ go RAÍb cleamNAS MÁIRE ĠEARRA cóM brISTE le n-A cleamNAS féin.

PEIG. — DÚbAIRt SÍ RUO gREANNMAR, MAISE. DÚbAIRt SÍ gUR b'Í féin A bRIS é, AGUS AON cLEAMNAS A bÉAd b'Á dÉANAM DO SéADNA, go mBRISFEAd SÍ AR AN gcUMA gcÉADNA é, NUAIR nÁ pÓsFAb sé Í féin.

CÁIT. — ĠRÁIN uIRtI! NÍ h-AG tÁIRIUGAb UIRtI é. bA MAIt AN sGEUL A bEIt DE tUBAISTE UIRtI é 'ĠÁ pÓSAb.

NÓRA. — CUIRFEAd gEALL nÁ dÉANFAb sé AN éAGScóIR uIRtI SIN Ac cóM beAG AGUS A dÉANFAb sé AR MÁIRE ĠEARRA.

ĠOBNAIT. — ÉIST, A NÓRA. NÍ ĠÁb dUIT AN gEALL SAN A cUR. NÍOR bAOĠAL DI. NÍ DEIRIM go nDÉANFAb AN pINSINÉIR buÍDe féin AN éAGScóIR SIN AR SAb. CÁIT. — DÁ nDEINEAb, IS DOCA go nDÍOLFAb sé AS. bA MEASA DO SAb cUIĠE 'nÁ AN dLÍĠ.

ĠOBNAIT. — IS DOCA gURAb AMLAÍb A bÉAb dICNEAS AIR AG IMtEAcT AN lOC AMAc UAItI.

CÁIT. — CAO é AN gEIT A bAINFEAb fEAR NA n-AdARC AISTI!

ĠOBNAIT. — AM bRIAčAR móDe, A CÁIT, gURAb é mo tUAIRIM nÁ MAItFEAb SÍ puÍnn DO. MÁ bAINFEAb SE gEIT AISTI, go mbAINFEAb SÍ gEIT AS. DÁ bFAĠAb SÍ gREIM AR AdAIRC AIR, nó AR MEĠIOLL, NÍ dÉARFAINN nÁ go mb' fEARR LEIS bEIt SĠARčA LÉI.

NÓRA. — 'De, AGUS CAO A bÉAb AG AN eIRBALL b'Á dÉANAM? DÁ bFAĠAb SÍ PRIOCAb nó DO óN IONĠAIN úb, ceAPAIM go bTIOCFAb LIÚĠ AISTI.

ĠOBNAIT. — AMbASA, A NÓRA, IS gEARR go mbEÍb bARR AGAT UAIM. NÍOR cUIMNĠEAS RIAM AR AN IONĠAIN.

b'íos 'gá cuimneamh go mb'féidir go scaitfeadh sí an t-uisge te idir an dá súil air.

Nóra. — Airiú, cao é an beann a béadh aise siú ar uisge te, agus a t'eó atá an áit as a dtáinig sé?

Cáit. — Tá buaióite aici ort, a Shobnait.

Shobnait. — Tá glan. Ní déarfadh a cuille.

Síle. — Is maic é sin. Ba gearr go mbéadh eagla ag teacht orm. Ba mór an truaḡ Séadhna boct agus a leicéir d' áiríte roimis amach.

Shobnait. — Cá b'fios duit-se, a Síle, ar b' áiríte é?

Síle. — Conus é sin, a Shobnait?

Shobnait. — Cá b'fios duit ar dtáinig sé coíóce?

Síle. — 'Óe, naic air sin a déin sé an marga?

Shobnait. — B'féidir, mar adúbdairt Cáit ó chianaid, gur cuireadh sgannra d' r' mór air, nuair a baineadh an búirt úd as, agus ná tiocfadh sé airís ag éileamh a marga d' le h-eagla go mbainfí búirt eile as.

Síle. — 'Scloistí! Ar dtáinig, a Peig?

Peig. — Fan leat go fóil, a Síle, a cuir, agus béir an sgeul go léir agat díreach fé mar a d'uit sé amach.

CAIBIDÍOL A CEADAIRDEU.

Peiz. — MAR ADÚBART Ó CIANAIB, NUAIR A TUIZ SAOB
DIARMUDA LÉIT ZO RAIÖ CLEANNAS MÁIRE GEARRA
BRISTE, DÚDAIRT SÍ LE ZAC AOINNE ZUR B'Í FÉIN A BRIS
É, AGUS ZUR B'É CÚIS ZUR BRIS SÍ É, A BEIT ZEALLTA AZ
SÉADNA ÒI ZO BPÓSPABÓ SÉ Í FÉIN.

NÍOR CUIR AOINNE 'NA COINNIÖ. BÍ DAOINE A CREIO É
AGUS BÍ DAOINE NÁR CREIO É. AC PÉ ACU CREIDEADAR É
NÓ NÁR CREIDEADAR, NÍ BAOZAL ZUR CUIR AOINNE CUN AN
SGÉIL D'ÁITEAM UIRCI. BÍOÖ SÍ COITCIANTA 'ZÁ MAOIÖEAM
ZUR B'Í FÉIN AN CAILÍN A CUIRFEABÓ SMACT AR ZIOBSTÉIRÍÖ
DE SAZAS BÁB AN LEASA AGUS NÓRA AN TÓCAIR. AGUS
I DTAOBÓ MÁIRE GEARRA, ZO RAIÖ IOMABÓ MEAS AICI UIRCI
FÉIN CUN A RÁÖ ZO BPÓSPABÓ SÍ FEAR DO BÍ ZEALLTA DO
MNAOI EILE.

Síle. — AIRIÚ, NÁR B'Í AN CUIRPTEAC Í!

Peiz. — IS AMLAIO MAR BÍ AN SGEUL AICI, A SÍLE, I
NDEIRE BÁRA, D'INIS SÍ AN SGEUL AR AN ZCUMA SAN Cóm
MINIC, AGUS ZAN AON DUINE AZ CUR 'NA COINNIÖ, ZUR
DÓIZ LIOM ZUR CREIO SÍ FÉIN É FÉ DEIRE TIAR TALL.

Síle. — CONUS D'FÉADPABÓ SÍ A CREIDEAMAINC ZUR ZEALL
SÉ Í PÓSAÖ, AGUS NÁR TRÁCT SÉ RIAM LÉI AIR?

Peiz. — NÍ'L AON TSEÓ, A SÍLE, AC A BOIZE AGUS A
SAORÁIDÍGE A CREIDIMÍÖ AN RUÖ A TAIÖNEAN LINN,
UAIREANTA, ZO MÓR MÓR MÁ BÍMÍÖ Cóm CEANN-DÁNA
SAN NAC FIÚ LE H-AOINNE CómAIRLE ÁR LEASA A
TADDAIRT DÚINN, AGUS DÁ DZUGABÓ, NÁ ZLACFAIMÍS
UAIÖ Í.

ZOBNAIT. — ZO DEIMIN IS DÓCA ZURAB SIN MAR D'IMZIG
AR Cóm SÉAZAIN ÓIZ. BÍ SÉ AZ TEACT ADAILLE Ó'N

SRÁID OÍÖCE, AGUS D'FÁN SÉ AG ÓL I N-ÁIT ÉIGIN, GO RAIÖ FORMÓR NA H-OÍÖCE CAITTE. ANSAN NUAIR A BÍ SÉ AG DÉANAMH AR AN MBAILE, BÍ EAGLA AIR GO MBÉAD A MÁTAR A' PLÉÖ LEIS I DTAÖB Í COIMEAD AN OÍÖCE GO LÉIR AR AN DTINTEÁN AG FEITEAMH LEIS. ISÉ RUÖ A DÖIN SÉ 'NÁ A LEIGINT AIR GO BFEACAIÖ SÉ SPRID TÍOS AR AN MBÓTAR LEADAN. DO CREID AN MÁTAR É TOISG AN DINIM AERAC A BEIT AR AN ÁIT. NÍ RAIÖ AON CómARSA A TAGAD ISTeAC 'NA DIALG SAN GO CEANN ADFAÖ NÁ CUIREAÖ SÍ FEUCANT AR Conn AN SGEUL D'INNSINT. B'É CRÍC AN SGÉIL É GO DTÁINIS OIREAD SAN SGANNRAÖ AR Conn ROIMIS AN SPRID ÚÖ NÁ FEACAIÖ SÉ RIAMH, NÁ LEISFEAD EAGLA DÓ AN BÓTAR LEADAN A GABÁIL TAR ÉIS NA H-OÍÖCE A CUITIM, DÁ BFAGAD SÉ ÉIRE AIR.

Peig. — pé 'cu A CREID SAÖB féin é nó NÁR CREID, BÍ A LÁN DES NA CómARSAID A CREID LAITREAÖ É, AGUS BA GEARR SUR CREIDEADAR GO LÉIR É. CEAPADAR, IS DÓCA, TOISG AN DEIGLEÁIL LEADAIR A BEIT IDIR DÍARMUID AGUS SéADNA, GO MB'FÉIDIR GO RAIÖ AN GEALLAMHANT ANN. pé SGÉAL É, BÍ SÉ SOCAIR 'NA N-AIGNE SUR MAR GEALL AR SAÖB DO TEIP cleamNAS MÁIRE GEARRA. ANSAN, NUAIR A CUIMNIGEADAR AR AN DTURUS ÚÖ DÍARMUDA SUAS GO TIG SéADNA, CUIGEADAR GO MB'FÉIDIR NÁ RAIÖ DÍARMUID CÖM MÓR SAN FIOS A GNÓCA féin AGUS A SÍLEADAR.

“Á,” A DEIRIDÍS LE N-A céile, “ní'l sprid ná púca san fios a cúise aige féin.”

Micil AGUS A MÁTAR A BÍ GO TROMA-CROÍÖEAC DE DROIM AN SGÉIL. SAN AMRAS BÍ A FIOS AG SIOBÁN NÁ RAIÖ BANT AR BIT AG SAÖB LE BRIEAD AN cleamNAIS, AC NÍ RAIÖ A FIOS SAN AG Micil. AC MÁ BÍ TROMA-CROÍÖE AR SIOBÁN I DTAÖB NA BEIRTE SIN A BEIT SGARCA GO BRÁC

le céile ar an saoghal so, bí tromd-creíde agus cancar agus buile ar micil i dtaoibh a ráibh go mbéadh sé de pláinéir ar Séadna go dtuig sé geallamaint pósta do Shabh.

Síle. — Agus dar ndóig níor tuig, a Peig.

Peig. — Ceap micil gur tuig.

Síle. — Ní d'éanfaínn d'abta de! Nac iongnatac ná ceirpeadh air, uair éigin, an tuagál a ceapadh!

Peig. — 'S do, bí sé i mbeul gac doinne aici. Bí sé leattha ar fuir na dúite aici. Lasmuic de Séadna féin agus de Máire Gearra agus de Shiobán, ní raibh duine ná d'adonaidhe ná raibh an sgeal aige fé mar cuir Shabh amac é. Dá mb'é Seághan Ceatac féin é, bí sé buailte isteach 'na aigne go raibh geallamaint pósta tabartha ag Séadna do Shabh, agus gur b'í an geallamaint sin a bí ar aigne Séadna an lá bíodhar ag siúbal sa páirc ar aghaidh tíge Séadna amac, é féin agá tafaínt air Máire a pósa, agus eisean ag domáil méir a ghráda di, agus sa n-am gcéadna ag cur an uile sažas constaice i gcoinnibh an cleamhais.

Síle. — Agus an é sin a bí ar siúbal acu? Conus a fuara, amac é, a Peig?

Peig. — Níor fuara, amac é gur leat ráfla Shabh ar fuir na h-áite, agus gur ariug Seághan é. Ansan do buail sé buille d'á baid ar a leat-glúin, agus dúbairt sé i n'aigne féin, "Ó! Tuigim anois," ar seisean, "Cad a bí ar aigne Séadna an lá úd. Nac mór an iongnadh," ar seisean, "nar inis sé dom, lom díreach, cad a bí ar aigne aige, agus gan mé beir ag dul com dian air, 'gá cur suas cun mná do pósa, agus geallamaint pósta tabartha aige do mnaoi eile? Dáltha an sgeil," ar seisean, "ní fearad cad é an

CRANN A BÍ AIR AGUS A LEITÉO DE GEALLAMAINC A ČABAIRC UAIÖ D'Á LEITÉO DE MNAOI."

NUAIR A BUAIL SEÁŽAN AGUS AN SAŽART UM A CÉILE DO ŠOCUIGEADAR AN SGEUL EATORČA AR A SÁSTAČT FÉIN. ŽO DČÍ SAN, DO ČEIP AR AOINNE ACU BUN NÁ BARR D'FÁŽAIL AR AN SGEUL, AC NUAIR A BÍ RÁFLA ŠAÖÖ ACU DO ČUIGEADAR É ŽO LÉIR TRÍO SÍOS.

SÍLE. — ČUIGEADAR, DAR LEÓ FÉIN.

PEIŽ. — DAR LEÓ FÉIN, ŽO DÍREAC. ČEAPADAR ŽO RAIÖ BUN AGUS BÁRR AN SGEIL ŽO CRUINN AGUS ŽO BAILEAC ACU NUAIR A BÍ FIOS NA GEALLAMNA ACU, AGUS IS IAO A BÍ ŽO H-AČTRUAŽAC AGUS ŽO DUBRÓNAČ DE BÁRR AN MÍ-ÁÖ A BÍ AR ŠEADNA, AGUS AN ČUMA I N-A RAIÖ SAÖÖ AŽ DÉANAM TOIRMISŽ DÓ.

"NÍ FEADAR AN TSAOŽAL," ARSA 'N SAŽART, "CAÖ É AN MALLACAR RAÖAIRC A BÍ AIR AGUS A LEITÉO DE GEALLAMAINC A ČABAIRC D'Á LEITÉO DE MNAOI."

"IS DÓČA," ARSA SEÁŽAN, "ŽUR AN FAIO A BÍ AN DEALÖAS AIR A DÉIN SÉ É. DO ŽEIBEAÖ SÉ LEAČAR AR CÁIRDE ŽO MINIC Ó DÍARMUIÖ, AGUS B'FÉIDIR ŽUR ČEAP AN FEAR BOČT, DÁ BPÓSAÖ SÉ SAÖÖ, ŽO MBÉAÖ TINTÉÁN TIRIM TEANN AIŽE, PÉ I N-ÉIRINN É, PÉ COMPÓRO EILE BÉAÖ AIŽE NÁ NÁ BÉAÖ."

"ŽABAIM-SE ORM," ARSA 'N SAŽART, "NÁ RAIÖ AON BAOŽAL ŽO BPÓSPAÖ SÍ AN UAIR SIN É. AC MAR SIN FÉIN, B'FÉIDIR NÁR MISDE LÉI AN GEALLAMAINC DO ŽLACAÖ UAIÖ. NÍL TEÓRA LE N-A LEITÉIDÍ NUAIR A LUÍŽIO SIAÖ AMAČ AR AN BFEALL AGUS AR AN ŽCALAOIS AGUS AR AN ÉIČEAČ."

"FÁŽAIM LE H-UAÖAČT, A AČAIR," ARSA SEÁŽAN CEATAČ, "ŽUR DÓČA ŽO BFEUIL AN CEART AŽAT. AC AR A ŠON SAN, ČÁ A LÁN SA SGEUL NAČ FÉIDIR A ČUISGINC. AN LÁ BÍ SÉ ČIAR AŽAM' ČIŽ-SE, DÚBDAIRC SÉ ŽUR OIR DÓ

cúpla focal a labhairt le Máire. Céapas ná raib uaim aige ar b'fui isteach nuair a b'í sé imčíghe. Má labhair sé i n-aon cor níor labhair sé tar an dá focal. O'imčíg sé mar imcheócaí an t-eun. Pé ruo adúbairt sé, ní feaca-sa riam a leicéio d'acruígha in aon críostaióe agus a b'í inti sin as san amac. Do táinig a goile ói agus do táinig a luisne ói. O'imčíg an mairbítíge agus an dúire. Ba gearr go raib a guth cóm h-aibíge agus a gáire cóm binn agus o'airígeas riam ó n-a máthair, an lá is óige a b'í sí. Má's amlaio o'inis sé ói go raib geallamaint tabartha do shab aige, is deacair a rá go dtóghfaí san an ceo d'á croíóe mar a tógha é. Ba dóig liom gurab é ruo a déanfaí sé 'ná an galar dógaí a cur ar faí uirí.

"Am briathar 's ambasa, a Séagáin," arsa 'n sagart, "go b'fui ionghaí mór agat d'á cur orm, feuch. An lá táinig sé anso cun cainte liom-sa, céapais, níó nárb' ionghaí, gur cun an cleamnas a críochnúgha a táinig sé. Dúbairt sé liom gur b'fearr leis 'ná a raib d'ór agus d'airígead an tsaoíal aige go b'féadfaí sé Máire a pósad. Céapais féin go raib sgeul átais agam d'á innsint do nuair adúbairt leis gur b'feasaí dom Máire beic lán-toilteanaí do'n cleamnas. I n-a inead san is amlaio ba dóig leat gur innseas do go raib sí tar éis báis. 'Is truaí agus is tubaisteach an sgeul é,' ar seisean, agus do sgiúro sé an doras amac uaim mar déanfaí duine buile."

"Pé ruo adúbairt sé le Máire, le n-ar bainead an galar dógaí ói, tá eagla orm go b'fui gream daingean éigin ag sab air, agus mura mbéad go b'fui, ná béad sise 'gá maoidéam ar fuio na dúite mar atá sí, agus ná sgarfaí seisean cóm bog le mnaoi go raib oiread san ceana aige uirí, agus aici air."

“Aḡus feuch,” ARSA ’n SAḠART, “AR AN DTAOB eile de’n sgeul. NÍ SAORÁIDÍGE ATÁ SḠARČA AIGE-SEAN le MÁIRE ’NÁ ATÁ SḠARČA AICI-SIN leis.”

“DAR FIAḠ, A AČAIR, IS FÍOR DUIT É!” ARSA SeÁḡAN. “Aḡus ḡAN ÉILEAMH Aḡ AOINNE UIRČI.”

“Is é AN SGEUL IS ÉAḠSAMLAÍGE D’ÁR BUAIL RIAMH FÓS UMAM-SA É,” ARSA ’n SAḠART.

“NÁR CÓIR, A AČAIR,” ARSA SeÁḡAN, “MÁ TUG SÉ ḡEALLAMHANT DO ŠAḠB DÍARMUDA, ḡO BFEADFAÍ TEACHT AR BUN-PRÉIMH AN SGÉIL AḡUS AN ḡEALLAMHANT DO CUR I LEACHT-DAOIB? DAR NDÓIG TÁ A FÍOS Aḡ AN SAOḠAL NÁ FUIL SÉ CEANGAILTE AIR I LÁČAIR DÉ AN ḡEALLAMHANT SIN DO ŠEASAMH.”

“ḠAN AMRAS,” ARSA ’n SAḠART, “MÁ TÁ AN ḡEALLAMHANT ANN, NÍ’L SÉ CEANGAILTE AIR Í A ŠEASAMH.”

“MÁ TÁ SÍ ANN, A AČAIR, AN EAD?” ARSA SeÁḡAN. “DEADBRUIḠEAN SAN ḡURAB É DO TUAIRIM-SE NÁ FUIL SÍ ANN. MURA BFUL SÍ ANN, NÁR CÓIR ḡO BFEADFAÍ COSḡ A CUR le TEANGAIN ŠAḠB? MÁ ’S ÉITEAC ATÁ AR SIÚBAL AICI IS MÓR AN TRUAḡ É LEIGINT I N-AISGE LÉI. D’Á FAID A LEIGFEAR I N-AISGE LÉI É ISEAD IS DÁNA LEANFAID SÍ DE. D’Á LUADITE A CUIRFEAR COSḡ LÉI ISEAD IS LUḡA AN DÍOBÁIL A BEID DÉANTA AICI. MÁ ’S ÉITEAC ATÁ AR SIÚBAL AICI, — MURA BFUL AON ÉILEAMH AICI AR SéADHNA le CEART ḡEALLAMHNA, — DO BUADAIḡ SÍ AR A BFEACA RIAMH DE MNÁIB, AḡUS DO BUADAIḡ SéADHNA AR A BFEACA RIAMH D’FÉARAIḠ.”

“CONUS É SIN?” ARSA ’n SAḠART.

“MURA BFUL AON ÉILEAMH Aḡ SAḠB AIR,” AR SEISEAN, “CAD ’TÁ Aḡ TEACHT IDIR É AḡUS PÓSAḠ M’INGÍNE?”

“SINÍ DÍREAC AN ČEIST,” ARSA ’n SAḠART.

“Isí, A AČAIR,” AR SEISEAN; “AḡUS TÁ A FÓN ORM LEANAMHANT SIAR AR AN ḡCEIST SIN ḡO DTAḠAID A RÉIDTEAC

liom, luač nó mall. Dá mbeideá am' cás, a Achair," ar seisean, "ní ró maic do raḡað sé òuit Saòb Òiarmuḡa beic aḡ maḡað fút ar an ḡcuma so."

"Níl Saòb aḡ maḡað fé doinne ac fúici féin, a Seáḡain," arsa 'n saḡart. "Ac ar a son san, am, is fíor òuit ḡur mór an truaḡ ḡan smaict a cur ar a leicéio dá mb'féioir é. Agus anois a cuimniḡim air, ní doḡa ḡo raḡað Òiarmuḡ suas cóm dána ḡo tiḡ Séadna, 'ḡá fiafruige òe caḡ a ceap sé òéanam i ḡcóir na Máirte, mura mbéað ḡo raiḡ ceart nó teibiol éigin aige."

"Agus feuc féin, a Achair," arsa Seáḡain, "caḡ é an saḡas freaḡra tuḡ Séadna air. 'Níl aon fonn pósta orm,' ar seisean, 'agus ní beio ḡo fóil'; bíreac fé mar a deurfað sé, 'nílim ollam fós ar an ngeallamaint úo do cómlíonadh.'"

"Ambasa, a Seáḡain," arsa 'n saḡart, "ní deirim ná ḡo bfuil an ceart aḡat. Tá sé ar naisḡ aici, agus is mór an truaḡ é."

Síle. — Ómais', ómais', ómaise! Feuc air sin mar obair! Caḡ é an donas a bí aḡ baint a meabrac díob? Dar ndó', tá a fíos aḡ an saḡal ḡo ndeurfaḡ sé an méio sin cainte agus ḡan aon ḡeallamaint a beic air. Ba deas an beirt iad! Caḡ é an díobáil dom ac an saḡart féin.

Cáit. — Is dó', feuc, a Síle, a cuio, ní raiḡ aon eólas acu ar rún Séadna, ná aon coinne ar biḡ acu le n-a leicéio. Dá mbéadh, b'féioir ḡo dtuigfidís an sḡeul cóm maic agus tuigimíḡ-ne é. Ac conus féadfaḡ doinne cuimneam air? Níor inis sé d'aoinne beó é. Níor tráict sé amac as a beul air le h-aoinne dár mair riam, ón ḡcéadh lá ḡo

“Tá an lá a bí an uair sin ann. Ar tugaís fé n’eagra a cruinne agus a feabhas a coimeádo sé é ó’n uile buine d’ár labhair leis? Bíos a’ faire ar an sgeul, agus bínn ’gá ceapad’ ó am go h-am go sleamhnócad’ focal éigin uaid’ a leigfead’ amac é; ac níor sleamnui’ an smio’ ba lúga uaid’. Ní raib’ don ní’ eile ’gá cos’ air Máire Gearra a pósad’ ac an rún a bí aige i n’ aigne féin. Ní raib’ eólas ar bith a’ an sa’art ná a’ Seá’gan Ceatac’ ar an rún san. Bí sé leat’ta ar fuio na buite a’ Sa’ob’ gur geall sé í féin a pósad’. Ní raib’ aoinne a’ bréagnu’ad’ an sgeil sin. Conus a féad’fa’ aoinne a rá’ ’ná go mb’féidir go raib’ rud i bfuirm fírinne sa sgeul? Ceapaim féin ná féad’fa’ Seá’gan Ceatac’ agus an sa’art a n-aigne do socaru’ad’ ar don rud eile ac air seo, ná b’foláir nó go raib’ an geallamaint ann.

Síle. — Agus dar ndó’, ba mór an éascóir é, a Cáit.

Cáit. — Ba mór, gan amras, ac cad é an leigeas a bí air?

Síle. — Ba dó’ liom gur ceart do daoine feuchaint rómpa agus gan an éascóir a déanam.

Cáit. — Ambasa, a Síle, ba ceart. Ac ní fágan san ná gur minic a crocad’ buine san éascóir agus gan leigeas a’ aoinne air.

Gobnait. — D’airigeas-sa gur crocad’ buine mar sin san éascóir t’iar i naice an Rá’ta Móir fa’ó, nuair a brisead’ar na buacailí bána an cóisde agus a marbad’ar an fear a bí ’na gárda air.

Nóra. — Cad ba gá’ dóib’ é marbad’, a Gobnait?

Gobnait. — Is amlaid’ a ceapad’ar go raib’ páipeur a’ fear an cóisde, agus gac’ aoinne a bí ’na ceann ar

Buacaillíb bána go raib a ainim sa páipeur san, agus nuair a raib an cóisde go tráig-lí go gcurfaí armáil amac, agus aon fear go raib a ainim sa páipeur go mbéarfaí air agus go gcroífaí é. Isé ruo a bheartuigeadar 'ná teacht roimis an gcóisde agus an páipeur a baint amac ar ais nó ar éigin. Nuair a iarda an páipeur isé ruo a b'éin an fear a bí 'na gárda 'ná caiteam leó. Bí arm teine acu-san cóm maic agus bí aige-sin, agus do caiteadar leis, agus do tuit sé marb ar an mbótar. Ar maidin lar na máireac do buail amac ar an mbótar seanuine boct a bío a gaeireacht i gcómgar na h-áite, agus nuair a conaic sé an uine marb do stad sé a gfeuchaint air agus sgarb 'na súilí. Le n-a linn sin do táinig an t-arm dearg suas, agus do ruga ar an seanuine boct, agus do cuiread suas croc láitreac cun a crocta.

Síle. — Agus cad cuige é croca go gan cúis?

Gobnait. — Ambasa, a Síle, ba cuma leo súo cia'cu bí cúis cuige nó ná raib. Seanuine boct simplíde dob' ea é, gan peaca. D'iar sé an sagart a tabairt cuige, agus do tuga. Nuair a bí a faoisoin déanta aige, agus iad 'gá breic suas cun na croice, bí sé a g tuitim i gceann a cos le sgannra. Ní féadfa sé siúbal ná seasam. Ansan do labair an sagart leis agus dúbairt sé, "ní fiú duit a leicéir sin d'eagla beic ort," ar seisean. "ní túisge do sgarfaid anam le colainn a g ar an gcroic 'ná beir doibneas na bflacas a g ar láitreac." — "An ndéirean tú liom é?" arsa 'n seanuine boct. — "Deirim gan amras," arsa 'n sagart. "Tá Íosa Críost agus

MUIRE MÁTAR ANSÚO TÚAS AG FEITEAM LEAT.”
 TÁINIS NEART AGUS MISNEAC LÁITREAC DO.
 “ORUIDIO UAIM AMAĆ,” AR SEISEAN LEÓ. CUIR SÉ
 AN DRÉIMIRE SUAS DE SAN CONGNAM, AGUS DO
 CROCAO É. BÍ SÉ CEITRE FICIO.

CÁIT. — BA DEAS AN GNÍOMH É! DÁ BFAIGINN LOM ORCA
 DO CROCFAINN IAD MAR A CROCFAINN MADRAÍ UILC.
 NA CLADAIRÍ GRÁNDA! AN SEANDUINE BOCT!
 AGUS A FIOS ACU NÁ RAIÓ SÉ AGUS NÁ FÉADFAO SÉ
 BEIT CIONTAC. NÁR CÓIR GO MBÉAO NÁIRE ORCA!

GOBHNAIT. — NÁIRE! 'De, CÁ BFIOS DOIB SIÚO CAO A BAIN
 LE NÁIRE? BÍOIS AG LÁMAC AGUS AG CROCAO NA
 NDAOINE INS GAC AON BALL AN UAIR SIN. NAC SIN
 É AN FEAR SAN TÍOS I MAĞ CROMDA DO BUAIL ANÍOS
 SORT NA LICE MAIDEAN DOMNAIS AR MUIN A CAPAILL,
 AGUS A GUNA AR A BEULAIÓ AIGE, AGUS NUAIR A CONAIC
 SÉ AN DUINE BOCT I N-AICE AN TUIR AR A GLÚINIÓ AG
 RAO NA CORÓINNEAC MUIRE, DO SGAOIL AN PLÉAR
 TRÍO!

CÁIT. — AMBASA, A GOBHNAIT, IS FÍOR DUIT. DO DÉIN SÉ
 MAR SIN É. BÍOS I MAĞ CROMDA LÁ I N-AONFEACHT
 LE NEILL AGUS TAISBEÁIN SÍ DOM É, AGUS AM BRIACTAR,
 NUAIR A CONAC É, GUR CORUIS MO CUIO FOLA. BÍ SÉ
 ANSÚO GO LIAT LÁIDIR AG SIÚBAL NA SRÁIDE, CÓM
 DÁNA AGUS DÁ MBA NÁ BÉAO A LEITÉIO DEANTA AIGE.
 DO TEIP ORM SAN NIMH MO SÚL DO CUR 'NA LÁIMH
 DEIS. TUG SÉ FÉ NDEARA MÉ AG FEUCAINT AR AN
 LÁIMH, AGUS D'IOMPUIS DACT GORM AR AN MBITEAMNAC.
 B'É B'FADA LIOM GO RABAS AS A RADARC, GEALLAIM
 DUIT É.

SÍLE — Cé h-é féin, A CÁIT?

CÁIT. — 'De, AN SEAN CLADAIRE SIN TÍOS DOCTÚIR DE
 FAOITE.

Síle. — Agus cad 'na t-aoib nár crocáid é?

Jobnait. — 'Sead go díreach! Cad 'na t-aoib nár crocáid é! Cad 'na t-aoib nár crocáid m'leaclainn? Níor crocáid. 'Siad na cártaí a crocáid, nuair a b'eabhuig m'leaclainn ort a n-íom a b'ein sé féin.

Cáit. — Nac é Cormac Mac Cárta a lámui Bob Hutchison, a Jobnait?

Jobnait. — Isé, nuair a seasaim m'leaclainn ua b'ubagáin ar an t-aoib t'iar de agus cuir sé beul a g'una le n-a b'rom, agus b'ubairt sé, "lámui é, a Cormaic," ar seisean, "nó lámfaid-sa tusa!" Agus b'ar n'ó, ní raib de cártaí ann ac Cormac. Ní raib Ceallacán ná t'ad ann i n-aon cor, agus do crocáid an triúr. Agus ní baogal, a Síle, gur crocáid m'leaclainn.

Síle. — 'S'ó, go b'eimin, ba b'óig le buine ort-sa, a Jobnait, gurab iad na daoine cionta a is mó a t'eidean saor, agus gurab iad na daoine macánta a croctar. Do crocáid an seanbuine t'iar i n-aice an ráta m'oir, agus níor crocáid an muintir a croc é. Do crocáid na cártaí, agus níor crocáid m'leaclainn. Níor crocáid doctúir de faoite.

Jobnait. — Ar airigis riam, a Síle, cad b'uir seán Seon léadar leis an b'fear oibre? "Buine macánta isead mise," arsa 'n fear oibre. — "Buine macánta!" arsa Seon. "Imcig uaim, a buine macánta!" ar seisean. "Ní b'eandaid buine macánta mo g'nó-sa i n-aon cor."

Peig. — Fan leat go fóil, a Jobnait.

"Tá sé ar naisg aici," arsa 'n sagart, "agus is mór an trua é. Ac cad 'tá le b'eanam a g'inn?"

"Cad a b'eaid le b'eanam a g'inn," arsa Seágan, "ac

an gceallamaint a cur i leat-taoib? Níl sé ceangailte ar Séadna an gceallamaint do seasam. Ní b'éadó sé ceangailte ar aon fear beó a b'éadó 'na cás. Is gceallamaint gan éifeacht í."

"Tá san uile fíor go leor," arsa 'n sagart, "acónus a curfar i leat-taoib í? Siní an ceist. Cad é an céad aiteasg atá le déanamh againn?"

"Is é céad aiteasg a déanfaimn-se, a Achair," arsa Seágan, "dul soir go tig 'Diarmaid' léit agus an ceann a baint de'n sgeul láitreac dó féin agus do Shab, agus a innsint dóib lom díreac ná fuil aon tairbe sa gceallamaint, ná fuil ann ac dóit céille dóib beit ag braic air go b'féadfaidís í cur i bfeithm ar an nuine."

"Má déinir mar sin," arsa 'n sagart, "ceapaim gurab é céad aiteasg a déanfaid Shab a fiafruige dóit go tur agus go teann cé dúbairt leat teacht cun cainte léi, nó an é Séadna a cuir cuici tú leis an dteachttaireacht san, agus má's é, gurab é a cómairle féin duit imteacht abaille agus aire tabairt do'n ghnó féin, agus leigint do Séadna an cleas céadna déanamh."

"Má's eadó, a Achair," ar seisean, "cad déarfá lem' dul cun cainte le Séadna féin ar dtúis?"

"Agus cad déarfá leis?" arsa an sagart.

"Déarfaimn leis," ar seisean, "gur mór an truaig do a saogal a sgaoileadó uaid ag seasam gceallamhna gan brí, agus gan ceangal air i láchair Dé an gceallamaint do cómlíonadó."

"Ní féadfaimn aon tuairim a tabairt," arsa 'n sagart, "fé'n b'freagra ghabtá uaid. Is nuine ró doiminn ró dorca é. Dá g'éire tabarfá tuairim fé'n gcaint a b'éadó le teacht uaid, nuair a tiocfaó an caint

béad sí seacht míle ó'n dtuaisir. Ac do gheallfainn duit go ndéarfaid sé ruo éigin ná béad coinne astat leis agus a bainfead deo' bonnaió tú."

"Ní fheadar an tsaojal, a Achair," arsa Seágan, "cad is maic dom a déanam."

"Ar inis Máire duit," arsa 'n sagart, "cad dúbairt Séadna léi an lá a bí sé tair?"

"Níor inis, a Achair," ar seisean, "agus níor fiafruigeas di é."

"b'féidir," arsa 'n sagart, "dá mbéad a fios astat cad dúbairt sé léi an lá san, go dtabairfaid san oiread eólais ar a aigne duit agus a cuirfead ar an mbótar gceart tu sul a raifá cun cainte leis."

"Tá go maic, a Achair," ar seisean. "Fiafrócad anois di é nuair a raifad abail, ar a son nac maic liom tracht i n-aon cor léi air, le h-eagla go gcuirfead sé aon buairt uircti agus go bfillfead an lionn-dub úd airís uircti."

"Níl astat," arsa 'n sagart, "ac an sgeul do tarang anuas com réio, com neamcuiseac agus is féidir é."

CAIBIDÍOL A CÚIGEADH.

D'imich Seán Ceatáí abail, agus nuair a fuair sé an ádó do tairne sé anuas an seúl.

"Níl don tseó, a Máire," ar seisean, "ac a bfuil de maiteas ag Séadna d'á déanam ar fuil na dúite. Ní fearad an tsaogal conus seasuigean airgead do. Isé mo tuairim ná fuil, nó gur beag má tá, don duine boct sa paróiste anois ná fuil raint d'á cuil aige."

"Níl, a ádair," ar sise, "ná dá ndéarfá ins na seacht bparóistib is goire di. Bíon iongnadh mo croíde orm féin, leis, nuair ariirim na daoine ag caint, conus ná fuil sé briste faoi. Ní 'n-a sgillingib ná 'n-a púntaib atá an tairgead ag imteacht uaid, ac i n-a fíoraib agus 'n-a céadaib púnt."

"Is minic a bím 'gá cuimneam," ar seisean, "gur mór go léir an iongnadh, é a beic 'gá sgaoileadh uaid ar an gcuma san. Dar ndóig, d'féadfadh duine tairde déanam, agus déirc a déanam, agus carcanacht a déanam, agus gan an éagcóir sin a déanam air féin. Isé rud a deir a lán 'ná gurab ar éadromaict atá sé."

"Ar éadromaict!" ar sise. "Is deacair dul uata. Dá mbéadh sé 'na spriúnlóir neam-maiteac do geabaidís loct air. Déarfaidís go raib sé ag déanam an airgid le saint agus le cruadail. Anois, nuair nac féidir saint ná spriúnlaitheact a cur 'na leic, ní foláir a ráid gur ar éadromaict atá sé. Is maic an bail air gur ró beag é a suim 'na scaint. Pé cúis atá aige le beic ag déanam na maiteasa, is dóca go bfuil fios a aigne féin aige."

“Tá daoine a déarfadh gur buairt aighe atá ag imirt air,” ar seisean, “buairt mór éigin. Gur cuir sé ceangal nó geallamaint nó rud éigin de’n tsóro san air féin, ceangal éigin nár tuis sé i gceart i n-am. Ansan nuair a tuis sé é féin agus a fuair sé cad a bí déanta aige, i n-ineadh don iaraict do tabairt ar é féin d’fhuasgailt, gurab amlaio a cuao sé i n-éadócas ar fad.”

D’éist Máire. Níor leis sí don rud uircti. Bí iongnadh a croíde uircti.

“Ní h-éidir,” ar sise ’na h-aighe, “gurab amlaio do sgeio an baintreac!”

“Ba chóir,” ar seisean, “dá mbeadh don rud de’n tsóro san ar a aighe, go ’neósadh sé duit-se é an lá úd, i dtuobh a’s gur ró beas an uain a tuis sé do féin ar puinn d’innsint duit.”

“Anndais féin, ba chóir sin,” ar sise go neamhuisead. “Is dóca,” ar sise, “dá mbéadh rud d’á sóro ag déanam buarta do, go dtabarfadh sé uain do féin ar é d’innsint, agus nuair nár tuis, gur maic an cómartha ná raib.” Bí stoca le n-a h-aicair ’na láim, agus í ag cur cléite ann, agus ba dóig leat uircti gur géire bí a h-aighe ar an stoca ’ná ar an gcaint.

Is ar Séágan a bí an iongnadh ansan. “Níor inis sé riam di é!” ar seisean i n’aighe féin. “Maise, is dóca,” ar seisean léi, “go bfuil an ceart agat. Dá mbéadh sé ag déanam buarta do do tabarfadh sé uain do féin ar é d’innsint.”

“Seo,” ar sise. “Cuir umat anois é, go bfeiceadh an mbéio sé ad’ gortuadh.”

Síle. — Am briathar féin gur maic an bail uircti nár leis sí amac é. Ní béadh an meas céadna go bráit airís agam uircti, an dá lá ’s an fad a mairfeadh

sí, feuch! An rógaire! Na c'áiseac a bí an stoca aici! A òe maise, Máire, níor t'eip riam ort.

Gobnaic. — Cao a òéin Seághan ansan, a p'eis?

P'eis. — Com luač agus bí caoi aise air, do buail sé soir cun tíge an tsagairt.

“Seadh, a Ačair,” ar seisean, “táim níos baille anois ar an sgeul 'ná bíos riam.”

“Conus é sin?” arsa 'n sagart.

“Pé rud adúbairt sé le Máire an lá bí sé t'iar, níor tráct sé léi ar ceangal ná ar g'eallamaint pósta.”

Ar éigin a bí an focal as a beul nuair d'airigeadar coiscéim as déanam ar an ndorus. Do buail cúca isteač — Diarmuid liač féin!

“Óe beač-sa, a Diarmuid!” arsa 'n sagart.

“Go mairir, a Ačair!” arsa Diarmuid. “Conus táir, a Seághain?”

“Go maic, slán a beir!” arsa Seághan.

Déineadar raint cainte, caint ná raib puinn suime as doinne acu inti.

Fé òeire dúbairt Diarmuid, “Dá mb'é do toil é, a Ačair,” ar seisean, “d'oirfeadh dom beažán cainte déanam leat.”

“Ar mise leat-sa fanamaint anso tamallín, a Seághain?” arsa 'n sagart.

“Tá go maic, a Ačair,” arsa Seághan. “Ná bacaid mise.”

D'imtígeadar isteač i seómra eile.

D'imtíğ tamallín, agus d'imíğ tamall mór 'na òiaíğ. Fé òeire d'imtíğ Diarmuid agus d'fíll an sagart. Isé a bí as feuchaint go greannmar.

“Seadh, a Seághain,” ar seisean, “tá do ceist-se réitíğte, pé i n-Éirinn é.”

“Conus é sin, a Ačair?” ar seisean.

“Tá Saðb le pósað,” arsa 'n saḡart.

“Mo ḡraiðn mo súil!” arsa Seáḡan. “Nað maic a bí a fíos aḡam go raið an ḡreim dúib aici air aḡus ná sḡarfað sí leis!”

“Ní le Séadna atá sí le pósað,” arsa 'n saḡart.

Do stað Seáḡan, aḡus do leat a súile air.

“Ní le Séadna é, an eað?” ar seisean.

“Ní leis,” arsa 'n saḡart. “Ní féidir liom a òéanam amac cé h-é féin. Deir Diarmuid gur duine uasal é aḡus gur aníos ó i n-aice an baile móir i mball éigin é, aḡus nað beaḡ de seó a bfuil d'ór aḡus d'airḡeað aḡus de saibreas aige. Deir sé gur sa baile mór a pósfaí iad. Níl uaid ac ceað d'fáḡail uaim-se go bpósfað an saḡart tíos iad. Bronnam air iad go fonnmar, geallaim duit é. Ní misde liom ḡan aon lám a beic aḡam sa ḡnó. Tá eagal orm gurab olc an ḡnó é. D'iaras air an sḡéal a cur ar ḡcúlaid go ceann raint laeḡeanta go mbéað uain aḡam ar tuiaris na h-áite tíos do cur, aḡus ar a òéanam amac cé h-é an duine uasal mór so go bfuil an saibreas go léir aige, aḡus cað é an cúis ná féadfað sé bean d'fáḡail tíos 'na dúḡaiḡ féin aḡus ḡan teacḡ cóm faða ó baile ar lorg mná. Ní taitnean an sḡéal ró maic leis an nduine mboḡt féin, ac deir sé go bfuil an ḡnó go léir socair aḡ Saðb aḡus aḡ an nduine uasal.”

“Ar iompáil na n-eac tiz atarað na sḡéal,” arsa Seáḡan. “Ní raið de coinne aḡam leis an méid sin ac oireað aḡus bí aḡam go dtuitfað an spéir uaḡdarað. Pé deire beid ar an ḡnó so, tá deire le caint Saðb i staob aon éilim a beic aici ar Séadna. Pé 'cu bí ḡreim geallamna aici air nó ná raið, go dtí seo, ní féidir d'í a leigint uirḡi níos mó go bfuil, ná go raið riam. Is olc an ḡaoḡ ná séidean do duine éigin.”

“Ná codail ar an gcluais sin, a Séáḡain,” arsa ’n saḡart. “Ní’l aicne ceart aḡat ar Ṣaḡb. Isí bean is dána d’ár buail riam umam í. Ní cuirfeadh sé blúire ionḡadh orm, dá mba rud é go dteipfeadh an ḡnó so uirḡi, dá ráineócadh go b’fáḡadh an duine uasal so baile Áḡa Cliaḡ ar an mbóḡar aici, í a ḡeaḡt os cómair na dúite airís cóm dána aḡus bí sí riam, ’ḡá ḡur ’na luíḡe orainn go léir go raib fíadaib ar Séadna í pósaḡ.”

“Aḡus cé creidfeadh í, a Aḡair?” arsa Seáḡan.

“Is dóca,” arsa ’n saḡart, “aoinne feuchadh isteaḡ sa sḡéal, ná creidfeadh sé í, ac is ḡnáḡ le daoine sḡéal de’n tsaḡas san do ḡlacaḡ ḡan feuchaint cuíḡe puinn. Níor ḡéilleas féin riam do ráibḡib aoinne ḡur ḡus sé ḡeallamaint di, go dḡí ḡur cūiris-se ’na luíḡe orm é an lá deirineaḡ úb a bíomair aḡ tráḡt air. Aḡus táim deimniḡteaḡ anois go raib dearmadh ort. Táim lán- deimniḡteaḡ, pé rud aḡa aḡ teacḡt idir Séadna aḡus pósaḡ t’ inḡine-se, ná baineann sé le Saḡb aḡus ná baineann Saḡb leis, olc maḡ ná donaíḡe.”

“Tá súil aḡam,” arsa Seáḡan, “go bpósfadh an duine uasal so í, pé h-é féin. Níor mór liom dó í. Dá mbeadh sí arduiḡte leis go dḡí an baile mór aḡe, ba mór an suaimneas ar an ndúḡaḡ é.”

“Tá eadḡal orm, a Séáḡain,” arsa ’n saḡart, “nac mar maḡte leis an nduine uasal boḡt a’deirir-se an méid sin.”

“Dálḡa an cait, a Aḡair,” arsa Seáḡan. “Mar maḡte leis féin a’deineann an cat crónán.”

“Ac ’na ḡaob san a’s uile,” arsa ’n saḡart, “ní fios cia’cu den beirt, Saḡb nó an duine uasal, is mó beir beirte ná caillte leis an bpósaḡ, má ḡéirḡeann sé cun cinn. Má’s duine uasal fóḡanta é, is fada nár

cháinig ó'n mbaile mór don amadán com críochnúighe leis. Siní an cailín a tabarfaid fios aiceanta a creidim bó sul a mbéid sé abfao pósta aici. Má's feallaire é, ní maifear puinn bó. Má ceapan sé i n'aigne go dtiocfaid leis smaect a cur ar Šaob, tá an dearmad ar an bfeair mboct is mó bí riam air. Níor cuiread smaect ar Šaob i n-am. Do caillead a máctair sul a raib sí bliagáin iomlán. Zug Diarmuid a slig féin di go dtí go raib sé ró éanaic, go dtí go raib sí imtighthe ó smaect."

"Ní dóig liom gur cúrsaide smaecta é, a Actair," arsa Seágan. "Do caillead Doiblín orm-sa agus gan Máire beag ac óá bliagáin. Níor cuireas don smaect riam ar an leanb san. Do tugad a slig di, má tugad d'aoinne é. Oiread agus labairt aró léi níor déinead é, ní áirmigim focal feargac a labairt léi, ná buille bualaob uircti. Agus feuc conus mar atá an sgeal againn. Com siúrálta agus táir ad' suíde ansan, is túisge a cuimnigean sí ar an ruo a bíon uaim 'ná mar a cuimnigim féin air."

"Gan amras, a Šeágan," arsa 'n sagart, "bíon grástamlact i ndaoineb seacas a céile, agus bíon an braon fóganta i ndaoineb seacas a céile, agus an droc braon. Ac mar sin féin, com fada agus a téidean an coitciantact, is fíor é an sean-focal agus ní sárócar é, 'Ní bíon an raic ac mar a mbíon an smaect.'"

Comáineadar leo ar an gcuma san ag caint agus ag cur tré céile, Seágan Ceatac go sásta i n'aigne agus go ró buideac de'n duine uasal a cháinig com fada fá éin Šaob, agus an sagart go neam-sásta i n'aigne le h-eagla nac don cric fóganta a bearfad gno Šaob agus an duine uasail iasacta.

CAIBIDÍOL A séueu.

LAR NA MÁIREAC A BÍ CUGAINN, BÍ AONAC SA TSRAÍO. BÍ SÉADNA AR AN AONAC LE H-UALAC BRÓG. BÍ MICIL AR AN AONAC 'NA SEASAM LEIS AN UALAC. BÍ MÁTAR MICIL AR AN AONAC AS DÍOL MUICE RAIMRE AGUS AS CEANNAAC CÉISE. BÍ SEÁGAN CEATAAC AR AN AONAC, AGUS STOC MÓR DE BUAIB SEASGA AIGE LE DÍOL Ó'N GCNOC. BÍ MÁIRE ŠEARRA AR AN AONAC I DTEANNTA A H-AČAR. BÍ AN BÁILLE AR AN AONAC, Cóm plucać, cóm caincíneac, cóm mórcúiseac, cóm gÉAR-SÚILEAC, cóm TARR-LEAČAN, cóm colpac, cóm TUR AGUS BÍ SEÁGAN AN AONAIŠ RIAM. DÁ BFEICFEÁ AS DÉANAM ORT É, BA DÓIŠ LEAT AIR GURAB AMLAIO A BÍ BĀRÁNTAS 'NA PÓCA AIGE AD' COINNIŲ. DÁ MBA NÁ DĒANFÁ AC BEANNUŠAD DÓ, D'FEUCFAĐ SÉ ORT MAR A FEUCFAĐ SÉ AR DŲINE A BÉAD CUN A BUAILTE.

BÍ AN UILE ŠAŠAS EACRAĐ ANN, Cóm H-IOMADAMAIL AGUS BÍ AN CÉAD LÁ UO A ČÁINIŠ SÉADNA ANN CUN CAPAILL AGUS BÓ BAINNE DO CEANNAAC. BÍ LUČT CLEAS ANN, AGUS LUČT RINCE, AGUS LUČT CEOIL, AGUS LUČT CÁRTAÍ, AGUS LUČT PÓCAÍ DO PÍOCAĐ. BÍ TINCÉIRÍ ANN AS ŠAC ÁIRO IDIR ČIAN AGUS CómŠAR, AGUS IS IAD A BÍ ŠO BUARČA AGUS ŠO BLADMANAC, ŠO DROČ MÚINTE, ŠO DROČ BÉASAC AGUS ŠO DROČ LABARČA. IAD FÉIN AGUS A MNÁ AGUS A ŠCLANN AS DUL I ŠCOČALL A CÉILE ŠUR DÓIŠ LEAT ŠO MAIREOBĀIOÍS A CÉILE, AGUS 'NA ČAOĐ SAN NÁ MARBUIŠDÍS.

BÍ LUČT MÉARACÁN ANN. AC MÁ 'SEAD, NÍ RAIĐ FEAR MÉARACÁN ŠÉADNA ORČA, NÓ MÁ BÍ, NÍ BĚUAIŠ SÉADNA AON RAĐARC AIR.

DO RIČEAD AN RÁS, FÉ MAR A RIČEAD AN CÉAD LÁ. BÍ ŠAC AOINNE AS FAIRE AIR. NUAIR A BÍ SÉ CRÍOCNUIŠČE

bí gac doinne ag rič agus gac doinne ag liúigriš, ac má bí, níor rič Séadna, ná níor liúig sé.

Ní túisge a bí an rás í leat-taoib 'ná d'éiriš troio roir beirt tincéirí mar gheall ar ceannrac asail. Do preab tincéir ba treise ná doinne acu eatorča istead. Do cuir sé ó céile iad agus do tóg sé féin an ceannrac.

Le n-a linn sin d'airiž Séadna na daoine 'na tímpal ag coznaiž.

"Feuč! feuč! feuč!" ar siad. D'feuč sé sa treó i n-a rabadar-san ag feuchaint. Cé cífead sé ag gabáil anuas lár páirce an donaiž, agus an t-aonac ag déanam slíge dóib, ac an beirt — Sadb agus an duine uasal iasacta!

Bí culaic craoidhear ag dearg-lasad ar Sadb, ó mullaic talam. Bí culaic éadais uasail air-sean, agus isé a bí go piocaite bearrča, go cúmta córac cožuighe cumasac deaž-ćroicinn. Do leat a súile glan ar Séadna nuair a tánadar 'na cómgar. B'é an duine uasal céadna é ar ar eitiž sé an tairgead agus ar ar čuž sé "cladaire díomaoín"!

Ní feidir sé ó čalam an domain cad ba maic dó a ráó ná a déanam. Níor déin sé ac stad mar a raib aige agus éistead. Do buaileadar čairis, an páirc síos, i ngoireact trí ráinní dó, gan feuchaint air, gan é čadairt fé ndeara ac cóm beaž agus dá mba ná bead sé ann i n-aon čor. Do buaileadar suas ar an dtaob eile de'n páirc, na daoine ag osgailt na slíge rómpa agus ansan ag sínead na méar fúča, agus ag cročad a gceann, agus ag dul ins na trítib. Nuair a čonaic an tincéir mór iad do stad sé ag feuchaint orča, agus srian a asail ar a čuislinn aige. Nuair a bíodar imčižte čairis d'éaluiž sé 'na ndiaiž agus čarainž sé an tsrian orča fé mar a bead sé čun a mbuailte, ac

ní badoḡal gur buail, ná gur moṭuiḡeadar é, ac̣ ba
ḡóig̃ leaṭ go ḡtuitfeaḍo an t-anam tur te as na daoine
a bí aḡ feuchaint ar an spórt.

ní bfuair Séadna don tsult ann. bí iomarca
ionḡnaḍo air.

“A micíl,” ar seisean le micil, “imṡig̃ suas
cóm̃ ḡéar aḡus tá sé aḍ’ cōsaiḃ, aḡus abair le
ḡiarmuiḅo liaṭ go n-oirean dom labairt láiṭreac̣
leis.”

ḡo ḡluais micil. Sul a raiḃ sé leaṭ na páirce suas
ḡo buail ḡiarmuiḅo uime, aḡus ḡ’filleadar.

“Cé h-é sin i n-aonfeacṭ le Saḡḡ?” arsa
Séadna.

“Ambasa, a Séadna,” arsa ḡiarmuiḅo, “ní’l puínn
aiṡne aḡam-sa air, ac̣ gur duine uasal é ó i n-aice an
baile móir.”

“Caḍ é an ainim atá air?”

“Síogaiḃe mac ḡiolla páḡdraig̃ a cūḡaiḃ a muintir
air.”

“Cé h-iaḃ a muintir?”

“Ṳriúr eile uaisle a c̣áinig̃ le n-a cōis.”

“Caḍ a cūḡ anso iaḃ?”

“C̣ánadar ar an aonac̣.”

“Caḍ cūḡe?”

“Aḡ ceannaḡ eacraḡ ḡo’n ríḡ.”

“Caṡain a c̣ánadar?”

“Um c̣rác̣nóna arú inḡé.”

“Cár c̣aiṡeadar an aimsir ó sin?”

“Bíḡis amuiḅ c̣ormór an lae, ac̣ is aḡam-sa a cūḡaiḡis
an oíḡce.”

“Caḍ é an fuadar é seo fé Saḡḡ?”

“Cleamnas atá socair iḡir í féin aḡus Síogaiḃe
mac ḡiolla páḡdraig̃.”

“Cá b’fios duit ná fuil bean céana ag an n-*nuine* uasal san?”

“Sin é *bíreac* *adúbairt* an *sagart* *aréir* *nuair* a *bíos* ag *caint* leis. *Ac* *dúbart-sa* leis ná *raib* *uaim* *ac* *cead* *b’fágail* *uaid* *do* *sagart* *éigin* *sa* *baile* *mór* *cun* *iad* a *pósad*. *San* *amras*, *ní* *iarfaid* *sé* *an* *cead* *san* *dá* *mbéad* *sé* *pósta* *agus* *bean* *céana* *sa* *baile* *mór* *aige*.”

“*Tuigim*,” *arsa* *Séadna*. “Cé *dein* an *cleamnas*?”

“Is *amlaid* a *bíodas* ag *mafad* agus ag *caiteam* *aimsire* *doib* *féin* an *céad* *oíche*. *Shac* *doinne* *acu* *’gá* *áiteam* *ar* *an* *gcuir* *eile* *gur* *túisge* a *pósfaid* *Sad* *b* *é* *féin* *’ná* *doinne* *doib-sa*. — ‘*Cuirimis* *ar* *crannaid* *é*,’ *arsa* *duine* *acu*. — ‘*B’féidir* *ná* *tógfaid* *sí* *an* *τ-é* *go* *dtuitfead* *an* *crann* *air*,’ *arsa* *duine* *eile* *acu*. *Cuir* *eadas* *cuici* *an* *ceist*. — ‘*Tógfaid*,’ *ar* *sise*, ‘*má* *tuitean* *an* *crann* *ar* *an* *bfead* a *taithfid* *liom*.’ *Fuaraodas* *go* *léir* *ana* *sult* *sa* *méid* *sin*. *Do* *cuiread* *ar* *crannaid* *é*, *agus* *do* *duit* *an* *crann* *ar* *an* *bfead* a *conaicis* *le* *n-a* *cois* *ó* *chianaid*. *Ceapamar* *uile* *ná* *raib* *ann* *ac* *mafad*, *ac* *am* *briadar* *gur* *glac* *seisean* *de* *croíde* *do* *áirírib* *é*. *Nuair* a *meas* *Sad* *b* *taras* *as*, ‘*Ambasa*, a *’ngean* *ó*,’ *ar* *seisean*, ‘*ní* *deanfaid* *san* *an* *gnó* *duit*. *Dúbrais* *go* *dtógfá* *an* *τ-é* *air* *go* *dtuitfead* *an* *crann*, *dá* *dtuitfead* *an* *crann* *ar* *an* *bfead* a *taithfead* *leat*. *Tóg* *mé* *anois*, *nó* *abair* *ná* *taithnim* *leat*.’ *B’é* *deire* *an* *aighis* *é* *gur* *deinead* *an* *cleamnas*.”

“*Ar* *ceannuigead* *puinn* *capall* *do’n* *ríg*?” *arsa* *Séadna*.

“*An* *oíche* a *chánas*,” *arsa* *Diarmuid*, “*cuasas* *dom*, *le* *cur* *i* *gcoimead*, *bosca* *mór* *iarrainn* *agus* *é* *lán* *go* *bara* *do* *ór* *buidé*. *Bí* *muirigean* *mo* *dá* *lám* *ann*. *Ar* *maidin* *indiu* *do* *líonasas* a *bpoicá* *as*, *ag*

gabháil amach dóib. Nuair a bíodh raint capall ceann-
uighe acu agus díolta astá, agus iad féin agus a
ngiollaí curtha ar bóthar acu, d'fhillibís agus beiribís
tuille den ór leó, agus ceannuibís tuille.
Fé dheire b'í an bosca folamh. Nuair a bíodh ar d'íol as
an raint déanaí, b'í trí céad punt i n-easnamh ortha.
Ní raib sé oireamhnaí agam-sa, ac b'í sé ag saobh, agus
tug sí dóib é ar iasacht go dtí go mbeibís go léir i
b'fochair a céile sa baile mór."

"A micíl," arsa Séadhna, "glaoib ar an mbáille
cúgam. Tá sé ar an aonach."

"Siné tuas é," arsa micil, "ag caint le Seághan
bolg ua d'ála. Beib sé anuas cúgac láitreac agam."

Cháinig an báille.

"An 'mó fear agat?" arsa Séadhna.

"Níl ac fear agus fice," arsa an báille.

"Cruinniú iad láitreac tímpal tíge d'iarmaib léit,"
arsa Séadhna. Tá ceathrar b'iteamhnaí ann agus tá
an t-aonach creachta acu."

Cuir an báille fear as agus preab sé cun siúbail.
Is beag ná gur tuit d'iarmaib.

"Is fearra tuit gan dul fé d'éin an tíge go fóil,"
arsa Séadhna. "Níl siad súd gan arm faobair, agus
má téirdean an sgeal dian ortha beib fuil acu. Fás
fé Cormac iad. Tá cleas ar an mbata draighin úd
aige a bain fear láidir d'á bonnaib go minic."

"Cá b'fios tuit an b'iteamhnaig iad?" arsa d'iarmaib.

"Sean-aithne beib agam ar d'uine acu. An fear úd
a b'í le saobh ag siúl an aonag ó cianuib, cháinig sé
ag lorg airgid ar iasacht cúgam tá raint bliaganta ó
sin ann. Nuair a eitigheas an t-airgead air, dúbairt sé
go raib ocras air. Níor creideas focal uaid, agus
b'í a f'ios aige nár creideas. Do leis sé air ó cianuib

nár aicín sé mé, ac d'aicín cóim maic díreac agus d'aicniġeas-sa é. Má tazan Cormac suas leis curfar deire le n-a cúrsaib agus le n-a cuib uaisleacta go ceann tamail.

Le n-a linn sin d'airiġeadar an liúġ fiaġ i dtreó tíġe diarmuib suas. Do b'ris ar an bfoirne aġ diarmuib.

"Ó!" ar seisean. "Marbócar saob boct eatorca!" agus do riċ sé cóim maic agus a bí riċ aġ an n'uine mboct.

Do ruġ Séadna ar cuislinn air. "Níl baogal uirċi," ar seisean, "ac ní mar sin duit-se. Béir an t-aonac bailiġte ansúb láit'reac. Níl doinne atá cailte leó súb ná béir aġ cur ort. Is fearr as an slíġ tusa, le h-eaġla go ndéarfad uine éigin go raib rún a nġnóca aġat, agus go n-iompócad na daoine ort."

"Dia le m'anam!" arsa diarmuib. "Cad a cas am' treó iad i n-aon cor?"

"Do cas airġead saob," arsa Séadna. "Ní raib aon beart eile acu le n-a dtiocfaibís air."

"Tá an liúġ'reac aġ stad. Táib siad aġ dul cun suaimnis. Téibmís suas," arsa diarmuib.

"An bfuil deire na mbróġ díolta, a micíl?" arsa Séadna.

"Tá, ac beaġán," arsa micil.

"ġaib an capall, má 'sead, agus comáin leat abaille," arsa Séadna.

CAIBIDÍOL A SEACHTOUG.

GLUAISEADAR ORDA SUAS, SÉADNA AGUS DIARMUIO
LIACT, COS AR COIS, GO TIG DIARMUDA.

NÍ RAIÖ RÓMPA ANN AC CRUINNIUGAÖ BAN AGUS LEANÖ
AGUS SEANDAOINE, AGUS AN TÍNCÉIR MÓR 'GÁ LÉIRIUGAÖ
ÖÓIÖ CAÖ A BÍ TAR ÉIS TUITIM AMAÇ.

“CAÖ É SIN A DEIR SÉ?” ARSA DIARMUIO LE DUINE ACU.

“DEIR SÉ,” ARSA 'N DUINE, “GURAB AMLAIO ATÁ
SAÖÖ FUAÖUIGTE AG MUÍNTIR AN RÍG, AGUS GO BFUL
CORMAC AN ČAINCÍN AGUS A MUÍNTIR IMČIGTE 'NA NÖIAIG
AR COS-ANÁIRÖE ČUN Í BAINC ÖÍÖÖ, AGUS Í ČABAIRC LEÓ
ABÁILE, MAR GO RAIÖ SÍ FÉIN AGUS CORMAC RÉÖ ČUN A
BPÓSTA.”

ČUADAR ISTEAČ. NÍ RAIÖ AOINNE RÓMPA ISTIG. ČUIR-
EADAR LÁM AR ÖÖRUS AN TSEÓMRA. BÍ SÉ DAINGEAN Ó'N
ÖTAÖÖ ISTIG. Ö'FEUČADAR AR A ČÉILE.

“OSGAIL AN ÖÖRUS, PÉ DUINE ATÁ ANSAN!” ARSA
DIARMUIO.

“ÖÚN-SA ÖÖRUS AN TÍGE AR ÖTÚIS,” ARSA SAÖÖ — ISÍ
A BÍ ANN. ÖÖ ÖÚN.

Ö'OSGAIL SÍ AN ÖÖRUS AGUS ČAISBEÁIN SÍ ÖÓIÖ Í FÉIN,
AGUS AN CLÓCA DEARG UIRČI, AGUS SGEÓN INTI.

“CAÖ É AN ÖONAS É SEO,” AR SISE, “ATÁ AG EIRÍGE
ÖOS NA ÖAOINE GO LÉIR, NÓ AN AG IMČEAČT AS A MEABAIR
ATÁIO? ÖÍOS AM' ŠUÍÖE SA ČAČAOIR SIN ANSAN. BÍ
SÍOGAIRÖE IMČIGTE AMAČ FEUČAINT AN BFEICFEAÖ SÉ ČUSA.
NÍ RAIÖ SÉ AC AR ÉIGIN IMČIGTE A' RAÖARC AN ÖÖRUIS
NUAIR A AIRIGEAS AN ČOISÖEACHT AGUS AN GLEÓ AGUS AN
T-ÉIRLEAC AMUIČ. Ö'FEUČAS AMAČ, AGUS CAÖ ÖÖ ČÍFINN
AC AN TAONAC AG ÖÉANAM AR AN NÖÖRUS I N-AON TSLUAŽ

AMÁIN. AN BÁILLE AR TOSAC AGUS A CLAIÑEAM AR
 TARAING AIGE 'NA LÁIM ÒEIS AGUS A BATA DRAIGHIN 'NA
 LÁIM CLÉ, BIOR AR A DÁ SÚIL AGUS FÁSGAÒ 'NA ÒEUL. DO
 LÉIMEAS CUN AN DORUIS A DÚNAÒ, AC BÍ SÉ RÓ CAPAID
 DÒM. 'NÍ BAOĞAL DUIT, A ŠAÒB,' AR SEISEAN, AGUS
 SIÚD SIAR SA TSEÓMRA É, AGUS BEIRT NÓ TRIÚR I N-
 AONFEACHT LEIS. DO ROP SÉ NA LEAPAÇA AGUS DO ROP
 SÉ FÚTA. AN FAID A BEITEÁ AG DÚNAÒ DO SÚL BÍ SÉ
 FÉIN AGUS IAD-SAN AMUIC ARÍS. D'IOMPUIĞ SÉ AR NA
 FEARAIB. 'D'IMĞIGEADAR,' AR SEISEAN. 'LEANAM
 IAD!' ANSAN DO CUIREAÒ AN LIÚĞ SUAS GO MB'ÉIGIN
 DÒM MO MÉIREANA DO ŠÁÒ AM' CLUASAIB."

"FEUC," ARSA SÉADHNA. "TÁ CUIO DE'N AIRGEAD
 AGAM-SA. FUARAS É I NDÍOL NA MBRÓĞ."

AGUS DO TARAING SÉ ANÍOS AS A PÓCA CÚPLA PÍOSA
 ÓIR. DO RUĞ SÉ AR CEANN ACU AGUS CIMIL SÉ DE MUNICLE
 A CASÓIGE É AR FEAD TAMAILL. BA ĞEARR ĞUR IMĞIĞ AN
 DACT BREAG BUÍDE, AGUS ĞUR TÁINIS I N-A INEAD DACT
 ĞLAS LUADDE. DÁ BFEICFEÁ AN DÁ SÚIL A TÁINIS DO
 ŠAÒB NUAIR A CONAIC SÍ AN MÉID SIN!

"CÁ B'FUARAÒ É SIN?" AR SISE.

"DO FUARAÒ," ARSA SÉADHNA, "SA BÓSCA ÚD A TUĞAÒ
 DUIT-SE LE CUR I ĞCOIMEÁD. DÁ MB'ÁIL LEÓ TUILLE DE'N
 DACT A CUR SUAS NÍ MÓIDE GO B'FAIĞFÍ AMAC CÒM LUACT
 AN ĞNÓ A BÍ AR SIÚBAL ACU. IS TRUAĞ NÁ RAIĐ CORMAC
 CÚPLA NEÓMAT NÍOS TÚISGE. B'FÉIDIR GO DTIOCFAD SÉ
 SUAS LEÓ FÓS."

"NÍ TUIGIM CAD TÁ AR SIÚBAL AGAT," ARSA SAÒB.

"ISÉ ATÁ AR SIÚBAL AGAM," ARSA SÉADHNA, "GO RAIĐ
 CEATRAR BITEAMNAC AR LÓISDÍN ANSO AGAT. ĞUR AIRGEAD
 BRÉAGAC A BÍ SA BÓSCA. ĞAC AR CEANNUIĞEAD DE
 CAPAILLIĐ AR AN AONAC INDIU, ĞUR AIRGEAD BRÉAGAC A
 DÍOLAD ASTA. ĞUR DO'N RÍĞ A CEANNUIĞEAD FORMÓR AR

ceannuigeaò de capaillib inoiu, agus go bfuil an
dútaig creacra. Siné aá ar siúbal aham.”

D'iompuiġ sí uaiò. Ċugadur fé ndeara a cosa aġ
imteaċt uaiċi. Do ruġ a h-aċair ioir a d'á láim uirċi.
Mura mbéaò san do bí sí ar an úrlár acu 'na cnaipe.
Síle. — An cailín boċt! Trí céaò punt imċiġte! Ba
mór a' sgrupal é!

Nóra. — Ar ċuaiò sí i laige, a p'eiz?

P'eiz. — Am briacra ġur ċuaiò, agus go raiò a
h-aċair tamall maiċ aġ ġreadaò a bas agus aġ caiċeam
uisge uirċi sul a d'áinig sí ċuici féin. Agus nuair a
ċáinig, isé céaò f'ocal a labair sí, “Airiú, ġreadaò
ċúġat!” ar sise, “Caò is ġáò òuit mé basġaò agus
mé báċ? Caò dob' áil leat-sa anso?” ar sise le
Séadna. “Imċiġ leat aóaile,” ar sise. “Níl aon
ġnó anso aġat.”

Níor leis seisean air ġur labair sí.

“Tá eagla orm,” ar seisean le Diarmuid, “má
beirtear orċa, ġurb olc a raġaio siaò as. Tá fearġ
ar ċormac. Is d'óig liom naċ foláir nó go bfuil ruò
éigin f'óġanta beirċe uaiò acu. Ní feaca riam aġ dul
ċun ġnóċa é le hoireaò binibe. Bí sórt eagla ar a
ġárda féin roimis. ġeallaim òuit ġurab iaò a bí go
tuġċa agus go h-ollaím agus go h-imġníomaċ, agus naċ
baogal ġur ċuġ aoinne acu ġaċ-re-seaò d'ó. Ní beinn
i ġcás an f'ir móir úò ar ruò ná d'éarfainn, má taġtar
suas leis.”

“Níor buail a leicéio de mí-áò riam mé,” arsa
Diarmuid. “Ar an áit seo do ruġaò agus do t'óġaò
mé, agus m'aċair róiam, agus mo sean-aċair. Ní
raiò luaċ feóirlinge riam le cur am' leic, ná i leic
aoinne des na seaċt sínsearaib a ċáinig róiam. Ó!
Ó! Ó! A beic de ċrann agus de pláinéio orm iaò a

bualadh cúgam an dorús isteach san cuireadh san iardail! Iad do tabairt a n-aghaid ar an dtiú seo seachtas aon tiú eile sa tsráid 'nár i gcómgar na sráide! Cad déarfadh na cómarsaigh a' gurab amlaid a b'í rún a ndroic' beart agham, agus gurab amlaid a b'íos a' cabruigh leó? Má t'eipean ar Cormac teacht suas leo, — an muintir go bfuil a gcuid caillte acu tar éis an lae, má's filladh anso dóib' agus a gcuid i n-aistear acu, déarfadh gac aoinne gur mise fé n'beart é, mura mbéadh gur tuas rabhad' dóib' ná beoís im'chiste cóm tapaid. Ní fágfar cleit os cionn mo cinn, ná aon cnám slán am' corp. Ailillíú! Cad é mar mí-fortiún! Cad é mar tubaist! Cad tá le déanam' agham i n-aon cor, i n-aon cor? Is cruaid' an sgeal é i ndeire mo saogail! Ó! A creac láidir é! A creac láidir é! Cad a déanadh? Cad a déanadh?"

"Do b'eul d'éisteacht agus san beic 'ghár mbo'arúghadh isé a déanadh," arsa Sadó. "Ní tú atá caillte leis, a' mise. Má g'eibim fám' lámhaib' é, stracadh an dá súil amach as a ceann. Agus d'álta an sgeil, cad é an srangán a b'í fá d'teangain-se," ar sise le Séadna, "nár labhair agus sinn a' gabáil t'art páirc an aonai' síos? Mar 'o eadh nár tuais fé n'beara sinn! Tuais go dian maic. D'á feabhas a leigis ort gan feuchaint orainn, do conac-sa do súil millteach orainn. Cad 'na t'aoib' nár labrais an uair sin? Ní raib' mo cuid airgid tabartha agham-sa d'ó an uair sin. Cad a coimeád do b'eul dúnca? B'í do t'eanga bog go leór aghat nuair a b'í sé ró d'eanach. B'í sé cóm saor aghat labhairt an uair sin agus a b'í sé aghat labhairt 'na d'iaig san. Pé donas greama atá aghat ar Cormac nac beag duit cozar a tabairt do cun

é comáint as a meabair, bí sé com maic aghat an coḡar a tḡais 'na ḡiaig san bó a tábairt an uair sin bó, dá mba maic leat an ḡnó a ḡéanam sa ceart. níor ḡéinis. Do sḡaoilis tairt an aimsir ḡo bó ḡo raib mo cuib airḡio tabarta uaim agham, agus an cláaire imḡighe. ní féadfaḡ duine dá aicme féin an sḡéal a socaruḡaḡ bó níos deise 'ná a socaruigis bó é. pé ball 'na bfuil sé anois, ní foláir nó tá sé buideac bóiot. Daoine á maibheam ḡur buadais-se ar an saḡal mór le ḡéar-cúis! 'Sead ḡo bóireac!"

An faid a bí an méio sin cainte ar siúbail, bí Séadna 'na seasam ar aghaḡ na beirte amac. A dá láim lastiar dá ḡrom. é aḡ feuchaint anonn ar an bfalla, agus ḡur bóig leat ḡo raib raḡarc tríḡ an bfalla aige ar ruḡ éigin a bí lastiar de. A dá súil ar dian-leataḡ, agus ḡur bóig leat orca ḡurab amlaib a cíois raḡarc éigin ná feiceaḡ súile don duine eile. ḡan cor aige dá cur dá ceannaib. ḡan cor aige dá cur daon ball dá ballaib beata, ac com beag agus dá mbéaḡ sé ḡan anam ḡan anál.

Nuair a cíḡ daoine sa maictnam san é, bóḡ sórt sḡat agus eagla orca roimis. O'feuc Saḡb air. O'eist sí, dá méio buinne a bí fúit. O'feuc sí airís air, agus am briatar ḡur ḡruib sí uaiḡ anonn tamall.

Níor bóig leat air-sin ḡur airig sé focal uaiḡ an faid a bí sí aḡ caint, ná ḡur tḡs sé fé nḡeara ḡur staḡ sí, ná ḡur ḡruib sí uaiḡ.

Bí tuitim na h-oíḡe ann. Bí Cormac agus a muintir ḡan filleaḡ. Bí cuib de na daoinib o'imḡig leó agus nár féad coimeáḡ suas leó, aḡ teaḡ tar n-ais i nḡiaig a céile. Cuib acu 'ḡá ráḡ ḡo raib beirte ar na biḡeamnaiḡ agus cuib acu 'ḡá ráḡ ná raib. Bí ḡasra acu bailighe ar lár an bócair ar aghaḡ tíḡe

“Díarmuda amach. Iad ag aigneas agus ag áiteam ar a céile. An tincéir mór eatartha istigh agus é ’gá gceistiúgá.”

Preab Séadna as a maictham.

“A Díarmuid,” ar seisean, “dún an doras so am’ d’iaigh agus d’ainigh go maic é;” agus siúba amach é agus isteach i lár na muintire a bí ag caint.

“Ar rugaó ort?” ar seisean.

“Do rugaó,” arsa duine.

“Níor rugaó,” arsa duine eile.

“’S dó, deirim-se gur rugaó,” arsa ’n céad duine.

“Ná feacaib mo d’á súil lám Cormaic ar sgórnaigh an fíor móir úda a bí ag siúbal an aonaigh iníu i dteannta Sábó Díarmuda? An é raóarc mo súl do measfá baint díom?”

“Dálta an sgeil,” arsa ’n trímaó duine, “ní feadar cad do beir Sábó Díarmuda ag siúbal an aonaigh ’na teannta.”

“Ní feadar-sa ac cóm beag leat,” arsa ’n ceatramá duine, “ná ní feadar cad do beir ag tigh Díarmuda i n-aon cor iad, isteach ’s amach ann, gur dóic leat gur leó an áit. Siné d’all mé, agus daoine nac mé. Nuair conac iad cóm d’ána i dtigh Díarmuda ní raib blúire droc iontaoiúe agam astá. Do rugadar bramaó breágh uaim. Béinn lán tsásta dá bfaighinn deic bpúint fíciú air. Nuair airgeas an t-éirleac go léir d’á déanam, agus an tairgead mór ear na beartaib d’á tabairt ar aon rud i bfuirm capall, bí iongnadó mo croíúe orm. D’airgeas na daoine ’gá ráó ná raib ionta ac ceannuighe. Go raib airgead an rígh acu. Go bfuaradar go bog é agus ná raib d’ fonn ortá ac é leigint uata go bog. Dúbart liom féin, níó

nár b' ionghaò, go raib sé còmh maic agham mo chàran
do beic agham as ó chàrla an àoi agham. D'iaras trí
ficio. Fuaras é láicreac. lán mo póca de pláitínib
luaò! Táim creacra acu! Mo bramaic breá
calma gur cáiteas an bliagáin 'gá coctúgá! Mura
mbéaò mé 'gá bfeiscint ag déanam còmh dána ar eic
diarmuò léic ní buailfiois an bob san orm."

"Siní an cáint!" arsa duine eile, agus fearg 'na
glór. "Do buaileáò an bob céadna orm-sa, agus
mura mbéaò diarmuib liac agus saòb ní buailfí!"

"Tuille 'n donas cun diarmuò," arsa Séadna,
"nár feuc roimis. D'fágadur beó boct é féin agus
saòb." Agus d'inis sé doib tríó síos, ó túsac go
deire, an sgéal, díreac fé mar tuit sé amac.

"Is é cric an sgeil é," ar seisean, "go bfuil eagal
orm go n-eirgeócaib a croíde ar diarmuib mura bfuil
eirište ceana aise air, agus go nimteóc aib saòb boct
le craobacáib. Trí céad púnt imcište! Ar cnuasaib
an beirt riám! Ní cuimin liom a leicéio de sgrios.
Ní fearad ó calam an domáin cad déanfaib siad."

"Dár fiaò!" arsa fear an bramaic, "d'á olcas atá
an sgeal aghanne is measa acu-san é. Mura mbéaò
tú 'gá ráò ní creidfinn focal dé. Ac dar ndóic ní
foláir go bfuil an fírinne aghat. Cad eile béarfaò
amac í 'na gaothán siúbail an donais leis agus an
clóca dearg úo uirte, ac gur ceap sí lom dáirírib go
raib an cleamnas déanta?"

"Ins an mbaile mór iseaò bí an pósaò le déanam,"
arsa 'n tincéir mór. "Ní déanfaò don áit ba còmh-
gairíge an gnó. Ologón ó! Is fada mé ar an saogal
agus is 'mó bob glic do buaileáò orm le m' ré, ac a
leicéio sin de bob ní feaca riám fós d'á bualaò go
d'í inoiu, agus ní dóca go bfeicfead airís."

“CIACU IS mó na bobana a buaileadh ort nó na bobana a buailis?” ARSA fear an bramais.

“FÁGAIM le h-uaðacht,” ARSA 'n tíncéir, “nað cuimín liom gur buaileas don bób ar doinne riam. Ní cuimín go deimín.”

Dúbairt sé an caint cóm leanbáíde sin gur sgairt a raib láitreach ar gáiríob. D'airis Sadó na gáiríde agus má airis ceap sí do preib gur fúici féin a bí an maza, óir bí sí d'éis cainte Séadna do cloistin agus é ag innsint cúrsaí an cleamhais. Bí náire agus fearg a dóicín uirici an fáid a bí sí ag éisteach leis, ac nuair airis sí an sgairteadh gáire ó n-a raib ar an mbótar d'eiris sí ar buile. Siúo amac í agus d'iris sí ort. Chus sí aghaid na muc a's na maoraí ar Séadna airís mar nár labhair sé i n-am, sul a raib a cuid airgid imtighthe ag an “Síogáide” úo. Ansan chus sí aghaid na muc a's na maoraí ar an dtíncéir, mar gheall ar beic ag maza fúici.

“A plubaire na gcorcán mbriste,” ar sise, “níor táinig sé cun baile duit féin ná d'aoinne a bain leat ins na seacht sínsearaib a ráo go mbeicéa ag maza fúm-sa.” Ansan do chus sí aghaid ar fear an bramais mar do sgairt sé ar gáiríob nuair conaic sé an oíde a tugadh ar an dtíncéir. “Is ró beag an sgéal,” ar sise, “é d' imeacht ort-sa mar d' imtigh, agus dá n-imtighthead sé níos seacht measa ort. b'fuirisde duit a aicint, nuair tarainthead trí ficid púnt duit ar do braitín gíoblaic, gorta, droic-mianais, nár duine macánta taraing riam air a leicéid d' airthead. Ní raib leigias agat air. Bí an tsaint ró láidir istigh ad' croíde. Trí ficid púnt ar stucairín bramaig gan crot air, gan blúire foluigheada ann, ac oireadh le sean caora! Greadadh cúgat, a spreallairín! Murab ort atá an caint!”

“Éist, a Šaòb!” arsa fear an òramais. “Ná bíod ceist ort. Tá sé buailte isteach am’ aigne, agus a raiò de òaoiniò gan ciall ar an aonach so indiu, naç foláir nó is ró gearr go òfağfar i mball éigin ar a measg amadán do pósfaib gan spré tú.”

Airiú, do léim sí as a corp, agus sul a raiò a fios aise caò a bí cuise bí an dá láim go daingean aici ’na cuib féasóige agus í ’gá staçad. Do staç sí anonn é agus do staç sí anall é. Cuir sé a trí nó a ceathair de béiceanaib as, mar cuirfead gamain bolláin le linn na sgeine do cur ar a sgórnaig. Níor buail sé í, cé gur mór an foirne aise é. Cuir sé an dá láim léi agus do çait sé uaid amac í agus do rit sé leis féin. Ní folam a çus sise na méireanna léi. Ba òóic leat go òuitfead an t-anam tur teit as a raiò láitreach nuair çonacadar an folaçtaçad a fuair fear an òramais agus nuair a çonacadar an féasóg ar méireanaib Šaòb.

Le n-a linn sin bí na daoine ag fillead níos líonmaire ó leanmainc na mbitcamnac. Fé mar çigibís bíod çac doinne acu ’gá fiafraige caò fé ndéar an sulc nó caò a bí ar siúbail. Ba gearr gur cuireadar a ndeacraí féin as a çceann agus gur luis an çaint agus an tráçt agus an cómráò go léir ar an matalong a bí imçigte ar Šaòb agus ar òiarmuib liaç.

Síle. — Go deimin, a òeis, is òóca mura mbéad san go n-imçeóçad ort a mar òúðairc òiarmuib féin, go maròóçáí iad nó go loisçfí sa çig iad ’na mbeaçaig.

Cáit. — Mura mbéad Séadna bí an sgeal go h-olc acu.

Síle. — Conus é sin, a Cáit? Dar ndóic má òúðairc sé le òiarmuib an òorus do òúnaò nár osçail Šaòb féin é?

CÁIT. — ba cuma dúnta nó osgailte é mura mbéad a
 gllice cuir Séadna cúrsaí an cleamhnais agus na
 uatrí gcéad bpúnt i mbéalaið na nDaoine. Siné
 saor iad ó díbfeirg na nDaoine.

Peis. — Agus bíod nár tuis Saob é, tuis sí árd
 congnam do Séadna sa sgeal. Nuair bíodar as
 feuchaint uirthi agus as éisteacht léi ar fead tamail
 isé a dúbradar le n-a céile 'ná go raib sí as imteacht
 as a meabair glan. Táinig beirt ban d'á cómarsanaib
 agus bailiģeodar leo isteach í. Ansan do leat an
 ráfla go raib sí ar dearg-buille agus go mb'éigean í
 ceangal. Cuir san ó baol ar fad iad. Creid gac
 doinne ná rabdar ciontaç i ngnó na mbiteamnaç agus
 ná raib don rún acu air, agus ná raib doinne ba teinne
 do fásad 'ná iad.

CAIBIDIOL A h-ochtdeug.

BÍ AN OÍOCE AG IMTEACHT AGUS NÍ RAIÖ CORMAC AG FILLEAÖ NÁ AON TUAIRISZ CRUINN UAIÖ. NA DAOINE DO CAILL A ZCUIO, BÍ CEIST AGUS CEANN-FÉ AGUS NÁIRE AG TEACHT ORÇA. AN FOCAL ÚO ADÚBDAIRT SAÖÖ LE FEAR AN BRAMAISZ, D'AIRIGEADAR É AGUS DO CHUIGEADAR 'NA N-AIGNE ZO RAIÖ AN CEART AICI. NÍ RAIÖ AOINNE ACU FÉIN NÁR OIR AN CAINZ DÓ, Cóm CRUINN AGUS D'OIR SÍ D'FEAR AN BRAMAISZ. BÍ A FIOS ACU NÁ RAIÖ PUINN TRUAZA AG DAOINIÖ DÓIÖ, AGUS NÍ RAIÖ PUINN TRUAZA ACU FÉIN D'Á CÉILE. D'INIS A DCHUISZINT FÉIN DÓIÖ, NUAIR A TUSAÖ AN T-AIRGEAÖ MÓR DÓIÖ AR NA CAPAILLIÖ, ZO RAIÖ BREIS MÓR AGUS A ZCEART ACU D'Á FÁZAIL, — AGUS ZLACAÖAR É. AR BALL NUAIR A CÁINIS AN FÍRINNE AMAÖ DO CHUIGEADAR 'NA N-AIGNE NÁR IMCISZ ORÇA AC AN RUO A BÍ TUILLTE ACU, MAR ZUR CHUSAÖAR TOIL DO'N DROC BEART. BÍOÖAR AG BAILIUZAÖ LEÓ AGUS AG IMTEACHT ABÁILE, ZO DÚR AGUS ZO DOCHRAIDEAÖ, ZO DO-SÁSTA AGUS ZO DÍOMBÁÖAC, ZO LEAM DÍOÖ FÉIN AGUS DE CHUAIRÖ AN LAE ACU.

SÍLE. — FEUC ZURAB IOMÖA CUMA I N-A NDÉINTEAR AIRGEAÖ BRÉAZAC D'ÉAZMUIS É DÉANAM DE LICINIÖ SLINNE, LE DIABLAIDEAÖT.

CÁIT. — FEUC FÉIN SIN. AGUS FEUC, LEIS, ZURB ANAM LE FÁZAIL DUINE BÉAÖ Cóm MACÁNZA SAN ZO DTIOCPAÖ SÉ I ZCIONN SEACTMÁINE CUN AN AIRZIO CIRT DO CUR I N-INEAÖ AN AIRZIO BRÉAZAISZ, MAR CÁINIS MICEÁL RÉAMOINN.

ZOBNAIT. — AGUS DÁLÇA AN SGÉIL, FÉAC ZUR BEAZ D'Á BUIÖCAS A BÍ AIR. BÍ “A CUIÖ A'S A CLÚ AIZE” AG IMTEACHT DÓ.

CÁIT. — CIACU CLÚ, A ŻOBNAIT, CLÚ NA MACÁNTACHTA NÓ CLÚ NA DIABLAĐEACHTA?

ŻOBNAIT. — MAIT AN ÁIT ŻO RAĐAIS, A CÁIT. CREĐIM ŻO RAIĐ AN DÁ CLÚ AIGE AŻ IMČEACHT DÓ.

NÓRA. — NÍ FEADAR, A PEIG, AN RAIĐ AON TSÚIL ŻO DTIOCFAD AN DUINE UASAL ČAR N-AIS ČUN AIRŻO ČIRT DO ČABĐAIRT DOS NA DĄOINIĐ ŻUR ČUŻ SÉ AN ČAIRŻEAD BRÉAŻAC DÓIĐ.

PEIG. — IS EAGAL LIOM, A NÓRA, DÁ DTIŻEAD, ŻO NDÉARFAD NA DĄOINE CÉADNA SAN ŻO RAIĐ SÉ ČOM MÓR AR BUILE AŻUS A ČEAPADAR SAĐĐ FÉIN DO ĐEIT.

ŻOBNAIT. — MUISE, A PEIG, NAČ BREÁŻ BOŻ RÉIĐ A ĐÉINEAN NÓRA IARAČT ĐEAG MAŻAIĐ FÚINN! “NÍ FEADAR AN RAIĐ AON TSÚIL ŻO DTIOCFAD SÉ ČAR N-AIS,” AR SISE, ČOM MAIT AŻUS DÁ MBÉAD AON ĐLÚIRE DÁ MEARĐALL UIRČI NÁ RAIĐ AON TSÚIL I N-AON ČOR LE N-A LEITČEIO.

NÓRA. — Ó, AM BRIACAR 'S AMĐASA, A ŻOBNAIT, AŻUS ŻAN DROC NÍĐ AR M'ANAM, ŻUR ĐE ČROIĐE DĄIRÍRIĐ ATÁIM, FEUC! SIĐÉ ATÁ ORM. DO ĐÉIN MÍCEÁL RÉAMONN AIRŻEAD LE DIABLAĐEACHT ĐE LICINIĐ SLINNE AŻUS ČUŻ SÉ DO MNAOI AN ČABĐAIRNE IAD ČUN A HATA Đ'FÁŻAIL UAIČI. NÍ RAIĐ SÉ SÁSTA, ÁM, I N-A AIGNE ŻAN ČEACHT AIRÍS I ŻCIONN SEACHTMAINE AŻUS AIRŻEAD ĐLEAŻČAC DO ČABĐAIRT ČUICI, AŻUS NÍ RAIĐ AON IONŻNAD 'NA ČAOĐ AIR FÉIN NÁ AR AŐINNE EILE. AC DÁ ĐFILLFEAD AN DUINE UASAL ÚĐ AŻUS AIRŻEAD FÍRINNEAC DO ČABĐAIRT DOS NA DĄOINIĐ ŻUR ČUŻ SÉ AN Č-AIRŻEAD BRÉAŻAC DÓIĐ, ĐÉARFAIĐÍS ŻO RAIĐ SÉ ČOM MÓR AS A ČÉILL AŻUS A ČEAPADAR SAĐĐ DO ĐEIT. SINÉ ATÁ ORM.

PEIG. — SĐÓ FEUC, A NÓRA, ČÁ SO ĐE ĐEIFRÍŻEACHT IĐIR

an dá sgeal. Fear macánta do' ead míceál Réamoinn pé diablaidéact a bí aige, 'ná ná raið. Biceamnac do' ead an duine uasal úo, pé uaisleact a bí aige, 'ná ná raið.

CÁIT. — Am briathar móide gurab é mo tuiirim féin gurab iad na h-uaisle móra na biceamnaið is mó. Sin é an duine uasal san do cuir amac na 'c eóghnaið. Tá sé ráite go bfuil deic míle púnt sa mbliathain aige tal i Sasana. Ní sásócað san é gan teact anso anall cun na g'c eóghnac mboct agus iad do caiteam amac féin gclagar oíðce noðlað. Bí an tsean lánma ann agus an lánma ós agus naonðar clainne. Cómnaois do peis an t-é ba sine acu, agus ní raið an leanò do' óige ac trí seactmáine. Nuair bíodar go léir amuic agus an fearcainn ag tuitim 'na taoisgeanaib orða, do òein seáðan ós mic eóghain sgailp i gcoinnib an claiðe mar foicín doib. Táinig an duine uasal agus do leag sé an scailp.

NÓRA. — Ó! Dia linn! a Cáit, ní doca gur òein?

CÁIT. — Am briathar gur òein. Dúbaire an báille leis go raið púnc éigin dlíge ann, agus go mbéad an obair céadna aige 'gá gcur amac ó'n sgailp a bí aige 'gá gcur amac as an tcið. Do leag sé an sgailp orða pé i n-éirinn é. Agus ansan do bí an seanduine boct ag gol, agus nuair a conaic an duine uasal ag gol é, "see," ar seisean, "how the old cock cries."

Síle. — Cad é an rud é sin, a Cáit?

CÁIT. — "féuc," ar seisean, "mar a goileann an sean cogaíge."

Síle. — Ó, féuc air sin! Agus é féin 'gá cur ag gol!

ḡobnait. — Is beas ná go nḡéarfainn leis an nḡuine uasal san an ruḡ úḡ aḡúḡairt máire ḡarḡaláin leis an ḡfear a ruḡ ím na bliasna uaiḡi agus ḡan ḡreim ḡlíḡe aici air. “Am briatḡar,” ar sise, “ḡur maiḡ an plan ifrean ḡo ḡeit ann!”

ḡeig. — Ó, faire, a ḡobnait. Cá ḡ’fios ḡi ná go raḡaḡ sí féin ann!

ḡobnait. — Is ḡóḡa naḡ ó ḡroíḡe aḡúḡairt sí é, aḡ an fearḡ ḡo ḡeit uirḡi, agus an cúis aici.

Síle. — Ba ḡóic liom nár ḡáḡ ḡ’ aoinne é ḡo ráḡ leis an nḡuine uasal ḡo cúir amaḡ na ’c eóḡnaiḡ agus ḡo leas an sḡailp orḡa.

ḡobnait. — Cao ’na ḡaobḡ, a Síle?

Síle. — Mar ḡéanfaíḡ ḡia uaiḡ féin é, molaḡ go ḡeó leis!

ḡeig. — Cao a ḡéanfaíḡ sé uaiḡ féin, a cúir?

Síle. — An ḡuine uasal úḡ ḡo cúir go h-ifrean.

ḡeig. — Cá ḡ’ fios, a Síle, ná go nḡéanfaḡ an ḡuine uasal aiḡriḡe.

Síle. — Ní ḡéanfaíḡ aiḡriḡe an ḡnó ḡó ḡan an tiḡ ḡo cúir suas airís agus na ’c eóḡnaiḡ ḡo cúir isteaḡ ann, slán foláin, mar bíḡḡar ḡeana, agus airḡeaḡ ḡo ḡaḡairt ḡóibḡ tar ḡeann ar ḡéin sé ḡe ḡíobáil ḡóibḡ.

Cáit. — Máise ḡearna leat, a Síle. Siní an ḡaint go ḡfuil an croḡ uirḡi. Is truaḡ cráíḡḡe ḡan tú aḡ ḡéanaḡ na nḡliḡḡe ḡúinn. Ba ḡearr go ḡcurfá na h-uaisle ’na ḡcómnuiḡe, agus ba ḡáḡ san. Agus coḡar, a ḡeig, ḡar nḡóic ní ḡéiniḡ na ḡaoine uaisle aiḡriḡe i n-aon ḡor.

ḡeig. — Airiú, caḡ a cúir an ruḡ san aḡ’ ḡeann, a Cáit?

Cáit. — ’Sḡó, táim aḡ éisteaḡḡ riamḡ le n-a nḡroḡ

bheartaibh, agus le n-a néascóir, agus leis an sgríos a bíon acu d'á dhéanamh ar dhaoine bocta, 'gá mbrúgadh agus 'gá meilt agus 'gá nóbirt le fuaíocht agus le fán, agus níor airígeas riamh gur dhéin daoine acu airíge 'ná leóirghníomh. Isiad na daoine bocta a bíon ag déanamh na h-airíge. Is greannmhar an séal é!

Peig. — Ó! go deimhín, a Cáit, déinid daoine uaisle airíge leis. Ingean rígh 'dob' ea Shobnait baile Múirne. Agus mac rígh 'dob' eadh Colm Cille.

Síle. — Ar airígis an méid sin, a Shobnait?

Shobnait. — Ach! d'airígeas fadó é, a Síle. Ingean rígh 'dob' ea í. Agus nuair fág sí tigh a h-athar dúbhairt an t-aingeal léi gan stad cun cóinnuiḡte ach sa n-áit 'na bfaḡadh sí naoi gcinn d'fhiaḡnadh bána 'na gcobla roimpi. Táinig sí go dtí áit éigin agus fuair sí trí cinn acu ann, agus d'fán sí tamall beag san áit sin. Ansan do táinig sí go Cill Shobnatan éios agus fuair sí sé cinn ann. D'fán sí tamall mór ansan, agus sin é uair a tugadh Cill Shobnatan ar an áit. Ansan do táinig sí go baile Múirne agus fuair sí na naoi gcinn ann. D'fán sí ansan an cúit eile d'á saogal agus is ann atá sí curtha.

Cáit. — Cuirfeadh geall gur fada beid na 'c eóghnaigh amuic sul a ndéanfaid an duine uasal a cuir amach iad airíge agus iad do cur isteach airís.

Nóra. — Is dóca nac mar a céile na h-uaisle atá ann anois agus na huaisle a bí ann fadó.

Peig. — Gan amhras, is dóca gur fada go bfeicfear naomh ortha.

ʒobnaic. — Conus d'imciḡ le Cormac an Čaíncín, a p̃eig?

p̃eig. — Ní raib̃ tásḡ ná tuairisḡ air ḡo ceann seacht-maine ó lá an aonaig̃. Čuaid̃ ḡac̃ aon ruõ čun suaimnis. Ní feachtas saḡb̃ ná a h-ačair ar an dtaob̃ amuic̃ de d̃oras i ḡcaiteam̃ na seachtmaine. An muíntir is mó b̃í cailte le h-obair na mbit̃eam̃nac̃ isiaḡ ba lúḡa tráct air. An muíntir ná raib̃ aon ruõ acu le cailleamaint níor staḡ a mbeul, ac̃ ḡac̃ aoinne acu 'ḡá síor- maoideam̃ d̃á mbéaḡ capall aige féin le díol ná sḡarfaḡ sé cóm̃ moč̃aolac̃ san leis.

I ḡcionn seachtmaine d̃fill Cormac. Tiḡ Séadna an céaḡ tiḡ n-ar čuḡ sé aḡaid̃ air. Čáinig̃ Séadna amac̃ 'na čoinniḡ fé mar čáinig̃ sé amac̃ i ḡcoinniḡ Šeáḡain Čeataig̃ an lá úo.

“Sead̃!” arsa Séadna.

“Do croč̃aḡ triúr acu,” arsa Cormac. “D'imciḡ síogaid̃e, nó pé ainim atá air. D̃á feab̃as d̃ic̃neas do d̃éineamair do čeip orainn teact̃ suas leó ḡur šrois-eamair an čačair. Čuaḡas-sa láit̃reac̃ aḡ triall ar muíntir an ríḡ mar a raib̃ aic̃ne m̃ait̃ orm, aḡus d̃innseas mo sḡéal. Ní feacaís a leic̃eio d̃ionḡnaḡ ar aon d̃aoiniḡ riam̃ aḡus a b̃í orč̃a. ‘Airíú,’ ar siaḡ-san, ‘do čáinig̃ fear anso cúḡainn ó čianaiḡ aḡus d̃inis se an sḡéal céaḡna san dúinn, aḡus čaisbeáin sé dúinn triúr de na bit̃eam̃nac̃aiḡ aḡus ḡab̃amair láit̃reac̃ iaḡ, aḡus is d̃óča ḡo ḡcroč̃far amáireac̃ iaḡ. Dúbdairt̃ sé nár̃ b̃iaḡ ba mó ba čiontač̃ ac̃ an t-é b̃í 'na ceann orč̃a aḡus ar čuille d̃á sóro sa m̃úmain. Fear ḡur b̃ainim do Séadna. Fear a b̃í aḡ d̃éanam̃ airḡio b̃réaḡaiḡ le faḡa. Aḡus d̃á cómarč̃a san féin, ḡur b̃ait̃in do'n d̃úč̃aiḡ é beic̃ beó boč̃t laistig̃ de cúig̃ nó sé bliag̃naiḡ, aḡus anois ḡo b̃fuil sé ar an

b'fear is saibhre sa múmáin nó b'féidir i n-Éirinn. 'Aghus,' ar siad, 'tá órdughá ó'n rí, conghnam fear do gléasaó láitreac agus imteact agus breic ar Séadna úo, pé h-é féin, agus é a tabairt cun láma anso gabta. ' 'Cá b'fuil an fear o'nis an sgeal san?' arsa mise. 'Tá sé anso istig,' ar siad. Cuaimair isteaic. Ní raib a cuairis ann. Do riteadar anonn 's anall 'gá cuardaic. Ní raib sé le fáigil ac mar sloisfeao an talam é. 'Cá b'fuil an triúr eile?' arsa mise. 'Istig sa carcair,' ar siad. 'Feiceam iad agus ceistiagem iad,' arsa mise. Cuaimair isteaic agus ceistiagemair iad, gac fear díob fé leic. Bíodar ar aon focal amáin sa méo seo. So raib an t-airgead bréagac o'á déanam i n-áit éigin sa cácair. Ná raib fios na h-áite ag aoinne acu féin. So raib coróinn fé'n bpúnt acu o'á fáigil as an airgead do cur amac ar aontaíob agus ar margáíob. Sur le mangaireact do maireadar so dtí sur teangbais an obair seo leó. Surab amlaio do cuirtí an t-airgead bréagac cúca so h-áit a gcómnuište. Ná feacadar riam an áit 'na mbítí 'gá déanam 'ná an t-é bí 'na ceann ar an ngnó.

"Ní feacaís riam ac an ionghao croíoe a bí ar muíntir an rí nuair o'airgeadar an méo sin. Ansan o'innseas-sa díob conus cuiris-se i ndiaig na mbitream-nac mé, agus cuireas ar a súilíob díob conus, mura mbéao tusa, nár b'féidir teact suas leó i n-aon cor. "Amáireac a bí cúgáinn b'éigean dom dul i lácair an breicim agus an sgeal o'innsint trío síos do. Ansan do daoraó iad cun a gcrocta mar geall ar an ngníom bí déanta acu agus é a déanam fé ainim an rí. Agus do ceapaó luic braic agus cuireao amac iad ins na cúig árdaiob feuchaint an b'féadfaíois teact

SUAS leis an Síogaíðe macánta, pé h-é féin nó pé ball 'na bfuil sé, agus é tabairt cun láma. Do ceapad, mar an gcéadna luict cuardais, cun na h-áite do déanamh amac 'na bfuil an t-airgead bréagac so d'á déanamh, agus óir nac foláir nó tá níos mó 'ná an ceatrar sa ghnó, an cuib eile acu d'fíadac agus greim d'fágail orda sul a mbéid uain acu ar a tuille díobála do déanamh. Is 'mó cú géar ar sálaið an cladaire um an dtaca so, geallaim duit é, agus má beirean sé na cosa uata is mór an iongnad liom-sa é. Nuair a tuisgeadur a feabhas do déinise an beart lá an donais agus a géire mar cuaid an sgéal ar an gceatrar, isé adúbradur go léir 'ná gur mór an truaigh san tús acu féin mar a mbéad coctrom agat ar an inntleacht atá agat do cur cun tairbe.

"Is eagal liom, a Cormaic," arsa Séadna, "nuair a bí teistiméireacht agat d'á tabairt dóib ar m' inntleacht, murar cuiris leis an bfeirinne nac baogal gur bainis uaidi. Ac is dóca mura mbéad a géire do leanais-se ar sálaið an fíir móir úd agus a luachtac a bís isteach sa caoir 'na diais, go mbeinn tús acu um an dtaca so agus nac ar maite le m' inntleacht é. San amras do ceap sé droic iarracht do tabairt fúm. Is mór an truaigh cead a cos agá leicéir. Is olc ó fearaið na caira mura dtigib siad suas leis anois agus a ainm i n-áirde ar fuib na h-éirean ó'n mbeart so. Dálta an sgéil is mór go léir an iongnad liom a ráid go raib sé de dít céille air trácht ar ainm an rígh sa ghnó. Ba ceart dó a fíios do beic aige ná féadfaid dul leis adfaid fé ainm an rígh."

"Isé a ceapaim-se," arsa Cormac, "'ná go raib a fíios go maic aige cad a bí ar siúbal aige, agus gur d'aon ghnó ar faid do déin sé obair lae an donaisgh."

“Conus san?” ARSA Séadna.

“Do réir mar tuisim an sgeál,” ARSA CORMAC, “is cúgat-sa is mó a bí sé, agus seo mar a cheap sé teacht ort, dá ruitheá leis. Nuair béaó gnó an donaiḡ críochnuighe aise do’ imcheócaó sé féin agus Saóó síos go dtí baile mór. D’fásfaó sé an triúr eile i mbun na gcapall ’gá mbreic leó go mbuailfeáó cuir do’á n-aicme féin úmpa ar an slíḡ agus go nglacfaíóis uaḡa iad le cur ar donḡaíóib eile do’á n-íol. Nuair sroisfeáó sé an caḡair tíoḡfaó sé i láḡair an breicim agus dearbócaó sé ort-sa an beart a bí deanta aise féin, gur aḡat a bí an t-airḡeáó bréaḡac agus gur tú a bí aḡ ceannaḡ na gcapall do’n ríḡ, mar ’o eaó, agus ná raib de gnó aise féin sa n-áit ac cun an cleamḡais do deanam agus cun a mḡa do ḡabairt leis. Ansan, nuair a béaó a tóil imearḡa aise ort-sa agus an cḡaib ar do muneál aise do póḡfaó sé Saóó, agus féuc ansan cé a dearfáó gur biceamḡac é! Níor ró deacair do an sgeál do cur ’na luí ar mḡintir na caḡraḡ nuair do neóḡfaó sé doíó a luíḡeáó airḡeáó a bí aḡat-sa tá beaḡán aimsire ó sin ann agus méo do saíóóris anois.”

“Ní dúbairt doinne riam go bfuair sé airḡeáó bréaḡac uaim,” ARSA Séadna.

“Ní lúḡa ’ná ’fuair,” ARSA CORMAC. “Nuair a h-innseáó doḡm-sa gur tú tuis an cíos do’n baintreac an lá úo faóó, do ḡrialas an uile píosa de agus bí sé go léir cóḡm dís agus dá mba amaḡ ó ceáróḡain an ríḡ féin do tíoḡfaó sé an mairḡion céadna.”

“Is doḡca,” ARSA Séadna, “dá mbéaó sé bréaḡac go raḡaó an sgeál dian orm;” agus cuir sé smḡa ḡáire as.

“Níor baḡḡal duit don sgeál do dól dian ort

UAIM-se,” ARSA CORMAC, “AN FÁID NÁ RAIÖ AON ÉAZCÓIR AZAT D’Á DÉANAM.” ČARLA le n-a linn sin gur feuc sé ioir an dá súil ar Séadhna, agus má feuc do stad.

Síle. — CAD ’na t-aobh dó stad, a Peig? Ba dóic liom, pé duine go gcuirfeadh an feuchaint úo Séadhna sgeón ann, ná ná cuirfeadh, gur deacair di aon geit do baint a’ Cormac an Čaincín. Gabaim-se orm dá mb’ é Seághan an Aonaig a béadh ann nac baozal go mbainfí aon geit as. Ní bainfí ac oireadh agus a bainfí a’ cráin muice dá mbéadh sí ann.

Peig. — Súd, is amlaio mar bí an sgeal az Cormac, bí rún gránada az Séadhna air. Tamall beaz tar éis an lae úo a čáinig sé az éileam sealba ar an mbaintriž do fuair Séadhna amac cúrsaí na breibe agus bí a fios az Cormac go bfuair. Do čeip air a aigne do čur čun suaimnis ná an oíöce do čodlaö go dčí gur čáinig sé čun cainte le Séadhna agus gur iar sé air gan gearán do čur isteač air. Dúbairt Séadhna ná déanfaö dá ngeallfaö Cormac dó gan breab do glacaö airís. Rud a geall go fonnmar.

Síle. — Anndaiž ba dána an t-éadán a bí air. “Níor baozal duit mise an fáid ná raiö aon éazcóir azat d’Á déanam.” Níor b’ionghaö gur baineadh geit as. Dá mbéadh fios an méio sin az Saöb do čuigfeadh sí cad é an greim a bí az Séadhna air.

Peig. — Bí an greim sin aige air go daingean, agus bí a rian air, ní raiö aige ac bažairt air čun é čiomáint ar siúl, pé bož cruaidh an žnó, pé moč déanač an tráč, pé fliuč fuar an uaim.

“An dóic leat an bfuil aon tseans go mbéarfar air?” ARSA Séadhna.

“Čáčar ’na d’iaig go teit ar aon čuma,” ARSA CORMAC.

“Tá fíor ’na dhiaidh gur deacair dul uacht, geallaim duit é. Isé a ráib féin ná deacair don bíteamhnaic riamh fós uacht. Má téiréan sé seo uacht béir an craobh aige.”

“An rabais a g caint le diarmuid liat ó fillis?”
ARSA Séadhna.

“Ní rabas,” ar seisean, “ac d’airigeas gur fás saobh an baile agus ná fuil don tuairisg uirici. Bíos cun dul ann síos anois feuchaint ar táinig sí, nó an fíor é i n-aon cor.”

“Ragad-sa leat,” arsa Séadhna. “Níor airigeas focal dé. Is mór an truaig an duine bocht.”

Buaileadar orca soir.

CAIBIDÍOL A NAOIÐEUG.

NÍ RAIÐ DÍARMUIÐ SA DORUS RÓMPA. BÍ AN DORUS DÚNTA. D'OSGALAÐAR É AGUS CUAÐAR ISTEAC. NÍ FÉACAÐAR SAÐB NÁ DÍARMUIÐ. BÍ SEAN BEAN IASACHTA 'NA SUÍÐE I N-AICE NA TEINE. TÓS SÍ A CEANN AGUS D'FÉUC SÍ ORCTA AGUS CROM SÍ AIRÍS É ZAN LABAIRT. BÍ AITNE ACU UIRCTI. CORMARSA DOB' EAD Í. PAIS BOÐAR A TUZTAÍ UIRCTI, AC MÁ 'SEAD NÍ RÓ BOÐAR DO BÍ SÍ, AC BÍ SÍ ANA RÍGIN.

“CÁ BFUL FEAR AN TÍG, A PAIS?” ARSA CORMAC.

“TÁ SÉ ZAN BEIT AR FÓGNAM,” AR SISE, ZO RÍGIN.

“AN BFUL SÉ 'NA LUÍGE?” ARSA CORMAC.

“TÁ,” AR SISE, “AGUS MÁIRE 'NGEAN AIRT AZ TABAIRT AIRE DÓ.”

LE N-A LINN SIN D'OSGAIL AN BEAN FRIOTÁILTE DORUS AN TSEÓMRA. “DÉ BÚR MBEACHTA-SA!” AR SISE.

“CAD 'TÁ AR AN NDUINE SEO, A MÁIRE?” ARSA CORMAC.

“TÁ EAGAL ORM, A CORMAIC,” AR SISE, “ZUR TAOM BEAZ ÉAZCRUAIS ATÁ AIR. SLÁN BEÓ MAR A N-INNSTEAR É! DO BUAILÉAD BREÓITE LAR NA MÁIREAC LAE AN AONAIĞ É, NUAIR A FUAIR SÉ ZO RAIÐ SAÐB IMCTIĞTE. NUAIR AIRIĞ AN SAGART AN T-ÉIRLEAC A DÉINEADAR NA BITÉAMNAIĞ ÚD AR AN AONAC DO TÁINIĞ SÉ FÉIN ANSO, AGUS NUAIR A FUAIR SÉ DÍARMUIÐ 'NA LUÍGE AGUS ZAN DUINE ANN DO SÍNFEAD DEOC CUIGE, DO CUIR SÉ FIOS ORM-SA AGUS DO TÁNAS.”

“AR MÍÐE DÚINN DUL ISTEAC 'GÁ FÉUCAINT?” ARSA SÉADNA.

“AC! NÍ MÍÐE, NÍ MÍÐE,” AR SISE.

BÍ CORMAC ISTIĞ CEANA FÉIN, ZAN CEAD.

Síle. — Ní b'éanfaínn docht b'é!

Peig. — “Cao é an sgeal é, a b'iarmaí?” ARSA CORMAC.

“Dein t'iaraió c'ort!” ARSA b'iarmaí. “Cár fágaís í?” AR seisean. “Ar ruig sé uait í?” AR seisean. “Is meacta an fear tú agus í leigint leis.”

“Tá sé ar an gcuma san ó t'ánaí,” ARSA 'n b'eán friotáilte. “Ní stadann a b'eul ac' as cur t're céile.”

“An aithníean tú mé, a b'iarmaí?” ARSA Séadna.

“An aithním tu! Tá sé com ceart aham-sa tusa b'aithint agus tá sé aghatsa mise b'aithint. Tá sé com ceart aghat-sa mise b'aithint agus tá sé aghamsa tusa b'aithint. Tá sé com ceart aham-sa tusa b'aithint agus atá sé aghat-sa mise b'aithint —” Tiomáin sé leis as filleaó agus as at-filleaó ar na focailiú céadna ar an gcuma san, 'gá gcasaó gac re dturus, agus nuair t'eirdeaó tuitim focail air, nó gan an casaó do b'eanam cruinn do réir a céile, t'eirdeaó sé siar ar an gcaint go dtí go mbíó a aigne sásta ar í beic do réir a céile aige. Ansan do g'earuigeaó sé uircti i dtreo gur bóic leat gur geall a bíó curta aige feuchaint an 'mó uair a féadfaó sé na focail do ráó as a céile gan a anál do t'arans. T'eirdeaó sé com dian san air féin gur bóic leat go dtactfaó sé é féin le h-easba anála. I gcionn tamaill do stad sé de na ruatagaib cainte sin agus b'feuc sé anonn i gcúinne an tseómra.

“Is mór an náire daoib go léir é!” AR seisean. “Siné an fear boct san t'all agus a ceann b'á sgoltaó le teinneas agus ná feuchfaó doinne aghaib 'na b'iaig!”

Síle. — Cé'r b'é sin, a Peig?

Peig. — Ní raib doinne ann, a Síle, ac' na speabraíóí do beic ar an b'fear mboct.

CÁIT. — Is dóiciúge gur 'na ceann féin a bí an teinneas.

Peiz. — 'Na ceann féin, cad eile?

CÁIT. — Am briathar go bfeaca-sa Séamus so aghainne ar an gcuma gcéadna fadó, nuair a bí an méar teinn aige. An órdós clé, órdós a láime, isí 'bí teinn. Táinig speabráibí air le neart an teinnis agus bíod sé ag glaothac ar mo máthair agus ar Neill, agus 'gá iadair orda "feuchaint i ndiaidh an garsúin úr tál sa cúinne, mar go raib órdós ana teinn aige."

NÓRA. — Sead ansan tú, a Peiz.

Peiz. — D'fhanadar tamall maic ag éisteacht leis ac do theip orda don caint bunúsac d'fágail as.

"Cad é do meas air, a Máire?" arsa Séadna leis an mnaoi friotáilte.

"Ní h-é mo tuairim go bfuil don baozal air," ar sise. "Is cómartha maic ar an mbreiteacht na speabráibí do beic cóm h-anamamail. Ní braitim don mairbitige air. Bíon cart air, ac ní cart ró mór é, agus tá meigs maic dá bainne agham d'á tabairt dó."

Táanadar amac as an seómra.

"An bfuil don tuairis ar shab?" arsa Séadna, "nó an bfuil don fios ag doinne air cad é an treó bail 'nar tug sí a h-aghaid?"

"Ní feacaib doinne ag imteacht í ac pails anso," arsa an bean friotáilte. "Bí pails amuic ar eirge lae, lae na máireac lae an donais. Tug obair na mbiteamnac, agus an toirmeasg a lean é, oíche collóideac do'n mnaoi boct. Bí sí 'na suíde lasmuic de dorus an boctáin big ar an amsgarnaic. Conaic sí an bean ag imteacht ón dtig seo agus í ar a cromruathar agus caipín a clóca ar a ceann aici. Cá

“Dárbairfadh sí a h-aghaidh ach ar an mbochtán agus gan aon coinne aici pails do bheith ‘na suíthe cóm mocht. Níor tug sí pails fé n-deara go dtí go raib sí buailte léi. D’fheuchadhar ar a céile. Níor labhair aoinne acu. Is anam a labhrann pails ach nuair labharthar léi, agus an uair sin féin ní ró tapaidh cuige í. Cuir Sathó an bóthar soir ó tuaidh di, ar a cromruathar, bóthar an baile móir. Ní feacaíthas ó sin í beo ‘nár marb, agus níor airdígeas go bfeacaídh aoinne eile í an maidíon san ach pails anso.”

“Cad ‘na t-aoib nár labrais léi, a pails?” arsa Cormac.

“Maise, ní feadhar,” arsa pails, go rígin.

“Cóm siúrálta agus atá bianna ar maíthe bacadh,” arsa Cormac, “is i ndiaidh an tsíogaidhe atá sí imchíste agus ní le grádh dó é, ‘nár mar maíthe leis. Is iomdha cleas glúic do dhéin sé i gcaitheamh a shaothail, ach beirim mo lámh a’s m’ focal do gurab é cleas is teinne dó d’ár dhéin sé riamh an bob a buail sé ar Sathó lá an aonaidh. Má’s ‘na diaidh atá sí imchíste, agus iseadh, dá dtéirdeadh sé isteach i bpoll tráthair i bfolach uaidi ní dhéanfaídh sé an gnó dó. Tiocfaídh sí siúbh suas leis agus cuirfídh sí carabhat caol air, cóm siúrálta agus atá sgothnach air. Bain an cluas anuas ó’n gceann díom mura gcuirídh. Is dóic liom dá mbéadh a fíor aige cad é an sahas í go ngeabhadh sé tairse. Tá sé dhéanach anois aige.”

“Éist, a Cormaic, éist!” arsa ‘n bean friotháilte. “Ná bí ag maíth do fúit féin. Cad é an gnó béadh ag Sathó go dtí an baile mór? Cad féadfaídh sí dhéanamh ann? Cia air go bfuil aithne aici ann? Conus gheabhadh sí eolus trídh an gcaithair sin, ná raib sí riamh i ngoracht céadh míle di? Agus gur dóca ná fuil oireadh agus

poll francaig ná go bfuil aicne aise siúo air, i n-aon ball sa baile mór. Bíodh orm-sa má mothuigean sé 'na diaig í go gcuirfidh sé féin, nó duine éigin uaidh, deire léi go tapaidh —, má 's ann a tuis sí a h-aigaidh, agus dar ndóic ní dóca gurab ann, nídh nacl iongnadh.”

“Fan leat go fóil,” arsa Cormac. “Ní bédarfadh aon gnó eile ó'n mbaile í ac cun é siúo d'fhiaidh agus do tadbairt cun láma. An gníomh do dhéin sé uirthi féin agus ar a h-aicne, níor déineadh is dóca le cuimne doinne atá suas a leithéir eile de gníomh, le gráinne-amlaict agus le spriúnlaitheacht agus le h-éagsóir. D'fulangeoicadh sí í gearadh 'na miotaidh beagha sul a' leigfeadh sí i n-aisge leis é, nídh nacl locht uirthi.”

“Dhe 'ghus, a duine an croíde 'stigh, má tá sé cómh buailte sin isteach ad' aigne go bfuil sí imighthe ar an inntinn sin cad 'na tadh ná preaban tú láitreach agus í do leanmáint?” arsa 'n bean fhriotáilte.

“Preabfadh, ná bíodh eagal ort,” ar seisean. “Ní raibh uaim ac a fíos a beic agham cár tuis sí a h-aigaidh. Is dóca go bfanfair-se anso go dtí go mbéidh an duine seo ag teacht cuise féin, nó an cuir is lúga de, ar láimh sábhála.”

“Fanfadh,” ar sise. “Dúdbairt an sagart liom fanamaint.”

“Agus, a Séadna,” ar seisean, “mura bfuil aon broidh ort-sa ná béadh sé cómh maic aghat gluaisiacht i n-aonfeacht liom?”

“Ní gádh san,” arsa Séadna. “Tá dhur ndóicín aghaidh féin ann.”

“Tá a fíos agham,” arsa Cormac, “gur maic le muíntir an rígh aicne do cuir ort, agus go mb'féidir

gur b'fuirisde slíḡ maireadaint do déanam amac ann
duit ba tairbíḡe 'ná an ḡréasaidéact."

"Déanfaid an ḡréasaidéact an ḡnó ḡo ceann
tamail eile," arsa Séadna.

"Sead! ḡo dtuḡaid dia lá maic daoib ḡo léir!"
arsa Cormac. "Is tapaid an ḡluaiseact aḡam airís
é, ḡan fiú ceó an bótdair do baint de m' bróḡaid. Is
truadḡ ḡan a bfuil de cladairib biteamnac i n-Éirinn
in don téid amáin aḡam, ar don croid amáin. Is mé
a tadbard an fásḡad doib! Déad suaimneas ansan
aḡainn ar fead tamail."

"Déad punann mór aḡat!" arsa 'n bean friotáilte.
Síle. — A tiarcas, a peis, ní feadar an amlaid nár
cuimín leis an breab.

Peis. — Cad í an breab, a Síle, a cuib?

Síle. — An breab úd a tóilid sé a ḡlacad ar seilb tíḡe
na baintríḡe, nuair a bí sé 'ḡá cur amac aḡus ḡan
an cíos aici do, gur tḡs Séadna di é.

Peis. — Ní feadar 'n tsaoḡal, a Síle. Is minic droc
cuimne aḡ daoib ar an rud nac maic leó cuimne
do coimeád air.

Síle. — Ba cóir ḡo mbéad náire air.

Peis. — Do duine ḡan náire is usa a ḡnó a déanam.

Síle. — b'féidir é. Ac ní mólaim iad, mar daoine ḡan
náire. Is fearr ḡo mór a tiocfad sé do a beul
d'éisteact, aḡus ḡan beic aḡ déanam trossaid an
cait ceann-finn ar an mbiteamantas.

ḡobnait. — Is amlaid mar bí an sḡéal aḡe, díreac
mar bí aḡ an bfear úd i ḡcill áirne aḡus é aḡ
dul sa bḡuḡin. Bí caincín mór ramair air mar
bí ar Cormac. "bacall" a bíod aḡ daoib mar
leasainm air, mar ḡeall ar an ḡcaincín. ḡlaid
a ttdair air aḡus é aḡ dul istead sa cóimeasḡar.

“A Dómnall, a mic ó,” arsa ‘n t-aíre,
 “brostaigh agus tabair ‘bacall’ ar dhine éigin
 sul a’ dtabairfaí ort é.” B’ sin é a úrthalt
 ag Cormac. Céap sé ná raib don tsliú b’fearr ‘na
 raib sé féin ó ainim an bíteamhaigh do tabairt
 air ‘ná é féin do tabairt ainime an bíteamhaigh ar
 dhine éigin eile.

Síle. — Agus dar ndóic, a péis, ní saorfaidh san é.
 Ná féadfaí é a tabairt air féin ‘na diaidh san cóm
 maith agus dá mba ná tabairfaidh sé ar doinne é?

Péis. — Is dóca gur mór an ní leis tusa do beith
 aise féin ar an sgeal, an céad urcúir do beith
 aise, gan beith díos ar an sgead bearnain. Agus
 caid deirfadh na daoine ac nár b’foláir nó nár
 gá do féin don eagla do beith aise roimis an
 ainim, óir, dá mba gá, go seachnóidh sé trácht air.

Cáit. — Is dóca gur b’ siné an úrthalt ag Doncaid
 beag nuair a goid sé sgean Séamus. Ní raib
 doinne ba géire ag cuardac ‘ná é féin agus í
 istigh ‘na póca aise, an spreallairín!

Síle. — Conas a fuair í, a Cáit?

Cáit. — Mise a tug fé ndeara í sa póca. B’ an póca
 ar silead lasmuic dá casóidh aise, mar beid
 máilín na bpiast. Buailteas-sa mo lámh ar an
 máilín agus b’ an sgean istigh ann.

Síle. — An fear bocht! Is tú a bain an preab as.

Cáit. — Abair é! D’iompuigh a liú ann agus crom sé
 ar gól.

Síle. — Ar díbreadh é?

Cáit. — Níor díbreadh. Do cosain Neill é. Dúbaire
 sí gurab amlaigh a cuir dhine éigin an sgean sa
 póca a gan fios dó, mar spórt, agus dúbaire
 mo daid go raib an ceart aici.

Šobnait. — Čeap sé, ac a leigint air beic 'žá cuardac ar a vóceal nár badožal go mbéad a h-amras air féin. Airiú, nár maič é!

Peis. — Maise, ní raib ann ac leanb, a Šobnait. Ní raib don ciall aige. Agus is dóca nár b'fiú puinn an sžian.

Čait. — Níor b'fiú. Agus isé ruo a vóein Séamus ansan 'ná í bronnao air, agus víos-sa ar buile cuige. b'fearr liom í a čaitcam sa teine ná í a čabairt do, agus an feall beas aige v'á véanam cóm žasda. V'á luigead í, b' féir, v'á ruitead leis, go mbéad a h-amras ar vuine éigin eile, agus feuc ansan nac veas an obair a véad véanta aige.

Peis. — Is fíor vuit sin, a Čait, "Is fada siar é iarsma an droic vurt."

Šobnait. — Maise, beannač v' le h-anaman do marb, a peis, agus comáin leat ar an sžéal! Čoimeá-vaióis sin ansan tú go maiuin amáireac aš caint agus aš áiccam agus aš abcóvigeac aš aš cur čré céile.

Nóra. — Agus var nvóic, a Šobnait, ní rabais féin žan do čion ven abcóvigeac ašat; níor leigis leó ar fad é.

Peis. — V' gluais Cormac airís, "žan ceó an vóčair v' baint v'á v'róžai," a nvúbairt sé féin. Nuair a v'í sé imčigče v' čuai v' Séadna isteač sa tseómra airís mar a raib an vuine breóite.

"Is fada go v'čánaís," arsa Viarmuib. "Isé an cleamnas ó šamain go bealtaine ašat é. Véad leat na v'uite póvda an fairo atáir aš žabáil v'. Čá v'fuil sí anois? V'í sí ansan ó čianai. Is fearr bean 'ná spré. Čailín ciuin ciallmair ac žan fearš v' čur

uircti. Ó! faire fút! ná buail! Airiú greadaò
 cúgat, ná buail! Feuc air sin!”

“An bfuil aon airgead sa tig?” arsa Séadna
 leis a mnaoi friotáilte.

“Oiread a’s leatpingin ruaò!” ar sise.

“Seo,” ar seisean. “Do fhuaras raint leatair
 uaiò an lá fé òire. Tá sé cóm mair agam díol as
 anois,” agus do sín sé suim airgid cuici.

CAIBIÓIOL A FÍCE.

ČÁINIȚ SÉADNA LAR NA MÁIREAC FEUCAINȚ CONUS BÍ AN DUINE BREÓITE, AGUS DO RUG SÉ LEIS TUILLE DEN LEACAR A BÍ SA TSIOPA AGUS DO BÍOL AS. BA MAIT MAR BÉIN. O'FÁS SAN RAINȚ AIRȚIO AZ AN MNAOI FRIOTÁILȚE, I OTREÓ NUAIR A FUAIR OIARMUIO AN T-AOIȚEO ZO RAIȚ NEART DI AR BIAȚ AGUS AR BÍȚ DO SOLÁȚAR DO, FÉ MAR BA ČEART AGUS DO RÉIR MAR A BÍ ZÁȚ AIZE LEÓ.

BA ĞEARR ZO RAIȚ SÉ INA ŠUIȚE I N-AICE NA TEINE AICI AGUS FLOSȚ AN DOMAIN ČUN AN BÍȚ AIR. AC AMBASA NÍ ČUȚAȚ SÍ DO É AC AN MÉIO BA DOIC LÉI BA MAIT DO, AGUS NÍ FEACAIS RIAM AC AN TROIȚ AGUS AN T-AIȚNEAS A BÍOȚ AIZE LÉI A O'IARRAIȚ TUILLE O'FÁȚAIL.

FÉ MAR A BÍ SÉ AZ DUL I BFEABAS BÍOIS NA CÓMARSAIN AZ BAILIUȚAȚ ISTEAC AZ CUR A ČUAIRISȚE AGUS 'ȚÁ INNSINT DO CAD Í AN BUAIRȚ A BÍ ORČA NUAIR O' AIRIȚEADAR É BEIT 'NA LUÍȚE, AGUS CAD É AN T-ÁȚAS A ČÁINIȚ ORČA NUAIR A FUARADAR AZ TEACȚ ČUIȚE FÉIN É.

NUAIR A FUAIR SÉADNA AZ DUL I BFEABAS I ĞCEART É AGUS Ó BAOȚAL, NÍ ČAȚAȚ SÉ ČOM MINIC, AGUS I ĞCIONN BEAZÁN AIMSIRE DO STAD SÉ DE ČEACȚ.

O'FAN AN BEAN FRIOTÁILȚE ANN NÍOS ŠIA 'NÁ A ČEAP SÍ BÍ ZÁ LÉI, AC AN SAȚART FÉ NDEAR SAN, MAR BÍ SÚIL AIZE Ó AM ZO H-AM AGUS Ó LÁ ZO LÁ, ZO OTIOCFAȚ SAȚO ABÁILE. FÉ BEIRE ČÁINIȚ ĞLAOȚAC UIRČI Ó'N OTAOȚ EILE PARÓISTE AGUS B'EIȚEAN DI ĞLUAISEACȚ.

NÍ RAIȚ DE ŠEIFT ANSAN ACU AC A IARAIȚ AR PÁILŠ BOČȚ TEACȚ ĞAC DON MAIBION AGUS TEINE O'FADUȚAȚ AGUS BLÚIRE BÍȚ O'OLLAMUȚAȚ DO OIARMUIO. NÍOR FÁȚAȚ FÚIČI É AR FAD. BA BEAZ DON LÁ NÁ TUȚAȚ

máthair micil cuaird ann. Agus an lá ná bíod sise ann bíod Máire gearra féin ann, agus isé adreacht na cómarsain 'ná gur mó an breis feabusa a téireacht ar Oíarmuid an tamall de lá a tusa sí as caint leis 'ná mar téireacht air an cuib eile de'n aimsir ar fad. Deireadh Oíarmuid féin go samluigeacht sé go dtógtáí an ceó d'á croíde nuair a círeacht sé cuise an dorus isteach í.

Isé rud adreacht gach doinne 'ná gur maic an bail air gan Saob do beic i n' aice an fad a bí sé 'na luíge, mar ná béadh don breic aise ar teacht cuise féin an fad a béadh sí láitreacht. Dá mbéadh doiteo aise d'á fáil agus go dtiocfaid don níod croída uirici, go spriúctaid sí agus go gcuirfeadh sí aic-iompáil air cóm siúrála agus a bí Saob mar ainim uirici.

Siné a ceapadair na cómarsain, ac ní h-é sin a ceap Oíarmuid féin. Dar leis, ní raib 'gá coimeadh ar fleasg a droma ac gan í beic as teacht adaire ná don tuairisg uairici. Ó maidin go h-oíche ní bíod don cúrsaí cainte idir é féin agus na daoine tigeacht isteach, ac "cá raib sí?" nó "cad a bí 'gá coimeadh amuic?" nó "ciacu beo nó marb a bí sí." "Má bí sí beo cad 'na taob ná h-aireocht duine éigin sgeala uairici? Má bí sí marb cad 'na taob ná tiocfaid tásg a báis ó taob éigin? Dar ndóic ní féadfaí í marbhadh gan a fios do beic as duine éigin. Dá marbaidtí i lár na h-oíche í agus an corp do chaitheam i bpoll éigin, dar ndóic do geadfaí lár na máireacht a béadh cúgaimn é, agus do leactaid an sgeal ar fuir na dúite, agus do béarfaí ar síogaire, dá mb' aise béadh an gníom véanta, agus do croctaid é. Dá mbéadh oiread eile gliocais ann ní féadfaid sé dul ó Cormac."

SIN MAR A CHAITEAD SÉ AN AIMSIR AG CUR AGUS AG CÚITEAM NUAIR A BÍOÓ AOINNE ISTIĞ DO DÉANFAÓ ÉISTEACHT LEIS. NUAIR A BÍOÓ SÉ I N-A AONAR IS AMLAIO A BÍOÓ SÉ AG CAINT LEIS FÉIN AGUS AG AIGNEAS LEIS FÉIN, AGUS AG ÁITEAM AIR FÉIN. UAIREANTA SAN AIGNEAS SAN LEIS FÉIN D'ÁRDUIĞEAD SÉ A ġLÓR AGUS D'AIRIĞEAD PAIS É AGUS BÍOÓ SÍ DEIMNIĞTEAC GO MBÍOÓ BEIRT NÓ TRIÚR ANN, BÍOÓ A LEICÉIO SIN DE ġLEÓ AIGE.

D'AIMDÉOIN NA BUARCA BÍ AN ZOILE GO MAIČ AIGE AGUS BÍ SÉ AG TEACHT CUIĞE FÉIN GO TIUĞ. BA ġEARR GO RAIÓ SÉ SA DORUS AGUS A ġUALA LEIS AN URSAIN MAR BA ġNÁČ, AC MÁ 'SEAD BÍ MÍ-LÍČEACHT 'NA ČEANNAČAIO SEACAS MAR BA ġNÁČ, AGUS ČABARFA FÉ NDEARA NA BALCAISÍ, NÁ RABDAR ČOM TEANN AIR AGUS BÍOÍS SUL AR BUAILIAD BREÓITE AN FEAR BOČT. ČABARFA FÉ NDEARA GO RAIÓ RAINC DE'N FEÓIL IMČIĞTE AGUS MÓRÁN DE'N BLONAG. BÍ AN ġUALA CAOL SA ČASÓIĞ. BÍ AN ČUISLE CAOL SA MUINICLE. BÍ AN ČEACRAMA CAOL SA BRISTE. BÍ IOMAD SLÍĞE AG AN DFEAR MBOČT 'NA ČUIO ÉADAIĞ, AGUS DO BÍOÓ AN ġAOČ AG CUARDAČ NA ġCNÁM AIGE MÓR-ČIMPAL INS NA PÓIRSÍO FOLAMA A BÍ IDIR ČROICEAN AGUS ÉADAC AIGE, I DCREÓ NÁ FEADAD SÉ FANMAINT I DFD SA DORUS ġAN TEACHT ANOIS AGUS AIRÍS GO DČÍ AN TEINE 'ġÁ ČÉIO FÉIN.

LÁ, MAR DEARFA COIĞČIĞEAS Ó FÁĞ SÉ AN LEABAIÓ, DO ČÁINIĞ SÉ GO DČÍ AN DORUS AGUS BALUIČ NA TEINE GO LÁIDIR AIR. NÍ TUISĞE D'FEUC SÉ AN BÓČAR SUAS 'NÁ ČONAIC SÉ AN DEAN AG ġABÁIL CUIĞE ANUAS ÁRO AN BÓČAIR. AR AN ġCÉAD AMARC DO BAINEAD IARAČT DE ġEIT AS MAR ČEAP SÉ ġUR D' FÍOR DEADBRAC LE SAÓB Í. NÍOR BÓĞ SÉ NA SÚILE DÍ ġUR ČÁINIĞ SÍ I N-A AICE. DEAN ČNÁMAC, ġARB, DOB' EAD Í. CLÓCA BREIOE UIRČI. CAIPÍN A CLÓCA AR A CEANN AICI. ġREIM AICI 'NA LÁIM ČLÉ AR DÁ imeal

an caipín agus é dúnta os cionn a béal aici, i dtreo ná raib le feiscint as Diarmuid b'á ceannaíobh ac a srón agus súil léi.

Óein sí ceann ar aghaidh ar an ndorus, agus an dorus isteach, agus mara mbéadh gur oruid sé i leath taobh uaidi do leasfaidh sí é. Suas léi cun na teine agus do shiúg sí i scaithoir Diarmuid féin. Chug sí a h-aghaidh ar an dteine agus do leath sí a b'á lámh agus í féin, as glacadh an goraib, agus ba b'óic leath go raib gábh aici leis.

Chos pails a ceann sa cúinne agus b'feuch sí ar an stróinséir go fada agus go dúr. Do stad Diarmuid i lár an tíghe as feuchaint sa cúl uirthi. Nuair a b'í sí teit cuir sí an lámh clé airís i scaipín an clóca agus b'ún sí os cionn a béal é. B'feuch sí ar pails amach as an súil donair. Ansan b'feuch sí ar Diarmuid.

"Tá cearc as glaoibh sa tíg seo!" ar sise, agus is ar éigin a f'eaofaibh duine a b'éanamh amach ciacu glór mná b'í aici nó glór fir. "Tá cearc as glaoibh sa tíg seo!" ar sise, an tarna h-uair.

"Níor airigeas-sa as glaoibh í," arsa Diarmuid.

"Tá cearc as glaoibh sa tíg seo!" ar sise. "Sruib! sraib! sruib sraib! sruib sraib!" ar sise.

"Cár gabais cúgaimh, a 'nghan ó?" arsa Diarmuid.

"Sruib sraib! sruib sraib! sruib sraib!" ar sise. "Is fada í mo cuaird cúgaidh," ar sise, "as teacht mar maite lib. Is mór an éascóir sin," ar sise, "mise dom' cur cúgaidh anso ó cúig uile as b'ur ndíon ar eascairibh, com' maith agus dá mba ná faighí duine ba giorra ó baile agus ba giorra gaol daoibh cun a b'éanta."

"Cia atá ar ár dtí?" arsa Diarmuid.

Preadh sí 'na suíobh agus chug sí a h-aghaidh air. Níor

feuc sé ioir an dá súil uirthi mar ní raib raðarc aige ac ar súil léi. níor beas dó san. ní raib aon míogarnaic ar an súil sin ná aon mallacair raðairc. sín sí cuige amac a lám beas. tarainn sé píosa airgid as a póca agus cuir sé ar croíbe a dearnan é. cuir sí puic d'á h-anáil air. is dóca go raib sé níos mó 'ná ceap sí béad sé, mar do bainead d'á cosaint í. sleamnuiġ an greim de caipín an clóca agus do noctad a h-aġail. bí sí ar leac-súil, agus bí casað 'na beul siar nác mór go dtí an áit 'nar ceart an cluas do beic, agus bí an cluas imġiġte. òruib òiarmuib uaiġi i ndiaġ a cúil, agus geallaim òuit go raib eagla air.

“Cia atá ar búir dtí?” ar sise. “Tá teine agus uisge ar búir dtí,” ar sise. “Tá galair agus bás ar búir dtí,” ar sise. “Tá neite ar búir dtí ná fuil puinn coinne aġail leó,” ar sise. “Mura mbéad gan mé beic aġfaid uait do ló ná d' oíðce le trí seacht-mainib do béad a fíos aġat um an dtaca so cia h-iað atá ar do tí,” ar sise le òiarmuib. “Agus ba cóir,” ar sise, “nár beas dom de ġnó beic ad' cosaint-se, gan beic aġ cosaint t'ingíne leis, d'á faid ó céile tú féin agus í féin.”

“Cá bfuil sí?” arsa òiarmuib. “Nó cad 'tá 'ġá coimead amuic? Nó cad fé nðeara bí imġeact agus gan sġeal ná duain do cur cúġam aġaile anso go mbéad a fíos aġam ciacu beó nó marb atá sí? Is olc a d'éin sí orm é.” agus bí a lám tíos aige i bpóca a briste agus píosa eile airgid aige d'á láimsiáil. do conaic sise an méid sin cóim maic agus dá mbead fice súil aici.

“ní faid go bfaigir a tuairisġ,” ar sise, agus bí an lám sínce airís aici, “agus ní h-orm-sa is cóir

A bhuíochas do bheith, 'nÁ uircti féin ac cóm beas liom."

Cuir sé an tarna píosa ar a lámh cuici.

"Cá bfuil sí?" ar seisean, "nó cachain a tiocfaidh sí?"

"Tiocfaidh sí an uair is lúgá a b'éidh coinne astat léi," ar sise. "Tiocfaidh sí an uair is lúgá b'éidh fáilte astat roímphe."

"Cad é sin astat d'á ráid, a bean," arsa Diarmuid, "nó cia adúbdairt leat-sa ná b'éidh fáilte anso roímphe pé tráid do tiocfaidh sí?"

"Deirim an rud atá ar eólus astat," ar sise, "agus ní cneasda é m' eólus, ac mura cneasda ní'l leigheas astat-sa air. Ní mise do cuir ó'n mbaile í. Ní mise do seol 'na treó an droic cheangabáilaidhe. Má b'éineas mo b'iceal 'gá cosaint ar a namaidh ba mór é mo buaig agus is beas a b'í d'á bárr astat."

"Cachain a tiocfaidh sí?" arsa Diarmuid.

Níor b'éin sise ac an lámh clé do cuir airís i scaipín an clóca agus é fásaidh os cionn a b'eil mar a b'í sé ar dtúis aici, agus an doras amac do cuir di san oiread agus smioig do ráid.

Síle. — Airiú, nár b'oiicigheasac an ara í!

Nóra. — Ní feadair, a peig, cad a bain an tsúil aici.

Peig. — Ní feadair 'n tsaogal, a Nóra.

Gobnait. — Do bain a droic friotal féin, gabaim-se orm.

Nóra. — B'féidir gurab amlaidh b'imcig uircti fé mar b'imcig ar an mnaoi feasa úd a táinig as triall ar neill ní buacalla.

Gobnait. — Cad b'imcig uircti, a Nóra?

Nóra. — 'Neósfaidh cáit duic é, 'sí is fearr a 'neósfaidh é.

Gobnait. — Cad b'imcig uircti, a Cáit?

CÁIT. — MAISE, níOR IMTÍG LEAT A RAIB TUILLTE AICI, AN RÓGAIRE. NÍ RAIB NEILL PÓSTA AC TRÍ SEACTMAINE. BÍ SÍ ISTÍG SA BAILE AGUS BÍ ÉAMONN AMUIC AG FEUCAINT I NDIAIG NA MBÓ, MAR BÍ BÓ ACU TAR ÉIS BEIRTE. I GCeann TAMAILL DO ÉÁINIS SÉ ISTEAC AGUS BÍ NEILL AG SOL. D'FIAFRÁIG SÉ OI CAO A BÍ UIRTI. B'FADA GUR INIS SÍ OÓ GURAB AMLAIB A BÍ BEAN FEASA AG LORG AIRGIB UIRTI, AGUS 'NUAIR NÁR ÉUG SÍ AN T-AIRGEAD OI GO NDÚBAIRT SÍ GO MBÉAD NEILL 'NA BAINTRÍG SUL A MBÉAD AN BLIAĞAIN CAITTE. AN FAIB A BÍ ÉAMONN AMUIC I BFEIGIL NA MBÓ ÉUG SÉ FÉ NDARA AN BEAN IASACTA AG IMTEACT ON DTÍG AGUS BÍ A FIOS AIGE CAO É AN BÓCAR A ĞAIB SÍ. NÍOR DÉIN SÉ AON BLÚIRE AMÁIN AC BREIT AR AN BFUIP A BÍ AR CROCAD I N-AICE AN DORUIS AGUS Í A SÁDAD SUAS I MUINICLE A ČASÓIGE AGUS AN DORUS AMAČ DO ČUR DE. BÍ SÉ IMTÍGTE SUL A RAIB A FIOS AG NEILL CAO É AN FUAĐAR A BÍ FÉ.

BA ĞEARR GUR ÉÁINIS SÉ SUAS LEIS AN MNAOI.

"CAO ČUIGE DUIT," AR SEISEAN LÉI, "A RÁD LE M' MNAOI-SE GO BFAĞAINN-SE BÁS FÉ ČEANN BLIAĞNA?"

"NÍ DEARFAINN É," AR SISE, "MURA MBÉAD A FIOS A BEIT AGAM GO CRUINN."

"CIA INIS DUIT É?" AR SEISEAN.

"D'INIS MO LEANÁN SÍDE DOM É," AR SISE.

DO RUĞ SÉ AR ČÚL CINN UIRTI AGUS ČARAINĞ SÉ AN FUIP AS AN MUINICLE AGUS DO ĞAIB SÉ DE'N FUIP SIN UIRTI ČÓM H-ÁLUINN AGUS DO ĞAIB CONČÚĐAR MÁIĞISTIR RIAM AR AON SĞOLÁIRE D'Á RAIB AR AN SĞOIL AIGE. NUAIR A BÍ ĞADČA GO MAIT AIGE UIRTI DO SĞAOIL SÉ UAIĐ Í. "SEAD!" AR SEISEAN LÉI. "NAČ MÓR AN IONĞNAD NÁR INIS DO LEANÁN SÍDE DUIT GO DTADARFAINN-SE AN CÓRUĞAD SAN DUIT.

Imtigh anois agus tá rud aghat le h-innsint do ná raib a fíos céana aige. Agus má feicim-se airís ag teacht i ngoire mo tíge tú tabarfaid eadhra níos mó 'ná san tuit le breic ag triall ar do 'leanán síde.' Bí sganrao ar Neill le h-eagla go mbéad an bean ag easgainige orda. Ac isé a deiread Éamonn nár b'fearr leis ag abrán í.

NÓRA. — Maise, Dia linn! níor maic liom í beic ag mallaictaige orm pé i néirinn é.

CÁIT. — Cad é an díobáil féadfaid a cuir mallaictaige do déanam tuit nuair ná béad don nío déanta as an slí agat?

NÓRA. — Cá b'fíos dom ná go dtuitfead mallaict éigin acu orm ar cuma éigin?

CÁIT. — Is uirici féin a tuitfidis nuair ná beidís tuillte agat uairi. Nac uirici, a peig?

NÓRA. — Súd, b'féidir gur dóic liom féin ná beidís tuillte agam, agus b'féidir, ar a son san, go mbéidís. pé 'cu beidís tuillte agam nó ná beidís níor maic liom í beic 'gá ndéanam orm.

CÁIT. — Ó! 'súd, nuair ná béad leigeas agat air. Nuair a tiocfaid sí agus a déarfaid sí go rabais cun báis b'fáigil sul a mbéad an bliagáin istigh, agus gur inis a leanán síde di é!

SÍLE. — Cad do beir di leanán síde a beic aici, a peig? Nó conus a fuair sí é beic aici? Nac mór an iongnad ná faigad an síobra don nío eile le déanam ac beic 'gá leanmáint siú.

CÁIT. — D'airigeas-sa duine 'gá ráid gurab iad rudaí na síobraí, 'ná aingil an uadair agus na deamain deir. Ac deir Éamonn ná fuil a leicéidí i n-aon cor ann.

NÓRA. — MARA mbéadh IAD DO bheith ANN CONUS DO cífí IAD?

PEIG. — AN bfeacaís-se féin AON ceann ACU RIAM, A NÓRA?

NÓRA. — AMBASA féin ní fheaca, buiríos le DIA! AC IS IOMDHA DUINE CONAIC IAD, DAR nDÓIC.

PEIG. — INIS DOM AOINNE AMÁIN.

NÓRA. — SEÁŽAN UA h-IARLAIČE. BÍOS AG éisteačt leis 'žá innsint.

CÁIT. — ŽE, AN leač-AMADÁN!

NÓRA. — PÉ 'CU leač-AMADÁN É NÓ NAČ eadh DO conaic sé AN SPRIO.

SÍLE. — CANAD, A NÓRA?

NÓRA. — 'S AMLAIO DO CUIREAĐ AG COMÁINT NA mbó É, TAR ÉIS A ŽCRÚIĐTE, SUAS ŽO TÚIRÍN AN ČASÚRLAIŽ, ASDOÍĐČE DIA DOMNAIŽ. BÍ LÁN AN tíže DE ŽAOINIĐ BAILIŽČE AG SŽURUIŽEAČT ANN. BA ŽEARR ŽUR SŽIURĐ SEÁŽAN ČÚCA ISTEAC AGUS SŽEÓN ANN AGUS COINNEAL 'NA ŠÚILIĐ LE SŽANNRAĐ AGUS LE h-ANFA.

“AIRIÚ, CAD 'TÁ ORČ, A ŠEÁŽAIN?” AR SIAĐ.

“Ó! AN deamh mé, ŽO bfeaca sprio!” AR seisean.

“AIRIÚ, CAČAIN A CONAICÍS Í, A ŠEÁŽAIN?” AR SIAĐ.

“Ó!” AR seisean, “I ŽCÓMRAC LAE AGUS OÍĐČE — UM ČRÁČNÓNA MÓR LUAC — BA ČREISE AR AN LÁ 'NÁ AR AN OÍĐČE — NÍ RAIĐ SÉ DORČA — I LÁR AN LAE ŽLÉIŽIL DOB' eadh É. ŽEALLAIM ŽUIT ŽO RAIĐ ŽÁIRÍĐE ANN.

“CAD DÚĐAIRČ SÍ leač, A ŠEÁŽAIN?” AR SIAĐ.

“AN deamh mé,” AR seisean, “ŽUR feuč SÍ ORM ŽO ČRUAŽMÉILEAC.”

“AGUS CAD DUBRAÍS LÉI, A ŠEÁŽAIN?” AR SIAĐ.

“An deamh mé,” ar seisean, “gur cuimnígeas gur b’fearr ruit̃.”

“Cad é an saḡas í, a Séáḡain?” ar siad.

“Tá,” ar seisean, “sprío muice, i bfuirm buímpéise stoca.”

CÁIT. — Ailillíú! Airiú, cad a cónaic sé, a Nóra?

NÓRA. — Siní díreac̃ an ceist a bí acu go léir ’á cur ar a céile, nuair cia buailfead̃ cúca isteaḡ ac̃ aḡair Séáḡain agus cóta-mór liaḡ air agus a caipín breac air. Ní túisge cónaic Seáḡan an caipín breac ’ná a cuir sé liúḡ as. “Ó!” ar seisean, “sióí cúḡaib̃ isteaḡ í!”

“Maise duiḡ ionaḡ! a amaḡáin!” arsa ’n t-aḡair.

CÁIT. — Agus cá raib̃ an muc, Airiú?

NÓRA. — Ambasa ac̃ ní fead̃ar, a Cáit, ac̃ gurab̃ sin é tuairisḡ a t̃us sé féin ar an sprío a cónaic sé.

Peis. — Is dóca gurab̃ amlaib̃ ’airiḡeab̃ sé daoine ’ḡá ráib̃ gur measa sprío d’f̃eiscint i bfuirm muice ’ná i bfuirm don ainmíḡe eile, agus nuair a bí an sḡannraib̃ air gur ceap sé gur ruḡ i bfuirm muice a bí ann.

CÁIT. — Agus dar ndóic dúbairt sé féin gur ruḡ i bfuirm buímpéise stoca do cónaic sé, nuair a cónaic sé an caipín breac agus an cóta mór liaḡ.

NÓRA. — Anḡaig̃, ní fead̃ar-sa cad a cónaic sé ná cad a ceap sé a bí ann, ac̃ siúḡ é adúbairt sé, “sprío muice,” ar seisean, “i bfuirm buímpéise stoca.”

CÁIT. — Óe, ḡreab̃aḡ cuisḡ, an breallán! Mura mbéab̃ é beit̃ i n-a amaḡán déarfainn gur maic̃ an sḡéal cuir̃ de’n f̃uip úḡ a t̃ad̃airt do. b’féir̃ir go mbainfeab̃ san cuir̃ de na speab̃-raib̃ib̃ de.

Síle. — NÁR AIRIĖEAS-SA ĖUSA 'ĖÁ RÁĖ, A PĖIĖ, ĖO
 NÓÚĖAIRĖ AN SAĖART NÁ RAIĖ AON FIOS AĖ LUĖĖ
 FEASA AĖ IAĖ 'ĖÁ LEIĖINT ORĖA FIOS DO ĖEITĖ ACU?

PĖIĖ. — OÚĖAIRĖ LEIS, AĖUS NÍ'L, AĖ OIREAĖ AĖUS A BÍ AĖ
 AN MNAOI ÚĖ A OÚĖAIRĖ ĖO ĖFAĖAĖ ÉAMONN BÁS FÉ
 ĖEANN BLIAĖNA.

Síle. — IS DOĖA NÁR ĖAIN SÉ AN TSÚIL AISTĖ MAR DO
 ĖAINEAĖ AS AN MNAOI A ĖÁINIĖ ĖUN OIARMUĖA.

CAIBIÓIOL A H-AON A'S FÍCE.

peiz. — pé ruo a bain an tsúil as an mnaoi a táinig cun òiarmuða bí sí ar leat-súil. Agus má bí an tsúil léi a bí imtighce cóm nímeac leis an súil a bí aici ba maic an bail ar òiarmuio ná raiò an dá súil aici nuair feuc sí air féin, nó is dóca go gcuirfeadh sí at-iompáil air. Níor féad an fear boct aon blúire bíò d'ite an cuio eile de'n lá san, ac as cuimneam ar an leat-súil úo, agus ar an gcirc agus ar an "srub srab," agus ar an nrocc ceangabálaiòe do buail umá ingín. I dtreo go ndéachaiò pails amac agus gur glaoiò sí ar cuio de na cómarsanaib, agus go dtán-adar isteaç, agus go ndúbradar gur ceart fios do cur ar an sagart sul a dtiocfaò an oíòce le h-eagla go raçaò an duine i n-olcas agus go mb' féidir gurab amlaiò béirí a as glaoðac ar an sagart i lár na h-oíòce.

Do cuireadh fios ar an sagart agus do táinig sé. Nuair arið sé ó òiarmuio tuairis na mná feasa do gáir sé.

"Tá aicne maic aham-sa," ar seisean, "ar an gcladaire mná san. Ní raiò sí riam i gcúig ulaò 'ná leat na slíge ó baile. Tá a fios aham-sa cár rugadh agus cár tógadh í, agus dob' olc an tógáilc í. Níl de céir aici 'ná de slíg marca ac beic as gluaiseacht ó áit go h-áit 'gá leigint uircti go bfuil fios aici, agus dar ndóic níl ac oireadh agus atá as an iarta san. Dá mb' áil le daoine ciall do beic acu agus gan beic as tabairt airgid di, ba gearr go gcaitfeadh sí gairm beata éigin eile do tarang cuici. Ac cé gur minic

san t'á innsint do dhaoine ní glacair cómairle agus ní'l aon maic am' caint. ní h-aon tairbe dom beic leó."

"Agus, a Achair," arsa Diarmuid, "conus a fuair sí amac cearc do beic ag glaoðac sa tigh seo? nó conus a fuair sí amac Saob do beic as baile? nó conus a fuair sí amac go rabas-sa féin i gcon-tadairt?"

"Fiannaiðeact! a Diarmuid," arsa 'n sagart. "ní'l aon níò is usa 'nà neite de'n tsóro san t'fáil amac nuair a ceapfaò duine a aigne cuise. ná raib a fios ag an nóchaidh cad é an t-éirleac do déinead anso lá an aonaidh? ná raib a fios ag an nóchaidh Saob do beic as baile agus tusa do beic do' luíge le h-éagruas? slán beó mar a n-innsteair é! cad é an bac a bí uirthi bualaò anso agus ansú imeas na ndaoine agus eólus t'fáil ar zac aon ruò a bain leat? is breágh bog an tslí é cun airgid t'fáil."

"Ac conus geabao sí amac cearc do beic ag glaoðac sa tigh, a Achair?" arsa Diarmuid.

"Is dóca," arsa 'n sagart, "dà mbéad cearc ag glaoðac sa tigh ná béad aon bac uirthi teact suas leis an méid sin eóluis ac cóm beag agus bí uirthi teact suas leis an gcuid eile."

"Dà mbéad cearc ag glaoðac sa tigh!" arsa Diarmuid. "Dar nódic, a Achair, mura mbéad go raib ní dóca go ndéarfaò sí é."

"Is neamníò cíacu," arsa an sagart. "Is obair leanbaidhe aon tsuim do cur 'na leicéid de sgeal. ac ba maic liom a fios do beic agam ar airgid aoinne eile an cearc so ag glaoðac."

"Níor airigeas-sa féin í," arsa Diarmuid, "agus ní

baoḡal gur airiḡ pails í mar tá sí cóim bóðar le slis, agus ambriačar nár airiḡeas doinne eile 'ḡá ráð gur h-airiḡeað í."

"Siné samluiḡeas," arsa 'n saḡart. "Is dočá," ar seisean, "nac foláir nó gur airiḡ sí siúð ruð éigin de'n ráfla so ar siúðal i ḡtaoð šaðb, nár stað cos oi ó fás sí an áit seo go nḡeačaið sí síos go ḡtí an baile mór. Ansan gur cuir sí fiaðac agus cuarðac agus cóir i nḡiaḡ an bičeamḡaiḡ úo i ḡtreó gur ruḡað air agus gur cročað é. Agus gur čuḡ an ríḡ do šaðb an trí céad púnt do ruḡað uaiči agus trí céad eile mar čuille."

"Stað! stað! a Ačair," arsa ḡiarmuið. "Cað é sin aḡat ḡ'á ráð mar sin, a Ačair? Conus fḡaḡfað an cailín bočt san dul go ḡtí an baile mór agus eólus na cačarač do ḡéanam? Cailín beaḡ ná raið riam tar fice míle ó baile!"

"Ní'lim-se ac 'ḡá innsint cað é an ráfla ḡ'airiḡeas," arsa 'n saḡart. "Is dočá gur airiḡ an bean úo an fḡasa, ná fuil aici, an ráfla céadna, agus gur čeap sí ḡá mbéað tusač an sḡeil aici ḡuit-se go mbainfeað sí sínčiús airḡið asat ḡ'á barr, agus ní ḡeirim ná gur ḡain."

"Níor ḡain puínn, a Ačair," arsa ḡiarmuið. "Ac cað é an saḡas ráfla é? Nó cað a cuir ar bun é?"

"Is amlaið a ḡíos fḡin cun teačt anall 'ḡá innsint ḡuit a leičéið do ḡeič ar siúðal nuair a čáiniḡ an teačtaire cúḡam 'ḡá ráð go raið eaḡla ar čuið des na cómarsain go n-ač-iompóčað ort."

"ḡa neamḡáð ḡóib sin!" arsa ḡiarmuið. "Ní fḡaca riam iað ac amlaið. ḡá mbéað doinne 'ḡá iaraið ortá ní baoḡal go mbéiðis cóim tionsḡalač!"

Aḡ RUIḌ Aḡ CUR AISTIR AR ŠAḡART ḡAN ḡÁḌ ḡAN RIAḌṬANAS!
FEUḌ AIR SIN!”

“NÍ FIÚ BIORÁN A’S É,” ARSA ’N SAḡART. “ḌO ṬIOC-
FAINN FÉIN ANALL AR AON CÚMA FEUCÁINT AN RAIḌ AON
SḡÉALA AḡAT Ó ŠAḌḌ NÓ AN RAIḌ AON BUNÚS LEIS
AN RÁFLA SO AR SIÚBAL.”

“NÍOR AIRḡEAS FOCAL RIAMḌ ḌÉ ḡO ḌṬÍ ḡUR ṬÁINIḡ AN
ḂEAN ÚḌ AḡUS ḡO NḌÚḂAIRṬ SÍ ḡUR CASAḌ ḌROḌ ṬEANG-
ḂÁLAIOE ÉIGIN AR ŠAḌḌ, NÓ RUḌ ÉIGIN ḌE’N ṬSÓRḌ SAN,”
ARSA ḌIARMUIḌ.

“CÉ H-É AN ḌROḌ ṬEANGḂÁLAIOE AḌÚḂAIRṬ SÍ ḌO CASAḌ
UIRṬÍ?” ARSA ’N SAḡART.

“NÍOR INIS SÍ ḌÚINN CIA R’ Ḃ’É FÉIN. NÍOR ṬUḡ SÍ AON
ṬUAIRISḡ ḌÚINN AIR, AḡUS SINÉ AṬÁ Aḡ BAINṬ MO MĒAḂRAḌ
ASAM,” ARSA ḌIARMUIḌ.

“ḌO’N RÉIR SIN,” ARSA ’N SAḡART, “IS ḌÓCA ḡUR AIRḡ
SÍ AN CUIḌ EILE FÉ MAR AIRḡEAS-SA FÉIN É. CAIRÉIRIḌṬE
ḌO ṬUḡ LEÓ É MAR IONGNAḌ ŠAOḡAIL AḡUS MAR CÚRSAÍ
CAINTE EATARṬA, ḡO RAIḌ CORMAC AN ḌAINCÍN SA ḂAILE
MÓR LEIS, AḡUS ḡUR OIBRISḡ SÉ FÉIN AḡUS SAḌḌ A’ LÁIM
A CÉILE CÚN BEIRṬE AR AN MBĪṬEAMNAC. ḡUR IMIREAḌAR
ARAON AN CLUIḌE Cóm MAIṬ SAN AḡUS Cóm ḡASTA SAN
ḡO RAIḌ IONGNAḌ A ḡCROÍḌE AR MUÍNTIR AN RÍS AḡUS AR
AN RÍS FÉIN, A FĒAḂAS ḌO ḌÉINEAḌAR AN ḡNÓ. ANSAN,
NUAIR FUAIR SAḌḌ SÉ CÉAḌ PÚNT I N-INEAḌ AN ṬRÍ CÉAḌ
A RUḡAḌ UAIṬÍ, ḡUR SOCARUIḡEAḌ CLEAMNAS IḌIR Í FÉIN
AḡUS CORMAC AḡUS ḡO ḂFUL AN ḂEIRṬ PÓSTA UM AN
ḌṬACA SO, NÓ RÉIḌ CÚN A BPOSTA.”

“AILILLIÚ!” ARSA ḌIARMUIḌ. “FEUḌ AIR SIN! AR
AIRḡ AOINNE RIAMḌ A LEIṬÉIḌ! CĒAPAS NÁ PÓSPAḌ SÍ É
ḌÁ MBÉAḌ SAIOḂREAS NA H-ÉIREAN AḡE. IS ÉAḌṬAC AN
SAOḡAL É. IS ÉAḡSAMLAḌ AN OBAIR MÁ ’S FÍOR É SIN.
AḌ IS ḌÓICÍSĒE NÁ FUL AON BUNÚS LEIS AN SḡÉAL. NÍ
FĒAḌPFAḌ A ḂEIRṬ, NÍḌ NAḌ IONGNAḌ.”

“Ní fearad ar tsaozal, a Diarmuid,” arsa ‘n sahart. “Is dóca go neósfair an aimsir, agus nac fada go dtí san. Níl aon sgéalair is fearr ná an aimsir. Ní béad aon iongnad orm féin dá dtuicead amac go mbéad beannláma de’n fírinne ann, mar ráfla.”

“Airiú, a Achair an croíde ‘stiú,” arsa Diarmuid, “Cad é sin astat dá ráð! Níl aon beirt sa paróiste is neam-oireamnaíge dá céile ná an beirt. Déanfaid Sadó an gnó go maic, b’féidir, dá mbéad sí pósta as fear réid daingean stuama de shásas Séadna tuas ansan. b’féidir go ndéanfaid Cormac an gnó go maic dá mbéad sé pósta le mnaoi éigin ciúin fearadadónac, do tabarfaid a slíge féin do ar stat aon tsasas cuma. Ac an beirt sin! Má postar iad beid sé n-a cozad dearg acu an dá lá ‘s ‘n faid a mairfid.”

“Ní fearad ar tsaozal, a Diarmuid,” arsa ‘n sahart. “Is amlaid mar atá an sgéal, ní h-é mo tuairim-se ná go mb’féidir go mbéad an saozal níos fearr ná san acu. Fear stuacac ceann-dána isead Cormac gan amras. Ní deirim go maicfead sise puinn do. Ar a son san agus uile, — an dtuigean tú mé? — b’féidir dá mbéidís pósta go dtuitfead amac sur fearr a réiteódad an beirt le céile ná mar a réiteódad aoinne de’n beirt le duine eile. Do conac a leideid ceana.”

“Do conaicís a lán, a Achair, gan dabt ar domhan ac níl aicne ceart astat ar Sadó. Ní dom-sa is ceart a ráð; ac ní h-aon maic a ráð ac an ceart, agus isí an fírinne is fearr. Ní dóic liom go bfuil an fear san beó indiu ar talam tirim na h-Éirean do bainfead ceart de Sadó.”

“Ar an dtadob amuic d’aon fear amáin, ní dóic liom go bfuil,” arsa ‘n sahart. “Agus rud eile atá

AIR,” AR SEISEAN, “níl an bean san beó iníu ar talam tirim na h-Éirean, ná dá n-abrainn sa náisiún is giorra òi, do bainfiò ceart de Cormac mura mbainiò Saòb ceart dé, rud a bainfiò. Bain an cluas díom mura mbainiò!”

“Anóig, a Acair,” arsa Diarmuid, “ba dóic le duine ar an gcuma ’na labran tú go bfeicean tú fírinne nó bunús éigin sa rápla so.”

“Só, tá bun agus bárr an sgeíl cóim cruinn sin as na cairéiríò agus iad go léir cóim mór san ar don focal amáin i n-a innsint, is deacair a ráð ná go bfuil fírinne éigin ann,” arsa ’n sagart.

“Ní raiò don coinne riam asam go dtuitfeadh a leicéio amac,” arsa Diarmuid. “Ceapas ná pósfaò Saòb é ac oireadh agus a bácfadh sí í féin, agus ceapas ná feuchfaò seisean ar an dtaoib de’n bótar ’na mbéadh Saòb, dá mba ná béadh i n-Éirinn ac í. Isé rud d’airíonn aici go minic d’á ráð, ná raiò don fear i n-Éirinn ba lúga uircti ’ná é, agus ná raiò don fear i n-Éirinn ba gráinne ’ná é. Má tá an beirt pósta do buaio sé ar a bfeaca riam.”

“b’féidir,” arsa ’n sagart, “má fuair sí an creideamaint seo go léir, fé mar a deirtear, ó muintir an rí agus ó’n rí féin tré a feadhas do déin sí an beart agus tógáil do cur ar an mbitheamnac ú, agus má fuair sí sé céad punt mar tuarasdal as, go ndéarfadh Cormac leis féin gur b’fiú dó feuchaint ar an dtaoib de’n bótar ’na mbéadh sí agus gur mó b’fiú dó feuchaint ar an dtaoib san ’ná ar an dtaoib eile. Agus b’féidir nuair a cífeadh Saòb Cormac ar an aigne sin nár cuio ba lúga ’ná a fonn do béadh uircti a ráð ’na h-aigne féin go bfuil fir le fágaíl atá níos gráinne ’ná é.”

“ha, ha, ha!” arsa Diarmuid. “Maise, cúis
 gáire cúgáinn, a Aitair!” ar seisean. “Cá b’ fíos
 ná go mb’féidir go bfuil an sgeal níos fearr ’ná
 síleamair é beir. ‘An ruo ba measa le duine ’ná a bás
 ní fearadair sé ná gurab é lár a leasa é.’”

le n-a linn sin cia buailfeadh cúca an dorus isteach
 aó an tinceir mór.

CAIBIÐIOL A DÓ A'S FÍCE.

FEAR gÉAGAC slinneánac, buíðe, dob' ead an tÍncéir mór. FEAR lom láidir. Bí IARAC de RIAN na bolg-aiße ann, agus ní RAIB puínn féasóige AIR. Bí sé IARAC bolg-súileac. Bí sé fADSRÓnac, fAIBLEICNEAC, DEAG-ĆUMċA 'na beul agus 'na ċorán. Bíod fáilte ins gac cuideactain roimis mar ní bíod sé ċoíðce ac ag déanam spóirt agus sult agus caiteam aimsire d'á mbíod láitreac.

Buail sé cúca isteaċ agus ní túisge ċonaic sé an saċart 'ná a ċaraing sé siar beagán. Do snap sé an cáibín d'á ċeann agus do noċt sé an t-éadan buíðe maol a bí AIR. Agus is AIR a bí an multacán mór cinn agus é go cíorðub agus go cas.

"Déin ar t' aċad, a pádraig, a mic ó," arsa 'n saċart, agus é ag gáiríðe. "Ní baogal duit," ar seisean. "b'féidir," ar seisean, "go b'féadfá-sa tuairisg éigin do ċadairt dúinn i dtaob an ráfla so atá ar siúbal tímpal šadð ðiarmuda agus ċormaic báille."

"Fágaim le h-uadact, a Aċair," arsa 'n tÍncéir, "gurab siné díreac a ċus anso anois mé, agus gur laċ a síleas go mbéad tusaċ aċat' onóir orm. Ní fearr beic ag caint AIR, 'sé mo ċuairim láidir ná féadfað spideós iasacta teact isteaċ sa paróiste a gan fíos duit."

"D'á gÉire beirt againn, a pádraig," arsa 'n saċart, "ní gáð dúinn beic ró maoidmteac. B'ain MURAINN tusaċ díom-sa féin agus ba ró dóbair dí ac iompáil do ċur ar an nduine mboċt so le n-a cuib

salmairéacta agus le n-a cuib gliúmála. Dúbairt sí go raib cearc as glaoðac sa tig seo, agus dúbairt sí gur buail droc teangbálaithe uim Saðb. Agus an bfuil a fios agat cad dúbairt sí leis? Dúbairt sí gur ó Cúige Ulað í féin agus gurab amlaib do cuireadh a-ntuail ar fad í cun Saðb do cosaint ar a h-eascáirib. Bíos féin as gabáil anall feuchaint conus bí sé seo as teacht cun cinn nuair a buail teachtair umam 'gá ráb liom go raib eagla ar na cómarsain go raib at-iompáil as teacht air. Do bí ionghað orm cad do cuirfeadh an at-iompáil air go dtí gur inis sé dom go raib sí siú as caint leis. Is dóca nár tug sí uain di féin ar iomláine an sgeil do tabairt léi, le h-eagla ná beadh túsac aici agus gur lúg-de an síntiús do ghabhadh sí é. Is dóic liom go bfuair sí síntiús uaidh ac ní raib puinn aici le h-innsint dó, agus an méid a bí, níor déin sé ac aigne an duine boict do cur tré céile níos mó, agus buairt a dóicín ceana air."

"Agus nac mór an ionghað nár aithnighis í, a Diarmuid," arsa 'n tincéir.

"D'airigeas teacht táirsi go minic, ac ní feaca riam roime sin í, agus ní huirct bíos as cuimneam, ní do nac ionghað, ac ar mo leanb," arsa Diarmuid.

"Cad é an sórb innsinte d'airighis-se ar an ráfla so, a pádraig?" arsa 'n sagart. "Nó an bfuil don bunús leis?"

"Ambasa, a Achair," arsa pádraig, "ní féadfað bunús níob' fearr a beic leis. Ní ráfla ná sgeal sgeil é, ac fírinne glan. An cairéir, Uilið de búrc, isé d'inis dom-sa é. Cormac féin isé d'inis dó-san é. Is dóic leis go bfuil Cormac agus Saðb pósta um an dtaca so. Deir Cormac gurab é an ríð féin do déin an cleamnas."

“‘Scloistí!” ARSA DIARMUID.

“Deirim leat ná fuil don focal bréige ann,” ARSA PÁDRAIG. “Ó’n lá do rugaó mé níor airigeas a leictéir d’eactra. Bí a fíos aš Cormac Saóó do beic imtígte as baile. Do lean sé ar muin capall í. Bí a fíos aige í beic ’na cuis agus bíoó go raib sí raint aimsire ar an mbótar sul ar gluais sé, ceap sé nár badozal ’ná go dtiocfaó sé suas léi sul a sroisfeao sí an cátair. Bí sé aš cur a tuairisg’ agus aš tabairt a cómarthaí uaió fan bótair ar feao abfaó, agus mar sin do coimeáo sé ar feao abfaó an bótar do lean sise agus ba beas ná go raib a fíos aige cao é an faio roimis amac a bí sí. Fé beireao do cuireao i n-iúil do gur gail sí óá bótar. Cuir san amúg’ é, agus isé ruo a déin sé ansan ’ná déanam ceann ar ašao ar an gcaatair. Bí a fíos aige go mbéao sé sa cátair roímpi, agus do bí. Bí aicne sa cátair air. Do bí aicne maic aš muíntir an ríš air. Cuir sé luic airm amac láicreac ar na bóicrib a-noeas, agus tug sé cómarthaí šaoó doib. Ba gearr go bfeacadar aš teac í, ar a cromruatar agus caipín a clóca ar a ceann aici. Cuireadar iao féin i n-iúil di, ac ní raib don maic doib ann go dtí gur tugadar an cómartha cruinn di. Dubradar léi gur b’é Cormac báille do cuir fé n-a déin iao agus ‘óá cómartha san féin’ gur b’í pails boóar an t-aoinne amáin a conaic í aš fágáil an baile. Šasaim san í.

“Nuair fiafraig Cormac di cao a tug í, dúbairt sí leis gur teastais uaió dul cun cainte leis an ríš agus go gcaicfeao sí ceart d’fágail uaió.

“‘Cao ’tá aš an ríš le déanam óit?’ ARSA CORMAC.

“‘Tá,’ ar sise, ‘beic ar an mbicéamnac a rug mo

CUIO AIRGID UAIM, AGUS AN T-AIRGEAD DO BAINT DÉ AGUS
 DO ÉABHAIRT TAR N-AIS DOM. CAD É AN TAIRBE DÚINN
 RÍG DO BEIT AGAINN, AGUS A LUCT AIRM 'NA CÍMPAL, MURA
 B'FÉADAIÓ SÉ SINN DO COSAINT AR BITEAMNACHAIB?' AR
 SISE. 'IS I N-AINIM AN RÍG DO RUGAÓ MO CUIO UAIM,' AR
 SISE, 'AGUS NÍ RAÇAIB SÉ SAN INNSINT DÓ. NÍ'L IONAM
 AC ANAM AOINNE AMÁIN,' AR SISE, 'AC DÁ MBÉAD ANAM
 AGUS FÍCE IONAM D'IMIREÓCAINN LEIS SIÚO IAD NÍOS
 TÚISGE NÁ A LEIGFINN I N-AISGE LEIS AN BEART CAILLTE DO
 DÉIN SÉ. SLOIGFIÓ AN TALAM É NÓ TIOCFAD-SA SUAS
 LEIS, AGUS NUAIR A TIOCFAD ZEALLAIM DUIT ZO ZCUIRFEAD
 CAÚGAD AIR NÁR SGAOIL SÉ TAIRIS MÉ. IS I NAINIM AN
 RÍG DO RUZ SÉ MO CUIO UAIM. IS Ó'N RÍG ATÁ SÁSAM LE
 FÁGAIL AGAM, NÓ NÍ RÍG É. MÁ CREAČAD MÉ I N-AINIM
 AN RÍG NAČ É IS LÚGA IS ZANN DO'N RÍG CEAD AGUS
 CONGNAM AGUS CAOI DO ÉABHAIRT DOM AR AN MBITEAMNACH
 D'LEANMAINT AGUS D'FIAĐAC CUN ZO MBEIREAD AIR? NÍ
 FÁZFAD POLL NÁ PÓIRSE I N-ÉIRINN SAN CUARĐAC DÓ.
 BEIR I LÁČAIR AN RÍG MÉ,' AR SISE. 'BEIR I LÁČAIR AN
 RÍG MÉ NÓ RAČAD FÉIN 'NA LÁČAIR AR SLÍG ÉIGIN.'

"D'ÉIGEAN DO CORMAC A SLÍG FÉIN DO ÉABHAIRT DI. NÍ
 DÓIC LIOM ZO RAIÓ AON ČUR 'NA ČOINNIÓ AIGE. BÍ SÉ
 AZ TARANG UISGE CUN A MUILINN FÉIN SA ŽNÓ. BÍ A
 FÍOS AIGE PÉ DUINE BÉARFAD AR AN MBITEAMNACH AGUS
 A ÉABARFAD CUN LÁMA É ZO MBÉAD A ČUARASĐAL DÓ ZO
 MAIT AS. AGUS BÍ A FÍOS AIGE NÁ FÉADFAD AOINNE
 CONGNAM NÍOB' FEARR DO BEIT AIGE CUN NA H-OIBRE 'NÁ
 CONGNAM ŠAĐĐ, AN FAD A BÍ AN FUAĐAR ÚO FÚIČI. ČUZ
 SÉ CEAD A CINN DI.

"D'ÉARFAD-SA I LÁČAIR AN RÍG ČÚ,' AR SEISEAN, 'AC
 SEACAIN AGUS NÁ DÉIN AON RUO A ČUIRFEAD I BPÚNC
 MÉ. IS MINIC D'AIRIGIS AN SEAN-FOCAL, "NÍ H-IONAN
 DUL ZO TIŽ AN RÍG AGUS TEACČT AS;" AGUS, "ŽUR

sleamain iad leacača an tíge móir.” Is maic an dá sean-focal iad agus is mairg ná coimeárfad i n-a aigne iad go cruinn.’

“ ‘Ní badozal duit,’ ar sise. ‘Níl uaim ac go gcurfaí mé am’ seasam i láthair an rí g agus go dtabairfaí cead cainte dom. Níl aham le rá leis ac go dtáinig duine uasal go tíg m’athar sa Mumain; gur taisbeáin sé fáinne an rí g dom. Gur leis sé air gur ag ceannac capall do’n rí g a bí sé; gur ceannuig sé iad i n-ainim an rí g; gur leis sé air liom-sa ná raib oiread airgid aige agus a díolfaid as a raib ceannuigthe aige agus dá dtugainn-se trí céad punt ar iasacht dó, i n-ainim an rí g, ar fead raint laetanta go mbéad comaoin aham dá cur ar an rí g agus ná rača san gan innsint dó, gur tugas mo trí céad punt do’n duine uasal san i n-ainim an rí g; gur fás san mé féin agus m’ athair beó boct, mura bfuil sé ar cumas an rí g leigeas do déanam ar an oic do déinead i n-a ainim.’

“ ‘Tá go maic,’ arsa Cormac, ‘ná h-inis d’aoinne beó an ní seo atá ar aigne agat. Nuair a béid do sgéal innste agat abair leis an rí g go naitheóc tá an síogaire dá bfaictá raibarc air, agus dá mb’ é toil a onóra congam fear do cur leat go raifá ar a lorg agus go dtabairfá cun láma é.’

“ ‘D’aitheócin ceann an cuirpí g,’ ar sise, ‘dá mbéad sé ar fead ceitre h- uaire fíid dá beiriugad i gcorcán praisge, agus bainfead-sa an forcamás de, geallaim duit é.’

“ ‘D’imí g Cormac agus fuair sé lóidín di. D’imí g sé ansan agus do labair sé leis an bfeair a bí na ceann ar t eaglaic an rí g. Bí aicne aige orca go léir.

“ ‘Tá óigbhean anso ó’n múmain,’ ar seisean, ‘agus deir sí gur rug duine éigin trí céad púnt uaiči, agus nać fíodir léi teacht suas leis, agus go dtáinig sí cun gearáin do cur isteach air, i láthair an ríջ.’

“ ‘Is deacair do’n ríջ teacht suas leó go léir,’ arsa ‘n ceann. ‘Tá fíadac ar fuio na h-Éirean,’ ar seisean, ‘le breis agus trí seachtmaine, ar bíteamnac éigin eile agus is dóic liom gur sa múmain a b’éin sé pé coir atá déanta aige. Támaoio cráioce, céasda, ciapaithe, ag muírneadaiö.’

“ ‘Níor labhair Cormac druö.

“ ‘Cačain a čeastuigean uaiči labhairt leis an ríջ?’ arsa ‘n ceann.

“ ‘Pé trác do čapfaö an ríջ féin,’ arsa Cormac, agus do sleamnuig sé píosa óir isteach i lámh an činn.

“ ‘Fan ansan go fóil,’ arsa ‘n ceann, agus d’imčig se. ba gearr gur fill sé. ‘Bíöó sí anso um eadartča amáireac,’ ar seisean, ‘agus geabaiö sí ceart. Tá ceart le fágail anso ag íseal agus ag uasal. Bíöó sí anso amáireac um eadartča agus fág an cuio eile fúm-sa.”

CAIBIDÍOL A TRÍ A'S FÍCE.

"Um eadarctra lár na máireac bí an beirt ag dorus tíge an rí. Táinig an ceann amach. Conaic sé Cormac.

"'Cá bhfuil sí?' ar seisean.

"'Sí í,' arsa Cormac go réir.

"'Téanam, a 'nġean ó,' arsa 'n ceann.

"Do ġluais sí i n-aonfeacht leis. Cuadar isteach dorus. D'imġigeadar trí póirse fada. Cuireadar dorus eile díob agus póirse eile. Cuireadar an trímach dorus díob. Ní póirse a bí laistiġ dé sin ac páirc breag mór fairsing ġrianaċ, agus í go ġlas, agus go bearrta le speil, agus casáin deasa tríti anonn, agus ġainim orca. Bí ríġ-ġeaġlac áluinn uasal sa taob ġall de'n páirc sin. ġug an ceann aġair ar dorus an ríġ-ġeaġlaġ sin. ġluais Saob 'na díaiġ. Buail an ceann buille beag réir ar an ndorus. Ba ġearr ġur h-osġalaġ é. Duine uasal breag ġroíde cumasaċ dob' ead an fear d'osġail é. Bí caipín airġid ar a ġeann, nó ġeap Saob ġur b' airġeado é. Agus bí clóca síoda air agus bí tuaġ ar a ġualainn aġe, agus í cóm ġreanta cóm solusmar le ġlaine, agus faobair uircti ġur díic leat go mbainfead sí an ceann de ġapall d'aon iaraċt. Do labair an beirt fear le n-a ġeile i ġcoġar ar fead tamail. Ansan do baġair fear na tuaġa ar Saob, agus do lean sí é agus d'fan an fear eile amuic.

"Ní túisġe a bí Saob ar an dtaob istig de'n dorus 'ná ba díobair go leatad a raobarc uircti. Do conaic sí an seómra breag mór fairsing árd, agus na h-uaisle 'na suíde ann ar ġac taob. Fíre breagta móra

òdachla òob' ead iad, agus clócaí síoda orda agus
 slaobraí óir orda agus búclaí óir 'na mbrógaib, agus a
 claiðeam le n-a ais as gac fear díob. Ar a h-aghaid
 suas do conaic sí aon fear amáin agus ba mó agus
 ba cumasaíge agus ba òdachla é ná aon fear eile d'á
 raib ann. Bí coróinn óir ar a ceann agus mar béad
 a'arca beaga anáirde aisti mór-éimpeal. Ar b'arr
 gac a'aircín acu san do bí bulla beag óir, agus istig
 i lár gac bulla big bí solas éigin ar lasad agus ar
 cric, mar béad réiltín, oíche seaca. Bí clóca dearg
 air, cóim dearg leis an gclóca a bí ar shad féin lá
 an aonai, nó b'féidir níos deirge. Bí a slat ríoga
 'na lámh deis aige agus bí sé 'na suíde ar caithoir
 mór ard gur díoc leat go raib an uile blúire bí
 déanta d'ór casta. Nuair a conaic sad é bí a fios
 aici gur b'é an rí é. Ac ní raib sgát 'na eagla uirte
 roime, mar ní feuchaint cruaid coimteac a bí aige, ac
 feuchaint breag bog réid uineanda. Bí an caithoir
 ríoga féin anáirde ar láitreán a bí mar adéarfá
 leat-troig níos aoirde 'na an cuib eile de'n úrlár.
 Bí d'á caithoir eile ann, caithoir acu ar gac taob de'n
 láitreán, anuas ar an tcalam, agus bí beirt uaisle na
 suíde orda. Fir críona liata òob' ead iad. An fear
 acu a bí ar deis an rí, bí ghuais fada liat air, agus
 í siar síos leis, ar a slinneánaib, agus bí féasóg fada
 liat air, síos ar a brágaib agus ar a brollac. Bí
 clóca uaine air agus bí cláirseac mór 'na seasam i
 n-a aice. An fear acu a bí ar an ttaob eile de'n rí
 bí ghuais fada liat air leis, agus bí fúnsa óir ar a
 ceann, as coimead na ghuaige siar d'á éadan, agus
 bí féasóg fada liat air, díreac mar a bí ar fear na
 cláirsige. Ac ba truíme agus ba mó d'fear é go
 mór ná fear na cláirsige.

“BÍ SAÖÖ AḠ TABAIRT NA RUḌAÍ SIN ḡO LÉIR FÉ NḂEARA AḠUS Í AḠ ḡABÁIL AN TÚRLÁR SUAS FÁ ḂÉIN AN RÍḡ. NUAIR A BÍ SÍ I NḠOIREACṢ CÚIG SLATA, NÓ MAR SIN, ḂÓ, ḂO STAḂ SÍ.

“‘ḂRUIḂ TAMALL EILE AINÍOS, A ’NḡEAN Ó,’ ARSA ’N RÍḡ. NÍOR CUIR SÍ COR ḂÍ.

“‘ḂRUIḂ AINÍOS. NÁ BÍOḂ CEIST ORṢ,’ ARSA ’N RÍḡ.

“‘ḂRUIḂ SUAS. NÍ’L AON RUḂ LE H-IMṢEAṢ ORṢ,’ ARSA FEAR NA TUAḡA LÉI, I ḡCOḡAR.

“NÍOR ḂÉIN SÍ AON ḂLÚIRE AMÁIN AC A CLÓCA ḂO SḡAOILEAḂ SIAR SÍOS ḂI AḠUS ḂUL ḂE LÉIM I ḂFÉASÓIG AN FÍR MÓIR A BÍ AR LÁIM CLÉ AN RÍḡ AḠUS ḂÍRIUḡAḂ AR AN ḂFÉASÓIG ḂO STAṢAḂ, FÉ MAR A ḂÉIN SÍ LE FEAR AN ḂRAMAIG OÍḂCE AN AONAIG. AN ḂARNA TARANG Ḃ’AR ḂAIN SÍ AS AN ḂFÉASÓIG ḂO ḡLUAIS LÉI, I N-AON SḡRAICṢ AMÁIN, IḂIR FÉASÓḡ AḠUS ḡRUAIS AḠUS FÚNSA ÓIR, AḠUS CIA ḂÉAḂ ANN ’NA STEILIBEAṢAIG AICI AC AN SÍOḡAIBḂE MACÁNṢA!

“‘AIRIÚ, A ḂITEAMNAIG NA CROICE ḂUIḂE!’ AR SISE, ‘SÍN CÚḡAM AMAṢ ANSO LÁITṢEAṢ MO CUIḂ AIRḡIḂ A MEALLAIS UAIM I N-AINIM AN RÍḡ.’

“AR NEÓMAT NA BAISE BÍ FICE LÁM ÓS A ḡCIONN AḠUS CLAIḂEAMṢ LOMRAṢṢA INS ḡAC LÁIM ḂÍOḂ.

“‘NÁ BUAILṢEAR É,’ ARSA ’N RÍḡ. ‘ḡABṢṢAR É,’ AR SEISEAN. ‘CAḂ AS ḂUIT-SE, A ’NḡEAN Ó?’ ARSAN RÍḡ.

“ḂO CAIC SÍ Í FÉIN AR A ḂÁ ḡLÚIN ÓS CÓMAIR AN RÍḡ.

“‘Ó’N MÚMAIN, A RÍḡ,’ AR SISE, ‘AḠUS ḂO ṢÁINIG AN FEAR SAN AN LÁ FÉ ḂEIRE ḡO TIḡ M’AṢAR, AḠUS ḂÚḂAIRṢ SÉ ḡO RAIḂ SÉ Aḡ CEANNAṢ CAPALL ḂUIT-SE, A RÍḡ, AḠUS ḂO CEANNUIḡ SÉ A RAIḂ ḂE CAPAILLIḂ AR AN AONAṢ AN LÁ SAN, AḠUS ḂO ḂÍOL SÉ AIRḡEAḂ ḂRÉAḡAC ASTA, AḠUS ṢAISBEÁIN SÉ ḂÓM-SA Ṣ’FÁINNE-SE, A RÍḡ, AḠUS ḂÚḂAIRṢ SÉ NÁ RAIḂ A ḂÓICIN AIRḡIḂ AIGḡ CUN ḂÍOL AS A RAIḂ

CEANNUIGHTHE AIGHE, AGUS D'IAR SÉ ORM TRÍ CÉAD PÚNT DO
 TÁBHAIRT DÓ AD' AINIMSE, A RÍG, AGUS TUGAS DÓ É. IS
 AR ÉIGIN A BÍ SÉ TABARCTA DÓ AGAM NUAIR A FUAIR SÉADHNA
 AMAIC GUR BITEAMHNAIC É AGUS A CUIR SÉ CORMAC 'NA DIALIG.
 AC DO TUIP AR CORMAC TEACHT SUAS LEIS. AGUS DAR
 NDOIC NÍ H-IONGHADH GUR TUIP AGUS É ANSO ISTIG GO
 SEASGAIR AGUS GRUAIG FADA LIAIC AIR AGUS FEASÓG FADA
 LIAIC. FEUC AIR SIN!

“GO REID, A 'NGEAN Ó,' ARSA 'N RÍG. ‘CÉ H-É
 CORMAC?’

“‘AN BÁILLE ATÁ AGAINN, A RÍG,’ AR SISE.

“‘CÁ B'FUIL SÉ ANOIS?’ ARSA 'N RÍG.

“‘TÁ SÉ AMUIC AG AN NGHATA, A RÍG,’ AR SISE.

“‘TUGTAR ISTEAIC É,’ ARSA 'N RÍG.

“DO TUGADH ISTEAIC É. AGUS GO DEIMIN, A ACHAIR,
 DEIR UILIG DE BÚRC, DÁ MHA NÁ BÉADH AGAT AC DON
 GÁIRE AMÁIN GO NDEANFÁ É DÁ B'FEICFEÁ AN DÁ SÚIL A
 TÁINIG DO CORMAC AGUS AN IONGHADH AGUS AN ALLTACHT
 AGUS AN T-UAICHÁS A TÁINIG AIR, NUAIR A CONAIC SÉ SAOBH
 AR A GLÚINIÓ OS CORMAIR AN RÍG AGUS AN SGRAIC GRUAIGE
 AGUS FEASÓIGE ÚD 'NA LÁMAIB AICI AGUS A CLÓCA LAISTIAIR
 DÍ AR AN ÚRLÁR, AGUS AN FEAR A BÍ AG SIÚBAL AN AONAIIG
 LÉI, ANSÚD TUAS GABCTA, AGUS FEAR NA TUAĞA 'NA SEASAMH
 LAISTIAIR DE, OLLAMH AR A CEANN DO SGOLTAOBH LEIS AN
 DTHUAIG DÁ GCUIREADH SÉ COR DE.

“‘A BÁILLE,’ ARSA 'N RÍG, ‘CÉ H-É SIN?’

“‘SINÉ, A RÍG,’ ARSA CORMAC, ‘AN FEAR CEANNUIG NA
 CAPAILL AR AONAC AN TOBAIR SA MUMAIN AGUS DO DÍOL
 AN T-AIRGEADH BRÉAGAC ASTA. BÍ CEATRAR ACU ANN, AGUS
 DO RUĞADH AR TRIÚR ACU. AC DO TUIP ORAINN TEACHT
 SUAS LEIS SEO. AGUS NÍ DEIRIM GO B'FUIL DON CÚINNE
 SA CHACHAIR SEO, NÁ IS DOCA I NÉIRINN, GAN DAOINE
 ANOIS ANN AR A LORG. NÍ MÓR SGÉALA DO CUR AMAIC

láitreach go bfuil beirte air agus gan fir bocta do beir 'gá marbhad féin níos sia as ruit 'na diais, agus gan é ann le fáilail.'

" 'Go réir, a báille,' arsa 'n rí, 'ní deirim ná go bfuil iaraict de dearmad ort.'

" 'Ó, ní'l, a rí,' arsa Cormac.

" 'Measaim,' arsa 'n rí, 'go bfuil, mar ní h-ort atá an t-aer agus an talam do coimeád gan tuitim ar a céile.'

"Do gáireadar na h-uaisle go léir. D'feuc Cormac 'na tímpal ortha agus do leat a béal air agus táinig bior ar a súilib, mar ní feidir sé cad do cuir as gáiríde iad.

"Ansan do glaoib an rí cuise ar Saob agus ceistiú sé í agus bailiú sé uairt fíos bunús an sgeil ó túsach go deire, idir cleamnas agus geallamaint pósta agus iasacht airgid agus uile. Agus Síogaire ansú gabta as éisteacht leó agus fear na tuağa laistiar dé.

"Nuair bí a sgeal críochnuigte as Saob do tarainn sí as a póca cuid de'n airgead bréagach agus tús sí do'n rí é. D'feuc sé air go géar. Ansan do glaoib sé ar ceann airm na catraic a bí 'na seasam tíos as an ndorus. Táinig sé ainíos.

" 'Conus do tála,' arsa 'n rí, 'gur rugad ar triúr acu agus gur imtú an ceatramad duine?'

" 'Siné bí a'm dallas, a rí,' ar seisean. 'Ac tuisim anois é. Siné ansan,' ar seisean, as sínead a méire cun Síogaire, 'an fear a dearbuiú ar an dtriúr.' Do gluais osna cléib ó n-a raib láitreach nuair d'airgeadar an méid sin. 'Do dearbuiú sé leis,' arsa 'n ceann airm, 'gur b'é duine a bí as déanam an airgid bréagais 'ná fear a cómnuigean sa múmain

gurab ainim do Séadna, agus gur b'é do ceannuiḡ na
 capaill ar an donac do' ainim-se, a ríḡ. Agus b'á
 cómarca san féin go raib sé beó boct go dtí a bfuil
 le fíor- beagán aimsire. Ná raib ann ac gréasaib
 boct i mboctán aḡ bun cnuic agus go bfuil sé anois
 ar an bfeair is saibhre agus is neam- spleáḡcaíḡe i
 n- éirinn. Do ḡleusas láitreac congnam fear cun
 imḡiḡte ceann ar aḡaib ó deas sa Mumain cun beirte
 ar Séadna úo, nuair cé buailfead cúḡainn isteaḡ ac
 Cormac báille anso agus é ar tóir na mbeamnac,
 agus allus air agus ceó bótair a bóiḡin. D'inis sé
 sin dúinn láitreac sḡéal a bí bun os cionn ar faḡ leis
 an sḡéal eile. Dúbairt sé linn go raib toḡa na
 h-aicne aḡe féin ar Séadna agus gur duine macánta
 é, agus gur b'é a cuir an tóir i ndiaḡ na mbeamnac,
 agus mura mbéad é ná béarfaí i n-aon cor orca.
 Ceapas féin an fear d'inis an céad sḡéal do cur ós
 cómair Cormaic, ac ní raib tásḡ ná tuairisḡ air. Bí
 sé imḡiḡte mar sloisfead an talam é. Cuireas luḡt
 cuardaḡ ins ḡac ball trío an ḡcaḡair. D'imḡiḡeas
 féin sa cuardaḡ leo, ac ní raib aon maic dúinn ann.
 Ní raib sé le fáḡail tíos ná tuas. Is cuimin liom,
 ám,' ar seisean, 'ḡo maic, ḡo bfeaca aḡ ḡabáil torm
 sa tsráib, agus é aḡ siúbail ar a socaraḡt duine d'
 uaislib an ríḡ agus féasóḡ faḡa liaḡ go breaḡ boḡ
 sḡáinneac air, díreaḡ mar í seo,' ar seisean, aḡ breic
 ar an sḡraic a' lámuib saib, 'agus gruaḡ breaḡ trom
 mar í seo air, agus í siar síos leis ar a ḡuailuib
 'n-a fáinnib aḡ criḡ agus aḡ lúbarnaḡ. Is laḡ a
 síleas an uair sin go raib an t-é a bí uaim cóm h-
 acmair dom.'

"Ac 'sé críc an sḡéil duit é, a Aḡair, gur cuard-
 uḡeado tiḡ an duine uasail agus gur fuarado ann éaḡt

AR FAD D'AIRGEAD AGUS D'ÓR AGUS D'OLMAITEAS. AGUS
GO NOÚDAIRT AN RÍG NÁR B'FOLÁIR A CUIO FÉIN DO ÉADHAIRT
DO SHABH AR A DÚBAILT, AGUS A ROGA D'Á RABH ANN DE
SEÓIDIBH UAISLE. AGUS NA CAPAILL DO CEANNUIGEADH AR
AN AONAC AGUS SUR DÍOLAHD AN T-AIRGEADH BRÉAGAC ASTA,
DÚDAIRT SÉ NÁR B'FOLÁIR IADH DO CHUARDAC AGUS IADH DO
CUR ÉAR N-AIS SA MÚMAIN AGUS TRIALL AR AN MUÍNTEIR GO
MBA LEÓ IADH. ANSAN DO ÓRDUIG AN RÍG TIG SHÓGAIDHE
DO GLANAHD AGUS DO SOCARUĞADH AGUS DO CUR I DTEOÓ,
AGUS É ÉADHAIRT DO SHABH, DÁ MHA MAIT LÉI DUL CUN
CÓMNUIGTE ANN AGUS A H-AÉAIR DO BREIT LÉI ANN, MAR
GO RABH COMAOIN MÓR CURTA AICI AIR, COMAOIN NÍOS MÓ
'NÁ CUIR AOINNE DES NA H-UISLIDH A BÍ 'NA CÍMPAL RIAMH
AIR, CÉ SUR MÓR AN IONTAIDH A BÍ AIGE ASTA AGUS SUR
GAIRHD A NGAOL LEIS. LÁ ARNA MÁIREAC AN LAE SIN ISEADH
D'AIRIGH UILIG DE DÚRC I DTAOBH AN CLEAMNAIS. ISÉ A
BÍ AR SIÚBAL AGUS DAOINIBH 'NÁ GO RABH SHABH AGUS CORMAC
LE PÓSAHD, AGUS GO RAĞAIDH CUN CÓMNUIGTE SA TIG
MÓR AGUS NÁ RABH AON TSEÓ AC A B'FUAIR SHABH DE
SHADHBREAS D'ÉAGHMUIS NA SÉ SCÉADH."

"Aililiú!" ARSA DIARMUID. "Is éactac an saogal
é! CÁ B'FUIL AN T-É CEAPFAHD GO B'FEICFÍ COIDHE AN
BEIRT SIN I SCUIG PÓSTA!"

"AN RAĞAIR GO DTÍ AN BAILE MÓR CUN CÓMNUIGTE, A
DIARMUID?" ARSA PÁDRAIG.

"Pé ball 'na RAĞAIDH SÉ," ARSA 'N SAĞART, "NÍ
DÓIC LIOM GO DTIOCFADH AON AC-IOMPÁIL AN TURUS
SO AIR."

"CAÉAIN A BÉIDH TÚ FÉIN AGUS DUL SÍOS GO DTÍ AN CAÉAIR,
A AÉAIR?" ARSA PÁDRAIG.

"Óe, CADH CUIGE, A PÁDRAIG?" ARSA 'N SAĞART.

"Óe, CADH CUIGE, A AÉAIR, AC CUN IADH SÚD DO PÓSAHD!
DÁ MBÉINN-SE ADH CÁS, A AÉAIR, NÍ ÉADARFAINN AON

ceadh do muinntir na cathara cun an pósta so déanam,
murab ionan a's pósað Síogaidhe."

"Ní raib aon iontaoið riam a' pósað
Síogaidhe," arsa 'n saḡart, "ná aon lorg aḡam air."

"Deir Uiliḡ," arsa pádraiḡ, "ḡo n'óúḡairt an ríḡ
ḡo ḡcait'feadh sé raḡarc fáḡail ar Séadna. Aon fear
cóm ḡear inntleacht leis ḡur mór an truaḡ ḡan é i
bpost éiḡin, nó i nḡnó éiḡin, 'na mbéadh tairḡe a
inntleachta le fáḡail aḡe féin nó aḡ duine éiḡin eile.
Dar leis, dá mbéadh fear de saḡas Séadna aḡe mar
ceann airm ní ruit'feadh cóm faḡa leis an Síogaidhe
macánta."

"Nac mór an ionḡnað," arsa 'n saḡart, "nár inis
Uiliḡ de búrc, nó duine éiḡin, do'n ríḡ, ḡo b'fuil fear
anso aḡainn is ḡear-cúisiḡe ḡo mór 'ná Séadna féin,
aḡus ḡo raḡaḡ neadh cluḡmar i n-aice an ríḡ cóm maiḡ
dó aḡus do raḡaḡ sé d'aoinne! ḡo mór mór ó ná
fuil a dá oireadh airḡið ceana aḡe aḡus a ceastuiḡean
uaid, mar atá aḡ Séadna."

"Ní réiḡteóc' an áit le m' sláinte, a Aḡair," arsa
pádraiḡ. "Is 'mó duine na mbíonn diḡineas air cun
dul i n-ineadh seasḡair i n-aice an ríḡ aḡus nac sia-de
a saḡal é nuair a ḡeibean sé a toil! 'Is sleamain
iad leacaḡa an tíḡe móir. ' pé h-é Síogaidhe is dóic
liom ḡo duiḡean sé um an d'aca so nac ionan dul
ḡo tiḡ an ríḡ aḡus teaḡt as. Is maiḡ liom ḡo maiḡ
an ríḡ — aḡfaḡ uaim. ḡo mbuaiḡ dia aḡus Muire
leis!"

"Am briat'ar, a pádraiḡ," arsa diarmuid, "ḡur
dóic liom ḡo b'fuil an ceart aḡat."

"Aḡus dar nóin tá a fíós aḡ an saḡal, a
diarmuid," arsa pádraiḡ, "ḡo raḡairse síos ḡo d'í
an cat'air cun cómnuiḡte sa tiḡ mór i dteannta saḡb"

AḡUS ĆORMAIC ĆÓM LUAT AḡUS BÉIO AN ÁIT OLLAM
DUIT!”

“AM BRIATAR, A PÁDRAIG, NAĆ É MO ĆUAIRIM ZO
RAḡAD. IS DÓIC LIOM ḡUR B’É RUO A DÉANFAO ’NÁ
FANAĀINT SA TSEANA NIÓ SEO, MAR ATÁ AḡAM. PÉ
MÓR BREAḡ É TIḡ AN TSÍOGAIOE NÍ DÓIC LIOM ZO RAḡAD
Aḡ CUR ISTEAC ORĀ ANN. B’ FÉIOIR, DÁLĀ ĆÍḡE AN
RÍḡ, ḡUR B’ USA DUL ANN ’NÁ TEACĀ AS. B’ FÉIOIR ḡUR
B’ USA FANAĀINT AS ’NÁ AON TAOBĀ ACU. FANFAO-SA
MAR A B’FUILIM, ANSO IMEASḡ NA ḡCÓMARSAN SA N-ÁIT
’NA B’FUIL MO ŠAOḡAL CAITĀE AḡAM, SA N-ÁIT ’NAR ĆAITĀ
M’ATĀIR A ŠAOḡAL, AḡUS MO ŠEAN-ATĀIR, AḡUS NÍ FEAĀAR
AN ’MÓ ATĀIR RÓMPA.”

“NÍ DEIRIM ’NÁ ḡUR MAITĀ AN ĆÓMAIRLE AR A B’FUIL
SOCAIR AḡAT, A DĀARMUIO,” ARSA ’N SAḡART.

CAIBIDÍOL A CEATAIR IS FÍCE.

Fé ceann seachtmáine bí árd gleó sa tsráid beag. Tánadar luíct airm an rí agus an fear cinn riain os a gcionn, agus iad ar a gcapaillib, agus clóca síoda ar gac fear díob. Cláideam gac fir ar silead síos le maointeán a capall, agus sleá ag breá ag fáda 'na seasam anáirde i láim gac fir, agus fir agus mná agus aos ós na sráide ag brúct ar a céile a d'iarraid raðarc fágail ortha.

Bí Sath i-n donfeacht leó agus Cormac, agus iad istigh i gcóisde breá, agus dá capall de capaillib an rí ag tarrac an cóisde. Bí clóca dearg ar Sath, clóca ba deirge go mór, agus ba breá agta, 'na an clóca a bí uirthi an lá úd an donais. An clóca dubh úd a bí uirthi an maidion a conaic pails ag imtheacht í, is dóca go raib sé i bfolac aici. Bí slabra óir ar a muineál, agus é cóm trom cóm téagartha, ba dóic leat, le réiteac trucaile. Bí fáinní móra óir ar a méireanaib agus búclaí óir 'na brógaib. Ní caipín a bí ar an gclóca ac cába, agus mór-tímpal le fábra an cába, agus ag luíge anuas ar a slinneánaib, bí srait de síogairlínib óir go raib órlac go leit ar faid i n-gac síogairlín acu, agus iad ag crit agus ag taitneam agus ag spréacarnais fé solas na gréine le gac cor dá gcuiread an cóisde de. I mbrollac an clóca, fé n-a brágaib, bí cnaipe óir a bí cóm mór le píosa coróinneac. Síos lasmuic le h-imeal an clóca agus mór-tímpal leis an íoctar aige, bí fábra d'éadac snáct óir a bí dá órlac go maic ar leitead, agus é go greanta agus go solasmár, gur dóic leat gur síos

LASRAĆ É NUAIR A SUAITĆÍ É FÉ 'N NGRÉIN. AN FÚNSA ÓIR ÚO A BÍ AR CEANN SÍOGAIOE NUAIR A BÍ AN ĞRUAIS LIAĆ AIR, BÍ SÉ AR A CEANN AICI AĖ CIMEÁO A ĞRUAIS. BÍ CORMAC ANSÚO LE N-A H-AIS SA CÓISOE 'NA ŠUIOE. NÍ RAIÖ AON ÓRNÁIOÍ AIR, ÁMĆAC, AC MAR A BÍ SÉ RIAM. B' É AN BÁILLE CÉANOA É. BÍ AN PUS MÓRCÚISEAC CÉANOA AIR, AĖUS NA PLUIC, AĖUS AN MUINEÁL RAMAR, AĖUS AN ČNEAOAC, OÍREAC FÉ MAR A BÍ AIR AN LÁ ÚO A ČÁINIS SÉ AĖ ÉILEAM NA SEALÖA AR AN MBAINTRIĖ. MÁ BÍ AON AČRÚĖAO ANN, SA ČNEAOAC ISEAO BÍ AN T-AČRÚĖAO. BÍ SÍ SIN AIR NÍOS ĖÉIRE 'NÁ MAR BA ĖNÁĆ LEIS.

Oo STAO AN CÓISOE AR AĖAIO TÍĖE OIARMUOA LÉIC AMAĆ. BÍ OIARMUO 'NA ŠEASAM IOIR ÖÁ LÍ AN OORUIS AĖUS A ĖUALA LEIS AN URSAIN AIS. Oo LÉIM SAÖÖ AMAĆ AS AN ĖCÓISOE AĖUS SIÚO ČUIĖE ANONN Í.

“Ó!” AR SISE, “AIRIÚ CAO O'IMĆIĖ ORC Ó ŠIN!” AĖ CUR A ÖÁ LÁIM TÍMPAL A MUINÍL AĖUS AĖ TABAIRT CÚPLA PÓS OO. “AIRIÚ, A ÖAIO,” AR SISE, “NÍL SPIOE FÍ ORC! CAO O'IMĆIĖ ORC IN AON ČOR!”

“ČÁINIS TAOM BEAĖ SLAOÖÁIN ORM, A ĖAMAIN,” AR SEISEAN, “AĖUS IS OÓIC LIOM ĖO NÖEİĖÖ SÉ IN AČRAN IONAM NÍOS MÓ 'NÁ MAR A ČEAPAS A RAĖAO SÉ.” “TAOM BEAĖ SLAOÖÁIN!” AR SISE. “ČÁINIS OROČ ÖREÓITEACĆ ÉİGIN ORC, AĖUS MURA MBEAO ĖO OČÁINIS NÍ ÖEAO AN ORIUC SAN ORC. FÉAC!” AR SISE, “ČÁ AN T-ÉAOAC 'NA MÁLAIÖ TÍMPAL ORC! CAO O'IMĆIĖ AIR, A PAILS?” AR SISE LEIS AN SEANA MNAOÍ.

“ČÁ SÉ TAR ÉIS ÉAĖRUAIS A ČUR OE, SLÁN BEÓ MAR A N-ÍNNSTEAR É!” ARSA PAILS, ĖO RÍĖIN.

“ÉAĖCRUAS!” ARSA SAÖÖ, “ĖO SAORAIÖ OIA NA ĖLOIRE SINN! AIRIÚ CAO É MAR ŠAĖAS OUIE ČU, NÓ CAO É AN OONAS A BÍ AĖ ĖABÁIL OUIT AĖUS A RÁÖ ĖUR IMĆIĖIS AĖUS ĖUR ČUIRIS AN ÖREÓITEACĆ SAN ORC FÉIN

zan záo zan riachtanas! Is éadtaç an obair a ráð ná féadfað duine imteact ón mbaile ar feadh beagán aimsire agus tu 'fásáil i bfeigil na h-áite zan tu òul aš cur éasruais ort féin le b' cuib buarta agus oíç céille. Féac an driuc atá anois ort!" Agus leis sin do crom sí ar zol.

Buail Cormac isteaç 'na diaib.

"Oar fiað, a Diarmuid," ar seisean, "ac do **cuáis** as zo maiç. Cuais as zo dianmaiç, deirim leat é. Ní raib don drociontaoib ašam asat 'ná don droc amras ašam ort, ac 'na taob san is uile níor measas zo dtiocfá uaid cóm maiç. Ní foláir nó tá an croíðe zo foláin agus zo láidir ašat agus a ráð zo bfuilir cóm curanta tar éis ar cuiris díot."

"Ní feadhraís a leat, a Cormaic," arsa Diarmuid. "Do buail bean cúm isteaç anso tá suim laetanta ó sin ann, agus ní feacaís riam ac an preab a bain sí asam. Níor baineað a leicéib de zeit asam ó'n lá a rugað me, agus oíðce an aonaiš féin a cur leis. Is beaš 'ná zo nouðairt sí suas le m' béal zur marb-uígeað saðb ar an mbótar, lastuaid i mball éigin, agus zo bfeacaish sí marb í. Mura mbeað zur táinig an sašart isteaç agus zur áitim sé orm ná raib don bříš le n-a caint is dóca zo n-éireóc' mo croíðe orm."

"Ac cé r' b' í féin, ámtaç?" arsa Cormac.

"Zo deimin ní feadhar cé r' b' í féin. Ní feaca riam roime sin am' súilib cinn í, agus zeallaim' òuit "ná fuil don lorg ašam ar í 'feiscint airís," arsa Diarmuid. "b'í an bean í dob éasamlaíge d'ar buail riam umam. "

"Cað é an sašas í?" arsa Cormac.

"Droc sašas. Zeallaim òuit é," arsa Diarmuid.

“b’ é ruo í “ná creadóill de mnaoi cruaib, garb, cnamac, agus í ar leat-súil agus taob d’á béal siar go cluais uircti nác mór, slán mo cómarca coíðce!” “Ó, tá sí agham!” arsa Cormac. “Droic sahas, ní misde duit a ráð. Tá aicne agham-sa ar an stiúsaíðe sin le fada. Mise bain an tsúil aisti agus cuir an mácaíl sin uircti.”

“Tusa!” arsa Diarmuid.

“Mise go díreac, agus neósfa duit conus é,” arsa Cormac. “Is dóic liom go bfuil deic mbliagha ó sin ann,” ar seisean. “Ag teact abailé ó Corcaigh iseað bíos. Bí sé in am mairb na h-oíðce. Bíos ag gabáil i leic cun drocaib na dtrúip Síðe. Bí a fíos agham an droic ainim a beic ar an áit ac ní raib scát ná eagla orm. Ní bíonn aon eagla coíðce orm roim aon ruo de’n tsóro san, pé tráct de’n oíðce beað ann, nuair a bím ag déanam mo ghnóca féin. Ní féidir dóib baint le duine a bíonn ag déanam a ghnóca féin agus gan é ag cur cúca ná uaça. Ac duine beað ag dul in áiteanaib aeraça in am mí-tráctamail agus le corp d’ánaíðeaçta, ní h-aon ionghað go gcurfaí a malairt de cúram air uaireanta. Ac, pé scéal é, féacaint d’á dtugas torm cao a cífinn ac an bean agus í ’na suíðe ar an leat-laða eile de’n trucaíl uaim, agus a drom liom. Nuair a conac í is dóca gur táinig iaraçt de laige orm toisc an droic ainim a beic ar an áit. Pé ruo a táinig orm níor lean sé abfað orm. Ba ghearr gur samluigeas mar beað lám duine ag dul isteaç am’ brollaç mar a raib pé pingin airgib a bí agham. Ní túisce moçuigeas an lám ’ná çuigeas láitreaç gur duine saogalta a bí agham agus do luigeas gream ar an lám. Lám çuranta láidir dob eað í agus colpa teann córac téagarta uircti.

'Do tugadh iaraict ar í breith uaim' ac ambasa coimeádas
 mo gream, agus fé mar a táinig liom mo gream a
 coimeádo do cas mo misneac orm agus mo neart.
 Nuair a thug an bean nár b' aon mairt dí breith as tarann
 o'fhan sí socair, ac níor thug sí a h-aghaid orm. An
 fadó a bhí sí as fanmairt socair, agus mise a d'iaraio
 a déanamh amac cé r' b' í féin, do bog mo gream a
 gan fios dom. 'Do snapadh an lámh uaim agus do
 léam an bean amac as an dtrucail uaim. Le linn
 léim amac dí, fé mar a raigadh crúca nó rud éigin i
 n-acran 'na cuib éadai, do baineadh leagadh aisti.
 Thuit sí ar an mbótar agus do gluais an roth ar a
 ceann. Díreach agus í as túirleocan ar an mbótar do
 baineadh an dá chois uaidi agus do h-iompuigeadh a
 ceann isteach fé 'n roth. Ba beas nár cuas i laige
 ansan d'airígrí. 'Tá dá leat déanta d'á ceann!' arsa
 mise liom féin. 'Do stadhas an capall láitreac.
 Bíos deimniach go raib an bean marb, agus gan
 aon fínné agam ac dia ar an gcuma 'nar thuit an
 scéal amac. 'Do léimeas amac as an dtrucail. As
 teacht anall ó m' taobh féin de'n capall dom do léim
 an bean suas agus siú de d'ruim an claidhe isteach
 í, i scoill a bhí in aice an bótar ann. 'Seadh!' arsa
 mise, am' aigne féin, 'beirim a buidcas le dia na
 glóire, mola do deó leis, pé sahas tú, tú breith
 ábalta ar an méid sin a déanam!' Comáineas liom
 i leit cun an drochaid agus do stadhas as an dtiag
 ósta. Com luath agus a conac an céad amsgarnac de
 solas an lae, amac liom agus soir airís go dtí an áit
 'na bfeaca as dul isteach tar claidhe í. Bhí locán fola
 ar an mbótar san áit 'nar leagadh í agus bhí an fuil
 ar an dcalamh go trom anonn go claidhe, agus ar drom
 an claidhe san áit 'nar léam sí isteach. Cuas isteach

agus do leanas rian na fola trí an scoill soir ó tuair, agus soir ó tuair arís trí an bpáirc a bí lastuair de'n cóill, go dtí go dtánaigh go dtí tigh beag, bochtáinín suarach, a bí sa chúinne toir tuair de'n páirc. Bí an fuil ansú ar an dtalamh isteach go dorús an tíge big. Cuireas mo lámh ar an laiste. Do bog an cómla róimh isteach. Cuas isteach. Conac bean 'na suíge ar shuístín ar aghair na teine amach agus í 'gá suaigh féin anonn 's anall mar a bea bean a bea ag déanamh buairt, agus í ag sol go fuígeach, fé n-a h-anáil.

“ ‘Bail ó Dia anso isteach!’ arsa mise. Preab sí 'na suí agus tug sí a haighorm. Bí a ceann fíllte in éadach aici ac súil léi agus bí an tsúil nác mór dúnta le h-at. Chait sí í féin ar a bhá glúin. ‘Cumaraí m' anama ort, a Cormaic!’ ar sise. ‘Ná tabair suas do'n dlí me an turas so. Tá mo máthair agam ansan tíos,’ ar sise, ‘gan meabhair gan ciall, gan siúbal gan rian, gan aicne gan urlabra, le bhá bliagáin agus cúig sheachtmaine an tsatrainn seo cúgáin. Má beirtear uairtí anois mé geóbaigh sí bás do'n gorta! Ní beir duine aici a tabairfáigh sagart ná bráthair cúici, ná sínfi deoch cúici! Iaraim in achainígeachait ort, as ucht íosa Críost na bhflačas, agus as ucht na maighdine Muire agus le h-anaman do máthair féin, gan me breith ó'n ainiseóir sin tíos!’

“Níor b' don leas-ainim ainiseóir a tabairt ar an seana mnaoi, agus níor misde a ráb 'ná gur b' ainiseóir eile an bean óg, agus an cor a bí uirte tar éis an bártain a gairt í. Do tugas m'aghair ar an ndorús agus duibart mar seo:— ‘Bíos ag teacht abail ó Corcaigh aréir,’ arsa mise, ‘agus táinig bean éigin isteach sa trucail cúgam, 'gá leigint uirte gur

spriob í, go saoraiob Dia sinn! Cuir sí a lám iseadc am' brollac. Ceap sí mo cuib airgid do breic uaim, ac níor éirig léi. Ní fearad cad é an gnó beaob as spriob u'ór 'ná u'airgeaob. Do luigeos gream ar an lám. Ba greannmar an spriob í agus lám fola agus feola uircti! Ceapas gream a coimeaob uircti agus í breic liom abailc cun go mbeaob a fios agam cad é an sazas an spriob. Ac bí sí ró tapaiob dom. Do snap sí uaim an lám agus do léam sí as an dtrucail amac. Do gluais an roct ar a ceann. Ní raiob leigeas agam-sa air sin. B' é leamnušaob Dé, molaob go deó leis! Nár marbuigeaob láitreaob í. Ac is doic liom gur cuir an méib sin a doictin de pionós uircti an turus so. Ní fearad cé h-í 'ná cé 'ro doib í,' arsa mise, 'ac má airigm an cleas san 'na diaib airís nó má geibam raobarc mo súl uircti amuic 'ná i mbaile, tabarfaob suas don blig í,' arsa mise, — agus cuireas an dorus amac doim. Is doica nár cuireaob riam i ndiaib don críosaibíbe oiread beannaictaí beannuigte agus a cuireaob am' diaib-se an maibion samraib sin, agus mé as gabail an páirc ó beas ó'n dciš beas san, agus an grian as éirige. Ac 'ní h-é seo é ac é siúob.' Tá níob nac é sin anois agam le cur os do cómaib-se, a diarmuib. Táim féin agus Saob anso 'gá cuimneam nár b' fearra búinn ruob a beanfaimís 'ná an cuib eile u'ár saogal a caiteam i dteannta 'ná céile. An doic leat an mbeaob don loct agat orm mar cleamain, a diarmuib?"

"Go deimin agus go dearbcta, a Cormaic, a mic ó," arsa diarmuib, "is amlaib mar atá an scéal, ní doic liom go bfeadfaí don fear fáigail i n-éirinn is fearr a beaob 'na ceann di 'ná mar a beir-se. Agus is é ruob a dubairt an sagart féin, an lá airigeamair an ceaob

RÁFLA DE'N SGEAL, 'NÁ SUR MAIT AGUS SUR ÒIAN MAIT
AN CLEAMNAS É, AGUS 'NÁ BEAÒ AON TEIP 'NÁ GO MBEAÒ
AN RAĆ AIR, LE CONGNAM DÉ IS SINN SLÁN."

"TÁ GO MAIT," ARSA CORMAC. "FÁGFAD ANSAN SIÒ
GO FÓIL AGUS RAĜAD SOIR GO TIG AN TSAĜAIRT FÉACAINC
CAĆAIN A BEIÒ CAOI AIGE AR ĆEAĆT AGUS SINN A PÓSAÒ. "

CAIBIÐIOL A CÚIG A'S FÍCE.

Um an t-aca san b'í muíntir an rí tar éis túir-leocan dá gcapaillib ar páirc an aonaig. D'éagmuis na gcapall a b'í acu féin cun marcaibeaicta, b'í tréad mór eile capall acu dá dtiomáint, agus giollaí 'na mbun. B'í siniaib na capall a b'í le tabairt tar n-ais do na daoineib gur ceannaiḡeab uaita iad an lá úd an aonaig, agus gur tugaib an t-airḡeab bréagac dóib astu i n-ainim an rí. B'í muíntir na sráide bailiḡte ar an gclaiob, mór-tímpal na páirce, agus bolḡsúilí orcta, aḡ féacaint ar fearaib an ríḡ, agus ar na clócaib síoda, agus ar na caipínib coḡaib, agus ar na claiom-tiob móra fada a b'í acu, agus ar na claiom-tiob beaḡa, agus ar na gaḡanaib breaḡta sleamne fada a b'í 'na seasam anáirde, agus ar na ribínib a b'í asta tuas aḡ rinne leis an nḡaoiḡ. Ac níor leis fir an ríḡ orcta gur b'í don ionḡnaob leó don níob d'á raib ann. Níor beineadur don ionḡnaob dóib féin ná d'aoinne eile.

B'í muíntir na tuaita aḡ teaict, 'na n-ouine 's 'na n-ouine, mar do cuireab scéala cúca sa tímpal, doinne gur ceannaiḡeab capall uait do'n ríḡ agus gur tugaib airḡeab bréagac dó mar díoluiḡeaict ann, ná raib aḡe ac teaict go dtí páirc an aonaig an lá san agus go raib a capall le fáḡail aḡe, dá n-aicniḡeab sé é, ac go ndéanfaob ouine creideamnac éigin urúbas air.

ḡánaḡur go léir. Níor baol go dtiocfaob doinne agus go leofaob sé air capall a beic imḡiḡte uait. B'í aicne ró maic acu go léir ar a céile. D' aicneócpí an cleas san láicreaic. Go mór mór, ní féadfaob ouine de'n tsóro san fear fáḡail a déanfaob an t-

URÚDAS AIR. ČÁINIȚ FEAR AN BŖAMAIȚ, AȚUS ČÁINIȚ SEÁȚAN CEATAC AȚ DĖANAM AN URÚDAIS AIR. BÍ SÉ NÁC MÓR AR AN ĢCÉAD DUNE A FUAIR A ČUIB. SUL AR TUGAD A ČAPALL FÉIN D'AOINNE DO DĖINEAD SOCARUȚAD ÁIRIȚČE. DO H-ÓRDUIȚEAD ĢAN AOINNE DĖ'N MUÍNTIR N-A MBEAD A ĢCAPALL FÁȚALTA ACU D'IMČEACČ Ó'N BPÁIRC ĢO DČÍ ĢO MBÉAD AN CAPALL DĖANAC TABARČA AMAČ AȚUS AN FEAR DĖANAC SÁSTA. ISÉ CÚIS ĢUR DĖINEAD AN T-ÓRDUȚAD SAN 'NÁ LE H-EAȚLA ĢO NDĖANFAÍ AON DĖARMAD I RAINČ NA ĢCAPALL AȚUS, ČUN AN DĖARMAD DO LEIȚEAS, NÁR B' FOLÁIR NA CAPALL ĢO LÉIR AȚUS NA H-ÉILTEÓIRÍ ĢO LÉIR A BĖIČ AR AON LÁČAIR.

BÍ DAOINE CREIDĖAMNACA A NDÓIČIN AȚ NA H-ÉILTEÓIRÍ ČUN NA N-URÚDAS A DĖANAM. BÍ AN SAȚART ANN AȚUS URÚDAS AȚE D'Á DĖANAM AR MÓRSEISEAR I N-AOINEACČ. BÍ CORMAC ANN, MAR BÍ AN SAȚART IMČIȚČE Ó'N DČIȚ ROIMIS AȚUS DO LEAN SÉ É. BÍ DIARMUID ANN, MAR NÍ BĖAD SADB SÁSTA ĢAN É ČEACČ AMAČ ĢO BĖEICFEAD SÉ MUÍNTIR AN RÍȚ AȚUS ÁILNEACČ A N-ÓRNÁIDÍ AȚUS MÉID A NȚRADAIM. BÍ SÉADNA ANN MAR BÍ AN UILE DUNE DES NA H-ÉILTEÓIRÍ 'ȚÁ IARRAD AIR AN T-URÚDAS A DĖANAM AIR FÉIN, PÉ 'CU BÍ URÚDAS DĖANTA AR DUNE EILE AȚE NÚ NÁ RAIB.

DO ĢLAODAD NA H-ÉILTEÓIRÍ AȚUS NA H-URÁIDĖ SUAS I LÁČAIR AN ČINN AIRM. BÍ FEAR AN BŖAMAIȚ AR TUSAC. ČONAIC SÉ AN BRAMAC, ABĖAD SUL AR ĢLAODAD AIR, AȚUS D'AIČIN SÉ É. ČONAIC FEAR EILE LEIS AN BRAMAC AȚUS ČEAP SÉ ĢUR LEIS FÉIN É. NUAIR A ĢLAODAD AR ÉILTEÓIR AN BŖAMAIȚ PREAB AN BĖIRT ÉILTEÓIRÍ SUAS.

"Is liom-sa é," ARSA DUNE ACU.

"Ní leat ac liom-sa," ARSA FEAR EILE.

D'FÉAC AN CEANN AIRM AR NA H-URÁIDIB. NÍ FEIDIR AOINNE CAD BA ČEART A DĖANAM. DO LABAIR SÉADNA.

“Beirtear an bramaç amac i lár na páirce,” ar seisean. “Téadæð ðuine ðe’n beirt éilteóirí seo go ðtí taobð ðe’n páirc agus an ðuine eile go ðtí an taobð eile. Scaoiltear ansan ðe’n bbramaç agus glaoiðís araon air. Isé mo tðuairim go ðtiocfaid an bramaç as triall ar an éilteoir ðleatæc.”

Ðo ðeineað mar sin. Cóm luaç agus fuair an bramaç ceað a cín ðo riç sé anonn as triall ar an bfeær a coçuiç é.

Ba çearr go raið na capaill ranna, ac má ’seað bí ðaoine fós ann a bí i n-éaçmuis a çcapall féin. Níor féað an luçt cuarðaiç teact suas leis na capaillib go léir. Na ðaoine a bí i n-éaçmuis a çcoða bíodar go ðúbac agus go ðobronac, agus isé a ðubairt çac aoinne ná çur çruaid an cás é má beað çiar orca an tarna lá cóm maiç agus bí çiar orca an céað lá. Bí çac aoinne as ðéanam truaça ðóib, agus bí çac aoinne as cur ’s as cúiteam féacaint conas ba çcart an cás ’na rabðar ðo çabairt airís os cómair an ríç. Ðo çuiç an uile ðuine, ðá mbéað fios an scéil i çcart as an ríç, go nðéanfað sé ruð éigin ðóib.

Ansán iseað a ðubairt fear cín riain an airm go raið órðuçað aige féin ó’n ríç, aoinne ná beað a çapall ann le çabairt ðó, fiaça an çcapaill a çabairt ðó. “Ac,” ar seisean, “conus a ðéanfar amac fiaça an çcapaill agus çan an capall ann!”

Ðo stad an uile ðuine. Ní feidir aoinne conus féaðfí fiaça an çcapaill a ðéanam amac agus çan an capall ann. Ní beað aon çiall le breiteamantas an éilteóra ðo çlacað ar fiaça a çcapaill féin. Ní lúça ná ’beað aon çiall le coçrom an airçio bbréaçaiz ðo çabairt, i n-airçead ðílis, ðo çac éilteoir ná raið a çapall ann le çabairt ðo. Cað a bí le ðéanam? Bí

an scéal aš dul sa muileann orda go léir. Na h-éil-teóirí aš lora a scirt go dána fé mar órdúig an ríš dóib é. Fear cinn riain an airm i scruaò-čas, ná feidir sé an mór ba ceart a tabairt do gac éilteóir. Agus gan doinne ábalta ar don tuairim a tabairt fé luaçt dleagtaç na gcapall a bí gan fáigil.

Do labair Séadna airís.

“Deintear an scéal do socaruğaò ar an gcuma so,” ar seisean. “Tugtar anso amac os ár gcómair an capall is fearr agus an capall is measa ar na capall seo a rainneò anois. Curtar meas ó beirt móltoirí ar caò is fiú gac capall de’n dá capall san. Ansan curtar an luaçt mór agus an luaçt beag le céile agus deintear dá leat de’n iomláine. Tugtar oiread airgid agus beir i leat na h-iomláine sin do gac duine ná fuil a capall féin ann le tabairt do. leis an socaruğaò san b’feidir go mbeir duine a geóbaio beagán níos mó ’ná a ceart agus duine a geóbaio beagán níos lúga ’ná a ceart, ac ní measaim gur feidir don tsocaruğaò eile ’déanam a tiocfaio níos giorra do’n ceart.”

Do liúgar na daoine go léir agus buaileadar a mbasa.

“Siní an cainnt! Siní an cainnt!” ar siad. “Siné an molaò ceart!”

D’féac an ceann airm ar Séadna.

“Airíú,” ar seisean, “ní gréasaioe atá againn ionat-sa ac breiceam!”

Do socaruigeaò an scéal ar an gcuma san agus bí gac doinne sásta.

D’á méir dúil a bí aš na daoine raòarc fáigil ar fearaio an ríš agus ar a n-arm agus ar a n-éioe agus ar a ngléus agus ar a ngradam, ba mó ’ná san an dúil

A b'í aḡ muíntir an ríḡ raðarc maic fágail ar Séadna, mar níor stad béal Cormaic an faid a b'í sé sa cáthair ac aḡ tráct ar Séadna agus aḡ déanamh ionghað òe agus 'ḡá maideam ná raib a leicéir eile i n-Éirinn le doimneas aigne agus le géire inntleacta agus le faidearað, agus le luas gním nuair a beað an gníom le déanamh.

An céad féacaint a fuaraðar air, agus é aḡ teact isteað sa páirc i dteannta na ndaoine a tús leó é cun an urúðais a déanamh, is amlaib a táinig iaract òe seiricean orca. "Ac!" ar siad, "Má 'sé sin é!" Ní raib ann, dar leó, ac gréasaib mar don gréasaib, agus ní raib i gcainnt Cormaic ac gaoic. Ac nuair airíḡðar an socaruḡað a òein sé i dtaob na gcapall òo leað a súile orca, agus táinig ionghað a gcroíðe orca a ráð nár cúimniḡ aoinne acu féin ar an slíḡ sin cun an scéil a socaruḡað.

Nuair a b'í an scéal socair agus ḡac aoinne sásta agus muíntir an ríḡ aḡ cúimneamh ar casað abáile, táinig an ceann airm aḡ triall ar Séadna agus ḡlaob sé i leað taob air.

"A leicéir seo, a Séadna," ar seisean. "Aḡ fágailt an baile òom tús an ríḡ foláramh òom tusa òo òul liom síos nuair a beinn aḡ filleað, mar gur airiḡ sé tuairisc mór ort agus gur maic leis fear òe ò' cáil a beic in aice leis tíos aige."

"Abair leis an ríḡ, a òuin'uasail," arsa Séadna, "gur neamníð liom-sa saibbreas saogalta agus gur cuma liom beó nú marb me féin, seocas toil mo ríḡ òo cómlíonað; gur suarac le rá iað mo òeaḡ-creice agus gur beaḡ é m'eólus, ac pé beaḡ mór é mo òíceal ḡo ndéanfað é 'na seirbís. Iar ar a soíllse suim beaḡ aimsire cábairt òom cun an méir cúraim

ATÁ AR MO LÁIM ANSO DO CUR I DTEOÍ AGUS A CUR DÍOM.”

“CAO É AN MÉIO AIMSIRE A BEAO UAIT?” ARSA ’N CEANN AIRM.

“BLIAĠAIN AGUS RÁĠA, A DÚIN’UASAIL,” ARSA SÉADNA.

“TÁ GO MAIĠ,” ARSA ’N CEANN AIRM.

Isé cúis ’na ndubairt Séadna, “bliaĠain agus ráĠa”, mar ní raib an uair sin gan caitream de na trí bliagana déag ac bliagain agus ráĠa.

Síle. — Ac, Dia linn! An fear boct! Cao é an maiĠ do a saogal! Airiú, nár gearr an móill ar an aimsir imeact!

Gobnait. — ’Seao, agus gur dóic le duine i dtusac na h-aimsire nár b’ fios caĠain a beao sí caitte.

Nóra. — Agus féuc, dubairt a máĠair ná beao peis trí bliagana déag go bealtaine.

Cáit. — CaĠain a dubairt sí é sin?

Nóra. — Nác cuímin leat an oíöce úo a táinig an scannrao ar Síle agus gur riĠeamair go léir? Ní rabas-sa imĠiĠte amac ar fao agus d’airiĠeas an méio sin. “Agus gan tu ac trí bliagana déag cun na bealtaine,” ar sise.

Peis. — Pé faoa gairio iao na bliaganta bíodar imĠiĠte ac amáin bliagain agus ráĠa, agus bí an méio sin féin ag imeact go tiuĠ.

Cáit. — Ní feodar an tsaoĠal conus féadao sé an oíöce a coĠao, ná don blúire bío a caitream. Ba dóic liom dá mbeinn ’na cás go marböc’ sé me beic ag cuírneam ar an lá a bí ag teact. Ní feodar ó Ġalam an domain conus féao sé an scéal a Ġlacao cóm bog.

Peis. — Ba beag seactmain ná tuĠao sé cuairio anonn go tiĠ an tsagairt, agus an lá a Ġeadoeao sé

ANONN ËUGAÐ SÉ FÉIN AGUS AN SAḠART TAMALL MÓR I
BFOCAIR A CÉILE.

ḠOBNAIT. — D̥AR n̥óin, níor ËUG SÉ A RÚN D̥O'N
ṢAḠART.

PEIḠ. — NÍ RAIḖ AN RÚN TAḖARṢA AIGE D̥O AN LÁ A BÍ
SÉ AḠ CAINT LEIS I D̥TAOḖ AN CLEAMNAIS ÚO MÁIRE
ḠEARRA, AGUS NÍOR ËUG SÉ D̥O AN LÁ SAN É, AC NÍ FEAḖAR-
SA CIA 'CU ËUG SÉ D̥Ó 'NA D̥IAIḠ SAN É NÓ NÁR ËUG.

NÓRA. — D̥AR n̥ó, ní fEAḖFAḖ SÉ É TAḖAIRṢ D̥O.

CÁIT. — 'Ḡcloistí uirṢi! D̥AR n̥ó, ní'l sé ceangailte
AR D̥UINE RÚN A C̥OIMEÁD̥ Ó SAḠART.

PEIḠ. — NÍL SÉ CEANGAILTE AR D̥UINE RÚN A C̥OIMEÁD̥ Ó
SAḠART NUAIR A B̥EAḖ FAOISḖIN AIGE D̥'Á B̥ÉANAM̥
LEIS AN SAḠART, AC D̥'fEAḖFAḖ SÉ B̥EIT̥ CEANGAILTE
AIR ḠAN AN RÚN A TAḖAIRṢ D̥Ó LASMUIC̥ D̥E'N FAOISḖIN.

NÓRA. — Ó, tuiḠim. AGUS NUAIR A ḠEÓḖAḖ AN SAḠART
AN RÚN SA B̥FAOISḖIN B̥EAḖ SÉ CEANGAILTE AR AN
SAḠART FÉIN AN RÚN D̥O C̥OIMEÁD̥ AGUS ḠAN SCÉIḖ
AIR.

PEIḠ. — B̥EAḖ ḠO D̥ÍREAḖ, FÉ MAR AṢÁ CEANGAILTE AR AN
SAḠART RÚN NA B̥PEACAÍ A H-INNSTEAR D̥Ó A C̥OIMEÁD̥.

AC AR AON C̥UMA B̥ÍOḖ SÉADHNA ṢALL ḠO MINIC AḠ
CAINT LEIS AN SAḠART AGUS CAIT̥HÍS A LÁN D̥E'N LÁ I
BFOCAIR A CÉILE. CÍḖTÍ SÉADHNA ḠO MINIC AḠ D̥UL C̥UN
COMAOINE, AGUS B̥ÍOḖ ÁṢAS AR NA D̥AOINE D̥'Á B̥ÁRR SAN,
ḠO MÓR MÓR TOISC AINIM AN MÍ-CREIḖIM̥ A B̥EIT̥ AIR I
D̥TUSAC̥ BÁRA. AR D̥TÚIS CÍḖTÍ AḠ D̥UL C̥UN COMAOINE
D̥Á UAIR SA MB̥LIAḠAIN É, UM C̥ÁISC AGUS UM NOḖLAIS,
ANSAN UAIR SA RÁṢA, AGUS I NOIRE BÁRA CÍḖTÍ AḠ D̥UL
C̥UN COMAOINE É ḠAC AON C̥EAD̥ D̥OIMNAC̥ D̥E'N MÍ.

B̥Í SÉ FÉIN AGUS AN SAḠART AR PÁIRC AN AONAIḠ AḠ
CAINT LE CÉILE TAR ÉIS NA ḠCAPALL A B̥EIT̥ RANNTA.
ṢÁINIḠ FEAR CINN RIAIN AN AIRM CÚCA, AḠ FÁḠÁIL SLÁN

Aḡ AN SAḡART, AḡUS CE bUAILFEADḡ CÚCA, SA N AM ḡCÉADNA bÍREAĆ, AĆ CORMAC.

“SEADḡ, A AĆAIR,” ARSA CORMAC, “Ó TÁ AN méiḡ SIN ḡNÓĈA bÉANTA AḡUS ḡAĆ AOINNE SÁSTA, b’fÉiḡIR NÁR mISḡE bÚINN IARAĆT A ĈABĈAIRĈ AR ḡNÓ bEAG EILE bÉANAMḡ. NÁ h-IMĈIḡ, A ŠÉADNA,” AR SEISEAN, “NÁ ĈUSA, A bUIN’ UASAIL,” AR SEISEAN LEIS AN ḡCEANN AIRM. “bEINEADb-AIR ARAON AN ḡNÓ EILE úḡ ĈÓM MAIĈ NÍ MISḡE LIOM-SA SIb ARAON A bEiĈ I LÁĈAIR MO ḡNÓĈA-SA ANOIS.”

“MURA mbÉADḡ SÉADNA bÍ sé ĈIAR ORAINN SA ḡNÓ Ó ĈIAINIb,” ARSA ’N CEANN AIRM. “NÍL UAIM-SE ANOIS AĆ SLÁN fÁḡÁILT Aḡ bÚR SAḡART AḡUS AḡAIb ḡO LÉIR SUL A bḤUGADḡ AḡAIb AR bÁILE’ bḤAD-SÍOS. AĆ pé ḡNÓ É seo EILE ATÁ AḡAT-SA le bÉANAMḡ, A ĈORMAIC, MÁ ’S MAIĈ LEAT ḡO NḡÉANFAINN SE RÍḡNEAS bEAG MAR ḡEALL AIR, bÉANFAḡ É AḡUS fÁILTE. TÁ SÚIL AḡAM ḡO bḤUIL T’ AIGNE SE SÁSTA, A AĆAIR, le ḡNÓ AN LAE,” AR SEISEAN LEIS AN SAḡART.

“ANA SÁSTA, A bUINE UASAIL,” ARSA ’N SAḡART. “TABĈAIR MO bEAG-mÉINN AḡUS MO ĈION ḡO bÍLIS AḡUS ḡO bÚĈRAĆTACḡ DO šOÍLLSE AN RÍḡ, NUAIR A bEiḡḡ CAINT AḡAT LEIS, AḡUS ABĈAIR LEIS NÁ fÉADḡFAINN A INNSINT b’Á šOÍLLSE méiḡ AN bUIḡĈAIS ATÁ AḡAM, AḡUS AḡAINN ḡO LÉIR, AIR, MAR ḡEALL AR AN NḡNÍOMḡ ATÁ bÉANTA AIGĈ AR NA bAOINE bOĈTA SO A ĈAILL A ḡCUIḡ. ABĈAIR le n-A šOÍLLSE ḡUR fADḡA A bEiḡḡ CUÍMNE Aḡ MUÍNĈIR NA h-ÁITE seo AR AN NḡNÍOMḡ UASAL SAN, AḡUS MÁ ĈAḡAN fEiḡOM I n-AR ḡÁḡ CONḡNAMḡ UAINN — NÁR LEIḡiḡḡ bIA ḡO bḤIOC-fAIḡḡ—AĆ MÁ ĈAḡAN, ABĈAIR LEIS NÁ fUIL fEAR SA bÚĈAIḡ seo NÁ h-IMIREÓĈAIḡḡ A ANAM ḡO fONNMAR AR SON AN RÍḡ.”

“TÁ A fÍOS Aḡ AN NḡUIN’UASAL SO, A AĆAIR,” ARSA CORMAC, “ḡUR MINIC A bUĈART-SA fÉIN AN ĈAINT SIN

leis, ó'n lá tús an ríḡ órbuḡað uaid na capall seo do soláchar agus do tabairt ear n-ais do na daoine bocta so."

"Dúbraís go deimín, a Cormaic," arsa 'n ceann airm. "Dúbraís cóm minic sin é, ní baoḡal go ndearmárfar é. Ac ní h-alaid búinn do ḡnó-sa féin a dearmad. Cad é an ḡnó é seo atá aḡat féin le déanam, a Cormaic? Tá súil aḡam ná cuirfid sé sinn i bpúnc cóm cruaid leis an bpúnc 'na rabamair ó cianid go dtí gur réitig Séadna sinn as."

"Siní an cainte, a Cormaic," arsa 'n saḡart. "Cad é an ḡnó é seo atá le déanam aḡat?"

"Bíos tal aḡ an dtig, a Achar, cun labarta leat 'na taob, ac bís imtigte rómam. Dúbrað liom go rabais tagaithe anso agus do leanas t'onóir."

"Tá go maic," arsa 'n saḡart. "Táimid go léir anso anois. Cad 'tá uait, a Cormaic?"

"Tá so, a Achar," arsa Cormac, "go n-oirean dom aḡruḡað beaḡ a déanam ar mo slíg beata."

"Aḡruḡað ar do slíg beata!" arsa 'n saḡart, agus ionḡnað a croíde air mar 'ò ead. "Ní dóca, a Cormaic, gur b' í an báilligeacht a ceapfá a caitream uait!"

"Aðemaise, a Achar," arsa Cormac, "is dóic liom gur beaḡ d'á mearbail atá ort nác í an báilligeacht a measfainn a caitream uaim, níð nác ionḡnað; ac an dúil a beic riam aḡat' onóir sa tsult, agus nác foláir leat anois pas beaḡ maḡaid a déanam fúm-sa, ó b' anam liom an caoi tabairt do t' onóir cuige."

"Go deimín agus go dearma, a Cormaic," arsa 'n saḡart, agus é aḡ ḡáiríde, "ní cúrsaí maḡaid ná suilt ar fad an scéal. 'Aḡruḡað beaḡ', a tusan tú air, is dóic liom-sa gur b' é ruð é 'ná aḡruḡað ana mór."

Ac bíod sé beas nú mór, tá don ní amáin deimniḡ-
teac. Má 's mar cábair agus mar congnam d'á fear
a ceapad an bean, ní dóic liom go mbeid an fear
eile sin le fágail is mó go mbeid a bean 'na cábair
agus 'na congnam aige 'ná mar a beid sí aḡat-sa
nuair a beid Saob pósta aḡat."

"Maise, tab'r 'om do lám beannuighe, a Aḡair!"
arsa Cormac. "Aḡ maḡad nó dáríríb duit is maiḡ í
do caint, agus is maiḡ an sás fírinne d' innsint tu.
Aḡus caḡain a beid sé caoḡamail do t' onóir teacḡ
agus an ceangal a cur orainn?"

"Pé am is fearr a ḡiocfaid isteaḡ le d' caoḡamlacḡ
féin, a Cormaic," arsa 'n saḡart.

CAIBIDEOL A SÉ A'S FÍCE.

Do ceapadh an t-am. Sul a raib muíntir an rígh imighthe as an áit do h-ínnseadh dóib go raib an lá ceapaithe agus cad é an lá é. Nuair a cuadar abhaile d'ínseadar don rígh é. Comáin an rígh teachtair ar siúbal láitreac le bronnantas fíona don cóisire agus le fáinne do Shabh. Dein an teachtair bitineas maith. Táinig sé díreach maidnean lae an pósta, agus é tar éis na seachtmaine tabairt ar an mbótar, idir lá agus oíche nác mór. Bí capall agus truccail aige agus bí a dhóitín d' ualach ar an scapall. Bí ciseán sa truccail aige, ciseán breágh mór a bí déanta de slataib loma geala, agus é lán go bara de buidéalai fíona. Bí, is dóca, céad dosáen buidéal ann. Mura raib sé os a cionn ní raib sé fé n-a bun. Agus bí a dhóitín tuíge stupaithe tímpall na mbuidéal san sul a mbrisfí iad. Níor briseadh don buidéal dóib, agus níor oscail an teachtair don buidéal dóib. Níor oscail go deimhin. Níor gá do é. Bí a dhóitín mór bídh agus bíge aige d'á n-éagmuis. I n-éagmuis an ciseáin agus na mbuidéal bí bairille mór fíona sa truccail aige. Ní raib níos lúga ná sé fídh galún fíona sa bairille sin. Zeallaim duit go raib a dhóitín d'ualach ar an scapall.

Bí fáinne óir ag an dteachtair do Shabh, fáinne a tug an rígh féin uaid le tabairt di, fáinne a pósta. Bí cloch uasal sa bhfáinne sin a bí cóim mór le súil giorfíadh, ba dhóic leat, agus déanfaid an cloch san solus duit sa doirceacht mar a déanfaid teine gealáin. Nuair a conaic Sabh an fáinne sin, agus an

clóc, bí sí as a meabair nác mór le h-aitéas agus le mórtais agus le mórail.

“Ó! a òaidh,” ar sise, “féuc air sin!”

“Cím é, a gámain ó,” arsa Diarmuid. “Dá mbeinn ad’ cás,” ar seisean, “ní h-é gac doinne go dtais-beáinfinn an fáinne sin do. Tá daoine sa tsaozal, a Sáb, a ’nion ó, agus níor b’ fiú leo biorán agus anam duine seochas greim fáil ar a leicéir sin. Cuirfinn fé glas é dá mbeinn ad’ cás.”

“Ní deirim ná go ndéanfaid rud ort, a òaidh,” ar sise. “Tá fáinní mo dóitín agam d’á éagmuis.” Agus deir sí rud air. Cuir sí isteach airís é sa bosca beag i n-a raib sé, agus dún sí an bosca go daingean mar a bí sé ceana, agus cuir sí fé glas é. Bí fáinní a dóitín aici d’á éagmuis.

Bí an tráchnóna ag teacht. Na daoine a fuair cuireadh cun na cóisreac bíodhar ag teacht leis. Táinig Seágan Ceatac agus a iníon. Táinig báb an leasa agus a muintir. Táinig Nóra an tóchair agus a beirt oriocháir, an beirt rínnceóirí do b’ fearr a bí sa dúthaigh. B’ í Nóra féin an rínnceóir mná do b’ fearr a bí ann. Táinig fear an bramais, agus nuair fíafraigh duine éigin de cá raib an cuib eile d’á cuib féasóige: “Do stait sí féasóg do b’ fearr ’ná mo cuib féasóige-se,” ar seisean, “agus is maic an bail ar beirt againn gur deir. Mura mbeadh gur deir beadh an scéal go ain-deis againn. Beinn-se gan mo bramac agus beirfeá-sa gan do cuib airgid. Is mó an t-airgead a fuarais mar gheall ar an bfeasóig a stait Sáb ’ná mar a gheobhár ar do capall d’á mbeadh sé anois agat.”

“Ach, ní mó,” arsa ’n fear eile. “Ní raib don capall ar an donac an lá úd do b’ fearr ’ná é.”

“Déarfainn go mbeadh an ceart ansan agat d’á n-

AIRIĞINN NA CEANNUIGTEÓIRÍ DÁ RÁD. AC PÉ SCÉAL É BA
BEAG AN MAIT DUIT-SE A FEAÑAS MURA MBEAD AN GNÍOMH
A D'EIN SAOB.

“ABAIR É,” ARSAN FEAR EILE.

ČÁINIĞ AN TINCÉIR MÓR ANN, AGUS ISÉ A BÍ GO ĞRIANAČ
AGUS GO ĞEALĜÁIRITEAČ, GO SÉIM AGUS GO SÚIL-AIBID, GO
H-OLLAMH AGUS GO DEISBÉALAČ AGUS GO DEAG-LABARČA.
NÍOR BAOĜAL DO'N ČUIDEAČTAIN TOČT NÁ DOČMA DO ČEAČT
AR AN ĞCÓMRÁD AGUS É LAITREAČ. NÍ BÍOD SÉ ČOÍDCE
ĜAN RUO ÉIĞIN LE RÁD AIGE DO SPRIOCFAO SUAS DAOINE
AGUS DO BAINFEAO ĜÁIRÍDE AMAČ, AGUS DO ČUIRFEAO
DAOINE

AĞ CAINT, ĜAN AON ČOINNE ACU NÁ ĜUR B' IAD FÉIN A
ČUÍMNIĞ AR AN ĞCAINT. AC NUAIR A FUAIR SÉ CÚPLA
DEOČ MAIT D'FÍON SPÁINNEAČ AN RÍĞ NÍ RAIB AON TEÓRA
LEIS. RUO DOB' FEÁRR 'NÁ A RAIB DE DEAG-ČRÉITID EILE
AR FAO ANN, NÍOR B' FÉIDIR FEARĞ DO ČUR AIR. AGUS
DÁ BFEICEAO SÉ BEIRT I RIOČT TITIM AMAČ LE ČÉILE,
BEAO AN FEARĞ SOIR SIAR AGUS BEIDÍS AĞ ĜÁIRÍDE SUL A
MBEAO DÁ FOCAL CAINTE DEANTA AIGE EATARČA.

BÍ SÉADNA ANN AGUS É GO CIÚIN AGUS GO FADANÁLAČ,
MAR BA ĜNÁČ LEIS. A BÉAL DÚNTA AGUS A DÁ SÚIL AR
DIAN-LEAČAO. É AĞ FEÚCAINT UAIOD AGUS ĜUR DÓIC LEAT
ĜUR B' AMLAID A BÍOD RAODARC AIGE AR AN SAOĜAL EILE.
'NA SUIĞE ČUAS I DTEANNTA AN TSAĞAIRT AGUS ŠEÁĞAIN
ČEATAIĞ A ČAIT SÉ AN ČUID BA MÓ DE'N OÍDCE. NÍ
LABRAO SÉ PUINN UAIOD FÉIN, AC NUAIR A CURTÍ CAINT AIR
NÍ BAOĜAL GO LEIĞEAO SÉ A ČEART FÉIN LE H-AOINNE.

AM BRIAČAR GO RAIB MICIL ANN, AGUS MÁČAIR MICIL.

ČÁIT. — NÍ RAIB! AGUS É TAR ÉIS “CAIRIÚN” A ČABAIRT
AR SAOB!

ĜOBNAIT. — SEAČAIN, A ČÁIT. NÍOR ČUĞ SÉ CAIRIÚN
UIRČI. IS AMLAID A BÍ CAČUĞAO AIR NÁR ČUĞ.

ČÁIT. — ČUĞ SÉ AINIM BA MEASA NÁ É UIRČI. ČUĞ SÉ

stíúsaíðe seaña uir̃tí. Agus ba òóbaíR go ñóíolað sé as.

Peis. — nuair a t̃áinig Saðb̃ aḃaile ón zcaṭair isé céaḃ ruð ò'inis pails òi 'ná go òtaḡaḃ máṭair micil agus go zcaṭeaḃ sí an oíðce sa tiz̃ go minic, aḡ taḃḃairt aire òo'n òuine òreóite an f̃aio a bíoð an òean f̃rioṭáilte aḡ cur zreas coḃlata òi. Ò'á olcas í Saðb̃ òo ruḡ san zgreim ar an zcroíðe aici. Sul a raib̃ cuireaḃ f̃áḡalta aḡ aoinne ò'im̃t̃iz̃ sí siar òo siúbal a cos go tiz̃ na bainntriḡe agus òuḃairt sí leis an mbainntriḡ go zcaṭfeañ sí teaṭ. “Agus,” ar sise, “mura òtiocfaíR f̃éin agus micil cúḡainn ní òeíð aon c̃óisire in aon c̃or aḡainn. leisfeañ orm go òfuil m'ṭair ró laḡ f̃ós. Tá sé buailte isteaṭ am' aigne, mura mbeañ tusa agus inḡean séáḡain ceataiz̃ zur i n-iúir a òeaḃ sé iñdiu. Ní raib̃ aon iontaoib̃ riam̃ aḡam a' mnáib̃ f̃rioṭáilte. Is minic a c̃uir ró-zaire acu aṭ-iompáil ar òuine òreóite ò'aon ḡnó c̃un lóis̃óin agus cóir maṭ a c̃oimeañ òóib̃ f̃éin ar feañ tamail aimsire sa mbreis. An òtiocfaíR?” ar sise.

“Ambasa f̃éin tiocfaḃ, níð náć ionḡnað,” arsa 'n òean eile. “Caḃ a òéarfaḃ ná tiocfaínn!”

“A' òtiocfaíð micil?” arsa Saðb̃.

“Tiocfaíð, ná bíoð eaḡal ort,” arsa 'n òaintreaṭ.

Cóm̃ maṭ òo t̃ánaḃar.

Is ar òiarmuib̃ a bí an ionḡnað agus an alltaṭ nuair a c̃onaic sé micil aḡ òéanaḃ críce agus Saðb̃ aḡ ór̃óúćán air agus aḡ ḡlaḃḃaṭ as a ainim air. “A micil, òein é seo. A micil, òein é siúð. Tair anso, a micil, agus ár̃ḃaiz̃ é seo am' t̃eanñta,” aici, t̃oir, t̃iar, t̃all.

“Molað go òeó le òia!” arsa òiarmuib̃, i n' aigne f̃éin, “ní f̃ios caḃ a t̃iocfaíð as òúinn feasta!”

BÍ CUIDEACHTA MÓR ANN AGUS MÁ BÍ FÉIN BÍ TUILLE AGUS A NDOICHTIN MÓR BÍO AGUS DÍGE ANN. D'EIN SAOB AGUS A H-ACAIR AN GNÓ GO NEAM-MION, AGUS GO FIAL AGUS GO FAIRSEAS, AGUS NÍ BAOĞAL SUR TUGAÐ AON FAILLÍĞ I N-AOINNE D'Á RAIÐ ANN. NUAIR A BÍ AN BÓRÐ LEIĞITE AMAÇ BA BREAĞ LEAT FEUCAINC AIR. BÓRÐ MÓR FADA LEACAN DOB' EAD É, AC NÍOR BÓRÐ É, AC D'Á BÓRÐ AGUS IAD CURÇA AS A CÉILE. TUAS AR CÉANN AN BÚIRÐ, AR AĞAIÐ AN TSAĞAIRT AMAÇ, BÍ PÍOSA MAIRTFEÓLA AGUS BÍ SÉ Cóm MÓR Cóm LEACAN LE LEAC-BAIRILLE. AN MIAS A BÍ FÉIN BPÍOSA FEÓLA SAN NÍ RAIÐ AON NÍO BA MÓ B' IONGNAÐ LEIS AN DTINCÉIR MÓR 'NÁ CONAS A COIMEÁDAÐ SÍ SAN BRISEAÐ AGUS A LEICÉIR SIN D' UALAC UIRCI. AR AN SCÉANN EILE D'EIN BÓRÐ, AR AĞAIÐ AN TSAĞAIRT ÓIS AMAÇ, BÍ CEATRAMAÐ CAOIREÓLAC SUR MÓ CEATRAMAÐ MAIRT NÁ BEAÐ Cóm MÓR LÉI. AR ĞAC TAOD D'EIN BÓRÐ, SÍOS AGUS SUAS, BÍ AN UILE SAĞAS MÉISE AGUS IAD AĞ BRÚC AR A CÉILE AGUS AN UILE SAĞAS FEÓLA ORÇA, IDIR BĄĞÚN, AGUS FEÓIL UAIN, AGUS LAOIĞFEÓIL, AGUS LACAIN, AGUS ĞÉANA, AGUS MIONNÁIN ĞABAR, AGUS ĞIORFIĞE, AGUS CEARCA FRAOIĞ, AGUS NAOSĞAIĞ, AGUS SICÍNÍ CEARC.

CEATRAR AGUS DACAD DO SUIĞ CUN BÚIRÐ I N-AONFEACHT ANN AN CÉAD BABTA. DO CómAIRIM MICIL IAD. AGUS FÓS IS AMLAIO A B'ÉIGEAN DO'N CUIDEACHTAIN UANUIĞEACHT A DÉANAM AR A CÉILE, BÍ AN OIREAD SAN DAOINE AR AN ĞCÓISIRE. FÉ MAR ÉIRIĞEAD DUINE SUIĞEAD DUINE EILE ISTEAC SA N-INEAD FÁĞAÐ SÉ. NÍOR BAOĞAL, ÁMČAC, AN FEAR DEIRINEAC A BEIC DÍOBÁLAC. NUAIR A BÍODAR GO LÉIR SÁSTA BÍ DOICHTIN OIREAD EILE 'NA NDIAIĞ.

D'Á MÉIR DAOINE A BÍ AR AN ĞCÓISIRE SIN AN OÍOCE SIN, IDIR FEARAIÐ AGUS MNÁ, IDIR ÓĞ AGUS AOSTA, BÍ AON SMAOINEAM AMÁIN ACU GO LÉIR 'NA N-AIGNE. BÍ AN SMAOINEAM SAN GO ĞLAN AGUS GO SOILÉIR 'NA N-AIGNE

ACU. D'Á fíeabhas a b'í an biað agus an deoch agus d'á méid greann agus sult a b'í os cionn an b'íð agus an oíge, agus d'á méid caiteam aimsire agus gleó a b'í ar siúbal, b'í an smaoineam san istigh acu go léir, bíod a's nár labair doinne acu oiread agus smioz amac as a béal mar geall air, le h-doinne eile acu. b' é smaoineam é ná a luígead coinne a b'í ag doinne d'á raib láitreac, tar éis na gcleamnaistí go léir a b'í d'á ndéanam i gcaiteam na h-aimsire roimhe sin, agus tar éis na ráflaí go léir a b'í ar siúbal, i dtaob séadna, agus Máire Gearra, agus Nóra an tóchair, agus Báb an leasa, gur b' é Cormac an cáincín a béad d'á pósad acu sa deire! b'í a n-aighe lán de, lán de, lán de. Ac geallaim duit nác baogal gur leis doinne amac don blúire de.

Is ag cuimneam air sin a b'í Micil nuair iar duine éigin sghian air agus 'tug sé pláta bagúin cuige. Is ag cuimneam air a b'í Báb an leasa nuair adubairt sí "nár beag léi" agus a pláta sínte amac aici cun tuille feóla d'fágail. Is ag cuimneam air a b'í Nóra an tóchair nuair fiafruið duine éigin di an líonfad sé gloine fíona cúici agus dubairt sí "Cá b' fíós dom-sa san?" i dtreoó gur sgeart a raib láitreac ar gáiríde. Is dóca gur ag cuimneam air a b'í Máire Gearra féin nuair 'fiafruið sí d' fear an b'ramaið "an mór a fuair sé ar a capall lá an donaið."

b'í doinne amáin sa cuideactain, ámtac, nár cuim-nið, olc maið ná donaíde, ar an smaoineam san i gcaiteam na h-oíðce. b' é duine é sin ná Cormac féin. Ní raib don ploc d'á cuimneam aige go raib a leicéid sin de smaoineam in-aighe don duine a b'í láitreac.

b'í bacaið agus luict siúbail ó'n uile taob de'n

‘DÚTAÍŠ CRUINNÍTE AMU’ AR AN MBÓCHAR AGUS MÓR-
 ÉÍMPALL AN TÍGE, AGUS NÍŲ NÁR B’ IONGNAŲ, B’ FÁDA SUR
 FÉADNAŲ FÉUCAINTE ‘NA NŲIAÍŠ AGUS RUŲ LE N-ÍTE AGUS
 LE N-ÓL A ÉADAIRT DÓIB. BÍ AN SMAOINEAM CÉADNA ÚŲ
 ‘NA N-AIGNE ACU-SAN LEIS. COIMEÁDADAR ISTÍŠ É ŠO DÚÍ
 ŠO NŲEÍŠ AN RÍŠNEAS I BFAID AGUS SUR NEARTUIŠ AN
 T-OCRAS AGUS TART AN FÍONA ORĀ. ANSAN DO BŲIS AR
 AN BFOIDNE ACU. CROMADAR AR AN SCÉAL A CÍORAŲ AGUS
 BA MAIT CUIGE IAD. AR BALL, ÁMĀC, NUAIR A ÉÁINÍŠ AN
 BIAŲ AGUS AN DEOC, AGUS NUAIR A FUARADAR ŠO RAIŲ AN
 BIAŲ AGUS AN DEOC ŠO MAIT AGUS ŠO BUACAĀ AGUS ŠO
 BRÍOŠMAR AGUS ŠO DEÍŠ-BLASTA, NÍOR LEIGEADAR ORĀ
 SUR ÉRÁCTADAR RIAM AR AN MÉID ÚŲ — NA BIĀMNAÍŠ!

BÍ SÉ AS DŲRUIDIM AMAĀ SA N-ÓIDĀ. BÍ A NŲÓIĀIN
 ÍTE AGUS ÓLĀ AS AN ŠCUIDEACTAIN ISTÍŠ AGUS AS LUĀT
 NA ŠCOS MBRISTE AGUS NA CÚL-ĀAINTE AMUĀ. D’ FÉUC
 AN SAŠART AR DĲARMUID. D’ FÉUC DĲARMUID AR ŠADŲ.
 D’ FÉUC ŠADŲ AR CORMAC. D’ FÉUC CORMAC ‘NA
 ÉÍMPALL. D’ ÉIRÍŠ AN CUIDEACTA ‘NA SEASAM. D’ IMĀÍŠ
 ŠADŲ AMAĀ. D’ FÍLL SÍ LÁITREAC AIRÍS AGUS AN CLÓCA
 DEARŠ UIRTĲ, AGUS SUR DÓIC LEAT SUR COINNLE AR LASAŲ
 NA SIOŠAIRLÍNÍ ÓIR A BÍ AR AN ŠCÁBA.

ANSAN DO CŲAÍŠ AN LÁNMA SUAS I LÁĀAIR AN TSAŠAIRT
 AGUS DO PÓSAŲ IAD.

NUAIR A BÍODAR PÓSTA AGUS BEANNAĀT NA H-EAGLAISE
 LÉITE ORĀ DO RUŠ SEÁŠAN CEATAĀ AR PLÁTA ŠLAN AGUS
 CUIR SÉ ŠINÍ ÓIR AR AN BPLÁTA. CUIR SÉADNA ŠINÍ AR
 AN BPLÁTA. CUIR MÁIRE ŠEARRA ŠINÍ UAITĲ FÉIN AIR.
 MAR SIN DÓIB SA TÍMPAL. NÍ RAIŲ AOINNE NÁR CUIR
 SUÍM ÉIGIN AIRŠID AIR. NUAIR A BÍ SIÚBALĀ ORĀ ŠO
 LÉIR ÉÁINÍŠ CORMAC AGUS CUIR SÉ TRÍ ŠINÍ AR AN BPLÁTA.
 BA MAIT AN MAISE AS ŠADŲ É, CUIR SÍ TRÍ ŠINÍ UAITĲ
 FÉIN AIR.

“Am briathar, a Achair,” arsa ‘n tÍncéir mór, “gur dóic liom gur maith an bail ar t’onóir nác i mbaile-
’bfaid-síos a veineadh an pósaí so.”

“Am briathar, a pádraig, gur dóic liom féin leis é,” arsa ‘n sagart, “agus nác lúga ‘ná is maith an bail ar a bfuil anso anocht é. Agus is dóic liom leis gur b’ é is lúga is gann dúinn go léir, a iarraí ar ‘ia na glóire, molaí go deó leis! Saojal fada fé séan a tábairt do Cormac agus do Shabh, agus má’s maith atáid siad anocht i ngrástaið Dé agus an tsaojal gura’ seacht fearr a beir siad bliagáin ó ‘nocht, agus mura fearr nára’ measa! Slíocht sleachta ar slíocht do sleachta, a ‘diarmuid!”

“Amen, a tigearna!” arsa ‘n cuideachta go léir, airís agus airís eile.

An fadó a bí an t-“amen” san ar siúbál do sleam-
nuig an lánma pósta amac. Bí an dá capall agus an cóiste gabta ar aghaidh an doruis amac agus an giolla tuas i n-a ineaí féin. Conaí na bacais an cóiste agus bailigeadar ‘na timpall. Nuair a bí Cormac ag dul isteach sa cóiste chaith sé mám mion-airgid imeasg na mbacac. Ba dóic leat go mbainfidís na píopáin as a céile a ‘iarraí teacht ar an airgead. An fadó a bíodar ag scríobáil agus ag brúit agus ag únfairt a céile do gluais an cóiste. Nuair a fuair na bacais ag gluaiseacht é cuireadar liúg fíais astá. Liúg árd dob’ ead í. Liúg cucais, bríoimmar, a cuirfeadh píop-
arnac ad’ cluasaib. Ac, ó’n oíche sin go dtí an oíche atá anocht ann, níor féadadh a ‘éanam amac i gceart cé ‘cu ba liúg madaí nó liúg molta an liúg.

Ac ba mar a céile é. Ba cuma le Sabh cé ‘cu. Ní féadfaí fear an bramais, ná don fear eile, ná bean, a ráí feadha gur pósaí í gan spré. Má ba liúg madaí

an liúg níor mór léi dóib beic as liúirig go maidin má b'aon tsásam aigne leó é. Má ba liúg molta í b' é sin an molaò i n-aisce. Ní raib de tóraò aici ar an molaò ac mar a bí aici ar an nḡaoic. I tḡaoò Cormaic, níor cúimniḡ sé ar māḡaò ná ar molaò sa scéal. Bí sé mar ba ḡnác leis beic, lom dáríríb. Do ḡluais an cóiste an bótar soir ó tuaiò agus níor fan a tuille cúimne as Saòb ná as Cormac ar māḡaò ná ar molaò.

Bí Cormac sásta i n-a aigne. Bí a fíós aige, as an nḡníom a bí déanta as Saòb agus as an ḡcomaoín a bí curta aici ar an ríḡ nár baogal ná go bfaḡaò a fear muínteartas agus fabar ó'n ríḡ. Bí Saòb sásta 'n-a h-aigne. Fé deire tiar tall ba cuma léi cao iad na cleamnaistí a brisfí ná a slánócfí. "Fear stuacaò dob' ea é, ac má b' eaò féin," dar léi, "cao a bí le déanam ac a slíḡ féin a tabairt do! Beao an donas air nó sásóc' san é." Bí Diarmuid liaḡ sásta i n' aigne. Agus aige féin dob' fearr a fíós cao i 'na tḡaoò. Bí na cómarsaín go léir ana sásta 'na n-aigne. Is dóca go raib a fíós cao 'na tḡaoò acu-san leis.

Nuair a bí Saòb as imteact tuḡ sí na h-eoçraça do Diarmuid. Ac má tuḡ ní ró mór an t-olmaiteas o'fás sí fé coimeáo na nḡlas. As ḡabáil amac di ḡlaoiò sí i leaḡ tḡaoib ar máḡair Micil.

"Beao sé cóim maiḡ aḡat-sa fanmainḡ anso," ar sise, "agus aire tabairt do'n áit seo. O' féaḡfaò Micil aire tabairt do'n tsiopa agus an leaḡar a dóil. Tá an duine boct so ró aosta. Pé uair is toil le Dia ḡlaoðac air cun siúbail ní beio doinne cun teact ioir tu agus seib an tíḡe seo. Tá a fíós aḡam nác baogal go ndéanfair éaḡcóir ar m'aḡair. Pé faio a mairfiò sé coimeáoḡaḡ-sa suas é. Pé airḡeao a

“Déanfaiò díol an leathair bíodh sé agat féin agus ag Micil. An nglacfaid an áit?”

“Óe, glacfaid dar nóin,” arsa ‘n baintreac. “Seadh, a’ nglacfaid! Anndais is greannmar san de! Ní h-eadh,” ar sise, “ac tógfaid an áit agus déanfaiò mo tigh beag féin do cur cun mná mo òríochár. Tá sí ag fáigáil an tigh ‘na bfuil sí. Agus ansan, dá ráineóc’ go n-oirfeadh òit-se an tigh seo do’ fáigáil tar n-ais féadfaiò-sa mo tigh féin do’ fáigáil tar n-ais ar an gcuma gcéanna.”

“Tá go maith,” arsa Sadhb. “Sin raint airgid agat a déanfaiò an gnó go gcuireadh cúgat tuille.”

Ar Micil a bí an ionghaibh ar ball nuair a duabairt a máthair leis dul siar agus a cuibh éadai, agus a cuibh éadai féin, a tabairt leis ainiar agus an glas a cur ar an ndorus ‘na diais mar ná beidís ag dul abhaile i n-aon ór.

“Cad ‘tá ag éiríge òit, a máthair?” arsa Micil, “nó cad ‘na tabh ná beimid ag dul abhaile? Dar nód, ní h-amhlaidh atá aon éileam eile ar an áit. Ní féadfaiò Cormac beith ag teacht ag éileam sealbh aois orainn. Measaim go bfuil a malairt de cúram aois air.”

“Níl, a mic ó,” ar sise, “aon éileam ar an áit, ná aoinne ag teacht ag lorg na sealbh orainn.” Agus d’inis sí do an socarugadh a déin Sadhb.

Do féuch Micil ‘na tímpal. “Agus an linn féin an tigh seo feasta?” ar seisean.

“Iseadh, a mic ó,” ar sise, “ac go gcaitfimid aire maith a tabairt do òiarmuibh.”

Do féuch sé ‘na tímpall airís. “Is breágh mór fairsing an tigh é,” ar seisean. “Is beag do’ á cuimneam a bí agam go dtiocfaim féin agus mo máthair cun comnaisgte ann! Cad é mar achrúgadh sa tsaoth!”

“Comáin leat anois, a mic ó,” ar sise, “agus féuc i ndiais na ndaoine, agus ná deintear faillís i ndaoine, agus ná bíod tairt ná ocras ar daoine i gcait-eam na h-oíche. Bíod siad go léir ag rínnce láitread agus cuirfid an rínnce tairt ortha. Féuc ’na ndiais, a micil, agus bíod an deoch agus an bia acu sul a mbeid uain acu ar iad d’iadaid.”

“Tá go maic, a máthair,” ar seisean.

CAIBIDÍOL A SEACHT A'S FÍCE.

NÍ RAIÐ AON TSEÓ AC A RAIÐ DE CEÓL AGUS DE RÍNNE I GCISTÍN DIARMUDA AN OÍÐE SIN. BÍ BEIRT PÍOBAIRÍ ANN AGUS BEIRT BEIÐLIÐÓIRÍ AGUS FEAR CLÁIRSIÐE, I DTREÓ NÁ RAIÐ AON STOP LEIS AN GCEÓL. NUAIR A STADAD PÍOBAIRE BÍODH AN PÍOBAIRE EILE AR SIÚBAL, AGUS NUAIR A STADAD BEIÐLIÐÓIR BÍODH AN BEIÐLIÐÓIR EILE AR SIÚBAL, AGUS BA MINICÍÐE 'BÍODH AN CÚIGEAR AR SIÚBAL I N-AON-PEACHT NÁ MAR A BÍODH AOINNE ACU 'NA STAD — I DTUSAC NA H-OÍÐE PÉ 'R DOMAN É.

BÍ LEAC BREÁÐ MÓR LEACAN SAN ÚRLÁR ANN, AR AÐAIÐ NA TEINE AMAÐ, AGUS DÁ MBÉITEÁ TÍOS SA TSEÓMRA AG ÉISTEACHT LEIS AN OBAIR ÉADARFÁ AN LEABAR GUR CIT BRÓÐ A BÍ AG TUICIM AR AN LIC SIN I GCAITEAM NA H-OÍÐE, AC GO BFREAGRAIDÍS NA BRÓÐA AN CEÓL. ZEALLAIM DUIT GO RAIÐ ALLAS AR NÓRA AN TÓCAIR AGUS AR A BEIRT DRIOCHÁR, AGUS GUR CUIREADAR-SAN ALLAS BA MÓ 'NÁ É AR TUILLE DÁ RAIÐ ANN.

NUAIR A BÍDÍS CORÇA Ó BEIT AG RÍNNE BÍODH AN DEOCH AG MICIL DÓIB, AC NÍ LEODADH SÉ AIR GO MBÍODH SÉ AG FAIRE ORÇA CUN AN DÍGE A ÉADAIRT DÓIB. NÍ ÓLADH NA RÍNNEÓIRÍ PUINN DE'N FÍON. BÍ A FÍOS ACU DÁ N-ÓLAIDÍS PUINN DE GO RAÐADH SÉ NÍ H-AMÁIN SA CEANN ACU, AC INS NA COSAIB LEIS, AGUS DÁ DTÉIDEDH AN FÍON INS NA COSAIB GO RAIÐ DEIREADH LEIS AN RÍNNE.

SUÍGEADH AN CUIDEACHTA TAMALL, ANOIS AGUS AIRÍS, DÍR DÁ GREAS RÍNNE, AGUS GEIBTÍ AMRÁN BREÁÐ BRÍOÐMAR CEÓLMAR Ó DUINE ÉIGIN ACU. BÍ CUIÐ ACU GO RAIÐ UCTAC AGUS GUT CÍNN ACU AR ÁILNEACHT AGUS GO DTÓÐFADH SÉ

an ceól de croíde ùine éisteacht le scol maic amháin uachtu.

Bí ùine des na píobairí go raib ceól síde aige. Seinneadh sé an ceól síde ar an bpíob go minic, uaidh féin. Ba ró deochair, ámtach, a cur fiacluibh air é seinnt nuair iarrtí air é. Deireadh sé nár ceart é seinnt i láthair daoine mar gur ceól ró aeraic é.

Nuair a bíodh go léir corca, tnaicte, buailte amach, traoctha, ó'n rínnce d'iaraodh ar an bpíobaire an ceól síde do seinnt dóibh. Dúiltaiḡ sé ar feadh i bhfad. Dúbdairt sé go raib an ceól ró aeraic agus nár ceart é seinnt i gcuideachtaí. Tugadh deoch eile d'fhion an ríḡ do agus bíodh aḡ taḡant air coíche go dtí go mb' éigean do gílleadh. Gleus sé an píob. Ceann sé an mála. D'éist an cuideachta fé mar beidís gan anam gan anál.

Ba ḡeárr gur h-airiḡeadh mar 'bheadh gnúsaictaí breáḡ boḡ réidh aḡ gluaiseacht mór-tímpal an tíḡe lasmuic. Ansan samluiḡeadh na daoine mar 'bheadh ḡaoḡ aḡ séirdeadh leis an ngluaiseacht, agus gur b' í an ḡaoḡ a b' aḡ déanam na gnúsaictaíḡe agus nár b' í an píob. Ansan do ḡluais ceól doibinn tríbh an ngnúsaictaí aḡus táinig idir ceól aḡus gnúsaictaí isteach sa tíḡ. Do neartaíḡ ar an ngnúsaictaí aḡus táinig mar bheadh creachtán aḡus luascaḡ sa bhfuaim. Ba ḡeárr gur h-airiḡeadh an tarna fuaim aḡus é aḡ crit aḡus aḡ luasḡadh ar an gcuma gcéadna, agus an ceól aiteasac doibinn tríbh, agus gan é féin agus an ceól aḡus an fuaim eile aḡ baint ó céile, ac iad aḡ cabruḡadh le céile, i dtreo gur b' feárr de an ceól an fuaim agus gur míle de an fuaim an ceól. Ar ball do labhair an trímadh fuaim aḡus é aḡ crit aḡus aḡ luasḡadh aḡus ceól doibinn tríbh, a bain leis féin. Bain

an trímhla fuaime sin geit as a raib lárreac. Tábar-
fais an leabhar gur glór duine é!

Ansan do gluais mar 'bheo caise ceoil, de'n ceol
ba míle agus ba binne, ba daoine agus ba cneasda
d'ár airiú daoine de'n muinntir a bí lárreac riam
roime sin, agus do meas sé ar an ngnúsaíocht agus
ar an nglór daona agus ar an sóro gaoite do sam-
luígead beic leó, agus do gluais an measad mór-
cimpal an tíge i bfuirm síde gaoite. Bí as near-
tuad ar an nglór agus ar an bfuaim, agus as
zéarúad ar an measad agus ar an gcasad cimpal,
go dtí gur ceap na daoine go raib an tsíde gaoite
as rínne ar fuir an tíge. Bíod síde anso agus bíod
sí ansú. Do léimead sí anonn agus do léimead sí
anall. Do luígead sí síos agus do ríchead sí fan an
úrláir mór-cimpal, dar leó. Ansan, le léim d'á
dteud an ceol, do sgeinnead sí anáirde imeas na
mbataí snaíom agus do sguabad sí mór-cimpal tuas, i
dteod gur dóic leis na daoine go n-airiúis sgiatána
na n-éun inti. Ansan do measad na daoine go
n-airiúis, trí an gceol, mar beo osnairdeal goil.
Ar ball is i n-a cirtib gáirí a bíod sé. Ansan d'airiú-
eadar go gléinead as labairt trí an gceol mar beo
glór leinb. Ba géarr go raib glór eile leinb 'gá
freagairt sin, an dá glór as freagairt a céile agus
as freagairt an ceoil. Ansan do labair an trímhla
glór, mar 'bheo glór mná óige, agus nár airiú daoine
d'á raib lárreac don glór daona riam com binn, com
h-áluinn, com h-aoibinn leis. Ba géarr gur freagair
glór eile mná an glór san, agus má ba binn é an céad
glór, ba binne agus ba míle ná san an tarna glór,
agus iad as freagairt a céile agus as freagairt an
ceoil go cruinn agus go blasta. Ansan, fé mar a

h-osgalócaí dorus éigin, táinig borrað agus árouḡað agus neart sa céol go léir. Do ghéaruig ar an ngluaiseacht agus do neartuig ar an bfuinneamh agus táinig tuille doibhins ins na suḡannaib. Iad aḡ éiríge os cionn a céile agus aḡ tuitim fé bun a céile. Iad aḡ casað mór-ctímpal ar a céile. Iad anuas ar an úrlár. Iad anáirde ar na fraḡaḡaib. Iad sa cúinne seo, sa cúinne sin, sa cúinne úr. Go dtí go raib scáḡ aḡ teacht ar na daoineib, agus iad aḡ strac-féucaint ḡar a nḡuailniḡ féucaint ar labhair daoine.

Ansan do neartuig airís ar an ḡceól, fé mar a h-osgalócaí dorus eile ba mó 'ná an céaḡ dorus. D'éirig borrað agus neart agus fuaimint ceóil. É aḡ iompáil agus aḡ casað agus 'ḡá iomlasc féin ar an úrlár, agus fan na bfallaí, agus fan buaic an tíge ḡuas. É tamall 'na búirḡeaḡ agus tamall 'na liúir-eaḡ. É tamall i n-a árouḡol agus tamall i n-a oclán bróin, ḡur dóic leat go mbainfeað sé osna ó'n ḡcloic. É tamall eile 'na sceartaireaḡ ḡáirí agus suilt agus mórḡála agus mórtaise, ḡur dóic leat go dtóḡfað sé na mairb as an úir. ḡlórḡa na mban agus ḡlórḡa na leanb aḡ labhairt agus aḡ freaḡairt go soiléir, tríḡ an mbúirḡeaḡ ba ḡroime, tríḡ an nḡol ba b'rónaíḡe, tríḡ na ḡáirí ba sultmaire, agus ansan do h-airiḡḡí anois agus airís, tríḡ an éirleaḡ go léir, liac fada ḡaol, coímḡeaḡ, millḡeaḡ a cuireað fionaḡrit ar a raib láirḡeaḡ.

Ansan do h-airiḡeað, aḡ ḡluaiseacht in aonfeacht, mar beað fuaim faraḡe, an búirḡeaḡ agus an liúirḡeaḡ agus an liacarnaḡ, an ḡol agus an ḡáirí, ḡlórḡa na leanb agus ḡlórḡa na mban. Iad fíllḡe ar a céile agus casta ar a céile agus brúitḡe ar a céile. Iad fé bun a céile agus os cionn a céile agus istig i n-a

céile. Iad in áit agus i n-áit agus i n-áit eile. Ansan iad ins gac don ball i n-donfeacht go dtí go gceapad na daoine gur istig 'na gcluasaib féin a bíod an cáismirt! Ansan do h-airiúeadh fuaim eile sa céol, fuaim mar beadh cogarnaic tóirénige. Do ghluais sé fan an úrláir, as borrad agus as caoluúad agus as foctramáil. Cuaid sé tré saileacaid an tíge agus tré admad na gcaitaoireac agus tré cnámáib na ndaoine, agus é as criú agus as luasca. Do neartuigh air agus do neartuigh air go dtí gur bailig sé cuige na ceolta agus na glórta eile, agus gur scuab sé leis mór-tímpal an tíge iad mar a bheadh cuilic guarnain. Ansan do neartaigh ar an dtóirénig agus do troidigh uiric, agus do géaruih an casa agus an luasca agus an criú san admad agus ins na cnámáib, go dtí go raib luas croíde agus meoireán cinn as teacht ar gac doinne a bí láitreac.

Ansan do ghluais glór leinb an simné amac. Do lean glór mná é. Ansan do ghluais glór mná an simné amac agus do lean glór leinb é. Ansan do ghluais liac amac agus do lean liac eile í. Ansan do ghluais amac an simné an céad glór duine do h-airiúeadh sa céol. Do lean na ceolta eile iad san, i ndiaigh ar ndiaigh. Ba géarr ná raib le h-aireactaint istig ac an tóiréneac, as luasga agus as criú. Ansan do ciúnuih agus do ciúnuih ar an dtóirénig, agus do laguih agus do laguih ar an luasga agus ar an gcriocharnac, do maolaih ar an bfuinneam agus do claochluih ar an neart, go dtí ná raib sa tóirénig ac gnúsactac. Ansan do lagaih ar an ngnúsactac go dtí ná raib inti ac anál. Ansan do stad sí.

Do glaoid an coileac!

Ní túisce glaoid an coileac 'ná cuir báb an leasa

liač aisti agus tuit sí 'na cnaipe. níor cuir aoinne cor dé. ba dóic leat gur fé d'raoiðeačt a bíodar. fé òire preab an tincéir mór 'na suíðe.

“Airiú, molað le Dia!” ar seisean, “cað tá oraið! beireað beirt azaib ar an scailín sin, a mná,” ar seisean, “agus tógaið amac fé'n nsgaič í.”

tógadur amac fé'n nsgaič í agus táinig sí cúiti féin.

“Cá bfuil an sagart?” arsa duine éigin.

“Tá sé imtište abailé faðó riam anocht,” arsa micil.

ba gheárr gur táinig báb an leasa isteač airís agus í go lán láidir, agus í 'gá áiteam go tur ar na mnáib a rug amac í nár gáð dóib an saotar, agus gur b' oireasa gnočta bí orčta; ná raið blúire uirčtí ac oireað le h-aoinne acu féin; gur čirte dóib go mór leigint oi féin; gur neamčúramac a bíodar!

Do spreag an píobaire suas port ná raið don ceól síðe ann agus do ghlais an rínice airís cóm h-aibig agus dá mb' é tusač na h-oíðce beað ann. Do ghlaið an coileac airís agus airís ac má ghlaið níor cuir báb an leasa ná aoinne eile don tsuím ann. Do ghlais an ceól agus an rínice; na píobairí ag déanam uanuiğeačta ar a céile; an leac d'á greadað leis na brógaib; an biað agus an deoč d'á gcaiteam fé mar a čagað dúil ag aoinne iončta; go dčtí gur buail solas an lae cútu an dorus isteač.

Do fuarað fear na cláirsige 'na sám còula, agus duine des na píobairib ar meisce. Ac ní raið còula ná meisce ar fear an ceóil síðe, bíod gur ól sé a dóčain den fíon.

CAIBIDIL A H-OCT A'S FICE.

SUL A RAIÖ AN LÁ GLAN I ZCEART BÍ AN CUIDEACTA SGAIPTE AGUS NA DAOINE IMCIÖTE ABÁILE AC AMÁIN AN TÍNCÉIR MÓR AGUS FEAR AN CEÓIL SÍÖE AGUS MICIL AGUS A MÁTAR. BÍ AN CEATRAR SAN AR A NOÍCEAL AZ GLANAÖ AN TÍÖE AGUS AZ CUR ZAC NÍÖ I N-A ÁIT FÉIN. BÍ AN CEÓL SÍÖE AZ DÉANAM BUARCTA DO MICIL. BÍ ANA DÚIL AIGE A DÉANAM AMAÖ CONUS A FUAIR AN PÍOBAIRE SIN AN CEÓL SÍÖE. D'FAIR SÉ ZO B'FUAIR SÉ LOM AIR AGUS CUIR SÉ AN CEIST CUIÖE.

"COÖAR, A SEÁÖAIN," AR SEISEAN. "IS IONÖANTAC AN CEÓL É SIN A SEINNIS ARÉIR DÚINN. NÍOR AIRIÖEAS A LEITÉIO RIAM. NÍ DÓIC LIOM ZO B'FUIL FEAR EILE I N-ÉIRINN D'FÉADFAÖ AN CEÓL SAN DO SEINNT."

NÍOR LEIS SEÁÖAN AIR ZUR AIRIÖ SÉ É.

"IS DÓCA," ARSA MICIL, "NÁC É ZAC DOINNE FÉADFAÖ CEÓL MAR É 'Ö'FÁÖAIL I N-AON ÖOR. CONUS A FUAIRIS-SE AN CEÓL SAN, A SEÁÖAIN?"

"DÉIN T'IAIRIÖ ÖORT, A MICIL!" ARSA SEÁÖAN.

NÍOR CUIR SIN MICIL Ó'N SCÉAL. D'FAN SÉ ZO DÓI ZO RAIÖ SEÁÖAN IMCIÖTE AGUS ANSAN DÚBART SÉ LEIS AN DÓTÍNCÉIR MÓR: "STAD, A PÁÖRAIS," AR SEISEAN, "ZO N-ITIR RUÖ ÉIGIN, TAR ÉIS NA H-OÍÖÖE."

NÍOR MEAS PÁÖRAIS ZO NDÉANFAÖ SAN AON CEATAIÖE ÖÖ, AGUS D'FAN SÉ.

AR BALL, NUAIR A BÍ RUÖ IÖTE AZ PÁÖRAIS AGUS BRAON EILE FÍONA ÓLTA AIGE, DÚBART MICIL, A-BÁILE-BÁIGE DO FÉIN, MAR 'Ö EAD: "A PÁÖRAIS," AR SEISEAN, "NÁR B' UACÖÁSAC AN CEÓL É SIÜÖ A BÍ ARÉIR AZAINN! NÍOR AIRIÖEAS A LEITÉIO RIAM, AGUS IS MINIC D'AIRIÖEAS CEÓL

breaí. Mura mbeadh mo dhá súil a b'eit as féuchaint air agus mo dhá cluais a b'eit as éisteacht leis ní creirfinn go b'féadfaidh don duine saogalta a leiceib de ceól a baint a' píb."

"Agus ní féadfaidh leis, mura b'faidh sé congnamh cuige," arsa pádraig. "Nár tugais fé n'eara an tsíbe gaoithe! Agus nár airíis na glórta daona, agus an sol agus an gáirí, agus an liacharnac? Ní túisce t'osnuig an ceól 'nár bíodar as bailiúgha isteach cúgaim. Zeallaim duit gur dóic liom gur mó go mór a bí ann dóib, as rinne leis an gceól, 'nár mar a bí ann againn féin. T'osnuigeadar ar imteacht nuair a bí glaothac an coilig as d'ruim leó. Agus féuc mar a stad an píobaire díreach sul ar glaoib an coileac. Is mór an ionghaib liom ná beirib siad leó an píobaire. Dhá mbeinn 'na cás ní seinnfinn an ceól san pé tahtant a d'éanfaí orm cuige. B'fearra d'go mór ciall a b'eit aige. 'Ní t'agann an crúiscín slán ó'n d'obair i gcóimhíbe.'"

"Ní f'eadar an tsaothal conus a fuair sé an ceól san, nó conus a táinig sé suas leis," arsa Micil.

"Is minic an ceist sin dhá cur cuige," arsa pádraig, "agus ní faidtar b'f'eadra uaidh cóibche uircti ac 'dein t'iaraib t'ort.'"

"Am briahtar móib," arsa Micil, "gur cuireas-sa cuige ó c'ainib í agus gur b' siné díreach an f'eadra 'tug sé orm. 'Dein t'iaraib t'ort, a Micil,' ar seisean liom."

"D'airigheas-sa," arsa pádraig, "gur b' amlaib a bí sé as teacht d'baile ó Corcaig oíche agus píb nua ceannuighe aige, agus gur cuireadh amú é, bíodh go raib toghaib na h-aicne aige ar an áit. As d'éanamh a leic ar d'rocaib na d'truip Síbe iseadh cuaidh sé amú'.

táinig an meascán mearaíde air agus d'féuc sé 'na
 tímpal, agus is amlaí a fuair sé é féin ná ar bruaic
 abán, i n-áit nár lúig a súil riam air! D'iniúc sé an
 talam fé n-a cosaib, agus scairt a bí i n-a aice ann,
 agus pluais caraige a bí ann, féucaint an aicneóó sé
 iad, agus níor aicín. Le n-a linn sin d'airig sé, ar an
 tsaob eile de'n abáinn, an ceól ba breáísta d'ár airig
 sé riam. Cad deirir leis nár gléus suas an píob nua
 agus nár crom ar an gceól gcéadna do seinnt, i n-
 aonfeacht leis an gceolaithe eall! Bí an scairt láidir
 riam aige. Ní cuirfeadh a bfuil de síafraib i n-éirinn
 eagla air. Ar leasadh na súl bí an ínse ar bruaic na
 h-abán lán de daoine agus iad ag gluaiseacht anonn
 's anall imeasc a céile, fé mar a beadh sahas éigin
 rinnte ar siúbal acu. Ba géarr gur h-acluigeadh an
 ceól eall. Má beineadh, do cuaidh an fear abús ar an
 acluighadh gan stad gan barachtuile, gan buille cáillie-
 amaint. Do casaó an ceól eall an tarna h-uair. Ba
 maic an maice ag an bfeair abús é, bí sé istig ar an
 gcaseadh an túisce 'na raib an casaó déanta.

"I n-aghaidh gach casaó agus acluighadh d'á dtéadh
 ar an gceól téadh a ciotrom d'acluighadh ar
 gluaiseacht na ndaoine, nó ar an rinnte, má ba rinnte
 é. Do lean an scéal mar sin eatartha, ar dhá tsaob
 na h-abán, go dtí trácht éigin amach sa n-oíche. Ní
 cuímin leis conus do scar sé leo, ach nuair a táinig an
 lá is amlaí a dúisig sé as a coibla agus é istig i
 súil tein'aoile a bí ar tsaob an bóthair ann, agus an
 píob nua i n-aice. Ní túisce bí sé 'na lán-dúiseacht
 ná gaidh sé air an píob agus crom sé ar an gceól do
 seinnt airís, díreach fé mar a sheinn sé sa n-oíche é.
 Do sheinn sé ó túsach go deire é, airís agus airís, agus
 cuir sé isteach go cruinn ann gach casaó agus iompáil

agus a'ruḡaḡ, fé mar a cuireadh ann iad sa n-oíche do nuair a bíteas 'gá seinnt ar an rtaob' t'ail de'n abainn, go dtí go raib sé ar eólas aige de ḡlan-meabair agus nár baogal dó don cuib de do dearmad go deó. Nuair a bí a aigne sásta aige air d'éirigh sé 'na suíbe agus táinig sé amach a' súil na tein'aoile agus b'féuc sé 'na tímpal. Bí an bótar agus na clatáca lán de daoine mórtímpal na tein'aoile. Bíodar as bailiugadh ann an fáid a bí an ceól aige d'á seinnt cun taitíge déanam de. Fé mar t'asadh buine nó beirt do stadairís as éisteacht leis an gceól go dtí go raib an áit lán díob. Bí iongnadh agus alltach orcu, mar bí a fíós acu go n-airighí an ceól céadna go minic sa n-áit céadna, sa n-oíche, ac b'siné an céad uair riam a h-airigead sa lá é. Nuair a conacadar Seágan Aeraic as teacht amach a' súil na tein'aoileac agus nuair a cuigeadar 'na n-aigne gur b' é a bí as déanam an ceóil aeraic, crochadar a gcínn agus dúbradar eatarcu féin ná ruichead leis abfadh gan é 'breic cun siúbail. Do beannais sé díob agus beannuigeadar dó, ac níor fiafruis doinne acu de cad fé n'eara dó an ceól san do seinnt. Bí sóro scáit acu roimis.

"Táinig sé abaille agus níor b'fada gur buaileadh breóite é. Níor ceap doinne go n-éireóc' sé coíche ó'n mbreóiteacht san. Dúbradh gur b'iad an muintir n-ar seinn sé an ceól díob a bí 'gá breic leó i rtreó go mbeadh píobaire acu féin cóm mait leis an bpíobaire a bí as an muintir a bí ar an rtaob eile de'n abainn, nó b' féidir níos fearr. Ac pé scéal é do ceip orcu é breic leó an uair sin. Táinig sé cuige féin d'á n-aimdeóin agus tá an ceól aige. Agus siné anois asat, fé mar airigead-sa féin é, conus mar a

FUAIR Seághan Aerac an ceól síde. ní seinnean sé ac go h-anam é, agus is ró beas an ionghaò san. Má tásaidh siad 'na tímpal i gcóinnuíde mar a tánadhar aréir ní foláir nó is mór an dúil atá acu sa ceól a seinnean sé, agus má tá an dúil sin acu sa ceól bearfadh siad leo an ceólaiúe luach nó mall. ní ceart do beic ag seinnt an ceóil sin i n-aon cor. Is minic a tugadh cómairle do shan beic 'gá seinnt. Tugas-sa féin an cómairle sin do ac ní raib aon maic dom ann. Ni bearfadh sé, 'béanfadh', ná 'ní béanfadh'. ní féadfá a béanam amac cad a beadh i n-a aigne aige. ní misde 'Seághan Aerac' a tabairt air. ní dóic liom go bfuil blúire eagla aige rómpa."

"b' féidir, a pádraig," arsa micil, "go bfuil a fíos aige féin nác gá do aon eagla beic aige rómpa. b'féidir go bfuil cáirde maice aige eatartha agus nác baogal do."

"b' féidir é," arsa pádraig. "Ac b' feárr liom me féin do tabairt suas do dia agus shan aon baint i n-aon cor a beic agam leo ná acu liom. bíos tamall aréir, nuair a bí an cóirctneac agus an caismirt mór ar siúbal, agus geallaim duit nár b' feárr liom áit 'na mbeinn 'na sa baile. Tugas féuchaint sa n-aghaidh ar an gceólaiúe, agus is beas ná gur measas nár b' é féin a bí i n-aon cor ann. bí solas éigin 'na súilíbh agus 'na ghnúis agus tímpal a béil, i dtreo gur dóic leat go raib sé ag féuchaint ortha agus gur aicín sé iad!"

"b' féidir go raib leis," arsa micil.

"b' féidir é," arsa pádraig. "Ac tá aon níò amáin deimniúcteach; tá Seághan Aerac ró-aerac dom-sa."

CAIBIDIOL A NAOI A'S FÍCE.

TAR éis cleamhnais Šaòb agus Cormaic níor b' fada gur deineab' 'gá cleamnas eile. Deineab' cleamnas do báb an leasa le drioctáir do Nóra an tóchair, agus deineab' cleamnas do Nóra féin le fear de muíntir an rí. Buail sé uímpí ar páirc an aonaig an lá do roinneab' na capail. B'í tig sa cáchair aige, i n-aice an tíge n-a raib' Cormac agus Šaòb le dul cun cómnuište ann. Cóm luač agus cuaiš sé abáile d'iar sé ceab' a cos ar fear mí agus do fuair. Čáinig sé agus pós sé Nóra agus ruš sé leis í. An drioctáir léi a b'í gan pósaò d'imčig sé i n-aonfeacht leó, aš brač air go bfašab' sé ineab' i n-arm an rí. D' fás san an tócar agus a raib' ann aš an mbáb agus ašá fear.

Nuair a b'í an méid sin déanta cuaiš gač aon ruo cun suaimnis. Aon lá, as san amac, dá mbéiteá aš gaabáil tar an dtig úo Séadna, d'aireóčtá, mar ba šnáč, mion-buillí na gcasúr mbeaš, boš-fearuúol na bfeair, taranš agus fáscaò an tsnáčta céaraig. Dá dtéiteá isteač do cífeá an cáchair súgáin agus an mealböš, agus d'aireóčtá an anál fada trom ó Séadna féin, agus é aš obair go dian. Ac níor b'fios cačain aigš aoinne "šreadab'" ná "duais" ar an "šcaillig Ruainniš" aige.

Ní feicfá micil ann. B'í sé číos i dtig d'iarmuša léit aš coimeab' an tsiopa agus aš díol an leačair agus aš glacaò an airgib, agus isé a b'í, dar leis féin, i n' fear bunúsac, creideamnac. Ba dóic leat

AIR NÁ CURFAO SÉ AON BLÚIRE IONGNAO AIR DÁ N-IARTÍ
AIR URÚOAS A DÉANAMH AR LEAT NA PARÓISTE.

FÉ MAR A BÍ AN AIMSIR AG IMTEACHT BÍOÓ DAOINE 'GÁ
TADBAIRT FÉ NDEARA GO RAIB ATRÚGAD AG DUL AR MEÓN
AGUS AR AIGNE AGUS AR BÉASAIB SÉADNA. TUIS AN UILE
DUINE GUR DUINE FÉ LEIT RÍAMH É, AGUS MEÓN FÉ LEIT
AIGE AGUS AIGNE FÉ LEIT. BÍ SÉ 'N-A LUÍGE ORDA GO
LÉIR, PÉ MUÍNTEARTAS A BEAO AGAT LEIS, NÁ BEAO AON
BREIT AGAT COÍOCE AR AON EÓLUS O'FÁGAIL AR AN DTAOB
ISTIĞ DÁ AIGNE. AC MOCHUIS DAOINE, NÓ MEASADAR GUR
MOCHUISÉADAR, NÁR B' É AN SÉADNA CÉADNA É, LE DÉAN-
AIGE. NÍOR GNÁC LEIS PUINN CAINTÉ 'DÉANAMH RÍAMH, AC
LE DÉANAIGE IS AR ÉIGIN A LABRAO SÉ I N-AON COR LE
H-AOINNE. NUAIR A LABARTÁI LEIS IS BEAG AN CAINC A
BAINTÍ AS, AC AN MÉIO A BAINCÍ, BA CAINC CIÚIN RÉIO Í.

UAIREANTA COMÁINEAO SÉ LEIS AG OBAIR Cóm DIAN SAN
GO MBÍOÓ NA SRUĆANNA ALLUIS LEIS. UAIREANTA EILE O'
FANAÓ SÉ FAIO GAC N-FAIO AGUS A UILLE CLÉ AR A LEAT-
GLUIN AIGE, A LÁM CLÉ FÉ N-A GIALI AIGE, AGUS É AG
FÉUCAINC AN DORAS AMAĆ AGUS ANONN AR AN GCNUC, AGUS
GAN COR AIGE D'Á CUR DE AC MAR A BEAO SÉ GAN ANAM
GAN ANÁL. IS MINIC, NUAIR A BÍOÓ SÉ SA MACHTNAMH SAN
GO BFEICTÍ AN LÁM DEAS ISTIĞ 'NA BROLLAC AIGE, FÉ MAR
A BEAO GREIM DAINGEAN AIGE AR RUO ÉIGIN A BÍOÓ ANN
I BFOIAC AIGE. NUAIR A TAGAO SÉ A' MACHTNAMH DE'N
TSORO SAN DO GLUAISIĞEAO ANÁL AS A CLIAO AGUS OSNA
Ó N-A CROÍOE NÁR B' FEÁRR-DE CU 'BEIT AG ÉISTEACHT LEIS.
BÍOÓ IONGNAO A GCROÍOE AR NA FEARAIB, AC NÍ LEIĞOÍS
AON NÍO ORDA. IS AMIAO A BÍOÓ EAGLA ACU ROIMIS. NÍ
FEADRADAR Ó TALAMH AN DOMAIN CAO A BÍOÓ AIR. NÍ
BÍOÓ ACU LE RÁO AC AN RUO ÚO A DUBAIRT MICIL LE N-A
MÁTAIR AN CÉAO LÁ A CUG SÉ FÉ NDEARA É, NÁR B' FOIÁIR
NÓ BÍ BUAIRT MÍ-CUÍBSAC ÉIGIN AIR. AC CAO Í AN BUAIRT

í, nó cao fé nbeár í, ní raib don pioc d'á cúntas acu.

Thu Seágan Ceatac fé nbeara an t-astrúgao. Thu sé fé nbeara an sníom a bí ar croíde agus ar aigne an duine, ac bí sé níos daille 'ná riam ar cao fé nbeár é. b' sin í Saob pósta agus gan focal ó doinne i dtaob don geallamna pósta ioir í féin agus Séadna. Ó'n lá a bí Séadna féin tiar as an dtiú as caint le Máire Gearra níor labair sise amac as a béul oiread agus don focal amáin i dtaob an cleamnaís ná i dtaob na cainte a bí eataréa. Táinig scéalta eile ar cleamnaísib cúca ac ní leigead sí d'á h-aéair don tsuim a cur ionta. Ní tugad sí de cúis do ac ná taitneois léi.

Bí sé leacra ar fuio na dúite an mearbail aigne beic ar Séadna, ac nuair a conaic daoine na mná úo go léir a beic pósta agus gan blúire suime curra aige-sean sa scéal, is amlaio mar a bí an scéal as luic cainte bíodar i gcruid-cás. Ba maic leó a ráo gur b' amlaio a bí sé as cailleamaint a meabrac i ndiais duine éigin de na mnáib úo, ac ní féadfaois é sin do ráo. Bí sé ar an dá cóisre eile, cóm maic le cóisre Saob, agus ba ró fuirise a aicint ná raib don beann aige ar doinne de'n beirt ban eile ac cóm beas agus bí aige ar Saob. Ní féadfaí a ráo go raib sé as cailleamaint a meabrac mar geall ar Máire Gearra mar ní raib doinne 'gá breic uaió. Ba maic le luic na cainte a ráo gur b' amlaio a bí as dul d'á ciall, gur b' amlaio a bí straisin éigin air a bain le n-a cuio fola nó le n-a dúcas. Ac ní féadfaois sin do ráo mar ní raib fear sa paróiste ba cruinne breiteamantas ná é, ná ba gasda cómairle 'ná é, ná ba géar-cúisige ar molaio beirte 'ná é. b' é cric an

scéil é go mb' éigean do lucht na cainte éiríge as mar scéal. Ceip ortá teacht tíos ná tuas air.

Bí a fíos as Séadhna féin, ámtac, go dian maic, cad a bí air. Bí an bliagáin déanaí des na trí bliagána déas as imteacht ar cos-anáirde. Fé mar a bí sé as druim le deire na h-aimsire bíodh an fear boct as cuimneamh níos géire agus níos coitianta ar cad a bí roimis, go dtí gur b' ar éigin a scaradh an smaoineamh coíche leis. Bíodh a leicéir sin de sníomh agus b' fásgha ar a croíde agus ar a aigne ó'n síormachtanam ar an aon smaoineamh amáin sin go sam-luigeadh sé uair a' clois níos sia 'ná lá, an faid a bíodh an uair a' clois as imteacht; agus ansan, nuair a bíodh an uair a' clois imtighthe gur bóic leis ná raibh dá neómat inti. Samluigeadh sé an lá, an faid a bíodh an lá dá caiteamh, níos sia 'ná seachtmain, agus nuair a bíodh an lá caite do measa sé ná bíodh fiú aon uair a' clois amáin ann. Samluigeadh sé gur sia an oíche 'ná bliagáin, agus nuair tagadh an maidíon Samluigeadh sé ná bíodh aon oíche i n-aon cor ann. Ac, idir uair a' clois agus neómat agus oíche agus lá, Samluigeadh sé gur b' amhlaidh a bíodh as baint an bóchair dá céile, bí a leicéir sin de coisigeacht fúta as imteacht — agus gan idir é agus deire na h-aimsire ac an méid a bí gan imteacht díobh!

Is minic, tar éis dul a corla do, nuair a bíodh sé sínte ar a leabaidh agus gan aon néal corlata as teacht air, ac a croíde as cur de agus a dá súil ar dian-leatadh, go n-éirígeadh sé agus go n-imtightheadh sé amac agus suas an cnuc, go dtí go mbíodh sé ar an bplásóig cúnlaigh mar ar tug an bean cos-noctaithe an tseóir uasal do. Bíodh sé as braic air go mb' féidir go bfeicfeadh sé ann airís í. Ní feiceadh, ac ní bíodh a

CUAIRD I N-AISDEAR AIGE. TUIGEAÐ SÉ I N' AIGNE GO MBÍOD SÍ ANSÚD I N-AICE LEIS AGUS GO N-AIRIGEAD SÍ A ČAINT AGUS GO D'TUIGEAÐ SÍ AN BUAIPT A BÍOD AIR. BÍOD SÉ AG AIGNEAS LÉI AGUS AG IOMAIG LÉI NUAIR NÁ TAISBEÁNAÐ SÍ Í FÉIN DO. BÍOD SÉ AG RÁD NA BFOCAL A DÚDBAIRT SISE LEIS AN LÁ ČONAIC SÉ Í, AGUS 'GÁ ZCUR I ZCUÍMNE DÍ, AGUS 'GÁ FIAFRUIGE DÍ AR ČUÍMIN LÉI AN ŽEALLAMAINC A ČUIG SÍ DO, AGUS 'GÁ IARRAID UIRČI, AS UČC AN TSLÁNUIGČEÓRA, ŽAN CAILLEAMAINC AIR NUAIR A ČIOCFAÐ AN T-ANAIČE. NÍ ČAŽAÐ ŽUČ NÁ FOCAL UAIČI, AC MÁ 'SEAÐ NÍ BÍOD SÉ ŽAN FREAGRA AR A ČAINT. DO BUAILČÍ ISTEAČ I N-A AIGNE UAIČI, ČOM MAIČ AGUS DÁ LABRAÐ SÍ, "NÁR ŽÁD DO DON EAGLA 'BEIČ AIR AC A MAINÍŽIN A BEIČ AS DIA AIGE." NUAIR A BÍOD ČAMALL DE'N OÍČE CAITE MAR SIN AIGE 'N-A ČEANNČA AR AN ZCNUC ČAŽAÐ SUAIMNEAS AIR. DO BÓŽAÐ AN SNÍOM AGUS AN FÁSCAÐ D'Á ČROÍDE I DČREÓ GO MBÍOD IONGNAÐ AIR CAD A BÁINEAD AN BUAIREAM DE. NUAIR A ČÍOD SÉ AMŠGARNAČ AN LAE AG ČEAČC ČUŽAÐ SÉ AŽAIÐ AR AN MBAILE AGUS ČEADDEAD SÉ AGUS SÍNEAD SÉ AR AN LEABAIÐ, MAR 'D EAD GO MBÍOD AN OÍČE CAITE AIGE INČI.

FÉ DEIRE AMBASA BÍ AN LÁ DEIRINEAC BUAILTE LEIS.

"ČRÍ BLIAŽNA DEAG A'S LÁ AMÁIREAC," AR SEISEAN I N' AIGNE FÉIN, "ISEAD FÁŽAS AN BAILE ČUN RAINC LEAČAIR DO ČEANNAC. BÍ ČRÍ SCILLINGE AM' PÓCA AŽAM. NÍOR B' FADA LE DUL IAD AC NÍ RAIÐ AŽAM AC IAD. DO H-IARAÐ ORM IAD, AR SON AN TSLÁNUIGČEÓRA. ČUŽAS UAIM IAD. NÍ RAIÐ LEIŽEAS AŽAM AIR SIN. CONAS 'FÉADFAINN IAD DO ČOIMEAD! NÍ RAIÐ AŽAM AC IAD. BÍOD NÁ RAIÐ NÍOR LIOM FÉIN IAD. IS LE DIA ŽAC NÍ. NÍ BEINN AC AG ČOIMEAD A ČODA FÉIN UAIÐ, MOLAÐ GO DEÓ LEIS! NÍOR ČOIMEADAS IAD AR DON ČUMA, PÉ RUÐ A ČIOCFAID AS DOM ANOIS. — DO CUIREAÐ BRÍ NA MIONN ORM, GO

daingean. — “Glacas orm é, go daingean — le m’ tóil macánta.”

B'eireadh sé ar b'róis agus cromadh sé ar obair. Ba gheárr go scaiteadh sé uaidh airís í. Buaileadh sé amach agus b'féucaadh sé 'na tímpal, fé mar a bheadh súil aige le duine éigin a tacaíocht. Ceap na fear gur as súil le duine éigin a b'í sé agus gur dóca gur gheárr go dtiocfaidh an duine n-a raibh an tsúil leis. Dá mbeadh a fios acu cé leis go raibh an tsúil is dóca gur gheárr an móill a b'eánfaidís sa n-áit! Ní raibh don b'luire b'á fios acu, agus comáineadh leó as obair ar a n'óiceal. Nuair a b'í sé i n-a am stair b'éirígeadh cun imčígte ab'ail.

“Stadadh, a feara,” arsa Séadna. “b' féidir go ráineódh go mbeinn as baile amáireach agus ná beinn anso in am cun páis na seachtaine tábairt daoibh. Tá sé cóim maic aghaidh an t-airgead do glacadh anois. Ní measaim go bfuil don b'aoibh ná go n'éanfaidh sibh an obair go macánta.” Agus sín sé cúca an t-airgead.

Cóim luach agus bíodh imčígte cun siúbail cuir sé an cnuc amach de. B'í faille árd ar an t'aoibh tuaidh de'n cnuc. Faille na b'fíach a tugtí mar ainim uircti. Cuaidh sé agus shuí sé ar mullach na faille sin. B'í sé as féucaint uaidh síos ar na caraigreacha briste a b'í t'íos as bun na faille agus b'í sé 'gá cuimneam i n-a aigne cad é an briseadh a gheabhadh chámha duine dá scaití le fánaigh é. D' fág sé an áit sin agus b' imčíg sé an cnuc siar go dtí go raibh sé ar b'ara cnuic eile a b'í ar an t'aoibh t'iar de'n g'leann. Caraig na m'adraí b'ob' ainim do'n cnuc eile sin. Cuaidh sé isteach i b'pluais sa cnuc san. Leaba b'iarmuigh ainim na pluaise. B'í pluais eile ar aghaidh na pluaise sin

anonn gur b' ainim di leaba ġrāinne. D'fan sé sa pluais ar feaħ tamail mait, aħ cuimneam ar ar airiħ sé riam de scéalta breáħta fiannuiħeacħta, ar ħiar-muiħ agus ar ġrāinne agus ar fionn agus ar an ħféinn agus ar a nħnóħaiħ ħo léir. Nuair a bí tuitim na h-oíħce ann d'fíll sé ħun na plásóħe agus ħo luiħ sé inti. Bí an aimsir tirim agus an spéir ħlan. Bí an cúnlaħ ħo breáħ tirim teit mar bí an ħrian aħ taitħneam ar an bplásóħ i ħħaitħeam an lae. Bí aħaiħ na plásóħe ó-ħeas, i ħħreó ħo raiħ foitħin inti ó pé leóitħe beaħ ħaoitħe a bí ann, mar is a-ħħuaiħ a bí an ħaoħ. Bí sé sínħe sa plásóħ aħ éisteacħ le coħarnaħ agus le h-anál na ħaoitħe laiħe trío an ħħraoħ 'na ħímpal agus ħan aon pıoc ħe'n ħaoitħ aħ teacħ air féin. Ó'n suaħħaħ a ħuħ sé ħó féin aħ siúbhal an ħnuic, agus ó ħroħal an cúnlaiħ, agus ó'n seotó úħ na ħaoitħe trío an ħħraoħ, ba ħeárr ħo raiħ an fear boħħ 'na ħoħla ħo sám.

Tráħ éiħin sa n-oíħce ħo moħuiħ sé mar a ħeaħ lám ħuine ar a ħeann, agus d'imħiħ a ħoħla ħe. D'imħiħ a ħoħla ħe cóm ħlan san ħur meas sé ná raiħ meáħ-ħaint ruibe i n-aon ħall d'á ħallaiħ beaħta. D'féuħ sé ħairis. Bí sí ansúħ ar a ħlúiniħ aħa ħualainn ħlé agus lám léi ar a ħeann aici agus í aħ féuħaint isteacħ ins na súliħ air. An ħean ħos-noħħaitħe isí a bí ann. D'fan sé aħ féuħaint uirħi agus í aħ féuħaint isteacħ 'n-a súliħ. Bí an oíħce 'n-a sméaramán le ħoir-ħeacħ. Bí raħarc aiħe ar an spéir os a ħionn suas. Ní raiħ ħealaħ ná réiltín ar an spéir, ac í 'na ħroín ħiorħuħ, ħo h-árħ agus ħo leaħan agus ħo folam. Bí sé aħ féuħaint ar ħnúis na mná, ar a súliħ agus ar a h-éaħan agus ar a h-aħaiħ. Ní raiħ ħe solus aiħe ħuiħe ac an solus a bí aħ teacħ as an aħaiħ féin. ħo

lean sé aḡ féuchaint uirṫi. ní raib̃ leigheas aighe air. ní feacais̃ sé riam̃ 'na súilib̃ cíñn, dar leis, don aḡaiṑ buine cóim̃ h-áluinn le h-aḡaiṑ na mná san. Dá bfaḡaṑ sé éire air ní fedaṑfaṑ sé a súile boḡaṑ òi. Fé mar a lean sé aḡ féuchaint uirṫi do méadais̃ ar an áilneac̃t, agus ar an doib̃neas agus ar an suairceas a bí 'na h-éad̃an agus 'na súilib̃ agus 'na béul, agus í díreac̃ mar a beaṑ sí aḡ boḡaṑ a béil cun lab̃arṫa, agus eisean aḡ feic̃eam̃ go dtiocfaṑ an focal. Do ḡluais an t-doiḃneas san agus an suairceas san isteaṑ tré n-a súilib̃ agus siar sa n-inc̃inn aighe agus síos 'na croíḃe agus 'na cliab̃, i dtreó gur táinig a leic̃eio sin d'áṫas air, agus de sásam̃ aighe, agus de sólás croíḃe, gur maic̃ leis ná fásfaṑ sé féin ná ise an áit sin go deó. Dá faib̃ agus d'á ḡeire 'féuc̃ sé is am̃laib̃ a bí a h-éad̃an aḡ dul i solusmaire, agus a súile aḡ dul i n-uaisleaṑt agus i nḡráḃmaire, agus a béul aḡ dul i mísleaṑt agus i séime agus i mioṑaire, agus a h-aḡaiṑ aḡ tait̃neam̃ le breis soluis agus le breis doib̃nis agus le breis suaircis, agus í díreac̃ mar beaṑ sí aḡ boḡaṑ a béil cun lab̃arṫa leis, go dtí gur ceap sé go raib̃ a croíḃe aḡ im̃teaṑt as a cliab̃ amaṑ cúic̃i, le neart áṫais agus doib̃nis, agus ḡráḃ òi.

Fé òeire do lab̃air sí.

“Táṫar cúḡat, a Séadna!” ar sise. “Tá an nam̃aib̃ náṑ mór buailte leat,” ar sise. Agus má ba mór an t-áṫas agus an t-doiḃneas beic̃ aḡ féuchaint ar a h-aḡaiṑ áluinn uasal, ba mó 'ná san féin an t-áṫas agus an t-doiḃneas beic̃ aḡ éisteaṑt le gur a cainte. Ba cuma le Séadna an dom̃an cé bí cuighe, ná cá raib̃ an nam̃aib̃, an faib̃ a bí sé aḡ féuchaint suas uirṫi agus aḡ éisteaṑt léi, agus a lám̃ ar a ceann

AICI, AGUS MAR BARA AR ZAC ÁTAS ZUR TUIZ SÉ I N-A
AIGNE ZUR LE BÁIÖ AGUS LE H-IONÚINE AGUS LE ZRÁÖ
DO FÉIN A TÁINIÖ SÍ AZ TRIALL AIR, AGUS A TISPEÁIN SÍ
Í FÉIN DO.

“A Séadna,” ar sise, “táctar cúzat go fíocmar
agus go malluigte. Tá do namaiö az teact cun
óiozaltais a déanam ort anois mar geall ar ar veinis
b’olc air le trí bliadhna déaz. Asdoíöce amáireac
a tiocfaíö sé. Tá raint de dearmad air. Is dóic
leis zur ar uair an meadon-oíöce asdoíöce amáireac
a beíö an aimsir caíte. Ní beíö an aimsir caíte go
ceann ceitre h-uaire ’clois ’na diais san. b’ é an
margad, fé b’ríö na mionn, an sparán a beic azat-sa,
agus é fanmainc azat, trí bliadhna déaz slán. An lá
úö a cuadais ar an donac az ceannac capall agus bó
bainne do tógad uait an sparán agus bí sé as do
seilb-se ar fead ceitre h-uaire ’clois. Mise a tóg
uait é. Tógas uait é a ganfios do-san. Dá gceann-
uigteá an bó nó an capall an uair sin, agus airgead
do díol as an gceannac, bí an margad briste azat
agus neart do a coil d’imirt ort. Nuair a conac-sa
an fuadar a bí fút do tógas uait an sparán i dtreo
dá gceannuigteá nár baözal go ndíolfá. Is cun
leatair a ceannac a fuarais an t-airgead. Tá sé az
faire ort riam ó sin féucaint an gceannóctá don ruö
ac leatár air. Níor ceannuigis. Ba maic an bail ort
féin nár ceannuigis. Do roinnis a lán de’n airgead
ar slígtiö eile ac níor goíll san ar an margad. Ní
féadfaö don margad déirc a cosc. Pé airgead a
tugais uait ar son an tslánuigteóra déirc dob’ ead
é. An t-airgead a caicis ar don cuma eile, lasmuic
de ceannac an leatair, is as an obair a táiniö sé.
leat féin dob’ ead é.”

“Béirim a bhuíochas leis an Achar Síoruíde a crú-
uigh tu!” arsa Séadna, agus é ag féuchaint suas
uirthi. Ní mar freagra ar a caint a dúbairt sé an
méid sin ach le neart an átais a bí istigh ’na croíde
toisigh í beith ansú do n-a aice agus é ag féuchaint suas
uirthi agus ag éisteacht le ceól-ghuath doibhinn a cainte.

“Níl a fíor aise,” ar sise, “gur cait an sparán
na ceitre h-uaire a’ clois sin as do sheib-se. Bí
’fíachaib air gan a leigint d’aoinne an sparán a breith
uait. Is dóic leis féin nár leigh. Tá sé ag feiceamh
le h-uair an meadon-oíche asdoíche amáireach cun a
choile d’imirt ort agus díoghaltas a déanamh ort mar
geall ar a bfuil d’ oic déanta agat air le trí bliadhna
déas, ag tabairt déarca ar son an tslánuiشتهóra
amach as an sparán a chug sé féin duit, agus nác cun
na déarca déanamh a chug sé duit é ach le h-ioncas go
ndéanfadh sé díobáil agus tubaist agus aimleas duit
féin agus do gach Críostaidhe a ghabhadh don leathpinge
isteach ’na lámh de.”

“Béirim a bhuíochas leis an Achar Síoruíde a crú-
uigh tu, — agus le Críost a ceannuigh tu, — agus
leis an Spioraid Naomh a beannuigh tu!” arsa Séadna.

Nuair a bí an caint sin ráite aise bí ionghnadh air mar
do samhuigh sé nár b’ é a glór féin a bí ag teacht as
a cliaib ná as a béul.

“Taisbean,” ar sise, “an rud úr a chugas duit an
lá úr a scarais leis an óigimhaoi fóganta ar son an
tslánuiشتهóra. ”

Charaigh sé an tseóir amach as a brollach agus sín
sé cúici í.

“Níl sí cóm solusmar agus bí sí an lá úr,” ar
sise, “ach ní gearánta di,” ar sise, ag glacadh na
liathróide bige isteach ’na lámh. le n-a linn sin do

las an liastróir suas airís, ar croíde a deárnan, díreach mar a las sí an céad lá, i dtreó gur b' ar éigin féadadh séadna féuchaint uirthi, agus nuair féuchadh go mbíodh smóla beatha goirí os comhair a súl, fé mar a bheadh ag duine b' féuchfaidh ró díreach ar an ngréin.

"Seo," arsa 'n bean, "cuir cúgat airís í. Beidh gnó agat di asdoíche amáireac." Agus sín sí cuige an tseoir. Cuir seisean cuige airís 'na brollac í, mar a raib sí ceana aige.

B' oscail sise a lám clé. Bí an scilling ansú ar croíde a deárnan, an scilling céanna a tug sé di an céad lá úd nuair a bí sé ag dul ag ceannac an leathair.

"Seo," ar sise. "Cuir cúgat í seo leis." Tóg sé an scilling agus cuir sé cuige í.

"Éist go cruinn anois, a Séadna," arsa 'n bean, "leis an méid atá agam le rá leat. Asdoíche amáireac, nuair a beidh sé ag déanamh ar uair an meadon-oíche, tóg an cácaoir súgáin agus cuir í díreach sa n-inead 'na raib sí an lá úd a ceangalaíodh í, agus cuir an scilling sin ar an dtalamh, istigh fé lár na cácaoireac, agus clúdaigh í i dtreó ná beidh sí le feisint. Imigh féin ansan agus suigh ad' suíochán oibre agus bí ag obair ar do dícheal. Nuair a tiocfaidh an namaid ná leis don níocht ort, ac lean de'n obair. Nuair a déarfaidh sé leat gluaiseacht abair leis fanaimint go mbeidh an t-am ann. Má tagan leat é cur 'na suíde sa cácaoir beidh an lám uachtair agat air. Ac an airigean tú leat me?" ar sise. "Don rud a déarfaidh sé leat a déanamh, ar do bás ná dein é. Ná dein don níocht a déarfaidh sé leat a déanamh."

"Beirim — a buíochas — leis an Acair — Síor-uíde —" An faid a bí Séadna ag rá na bfoical san, agus é ag teip air iad do tabairt leis, bí sise

AS DRUIDIM UAIÖ, AS DRUIDIM UAIÖ, AS DRUIDIM UAIÖ;
AGUS BÍ AN SOLUS AR A H-AĞAIÖ AS DUL I LUÍGEAD, AS
DUL I LUÍGEAD, AS DUL I LUÍGEAD. BÍ FABRAÍ A SÚL SAN
AS DÚNAÖ AR A CÉILE, AS DÚNAÖ AR A CÉILE, AS DÚNAÖ
AR A CÉILE. NÍOR ÉÁINIS LEIS AN ČAINT DO ČRÍOČNUĞAÖ
SUL A RAIÖ SÍ IMČIĞČE AGUS É 'NA ŠÁM ČOOLA.

CAIBIDÍOL A TRÍOCHA.

NUAIR A táinig sé as an scoola san b'í an grian as
 tairneam anoir air agus í éiríste suas go maic áro
 agus í go breáí sobáilceac, gan iomaí brotáil inti.
 b'í an spéir gan scamal agus an talamh gan céo, agus
 ba dóic leat gur cruiceós beac a b'í i mball éigin i
 n-aice na h-áite agus sacla as eiríste aisti, b'í fojar na
 mbeac cóm borb, cóm h-aibí sin, sa b'fraoc mór-
 tímpal. b'í raðarc as Séadna ar an n-útaí ar fead
 fice míle, soir agus ó-éas agus siar. b' síúo iad
 soir Cnoc Ráicín, agus Muisire beas, agus Muisire
 Mór, agus Meall na h-Órnán, agus an Muine fluic,
 agus an Doire liat, agus an Cabarach. b' síúo í soir
 éas Carais an gíolla, agus soir éas airís an Sléibín,
 i n-aice Maí Cromta, agus fice míle soir uaió sin, an
 céo os cionn cacharac corcaí. b' síúo iad, ar a
 aiaíó ó-éas díreac, Dún dá Raðairc agus Cíll Muire
 agus Máí Seanaíslais, agus críocha Rosa Cairbre, agus
 éac de talamh áluinn ar bruaí na faraise. b' síúo
 iad éiar éas Seite agus Neóin agus an cuio eile
 acu, mar adúbaire an file:—

“Uíó Rátaí gránna na n-oraíun liat;

gleann cára ná fásan ann arbar ná biaí;

na h-árócnuic gránna san éas-múmain éiar;

áiteana o'fás pádrais gan beannuáíó riam!”

nú mar adúbaire an file eile 'gá freagraíó súo:—

“Uíó Rátaí áluinn na b'fear úr b'fial;

gleann cára 'na b'fásan arbar a's biaí;

na h-árócnuic breáíta san éas-múmain
 éiar;

áiteana o'fás pádrais le beannuáíó as
 dia!”

Bí sé aḡ féuchaint 'na tímpal orda ar feadh tamaill, 'ḡá n-aicint aḡus 'ḡá n-áiream, aḡus 'ḡá cúimneam gur beaḡ má bí raḡarc eile fé luíḡe na ḡréine cóm breáḡ leis an raḡarc san a bí leaḡta amac os cómair a súl féin an maḡdion samraḡ sin. Ansan iseaḡ do preab suas i n' aigne cúrsaí na h-oíḡce aḡus caint na mná cos-noḡtaíḡe. Ceap sé ar ḡtúis nár b' foláir nó gur ḡaibream a veineaḡ do. Sáḡ sé a lám 'na póca. Ambasa bí an ḡgilling aḡe 'na póca, sa póca i n-ar cuir sé í nuair a ḡuḡ an bean do í sa n-oíḡce. Bí ruḡ éḡin nár ḡaibream sa scéal. Do riḡ an ḡnó ḡo léir cun a aigne do preib; caint na mná, aḡus an ḡgilling, aḡus an namair, aḡus an cómairle a bí fáḡalta aḡe i ḡtaob na caḡaoireac. Preab sé 'n-a suíḡe. b' siúḡ é ḡall a ḡiḡ. ḡuḡ sé a ḡrom leis aḡus ḡ'imḡiḡ sé an cnoc siar. Cuaḡ sé suas ḡo bara cnuic na n-ulán aḡus siar mullaḡ cairaḡe na maḡraí aḡus beul an máma anonn aḡus siar bara cúm an ḡaḡair.

Bí an lá aḡ dul i mbroḡallaḡe aḡus bí tarc aḡ teaḡt air. Cuaḡ sé isteaḡ i ḡtiḡ aḡus ḡiar sé deoḡ. ḡ'aicín bean an tíḡe é. ba maḡ an ceart di sin. ba minic roime sin a ḡuḡ sé sínḡiús maḡt airḡiḡ di aḡus ḡáḡ aici leis. Mura mbeaḡ é ba beaḡ ḡ'á tuairisḡ a beaḡ sa n-áit. ḡuḡ sí cuḡe árḡac lán de ḡainne ḡaḡar aḡus canḡta aráin aḡus briola ime. Cait sé an biaḡ aḡus bíoḡar aḡ caint. Cuiḡ sise, mar a cuiḡ an dúḡaḡ, ḡo raib buairḡ éḡin air a ḡain leis féin. ḡuḡ sí fé nḡeara an uair sin é níos soiléire 'ná riam. níor leis sí uirḡi, ámḡac, gur ḡuḡ sí aon ruḡ fé nḡeara. ḡ'éiriḡ sé aḡus buail sé amac aḡus cá ḡtaḡarfaḡ sé aḡaḡ ac ar mullaḡ an Ois suas. ḡ'féuc sise 'na ḡiaḡ aḡus ḡeallaim ḡuit ḡo raib

iongnadh uirthi nuair a cónaí sí ag tabairt fé 'n gcnuic é. Ní féidir sí cao ba maíť di a déanam. Isé ruo a déin sí 'ná iompáil isteach abáile agus tamall de'n lá a tabairt ag sol. Do buaileadh isteach 'na h-aighe go raib drocni éigin ag teacht air. Chait sí í féin ar a glúinib agus crom sí ar ghuíe cun Dé ar a son, 'gá iaraio ar Dia é 'tabairt saor ó gac oic.

Cuir seisean an cnuic suas de go dtí go raib sé ar an láitreán breáđ leathan atá tuas ar an bfiór-mullać. Má ba mór an rađarc a bí aige ar maidin ó'n bplásóig ba mó 'ná san an rađarc a bí anois aige, ac níor breáđta an rađarc anois mar ba glaine an spéir ar maidin. Bí rađarc siar aige ar Claeđiđ, agus ar an Dá Cí, agus ar an Mangartain, agus ar loc léin, agus siar ar Corán Tuathail agus ar an gcuid eile de na Cruaćaib Dúba. Nuair a bí sé corća de beit ag féućaint orća do gluais sé anonn 's anall ar an mullać ag pioćađ na mónađán agus 'gá n-ite. Nuair a bí tamall caite aige orća san do gluais sé fabra an cnuic soir go dtí go raib sé ar bara cnuic lice scát, mar a raib rađarc aige ó-tuaidh ar Clárać agus soir ó tuaidh ar fađ ar na gaidhte móra. Nuair a bí an grian ag tuitim siar d'iompuiđ seisean siar airís go bara mullać an Ois. Píoc sé raint eile de na mónađáin agus ansan tug sé ađaidh síos ar an dtiđ 'na bfuair sé béile na maidne ann. Is ar an mnaoi a bí an iongnadh agus an t-áćas nuair a cónaí sí cúici isteach é. Ní féidir sí cár chait sé an lá, ac ba cuma léi ó cónaí sí ag teacht slán airís é. Níor dein sí, ám, ac beannuđadh do agus fáilte cur roimis go grianac agus go neam-iongantać agus gan aon ní do leigint uirthi. Agus geallaim duit gur gaidh sí a buiđćas go dúrćaćtać le Dia 'n-a h-aighe féin.

“Suiġ ansan go fóil, a Séadna,” ar sise, “agus cuirfio mé geall leat go ndéanfað-sa sóðluist duit go mb’ fíeoir nár deineað a leitéir duit le fað.”

Do suiġ sé.

Do’imċiġ sise amac sa n-ioċlainn, go dtí an stáca arðair dob’ feárr a bí ann, agus do staċ sí ’ġá punan maite amac as lár an stáca. Ċuġ sí léi isteac an d’á punan. Do scuab sí leac an tinteáin, agus do niġ agus do ċriomuiġ. Ansan do las sí geaitire ġiúise agus do d’oiġ sí an punan ar an lic. Níor d’oġað ac an tuiġe agus an lóćán, ámċac. Níor d’oġað an ġráinne, ac do cruaðað é go h-áluinn, níos fearr go mór ’ná mar a ċruaðfað leac an mullinn é. Ansan do b’ailiġ sí suas an coirce cruaið agus d’árduiġ sí léi amac é agus do leiġ sí an ġaoċ tríð, i dtreó ġur ġlanað as go baileac a raið de luaitcreac an tuiġe agus an lóćáin ann. Nuair a bí sé go breáġ ġlan aici ċuġ sí léi isteac é agus ċuir sí sa b’róin é agus meil sí é. Ansan ċuir sí tre ċriaċar ġarð é agus ansan tre ċriaċar mín, i dtreó nár fan don blúire cáċa ann. Ansan do ċuir sí i n-árċac aðmaio an mín agus do measġ sí braon maite nua-uacċair ar an min, agus ċuir sí spionn sa n-árċac agus ċuġ do Séadna é. Do’it sé é, agus Isé ruð a ċeap sé i n’ aigne ’ná nár ċait sé riam, agus nár blais sé, biað dob’ fearr ’ná an biað sin, bí sé cóm foláin agus cóm deiġ-blasta san, cóm buacac agus cóm bríoġmar san.

Nuair a bí an biað itte aige do sín sé cúici an t-árċac. “Am briaċar móide, a Neans ní ċaċasa,” ar seisean, “go b’fuil an ceart aġat! Isé biað is deise d’ár blaiseas riam é. Tá an ċraoð aġat. Ċuġais sóðluist dom, ní misde duit a ráð, sóðluist nár tuġað a leitéir riam dom go dtí inoiu. Agus féuc;

níl ac fíor beagán aimsire ó bí sé amuic sa stáca agus sin é iṡte aṡam é!”

“Cruaḃan a cuib tuiṡe agus lócaín féin é,” ar sise, “níos fearr go mór ’na mar a cruaḃan leac an mullinn é. ”

Bí an ṡrian aṡ dul fé agus séadna aṡ fásáilc an tíṡe sin. Um an taca ’na raib sé aṡ an bplásóig bí tuitim na h-oíḃce ann. Um an taca ’na raib sé sa baile bí smut de tosaḃ na h-oíḃce caite.

Do las sé ceann des na coinnlib árneáin. Do rug sé ar an ṡcaṡaoir súṡáin agus cuir sé ’na seasam í, díreac sa n-áit ’na raib sí an lá do ceanglaḃ ann í. Cuir sé an sgilling fúic istig i lár baill, fé mar a dúbraḃ leis. Cait sé luaitreán beaṡ anuas ar an sgilling i ttreó ná feicfí í. Ansan do suiṡ sé ’n-a suíḃcán oibre agus crom sé ar obair. Nuair a bí sé aṡ obair ar feaḃ tamail ceap sé ná féaḃfaḃ uair an meáḃon-oíḃce beic aḃfaḃ uaiḃ. Meas sé nár rug aon scéal dian riam air ac beic ansúḃ aṡ feiceam agus aṡ faire, féucaint caṡain a tíoḃfaḃ an droḃ buaḃaill. Mura mbeaḃ an obair a beic iḃir lámuib aige ní féaḃfaḃ sé go deó an feiceam do seasam. b’ é a díceal é seasam agus é aṡ obair cóm dian agus bí sé ’na cuisleanaib an snáḃ do tarrang. Nuair a measaḃ sé gur ceart uair a’ cloig a beic caite d’féucaḃ sé ar a mbíoḃ déanta aige agus ní bíoḃ ann ac obair leaḃ-uair a’ cloig. Comáineaḃ sé leis aṡ cur na nṡreamana cóm tuiṡ agus d’féaḃaḃ sé an meanaic do sáḃ. Ceapaḃ sé ar ball gur ceart dá uair a’ cloig go maic a beic imṡiṡte. D’féucaḃ sé ar an obair a bíoḃ déanta aige agus ní bíoḃ ann ac oireaḃ agus déanfaḃ fear laistig de ceatramḃ uaire, agus an obair a déanam ar a socaraḃt. Fé

deire do cuir an mearbhall agus an fáscað agus an sníom a bí ar a aigne faire na h-aimsire as a ceann ar cuma éigin, i dtreó gur gluais an aimsir i san fíos do. Ní raib blúire coinne aige go raib an aimsir caite nuair a mótuis sé go h-oban mar beað duine éigin láitreac. Tóg sé a ceann. Bí an fear Dub 'na seasam ar a aghaid amac!

CAIBIÐIOL A H-AON A'S TRÍOČAÐ.

D'féuc an beirt ar a céile. níor ró cneasta an féucaint í a5 aon taobh acu. moctuis séadna an scannrað a5 teaçt air féin, díreaç mar a çáinig sé air an céad lá. Ðo ru5 sé 5reim ðain5ean ar an seóio a bí istig n-a ðrollaç aige. Ð'imçig an scannrað ðe. Ð'féuc sé 5o cruínn ar a namaid. Çonaic sé na h-aðarca a5us an t-éaðan ðroç aigeanta, a5us na súile mílteaça, fíochmara, a5us an meigiol, a5us an t-eirball, a5us an çrúb. Aç ðo çonaic sé ruð ná feacaig sé an céad lá. Çonaic sé ar méireanaib na lám ingne móra faða cama, mar a beað ar çrob fiolair. A5us bí bior ar 5aç ion5ain díob çóm caol çóm 5éar a5us bí ar an meanuic a bí 'na lám aige. Ða ðóðair airís cailleanaint ar a misneac nuair a çuig sé i n' aigne cað é an cor a beað air dá ðtéðeað na h-ingne sin 'na çroicean! Ð' fáisc sé a lám airís ar an seóio a bí 'na ðrollaç aige a5us ð'imçig an 5cannrað san leis. Çu5 an fear ðub fé nðeara conus mar imçigead an 5cannrað ðe séadna aç níor çuig sé é. Bí ion5nað air cað a ðaineað an t-anaicte ðe séadna, nó cað a çu5að an misneac ðó, nó cað é an cúis ná féaðað sé féin 5reim a ðreit láicreaç air.

"Cað 'na çað ná fuilir a5 5luaiseaçt liom?" ar seisean, fé ðeire. "Nác cuímin leat an mar5að?"

"Is cuímin liom an mar5að 5o ðian maic," arsa séadna, "aç ní ðóic liom 5ur cuímin leatsa é." A5us is amlað a çeap sé, fé mar a çeap sé ar an

gcnuc agus é ag caint leis an mnaoi, nár b' é a glór féin a bí ag teacht as a cliab.

"Nár b' é an marzaò," arsa 'n fear Dub, "mise do tadbairt oiread airgid duit-se agus ceannóc' leat ar duit ar feadh trí bliadhna nóeas, agus tusa do tacht liom nuair a bheadh an méid sin aimsire caite?"

"b' siné an marzaò," arsa Séadhna.

"Cad 'na tadb ná gluaisean tú ort má 'seadh?" ar seisean.

"Mar ní'l an aimsir caite," arsa Séadhna.

"Ní'l an aimsir caite, an eadh!" arsa 'n fear Dub. "Tá trí bliadhna déas anois díreach ó cuireas mo sparán ad' láim isteach cúgat. "

"b' féidir go bfuil," arsa Séadhna, "ac ní'l an sparán trí bliadhna déas am' seilb-se fós."

"Conus san?" arsa 'n fear Dub.

"Mar do tógadh uaim ar feadh tamaill é," arsa Séadhna.

"Do tógadh uait é!" arsa 'n fear Dub. "Ní creidfinn focal uait!"

"Ní creidfeá! Má 'seadh cad n-a tadb ná féadhán tú baint liom?" arsa Séadhna.

"Cé 'tós uait é?" arsa 'n fear Dub.

"Tu féin, is dóca," arsa Séadhna.

"Ní me!" arsa 'n fear Dub.

"Is dóca," arsa Séadhna, ag cur smuata gáire as, "gur dóic leat gur ceart go screidfinn-se tusa."

"Cathain a tógadh uait é?" arsa 'n fear Dub.

"Is dóca gur agat-sa is fearr atá a fíos san," arsa Séadhna. "Is ort a bí gan a leigint d'aoinne é 'tósaint uaim. "

"Agus ceapas nár leigeas," arsa 'n fear Dub. "Is mór an iongnadh liom a rádh gur féadh aoinne é

'b'reið uait i ðan fíós dom. Caðain a ðeio an aimsir caite?"

"Nuair a ðeio na trí bliadhna d'éas caite," arsa Séadna, aς cur smuata eile gáire as.

"Is ðeisbéalaç atáir!" arsa 'n fear ðub, aς baint fásgað as na h-inginib. "Ac fan leat go fóill. Bainfar cuir ðen ðeisbéalaíge díot ar ball, geallaim ðuit é."

Bí lámh Séadna go ðaingean ar an seóio a bí istig 'na ðrollaç aige. Ðo stað an ðeirt aς féuchaint ar a céile. Séadna 'na suíðe 'na suíðcán oibre. An ðrós 'na lámh clé aige, anuas ar a leat-glúin. An lámh ðeas istig 'na ðrollaç aige. An fear ðub 'na seasam ar a aςaio amac. Ionghað agus fearς agus mioscais agus mailís agus ðroc aigne aς brúç ar a céile 'na ðeul agus 'na súilib agus tuas sa n-éadan maraiteac aige.

"Ðá gcaitinn fanamaint anso go maidin," ar seisean, "ní scarfað anois leat!"

"Ac, ní gáð an fearς," arsa Séadna. "Glac réio an scéal. Is ró maic atá a fíós aςat, nuair a ðiocfaio an t-am ná fuil don ðul uait aςam. Ðeinis do margað ðaingean a ðóçain, 'fé ðríg na mionn! Ðoilígeas-sa cuige ðan don oçó do çur ann. Tá a çorað san aςam anois. Ða maic é an t-airgeað an uair sin, ðar liom. Is beaς an maic anois é. Ða ðreáz agus ðob' fada an tréimse aimsire trí bliadhna d'éas an uair sin, nuair a bíðar róamam amac. Cað é an maic iað anois! Ac pé olc maic iað ní foláir iað do çríoçnuğað go macánta ðleazçac. Ní raio don çeart aςat teaçt go ðcí go mbeiois çríoçnuigte. Ní 'lio siað çríoçnuigte fós agus ní mór ðóm-sa díceal a ðéanam ar an mbróis seo do çríoçnuğað má féaðaim

é. Imčíg uaim suas agus suiğ sa càtaoir sin ùas agus leis dom mo ùnó òéanam.

“Is tu an fear is éagsamlaíge d’ár buail riam fós umam!” arsa ’n fear Dub. “Níl de scát ná d’eagla agat rómam ac oiread agus beaò agat roime coileán saòair!”

“Go deimin is greannmarr san de,” arsa Séadhna, ag cur sgearta gáire as. “Is bóic leat ó ‘tá aòarca agus ingne ort gur ceart dúinn dul i bpoll tráchair uait. Más é do margaò atá uait cómlíon do taob féin de, a òuine! Is liom-sa an aimsir fós. Oirean dom an bróg so do críochnuğað. Taoi-se a’m cosg air. Tá an margaò agat d’á briseað anois féin. Do caillis an méid aimsire a bí an sparán as mo seilb. An uile neómat atá agat d’á caiteam ansan, ag tabairt gaic re sead dom, tá sé ag dul síos ad’ coinneib sa cómaiream. Bris an margaò nuair a táinís anso a’m éileam agus gan aon ceart agat cúgam go dtí go mbeaò an t-am ann. Òeinis dearmad sa méid sin. Níl aon dearmad anois ort. Tá a fios agat go maic ná fuil an t-am ann fós agus go bfuil an margaò agat d’á briseað. Imčíg ansan suas agus suiğ sa càtaoir sin ùas agus ná labair liom airís go dtigib an t-am ceart, nó beid an margaò scurta agat féin agus mise réid leat, agus geallaim ùit nác orm-sa beid puinn d’á càtuğað. Féac! Siné an sparán. Siní an bróg. Siné an leatár. Is liom-sa an aimsir fós. Cad dób’ áil leat ad’ seasam ansan a’m cosg ar mo ùnó! Imčíg suas agus suiğ, nó tá an margaò sgaoilte agus mé sgarta leat.”

Do ùsnuiğ bárr an eirbail ar snap-casad, díreach mar òéanfaò eirball an caic nuair ba bóic leis go mbeaò an franncac cuige amac as an bpoll.

“An imteócair!” arsa Séadna, agus faobair ar a glór, agus do bóg sé cun éiríche, mar ’ò ead.

Níor òein an fear Dubh ac iompáil agus imteacht suas agus suíbe sa cátaoir, fé mar a dúbrað leis. Crom Séadna ar obair. Bí an fear Dubh ’na suíbe sa cátaoir agus a òrom le Séadna. Bí an t-eirball siar tríð an sácaoir agus anuas ar an btaalam, agus bí raðarc aš Séadna ar an iongáin. I gceann tam-aill, strac-féucaint d’á dtuž Séadna táiris, tuž sé fé ndeara an ionga agus í aš sínead agus aš crapað agus aš preabarnaiz, mar beað eascú a beað ar lic teit. Comáin Séadna leis aš obair cóim maic agus dá mba ná beað sa tiz ac é féin. Níor b’ fada gur airiz sé únfairt éigin ar siúbal sa cátaoir. Tós sé a ceann agus d’féuc sé suas. Bí an fear Dubh tuas agus é ’gá únfairt féin agus ’gá casad féin, fé mar a beað sé a d’ iaraio éiríche agus ná féadfað sé é. Preab Séadna ’na suíbe agus siúð suas é. Seasaim sé ar ašaið an fíir Dubh amac aš féucaint air. Bí an fear Dubh i gcruað-cás. Bí a béul ar leačad agus mar beað runaí leis. Bí an corán agus an meigiol ar crič agus ar luascað. Bí an dá adairc ar bogad agus iad aš tuitim anonn ’s anall ar a ceann. Bí an dá láim go daingean aige i nglúinið na cátaoireac, agus na h-ingne aš dul isteač tríð an admað, agus é aš únfairt agus aš cneadaiz. Bí an t-eirball siar síos uaið, sínte amac agus anuas ar an btaalam, agus an ionga aš déanam díoscáin ar an úrlár.

“Sead, a preabaire!” arsa Séadna. “Ní deirim ná go bfuil greim ašam ort!”

“Ó! a Séadna, tá go daingean!” ar seisean. “Ó!” ar seisean, “bog díom go dtí go mberð an t-am ceart ann!”

“Foirne, foirne!” ARSA SÉADHNA. “Níl don níò is fearr ’nà an foirne. ‘Buadhán an foirne ar an gcinneamaint.’”

“Ó!” ARSA ’n fear Dubh, agus é ag únfairc agus ag cneadhais, “buadhán an cinneamaint seo ar ar veineadh d’foirne riam. Sáruiġean an cinneamaint seo an sean-focal. leig uait mé, a Séadhna, agus ní tiocfaid go dtí go mbeid an t-am ann.”

“Seadh, agus tiocfaid ansan!” ARSA SÉADHNA. “Níl don digneas mar sin orm-sa. Ní beag liom a luaftacht d’imteóchair. An aimsir a chaitfir-se ansan sa caithoir dheas súgáin sin, níl sí le dul sa cómair-eam eadrainn. Pé easnam atá ar na trí bliadhna déug ní raġaid an t-easnam i luígeadh go dtí go bfaġfair-se an áit sin. Dá mba maic liom-sa tú coimeád ansan coíche ní tiocfaid deire na h-aimsire coíche.”

“Is beag d’á mearbhall ort,” ARSA ’n fear Dubh, “d’á d’toiligtéa cuise sin go mbeadh an marġadh briste agat láitreac agus an gream céadhna agam-sa ort-sa atá agat-sa orm-sa anois.”

“Ní gá d’om toiliúadh cuise, agus mar sin féin ní gá d’om iomadh digneas a beic orm ad’ leigint cun siúdail. Dá mba agat-sa beadh an lám uachtair agus neart agat ar na h-ingnib sin d’ imirt orm bogfá díom! Bogfá go díreach!” ARSA SÉADHNA, agus do tharainġ sé cuise caithoir agus suig sé inti, ar aġaid an fíir Dubh amac.

“An fada a coimeádfair anso me?” ARSA ’n fear Dubh, agus é, ba díic leat, i ndeire an anama.

“Freaġair-se cúpla ceist dóm-sa ar dtúis,” ARSA SÉADHNA, go breáġ réid.

“Cuir cúgam iad! Cuir cúgam iad!” ARSA ’n fear Dubh.

“CAO D’IMTÍG AR FEAR NA MÉARACÁN?” ARSA SÉADNA.

“TÁ SÉ ANSO CEANGAILTE AŽAT ŽO DAINŽEAN.”

“TUSA!” ARSA SÉADNA.

“MISE ŽO DÍREAĆ, ĆAR A BFEACAÍS RIAM,” ARSA ’N FEAR DUB.

“AŽUS CAO A BÍ AŽAT D’Á DÉANAM AR AN AONAĆ?” ARSA SÉADNA.

“BÍ A LÁN AŽAM ’Á DÉANAM ANN. DON NÍD AMÁIN, BÍOS AŽ FAIRE ORT-SA FÉUCAINĆ AN ŽCEANNÓĆÁ AN CAPALL ÚD. DÁ ŽCEANNUIŽĆEÁ BÍ AN MARGAD BRITE AŽAT AŽUS ŽREIM AŽAM ORĆ.”

“AŽUS BÓŽFÁ DÍOM!” ARSA SÉADNA.

“AM BRIACĀR NÁ BÓŽFAINN!” ARSA ’N FEAR DUB.

“NÍ LÚŽA ’NÁ BÓŽFAD-SA DÍOT-SA — ŽO CEANN ĆAM-AILL. I ŽCÁS ŽO BFUL SÉ Cóm MAIĆ AŽAT DO ŠUAIMNEAS A ĆEAPAD AŽUS FOIRNE BEIĆ AŽAT. TÁ AN LÁM UACĀAIR AŽAM ORĆ AŽUS CUIRFEAD MO ĀOIL I BFEIDM ORĆ AN FÁID ATÁ AN ĀAOI AŽAM AIR. AN RUAD A DÉANFÁ-SA ORM-SA DÁ MBEAD AN ĀAOI AŽAT AIR. B’ FÉIDIR ŽO MBEAD ĀRUADŽ AŽAM DUIT DÁ MBEAD DON MAIĆ DÓM ANN, AC NÍ BEAD. DÁ DĀŽAINN-SE BÓŽAD AR DO PIAN-SA ANOIS DÍOLFÁ-SA AN CómAR LIOM AR BALL LE ŽÉIRE DO ĀUR AR MO PIAN-SA Cóm FAD AŽUS D’FÉADFAD DO DÍCEAL É. TÁ SÉ Cóm MAIĆ AŽAINN BEIĆ MACÁNTA DÍREAĆ I N-ÁR NDÉILEÁIL LE N-A ĀEILE. DÉANFAD-SA MO DÍCEAL D’OLC ORĆ-SA ANOIS AŽUS DEIN-SE DO DÍCEAL D’OLC ORM-SA AR BALL, NÓ Cóm LUAC AŽUS BEID AN ĀAOI AŽAT AIR. IS DON NÍD AMÁIN DOM OLC NÓ MAIĆ DO DÉANAM ORĆ ANOIS, I DĀAD BBEAD D’Á BÁRR AŽAM AR BALL. PÉ MAIĆ A DÉANFÁ DUIT NÍ BFAŽFÁI UAIT D’Á BÁRR AC AN Ā-OLC. DEIN DO ĀUID AIRŽID MAIĆEAS MÓR DÓM-SA LE ĀRÍ BLIAŽNA DÉAD. IS DÓIC LIOM ŽUR ĀUŽAS RAINĆ DE D’ DÍLÍŽ FÉIN DUIT SA DÉIŽLEÁIL. NÍ DEIRIM NÁ ŽUR DÉINEAS MÓRÁN UILC ORĆ

le trí bliadhna déas, mar díoluiḡeaḡt as tairḡe do ḡoḡ' airḡio. Conus a ḡaiḡn leat ar ḡeineas de mairḡ-eas le ḡ'cuio airḡio? ḡuḡas ḡaoḡ do'n sparán, nár ḡuḡas? Ar ḡáinig leat-sa puinn de'n tairḡe do lot? Is eól duit Cé ar a son ḡur ḡuḡas uaim do cuio airḡio. Cad é do meas ar an scéal?"

Do sceart an fear Dubh ar ḡáirí, ḡ'á méio teinneas a bí air.

"Airíú, ḡreadaḡ cúḡat, a amaḡáin," ar seisean, "do ḡaiḡn do ḡnó ḡo h-áluinn liom. Mise 'ḡá lot! Dar fiaḡ níor ḡáḡ ḡom don ploc ḡ'á buaḡ f'áḡail. Ní féadḡfainn, agus mo míle díceal a ḡéanaḡ, lot a ḡéanaḡ ar do cuio mairḡeasa níos fearr 'ná an lot a ḡeinis féin air, a buine ḡan ciall! Do loitis féin é agus is tú b' fearr cuige. 'Tairḡe', a ḡuḡan tú ar do ḡaoḡar! Airíú, a brealláin, ní tairḡe a bí aḡat ḡ'á ḡéanaḡ formór na h-aimsire, aḡ toḡaḡ díobála. Isé mo ḡnó-sa féin a bí aḡat ḡ'á ḡéanaḡ agus ba ró mairḡ cuige tú, agus, ḡo deimin agus ḡo deaḡḡa, is mise bí ḡo buideac díot! Is fearr ḡo mór a ḡeinis mo ḡnó-sa 'ná mar féadḡfainn-se féin é ḡéanaḡ. ḡeinis é níos deise agus níos slactmaire agus níos críocnuiḡte ná mar féadḡfaḡ mo díceal-sa é ḡéanaḡ. Ní féadḡfainn-se, agus mo díceal a ḡéanaḡ, oiread tairḡe do lot agus 'tá loitiḡe aḡat-sa, ná oiread díobála ḡéanaḡ agus 'tá deanta aḡat le m' cuio airḡio. Is minic a cuireas raint airḡio ḡo mairḡ, agus is 'mó toirmeasḡ agus aimleas agus aḡran agus miosḡais agus fuil a ḡáinig as, aḡ ní deirim ná ḡo ḡfuil an méio airḡio a ḡuḡas duit-se ar an airḡeado is fearr a cuireas riam. "

Do stad Séadhna, agus ní misde duit a ráḡ ḡo raib ionḡnaḡ air.

“CONUS SAN ANOIS?” AR SEISEAN, “NÓ AN AMLAIO A MEASFÁ A CUR 'NA LUÍGE ORM GUR DROC NÍO DÉIRC?”

“NÍ DROCHNÍ DÉIRC,” ARSA 'N FEAR DUB, “AC NÍOR DÉIRC DUIT-SE AIRGEAD NÁR LEAT DO TABAIRT DO DAOINIÓ NÁ RAIB PUINN GÁO ACU LEIS — ‘GÁ GUR A’O MOLAO OS CÓMAIR NA DÚITE — ‘Ó, AILILIÚ! NÁC MAIC AN FEAR SÉADHNA! NÁC SEÓIG A BFUL DE TAIRBE AIGE D’Á DÉANAM!” AGUS CUIR SÉ MEIOL AIR FÉIN CUN MAGAIO, D’Á MEIO TRIOBLÓIO AGUS TEINNEAS A BÍ AIR.

“NÍ CUIGE SIN A TUGAS UAIM AN T-AIRGEAD,” ARSA SÉADHNA.

“CÁ B’ FIOS DÓM-SA SAN?” ARSA 'N FEAR DUB. “FUARAS DO MOLAO GO H-ARÓ PÉ IN ÉIRINN É. AGUS BÍ LOT EILE SA SGÉAL. IS MÓ GO MÓR AN DÍOBÁIL 'NÁ AN TAIRBE DÈIN AN T-AIRGEAD DO CUIO ACU, DÁ MBA 'NA GÁTAR GO CRUAIO FÉIN DÓIB É. TÁ CUIO ACU LASTÍOS ANOIS AGAM GO DAINGEAN AGUS NÍ H-ANN A BÉIDÍS MURA MBEAD TUSA TABAIRT MO CIO’ AIRGID DÓIB. DÁ LEIG-TEÁ DÓIB BÁS D’FÁGAIL DO 'N GORTA IS TUAS A BÉIDÍS ANOIS. TUGAIS DÉIRC DÓIB, DAR LEAT, MAR OLC ORM-SA. FAN GO DTEIMÍO SÍOS AGUS GO BFEICIR IAD. ANSAN ISEAD CUIGFIR TAIRBE DO SAOTAIR AGUS CÉ AIR GUR DÈINIS AN T-OLC. ANSAN ISEAD CÍOIFIR CAD É AN BUIOCAS ATÁ ACU ORT. MOLADAR TU NUAIR A TUGAIS AN T-AIRGEAD DÓIB. GEÓBAIR A MALAIRT SIN DE MOLAO UATU NUAIR A RAĞAIR SÍOS AR BALL I N-AONFEACT LIOM-SA.”

“MEASAIM,” ARSA SÉADHNA, “GUR MAIC É DO CONGNAM-SA CUN A CUR FIAÇAIB ORCA A N-AIMLEAS DO DAINC AS AN AIRGEAD. NÍ DÉANFAO AN T-AIRGEAD DÍOBÁIL DÓIB MURA MBEAD TUSA BÉIC AG SÉIDEAD FÚTA.”

“DÁ GÁIRIO LE DUL MO DÍCEAL ORCA MURA MBEAD TUSA DO TABAIRT AN AIRGID DÓIB,” ARSA 'N FEAR DUB.

DO STAD SÉADHNA TAMALL AG FÉUCAINC AIR.

“Fiafruigim an méir seo díot,” ar seisean. “Cad é an bac a bí ort féin an t-airgead do tabairt dóib? Cad ba gáir dóit beir as feiceam liom-sa cun é tabairt dóib? Nó an ar maite leó nár tuisceais dóib é? Coimeádas uachtu é, is dóca, le h-eagla go ndéanfaid sé díobáil anama dóib! Ní h-í sin tasc atá amuic ort. B’ féidir go bfuil éascóir d’a déanam ort.”

“Cuir uacht an mair!” arsa ‘n fear Dub. “Ní h-ar maite leó nár tuisceais féin dóib é. Níl aon tasc amuic orm ach an fírinne. Níor tuisceais féin dóib é mar ní glactaíodís uaim é, d’a méir dóil a bí acu ann agus d’a méir gáir a bí acu leis. Ní h-é gac doinne déanfaid an mair liom a deinis-se liom.”

“Is dóca náic é gac doinne tiocfaid as mar atá tagaithe as sham-sa,” arsa Séadna.

“Seachain!” arsa ‘n fear Dub. “Níl tagaithe as agat fós. ”

“Fágaimís sin mar atá sé go fóil,” arsa Séadna. “Glacaimís an gnó i ndiaid céile. Socaraimís gac ní do fé leir. Dar leat-sa, is mó an díobáil ‘ná an cairde a deineas nuair a tuisceais uaim an t-airgead ‘na déirc. Is dóca gur cuimín leat an céad déirc a tuisceais uaim as an sparán. Is cuimín leat an baintriac gur tuisceais an cíos di i dtreo ná curfaí a’ seilb an tíge big í. Ba maic liom go ‘neospá dom cad é an díobáil áiríte a deineas do’n baintriac nuair a tuisceais an cíos san di. ”

“Is dóic leat,” arsa ‘n fear Dub, “gur deinis ana gníomh an lá san. B’ féidir go gcuirfead iongnad ort nuair a déarfad leat gur coisgis gníomh an lá san ‘dob’ fearr go mór agus dob’ uaisle ná an gníomh a deinis.”

“Cad é an gníomh uasal a coisgeas an lá san?

CUIR A AINIM AIR. NÍ DÉANFAID CAINT FÁNAIC DE'N TSÓRO SAN AN GNÓ. DÁ LEIGINN LEAT-SA CAINT FÁNAIC A DÉANAMH AR AN GCUMA SAN NÍ FIOS CÁ STADFAIMÍS, AGUS CURFÁ AN DUB 'NA GEAL ORM AGUS AN GEAL 'NA DUB. SINÍ DO CÉARD. CAIT UAIT AN CÉARD SAN ANOIS AGUS LABAIR CRUINN. CUIR A AINIM AGUS A SLOINNE AR AN NGHÍOMH UASAL A CHOISGEAS AN LÁ EUGAS AN CÍOS DO'N BAINTRIG AMAC AS DO SPARÁN."

"LABARFAD CRUINN, NÁ BÍOD EAGAL ORT," ARSA 'N FEAR DUB. "DÁ GCURTÍ AN BAINTREAC AMAC AN LÁ ÚD CUIRFEAD SÍ A TOIL LE TOIL DÉ, MAR A D'EINEAN SÍ I GCÓMNUÍDE, AN SNAHAIRE! B' UAISLE AN GHÍOMH É SIN 'NÁ AN GHÍOMH A D'EINIS-SE NUAIR A EUGAIS AN CÍOS DI, RUO NÁR LUÍGEADUIG TÚ FÉIN BLUIRE AR DOMHAN. AN DUIGEAN TÚ AN MÉID SIN? NÓ AN GÁD DOM LABAIRT NÍOS CRUINNE?"

"TÁ GO BREÁG!" ARSA SÉADHNA. "TÁ GO H-ÁLUINN," AR SEISEAN, "GO H-ÁLUINN AR FAD! IS DÓCA," AR SEISEAN, "GUR B' UAISLE NÁ AON TAOB ACU AN GHÍOMH A BEAD DÉANTA AG AN MBÁILLE DÁ GCUIREAD SÉ AMAC Í."

"CONUS SAN?" ARSA 'N FEAR DUB, AGUS CUIR SÉ BIOR AR A DÁ SÚIL.

"DE 'SDÓ FEÚC ANOIS NÁC DALL A TAOI!" ARSA SÉADHNA. "CUIRFEAD SÍ A TOIL LE TOIL DÉ. AC NÁC É AN BÁILLE A CUIRFEAD FIAÇAIB UIRCI SAN DO DÉANAMH? NUAIR A CURTAR BAINTREAC AMAC AGUS NUAIR A CURTAR Í FÉIN AGUS A PÁISTÍ BOCTA LE FUACT AGUS LE FÁN, MÁ CUIREAN SÍ A TOIL LE TOIL DÉ IS GHÍOMH UASAL É. NÍ H-UIRCI FÉIN, ÁMŢAC, IS CEART A BUIŢCAS DO BEIC AC AR AN MBÁILLE DO CUIR AMAC Í. MURA MBEAD AN BÁILLE NÍ DÉANFAÍ AN GHÍOMH UASAL. NA CUIGEAN TÚ?"

“Ó, go deimhin is géar-cúiseadh an duine thu!” arsa ‘n fear Dubh. “Dá mbeadh oireadh agat d’á fulaigh agus atá agam-sa d’á fulaigh anso b’ féidir go mbainfeadh sé cuibhe’n géar-cúis díot!”

“Tá leigheas na baintríge agat air,” arsa Séadhna.

“Cad é an leigheas é sin?” arsa ‘n fear Dubh.

“Do toil do cur le toil Dé, molaigh go deó leis!” arsa Séadhna.

“Ní cuirfinn dá dtuagá réim na bflačas dom air!” arsa ‘n fear Dubh.

“Ó, an eadh!” arsa Séadhna. “Ambasa bíodh do rogha agat féin. ‘Beatha duine a toil, dá mba aghaidh d’á tóin sa loch’, nó measas a ráid, ‘sa teine’. Ach inis an méid seo dom. An amhlaidh a measfá a ráid, suas le m’ béul, nár beineas oile ort le n-ar tuagá de d’ cuibhe airgid do bódtaibh Dé?”

“Ní mór a beinis,” arsa ‘n fear Dubh, “agus ní fiú é trácht air seachas an t-oile a beinis orm le gníomh uait féin nár bain leis an airgeadh i n-aon chor.”

“Ní cuimhin liom aon gníomh a beineas doib’ fearr ná ar beineas de déirc leis an airgeadh,” arsa Séadhna.

“Cuireas-sa namaid a’ t-reó agus níor géillis di,” arsa ‘n fear Dubh.

“Namaid!” arsa Séadhna. “Ní raib aon namaid riamh agam ach tú féin. Ní dóca go measfá go ngéillfinn duit-se an faid féadfaínn an lámh uachtair fágáil ort.”

“Ba suarach le ráid mise mar namaid seachas í siúd,” arsa ‘n fear Dubh.

“Seacas í siú!” arsa Séadna. “Ní cuímin liom
 a leiceo. Cé r’ b’ í féin? Cuir a h-ainim uircti dom.
 Cruinniú do caint. Cuir uait an fánaídeacht.”

“An bean a deir cloic de b’ croíde agus ceó de
 b’ ceann agus tulaic ceárdán de t’ aigne! An bfuil
 san cruinn a dóctair uircti?” arsa ’n fear Dub.

CAIBIDÍOL A DÓ A'S TRÍOČAD

Do stad Séadna ag féuchaint air. Címil sé a lámh d'á súilib agus d' féuc sé airís air. D' féuc an beirt ins na súilib ar a céile ar feadh tamaill.

"Is tu an diabhal!" arsa Séadna, fé dheire.

"Ní bainfeadh an diabhal féin an beárna díot-sa!" arsa 'n fear Dubh. "Ceapas go gcuirfeadh an t-airgeadh amú' tú. Is annamh duine a gheibean é ná déinean aimleas do féin agus b' féidir d' á lán eile, mar gheall air. Tagann aimleas d' á bárr do'n t-é a gheibean é agus aimleas do'n t-é ná fažan é. An t-é gheibean é tagtar ar an mbótar roimis sa n-oíche agus marbuižtear é cun an airgí a baint de. Isé an t-é ná fažan an t-airgeadh a marbuižean an t-é a gheibean é. Sin aimleas do'n beirt sin de bárr an airgí. Déinean an t-airgeadh fice aimleas ná c' iad san. Is 'mó duine cáilleann a meabair le baos agus le uabhar agus le mór-is-fiú, a beadh úmál go maic dá mbeadh sé dealb. Is 'mó duine a déinean ciorbhad ar a šaožal le meisgeóireacht nuair a bíon a pócaí lán, agus go mairfeadh sé céad dá mbeidís folamh."

"Is dóic liom go bfuil iadacht de dhearmad ort sa méid sin," arsa Séadna. "An fear úd a marbóc' duine cun an airgí d' fážail, cad ba žá d'ó an marbadh san do déanamh dá mbeadh a díctin airgí aise féin? Measaim-se go gcuirean pócaí folamh daoine ar a n-aimleas cóm minic agus cuirí na pócaí lán ar a n-aimleas iad. Is dóca gur eól duit an sean focal: 'Teasbac dearg nó fíor-riachtanas an dá ní d' is fearr cun duine cur ar aimleas.'"

“Siné ball, díreach, ‘nar millis-se mise glan,” ARSA ‘n fear Dub. “Bí an fíor-riachtanas ar dtúis ort agus níor éin sé aimleas duit. Éinis an déirc nuair ná raib agat ac na trí shillinge. Nuair a conac san bí a fíor agam ná déanfaid an riachtanas ba géire don aimleas duit. Bíos lán deimniúeac go ndéanfaid an saibbreas duit an rud a teip ar an riachtanas. Níor éin. Nuair a conac ná raib don beann agat ar an saibbreas ac com beag leis an riachtanas ceapas teacht ort ar slí eile. Cuireas an namaid eile úr do’ creó. Is mór é m’ eolus ar daoine agus is dlúth é mo chaitíge ortha. Is minic a conac duine ná déanfaid riachtanas aimleas do, agus is minic a conac duine ná déanfaid saibbreas aimleas do. Ac is annam riam a conac duine ná bainfead an namaid eile úr do’ bunaid é. Níor bain an namaid eile sin tusa de do’ bunaid agus bain sin mise de m’ bunaid. Tá teipite orm a déanam amac cad é an sahas duine tú i n-aon cor.”

“Namaid! namaid! a tughan tú uirici!” ARSA Séadna. “Ní namaid í, agus is ró maic is eol duitse ná ead. Ní tusa cuir am’ creó í. Isé Dia cuir am’ creó í, mola do deó leis! Dá mbead a leicéir agat-sa le cur am’ creó ní baogal ná go gcurfá a malairt siú do am’ creó. Dá mbead namaid agat á toga do dom gan amras do togfá namaid i gceart. Cuir uait an camastuíol. Inis an fírinne. Ní chaitneann an fírinne leat, ní nác ionghad, ac tá ort an fírinne d’insint sa chathair sin do’ méir fuat atá agat di. Inis an fírinne dom. Cad cuise duit namaid a chabairt uirici siú, agus cad cuise duit a rá do gur tusa cuir am’ creó í?”

“Do’ méir í do ciall agus do chuisint ní cuisean

tú mo ghnó-sa,” arsa 'n fear Dub. “Is dóic leat-sa gur ó n-a namái a tasan mí-áð agus mí-foirtíún agus aimleas ar duine. Tá dearmad mór ort. Caradas agus muíntearcas agus gráð agus ionmuine isiad a tairingeán cun aimleasa leat an tsaoğail, ní h-eað, ac formór an tsaoğail. Beir duine ar a cosaint féin i n-ağaið a namad ac ní beir sé ar a cosaint féin i n-ağaið a carad. Má geirbean duine cómairle a aimleasa ó n-a namái ní glacfaid sé an cómairle. Déanfaid duine rud ar a caraid ná déanfaid sé coíðce uaid féin. I n-ağaið an don duine amáin a déinean a aimleas as a cómairle féin, tá fice duine agus is cómairle ó caraid a cuirean suas cuise iad. Dá leigti dóib féin b' féidir gur b' é a leas a déanfaidís. Dá mba ó namái a geabaidís an cómairle ní bağal go nglacfaidís an cómairle. Is minic a vein duine a leas le diúltuğad do cómairle a geabad sé ó namái. Ní h-ó n-a namái a bíon duine i gcontabairt a aimleasa coíðce ac ó n-a cáiridib. D'á dílse é an caradas iseað is mó an contabairt agus is measa an t-aimleas, mar iseað is tugta an géille. Má 's gráð do mnáoi a beir ag seólad an duine ar a aimleas, sin veire le cómairle leasa agus sin veire le cosaint ag an nduine sin air féin. Sin veire le ciall agus le meabair agus le tuiscint agus le breiteamantas an duine sin. D'á feabas í an bean iseað is críochnuigte an mí-ciall sa bfear. Má tusan bean áluinn, fóganta, ciallmair, dačamail, óğ, gráð a croíðe go h-iomlán do'n fear san, agus eisean di sin, déanfaid an fear san éagcóir ar a breiteamantas féin agus déanfaid sé a aimleas os cómair a súl níos túisce 'ná mar a déanfaid sé rud ba dóic leis ná tairnefað léi-se. Agus déanfaid sise an cleas céadhna díreac

níos túisce 'ná mar a 'éanfað sí an ruð ba 'óic léi ná taitneadh leis-sean. Tá breall ar an sean focal sa n-aon níò amáin sin, pé 'n-Éirinn é. Is maith an ruð teasbaic dearg cun duine cur ar a aimleas, agus is maith an ruð fíor-riachtanas cun duine cur ar a aimleas, ac tá ruð is fearr cuige 'ná aon taobh acu, 'sé sin grá, nó caradas, nó ionmuine. Tá daoine tíos i n-ífrean anois agham, daoine a 'éin aimleas dóib féin mar geall ar grá nó ar caradas, agus ní baozal go mbeoís ann dá mba ná beadh cun iad do cur ann ac teasbaic nó riachtanas. Is 'mó fear agus bean gur teip orm glan aon dochar a 'éanam dóib le teasbaic ná le riachtanas, agus nár seasaim aghad gan aimleas a 'éanam dóib féin nuair a cuireas an namaid eile ú 'na dtreo. Cuireas, mar a dúbart leat, an namaid eile ú 'na dtreo-sa, ac ní raib aon níò 'á bárr agham. Ruð is anam dom, do teip orm aon búntáiste breic ort. Ní dóic liom gur duine tu i n-aon cor, i gceart. Ní taitnean leat mé tabairt namaid uirici. Nác í an namaid is namadaíge ag duine an namaid is mó ' éanfaid 'aimleas do?"

"Tugaim an t-éiceac duit amac as do béul féin," arsa Séadna. "Níor 'éin sí aon aimleas dom-sa agus 'á bríge sin is bréag duit namaid a tabairt uirici."

"Níor 'éin sí aimleas duit, ac ní h-uirici is ceart a buiccas san do beic, ná orm-sa. 'éin sí a 'íceal cuige agus 'éineas-sa mo 'íceal cuige. 'éin sise a 'íceal tré méid a grá duit. 'éineas-sa mo 'íceal agus geallaim duit nac tré grá duit é. Teip an cluice orainn araon. 'imireas an céard is fearr a bí agham ort, ac tá buaiote agat orm."

"Ní molaim do céard," arsa Séadna, "pé meas

ATÁ AGAT FÉIN UIRCI. MEASAS A RÁD 'NÁR CÚIGTEAR DO SAOCHAR LEAT!' AC CROSAIM AIRÍS TÚ. DEIRIM Ó CROÍDE LEAT, GO SCÚITIGTEAR DO SAOCHAR LEAT! BA MÓR AN TRUAŽ A LEITÉID DE SAOCHAR A DUL SAN A CÚITEAM. CUIRIS NAMÁID, DAR LEAT, AM' TREÓ-SA. MEASAIM SUR DEINIS DEARMAD I MBALL ÉIGIN AD' CÚNTAISÍ. NÍ MAR A BRAITTEAR A BÍOTEAR GO MINIC. TUGAIS AIRGEAD DÓM-SA LE H-IONCAS GO NDÉANFAID SÉ AIMLEAS DOM. TEIP ORT I DTAOBH AN AIRGID. CUIRIS AN NAMÁID EILE, MAR A DEIRIR, AM' TREÓ. DO TEIP ORT SA TARNÁ CLUICE FÉ MAR A TEIP ORT SA CÉAD CLUICE. INIS DOM GO CRUINN CAD AIR GO BFUL A MILLEÁN AGAT AN CLUICE DO DUL AD' COINNIÓ. LABAIR CRUINN, LÉIR. NÍ TAITNEAN FÁNAÍ-DEACT CAINTE LIOM. SAN AMRAS IS TU CUIR AM' TREÓ AN T-AIRGEAD. NÍ CREIDIM UAIT SUR CUIRIS AON NÍD EILE AM' TREÓ. TÁIR RÓ OILTE AR AN ÉITEAC. NÍ FÉIDIR DO DUINE RUO A CREIDÉAMAINC UAIT MURA BFEICID A DÁ SÚIL FÉIN É. INIS AN FÍRINNE DOM."

"ÍNSIM AN FÍRINNE UAIREANTA," ARSA 'N FEAR DUB, "AGUS 'NEÓSFAD ANOIS Í. 'NEÓSFAD DUIT Í I DTREÓ GO BFEICFID DO DÁ SÚIL FÉIN Í. IS MAIT LIOM Í D' ÍNNSINC DUIT MAR TÁ A FIOS AGAM NÁ TAITNFID SÍ GO RÓ MAIT LEAT. CÉAPAS GO SCOMÁINFAD AN T-AIRGEAD AMÚ' TÚ MAR A COMÁINEAN SÉ SAC DOINNE A GEIBHEAN É, NÁC MÓR. CÉAPAS NÁR B' FADA GO MBÉIDTEÁ AGAM SAN PUINN DE D' DUAŽ FÁŽAIL. NUAIR A FUARAS AR AN AONAC TÚ AG CEANNAID AN CAPAILL MEASAS GO RABAS AGAM LAITCREAC. CÉAPAS GO RAIÓ DO PORT SEINTE, NÁC MÓR SUL A RAIÓ SÉ TOSNUIGTE I SGEART. NUAIR A CONAC AG IMTEACT TÚ AGUS SAN AN CEANNAID DEANTA BÍ IONGHAD ORM CAD A BÍ AG CUR ORT. TUGAS TARCUISNE DUIT OS COMAIR NA NDADINE FÉUCAINC AN BFULFÁ AGUS AN T-AIRGEAD DO DÍOL. NÍOR FILLIS. CROMAIS DO CÉANN AGUS

“DO RÍCHIS LEAT FÉIN MAR A DÉANFAID SPREALLAIRÍN MAIDRA —”

“TUIGIM,” ARSA SÉADNA. “COMÁIN LEAT.”

“TÁ ÓIGBEAN ANSAN TÍAR,” ARSA ’N FEAR DUB, “AGUS Ó’N LÁ A BAISTEAID Í GO DÍTÍ AN LÁ ATÁ INDIU ANN TÁ TEIPITE ORM GLAN FILLEAD NÁ FEACAID BAINTE AS A TOIL ’NÁ AS A H-AIGNE. PÉ TOIRMEASG A CUIRIM ’NA TREÓ NÍ BAINNEAN SÉ DON BARACHUISLE AISTI. BÍ SÍ AG TEACHT Ó’N SRÁID TRÁCHNÓNA. CUIREAS RÍGNEAS UIRCTI. TUIT A CODLA UIRCTI I LÚIB DE’N BÓCHAR. NUAIR A DÚISIĞ SÍ AS A CODLA BÍ SÉ I N-AM MAIRB NA H-OÍDCE. GLUAIS SÍ FÉ DÉIN AN BAILE AGUS Í AG CRÍCH LE H-EAGLA. NUAIR A BÍ SÍ AG DÉANAM SIAR AR BÓCHAR NA BRÓ CÉ BEAD AR LÁR AN BÓCHAIR ANN ROÍMPI AC AN SPRID. SÍLEAS GO DUITFEAD AN T-ANAM AISTI. CUIREAS MÉ FÉIN AD’ CLÓD-SA. BUAILEAS TÁIRSE AMAIC. D’AICIN SÍ TUSA IONAM. D’EINEAS CEANN AR AGAID AR AN SPRID AGUS SGIAN COISE DUIBE AM’ LÁIM AGAM, MAR ’D EAD. BA GEÁRR GO RAIID DEIRE LEIS AN SPRID. ANSAN D’ FILLEAS AR AN ÓIGMHAOI AGUS D’EINEAS Í TIONNLACAN SIAR ISTEAC GO DORAS TÍGE A H-ACHAR.”

“DÁ MBEAD A FIOS AICI CÉ BÍ ’GÁ TIONNLACAN!” ARSA SÉADNA.

“CEAP SÍ GUR TUSA A BÍ ’GÁ TIONNLACAN,” ARSA ’N FEAR DUB, “AGUS IS DÓIC LIOM GO RAIID IARACHT DE MÓRDÁIL UIRCTI A RÁID GUR CUIR DON DUINE É FÉIN I N-A LEICÉID DE CONTAIDIRT AR A SON. AS SAN AMAIC TÁINIS ÁRD URAIM AICI DUIT-SE. NÍ FEACAÍS DADONAIID RIAM SA CÁS ’NA RAIID SÍ Ó’N OÍDCE SIN AMAIC. BÍ AN SGÉAL AICI DÍREAC MAR A BÍ AG AN BFILE UD A DÚIDIRT:—

‘Is bocht an toisg an toisg go bfuilim i bpéin;

Mo tuisgint ó m’ toil, a’s mo toil ag druim ó m céill!

ní tuigean mo toil an toil do'm tuisgint is léir;
nó má tuigean ní toil léi ac toil a tuisgeona
féin!

"Bí a fíos aš an scailín mbocht go raib a toil aš
imteačt bun os cionn le n-a ciall, a toil 'šá tiomáint
agus a ciall 'šá taranš siar; a toil aš tabairt a
croíde agus a h-aighe suas duit-se, agus a ciall 'šá
taisbeáint di go soiléir go raib óinseac aici d'á
béanam di féin mar geall ort. Bí an cáismirt cóm
dian san 'n-a h-aighe gur imtiš a goile uaiči agus ná
féadao sí aon néul de'n oíche do coibla. Nuair a
cío sí tusa, agus dob' orm-sa a buiocas gur minic
sin, ba beaš 'ná go n-imtišead a raib de meabair 'en
tsaošal aici amac as a ceann agus as a h-aighe. 'Na
diaiž san, nuair a tuigead sí í féin, ba dóic leat go
ndéanfao d'á leat d'á croíde le náire agus le ceann-
fé agus le cačúgad. Fé deire cuir sí cúšat an
baintreac, mar is eól duit."

"Go scúitištear do šaočar leat!" arsa Séadhna
go dúrtačtač.

"Čá sé cúitište liom čeana go h-iomlán," arsa 'n
fear Dub, "agus is ort-sa atá a buiocas ašam. Is
mise cuir do' čreó í. Ná bío do aon ploc d'á mearbail
ort. Do cuireas do' čreó í agus do coimeádas do'
čreó í. Do tuigis méo a maiteasa. Do tuigis
feabas agus uaisleačt a h-aighe. Do breižnižis áil-
neačt a snua do agus a cló do agus a pearsan žan ločt.
Ní raib bean eile ar t' aighe i n-aon žaor do beič
cóm dačamail léi. Is doiminn, dorča, dúblálta an
fear čú. Is beaš é eólus doinne ar an ruo a bíon
istiž do' croíde nuair a oirean duit é coimeáo ašat
féin, ac níor féadais a coimeáo uaim-se conus a bí
an sžéal ašat 'na tao do súo. D'á doimne agus d'á

“DOIRCE É DO CROÍDE NÍOR FÉADAIS AN T-EÓLUS A COIMEÁD
 UAIM-SE GO RAIÖ A GRÁÖ SÜÖ CÖM LÁIDIR CÖM DAINGEAN
 IONAT AGUS BÍ GRÁÖ DO MNAOI I SCROÍDE AON FÍR D’ÁR
 MAIR RIAM. NÍOR MEASAS GO RAIÖ AN FEAR SAN BEÓ AR
 AN SAOĠAL SO D’ FÉADFAÖ CUR ’NA CÖINNIB! Is beaġ
 MÁ CUIR AON RUÖ RIAM OIREAD IONGNAÖ ORM AGUS CUIR
 AN FREAGRA ÜÖ A CUGAIS AR AN MBAINTRIG. MÁ ðEINEAS
 DÍCEAL RIAM DO ðEINEAS AN UAIR SIN É, CUN TUSA CUR
 I DTRÉO NÁ FÉADFA TARAĠ SIAR. DO ðUAÖAIS ORM D’
 AINNÖEÖIN MO DÍCIL. AN ðEAN IS FEARR I N-ÉIRINN
 CUIRIS ÓÖ CROÍDE Í AGUS A GRÁÖ GREAMUIĠTE IONAT!
 CUIRIS Ó D CROÍDE Í AGUS A CROÍDE D’Á RÉADÖ LE GRÁÖ
 DUIT! NÍ FEADAR AN DUINE DADNA I N-AON CÖR CÚ!
 DÁ CUMA LEAT DÁ GCURCÁ SA N-UIĠ Í! CAD É AN
 DÍOBÁIL DOM AC AN CÜS. DO CROÍDE FÉIN AGUS A
 CROÍDE SIN DO STRACAÖ Ó N-A CÉILE — AR SON AN —”

“CRÍOCNUIĠ É!” ARSA SÉADNA.

“AR SON AN T-É ATÁ CÜAS!” ARSA ’N FEAR DÜÖ.
 “ ‘SLÁNUIĠTEOIR’ A CUGAN SIÖ AIR. SINÉ AN GNÍÖM
 A CUG AN LÁM UACTAIR DUIT ORM-SA. SINÉ AN GNÍÖM LE
 N-AR DÖRÜĠS AGUS LE N-AR MILLIS ME, AGUS NÍ H-É DO
 CUIÖ DÉARCA ĠAN ÁIRO ĠAN TAIRÖE.”

“TÁ A LÁN CAINTE DÉANTA AĠAT,” ARSA SÉADNA, “AC
 SA CAINC GO LÉIR NÍ’L ÍNNSTE AĠAT AC TAÖÖ D’N SĠEAL.
 Is FÍOR DUIT GO GCUIREAN GRÁÖ AGUS CARADAS AGUS
 MUÍNTEARTAS AGUS IONMUINE A LÁN DAOINE AR A
 N-AIMLEAS. AC NÁC MÖR AN IONGNAÖ NÁ FEICEAN CÜ GO
 GCUIRÖ NA NEICE CÉADNA SAN A LÁN DAOINE AR A LEAS
 LEIS? DÉANFAIÖ DUINE RUÖ AR A CARAIÖ NÁ DÉANFAÖ
 SÉ CÖIÖCE UAIÖ FÉIN. AGUS DÉANFAIÖ DUINE A LEAS GO
 MINIC, AR CÖMAIRLE MAIC Ó CARA DÍLIS CIALLMAR, AN
 UAIR, B’ FÉIDIR, ĠUR B’ É A AIMLEAS A DÉANFAÖ SÉ DÁ
 MBA NÁ BEAD AN CARA SAN AĠE CUN NA CÖMAIRLE SIN A

tábairt do sa n-am cóir. 'Más grá do mnaoi,'
 arsa tusa, 'a bheir a seóla an duine ar a aimleas,
 sin beire le cosaint a an nduine air féin.' Tá go
 maic. Ac cuir i gcás gur bean fóganta ciallmair an
 bean, bean a breicneócair 'na h-aighe go géar agus
 go cruinn na neite a bea aimleasta do'n fear san,
 agus a déanfaí a díceal ar é mealla uachtu, bean a
 bheir coitcianta a guirde cun Dé ar son an fíir sin,
 'gá iaraí ar dia é cur bun os cionn le gac droc ní
 agus a aighe do sprioca cun an ruda a déanfaí
 tairbe anama agus cuirp dó, bean a déanfaí úsáid
 de'n grá atá a an bfeair san di cun a cur fiaclaí
 air an droc ní a tairnean leis féin do seachna agus
 an rud fóganta a tairnean léi-se do déanam, náic dóic
 leat gur maic an congnam, i dteannta grásta Dé, an
 bean san cun an fíir sin do cur ar a leas agus cun é
 coimeá ó n-a aimleas? Dar leat-sa ní'l ac ciall
 cun duine cur ar a leas, nó mí-ciall cun é cur ar a
 aimleas. Deinis féin aimleas botúnta duit féin don
 uair amáin. Ba mór í do ciall an uair sin. Ac
 measaim go raib breall ar do ciall! Is maic an rud
 ciall gan amras. Ac tá neite is fearr go mór 'na
 í. Is minic a déinean grá agus muíntearcas agus
 caradas agus ionmuine tairbe do teipfead ar ciall
 an domáin. Tá rud náic iad san go léir is fearr 'na
 iad agus 'na pé ciall a bea a a dul leó. Ní fearar
 an bfuil don eólas aat-sa ar an rud san. Isé rud
 é 'na umluigeacht. Tá a fíios aam go maic ná tair-
 nean an rud san leat-sa. Nuair a bís a breicniuga
 ar na neicib is fearr cun duine cur ar a aimleas is
 mairg duit nár dein maicnam bea ar an ní is fearr
 a coisgean aimleas. An áit 'na mbíon an umluigeacht
 bíon grásta Dé ann. Is treise go mór grásta Dé

cun an duine cur ar a leas 'nà na neithe úò go léir
 d'áirigis-se cun an duine cur ar a aimleas. Ní h-é
 an gníomh úò a d'éineas-sa do míll tú. Níor cóir
 puinn de buidéal an gnímh sin a beith orm-sa. D'éin-
 eas an gníomh mar ní raib leigheas agham air. Feabhas
 na mná fé n-deár é. Ní féadfaínn a leithéid d'éagcóir
 a d'éanam ar a leithéid de mhaoi. D'á olcas mé ní
 'lim cómh h-olc leat-sa fós. D'á gcurtá bean ná beaò
 cómh maith léi am' t-reó cá b' fios ná go n-éireóc' an
 cluiche leat níos fearr. 'Neósfaid-sa duit cad a míll
 tú. Do sáruiḡ an t-olc ar an olc aghat. Do buaid
 droc t-aob de d' ghnó ar an ndroc t-aob eile de. 'Ruit
 m'adara an dá cáis,' isé a b'í ort. 'Ní t-agh an d'á
 t-raiḡ leis an ngobadán. Dá bpósainn an uair úò í
 conus beaò an sgéal anois aici, agus aghá cláinn, dá
 mbeidís ann!"

"Agus nác siné díreach a b'í uaim!" arsa 'n fear
 Dub. "Bís i ngráò léi cómh mór agus a b'í aon fear
 riam i ngráò le mhaoi. Ní feaca riam aon beirt cómh
 dlúichte i n-a céile, cómh mór cion ar a céile, cómh mór
 uraim d'á céile. Cé measfaò go b'féadfaí í cur ó d'
 croíde! Cé measfaò go b'féadfaò sise beith sgartha
 leat-sa agus beith beó! Admúim gur buaid an méid
 sin orm."

"Cuireas ó m' croíde í ar son an tSlánuiḡteóra,"
 arsa Séadna. "Ní féadfaínn a leithéid d' éagcóir a
 d'éanam ar a leithéid de mhaoi. Siné an sgéal go
 léir aghat. Má 's tú cuir am' t-reó í is tú féin a míll
 tu féin. Dúbraís gur t-eip ort filleaò ná feacaò
 baint aici riam. Níor maith an ciall duit tabairt
 fúití sa ghnó so. Ba cóir go raib sean aicne aghat
 uirtí. Ceapais greim fáḡail ar beirt aghainn agus is
 amlaib atá greim daingean ort féin anois."

“Tá an éagsóir agat,” arsa ‘n fear Dub. “Ní h-í fé n-deár an cluiche gabáil am’ coinnibh ac tusa. Pósfaidh sí tú láitreac dhá n-iarctá uirthi tú pósaidh. Cad é sin agam dhá ráib! Ní raib ort é iaraidh uirthi. Bí sí féin cóm mór san as a meabhair le gráib dhuit gur dhéan sí rud nár measas féadfaidh sí a dhéanamh pé cor a bédraídh í. Dhíar sí ort í pósaidh—agus dh’ eirighis í! Greadaidh cúgat, cad é mar shasas fíor tú! Dh’ ghlíom-sa isé míll me. Uaisleacht an ghnímh sin isé míll mé. An bean san do dhúir ó dh’ chróide, mar a dhéinis, níos túisce ná dhéanfá an éagsóir. Ní féadfar an bfuil fear eile beo dh’ féadfaidh a leideib do dhéanamh. Siné míll mé. Siné dhúir tusa ansan agus mise anso.”

“Do dhárla maith go leór,” arsa Séadna, “tusa ansan agus mise anso. Níl aon locht agam-sa ar an ordúghaidh san, pé dhúine fé n-deár é.”

“Ní mar sin dhóm-sa san,” arsa ‘n fear Dub.

“‘Molaidh dhac aoinne an t-ádh mar a gheobaidh,’” arsa Séadna.

“Seo! seo! leis dhuit me!” arsa ‘n fear Dub. “Tá an mí-fortiún ar an áit seo le nímhacht. Ní dhúaras a leideib de dhéirighidh le fada. Sgeimle ort! leis dhuit me! Cad dhob’ áil leat anso dhíom!”

“Go réidh! go réidh!” arsa Séadna. “Dh’ fheidir dhúir fada go mbeidhmís ar dháidh a céile mar seo dhíris agus dhá rud beag eile ag dhéanamh mearbail dhóm. Dháim ag éisteacht le dh’ dháint ansan le dháimall maith. Is dhúinn an dháirísh dhá dhághalta agam dhuit ar a dhúil de dhéirigh agus de dhálois agus de dhéasaidh agus de dhámasdhíol imearctha agat orm féin le dhí dhághna dhéag. Ní raib sa dhéasaidheacht san go léir, dhádhac, dh’ an rud dh’ dhéart dh’ aoinne a dhéaraidh dhéad dhíge le

fágáil uait-se. Ac an beart a déinis ar an óig-mnaoi sin éiar, gan cúis gan aobhar, gan gáib gan riachtanas, gan í 'gá cuilleam uait ar aon tsagas cuma d'ár dealbhuig Dia (molaib go deó leis!) is doic liom gur b' í sin beart is gráinneamla d'á bfeadaig doinne riam déanta as duine ná as diabhal! Ní féidir an beart san do sárugab i bfeall ná i spriúnlaitheacht ná i n-olcas. Is í beart is cailte í, agus is mailísige, is doic liom, d'ár déineab riam. Faire fút! Ó, faire fút, a ruo gránab! Agus tu féin, ní h-amáin as domáil an gním, ac as maoidream as! Níor measas go raib do leiceib éios i n-íachtar ifrinn féin. Gráin ort! Ó, gráin mo sgart ort! Agus féuc. Deirtear go rabais-se lá ar an ainseal dob' áilne agus ba gile agus dob' uaisle agus dob' aoirde cáil d'á raib i n-uachtar na bflacas tuas! 'Molaib le rí na naom! is mór 'oir iné agus iníu' asat. Dob' fába síos an tuicim asat é. Ní foláir nó is beas d'á coinne a bí asat tamall go mbéarfab sé ab' beadaig ort tú beic ceangailte sa cátaoir súgáin sin asam-sa!"

"Ní h-é sin atá as déanam mearbail duic," arsa 'n fear Dub.

"Táim as teacht cuige," arsa Séadna. "Is mór de buag an oilc atá asat d'á fágáil. Is doic liom gur mó a geibean tú de buag an oilc 'ná mar a fuair doinne riam de buag maiteasa. Agus gan asat de bárr do saotair ac an t-olc. Is mór é t' eólus. Is mór í do ciall. Is ciall ceannais asat í, nó an cuib is mó ib. Tá inntleacht géar asat. Tá an aigne go h-aibib asat. Níl d'úsáib asat d'á déanam des na treicib maite san ac beic as saotrugad an oilc leó. Níl de corab ar do saotrugab ac an t-olc. Is boct an

sgeál aḡat é. ná beaḡ sé cóm saoraíḡeac aḡat an saotḡar san ḡo léir, aḡus an t-eólus, aḡus an ínnḡ-leacḡ, aḡus an ḡéar-cúis, aḡus an ciall, má 's ciall ceannaiḡ féin í, ḡo cur cun tairḡe éiḡin ḡo saotḡ-ruḡaḡ? b' féirir, luaḡ nó mall, ḡo mbeaḡ ruḡ éiḡin i n-éaḡmais an oilc ḡe bárr ḡo saotḡair aḡat."

ḡ'féuc an fear ḡub ins na súilḡ ar séadna aḡus meas séadna ná feacaḡ sé riam féucaint cóm diablaíḡe.

"Féuc, a séadna," ar seisean, "níor labair doinne riam fós ar an ḡcuma san liom. b' féirir dá labraḡ ná beaḡ an sgeál inḡiu aḡam mar aḡá. ní cuir ba lúḡa 'ná a fonn a beaḡ orm ḡo cómairle ḡlacḡaḡ aḡus ruḡ a ḡéanaḡ ort feasḡa. b' féirir ḡur ḡ' fearr ḡéanaḡe 'ná ró ḡéanaḡe. ac caḡ ḡob' áil leat anso ḡíom anois? An airḡean tú leat me? leis uait mé aḡus bíḡḡ trí bliḡḡa ḡéaḡ eile aḡat!"

"Seḡḡ ḡo ḡíreac!" arsa séadna. "aḡus ansan má téirḡim ar aonaḡ nó ar marḡaḡ aḡ ceannaḡ bó nó capall tiocḡair-se aḡ' fear méaracán aḡus tabarḡair 'ḡréasaíḡe beaḡ buíḡe na mealbóḡe' orm os cómair na nḡaoine, aḡus beir tú aḡ faire orm, a ḡan fíos ḡom, ḡe ló aḡus ḡ' oíḡce, féucaint caḡain a ḡéanḡainn ḡearmaḡ. ní beaḡ liom ḡe'n tsóḡḡ san marḡaḡḡ."

"Cuirimís sa marḡaḡ ḡan mé teaḡḡ aḡ' ḡoire i n-aon cor i ḡcaiteam na h-aimsire," arsa 'n fear ḡub.

"ná doinne uait," arsa séadna.

"ná doinne uaim," arsa 'n fear ḡub.

"aḡus neart a beir ḡom ar aon úsaíḡ is maḡ liom a ḡéanaḡ ḡe'n airḡeaḡ," arsa séadna.

"ḡéin **ḡo** roḡa úsaíḡ ḡe," arsa 'n fear ḡub.

“Ceannaiḡ a bfuil de buaiḃ agus de capailiḃ ar doncaíḃ na h-Éireann leis má 's maiḡ leat é.”

“Agus mise do cur bríḡ na mionn ort-sa fé mar a cuiris-se orm-sa,” arsa Séadna.

“Táim sásta,” arsa 'n fear Dub.

“Abair ‘bíoḃ 'na margaḃ!” arsa Séadna.

“bíoḃ 'na margaḃ!” arsa 'n fear Dub.

“Fé bríḡ na mionn!” arsa Séadna.

“Fé bríḡ na mionn!” arsa 'n fear Dub.

A daoine m' áran agus m' anama! ní túisce bí an focal san as a béul as an bfeard Dub 'ná bí sé 'na suíḃe as an scaḡaoir agus a dá lám sínte amac aise cun beirḡe ar Séadna!

“A preabaire,” ar seisean, “dúbart ná tiocfainn ac ní dúbart go n-imḡeócainn!”

Ba maiḡ an maise as Séadna é, do ḡaraing sé an lám deas amac as a brollac agus an tseóir aise inti, agus d'árduiḡ sé an lám i gcoinniḃ a namad.

“Fíogair na Croise Céasta idir mé agus tú!” ar seisean agus déin sé fíogair na Croise leis an lám agus an tseóir inti.

Nuair a conaic an fear Dub an lám do ḡaraing sé siar beaḡán. Nuair a dúbairt Séadna na focail beannuiḡḡe, le linn fíogair na Croise déanam do, las an solus sa liaḡróir cóim laídir sin go raib sé as taitneam tríḃ an lám amac, i dtreó go raib raḡarc ar na cnámaiḃ agus ar na féiteacaib. Le linn na bfuocal a críochnuḡaḃ do Séadna do déin liaḡróir teine de'n fear Dub os cionn na caḡaoireac. Ansan do ḡáinig mar beaḃ soc caol ḡíos ar an liaḡróir teine agus do ḡluais sí síos tríḃ an scaḡaoir, 'na slaḡra teine, agus síos tríḃ an dḡalam, sa n-áit díreac 'na raib an sgilling.

An fáid a b'í an slabhra teine ag sleamnuigh síos trí an ualach do mhóitigh Séadna mar a b'ad pion-
acrit 'na croicean agus mar a b'ad luasghaíola 'na
bailiú beatha agus 'na colainn agus suas 'na ceann.

"Molad le rí na naomh!" ar seisean.

B'í a ceann i raictaí sgotha le teinneas. Do bailiú
sé leis, cómh mair agus b' féad sé é, go dtí an áit
'na raib a leabaid, agus sín sé inti. B'í sé gan aicne
gan úrlabhra láitreac.

*

*

*

*

CAIBIDIOL A TRÍ A'S TRÍOCHA

NUAIR A DÚISIĞ SÉ AS A CÒBLA IS AMLAIO A FUAIR SÉ É FÉIN AGUS É AĞ RÁO NA BFOCAL ÚO O' FÁĞ SÉ ŽAN CRÍOC-NUĞAO NUAIR A BÍ SÉ AĞ CAINC LEIS AN MNAOI CÒS-NOCTAITE AR AN ŽCNUC.

“BEIRIM A BUIOCAS LEIS AN AČAIR SÍORUÍOE A CRUČ-UIĞ ČÚ! — AĞUS LE H-ÍOSA CRÍOSO A ČEANNUIĞ ČÚ! — AĞUS LEIS AN SPIORAIO NAOM A BEANNUIĞ ČU!”

DAR LEIS FÉIN IS SÍNTE AR AN BPLÁSÓIĞ A BÍ SÉ, AĞUS ČEAP SÉ ŽO RAIÓ SÍ ANSÚO I N' AICE, AČ ŽAN RAÓARC A BEIČ AIGE UIRČI. NUAIR A ČORUIĞ SÉ A LÁM AĞUS FUAIR SÉ AN T-ÉADAC LEAPTAN AIR BÍ IONGNAO A ČROÍOE AIR. BÍ IONGNAO BA MÓ 'NÁ SAN AIR NUAIR FÉUC SÉ 'NA ČÍMPAL AĞUS ČONAIC SÉ FRAČACA AN TÍĞE. ČROM SÉ AR MACHNAM AĞUS AR SMAOINEAM AĞUS AR ČUR AĞUS AR ČÚITEAM I N' AIGNE, A O' IARAIÓ A DÉANAM AMAČ CONUS A ČÁINIĞ SÉ ISTEAC Ó'N ŽCNUC. NÍOR O' FÉIDIR LEIS AN SŽEAL A ČUISŽINT. O' FÉUC SÉ I OCREÓ NA FINNEÓIĞE. ČONAIC SÉ DUINE ČALL I N-AICE NA FINNEÓIĞE. BEAN DOB' EAO Í. AN BEAN FRIOTÁILTE ČEANNA A BÍ AĞ TABDAIRC AIRE DO OIARMUIO LIAČ NUAIR A BÍ AN BREÓITEACČT AIR, ISÍ A BÍ ANN! ČÁINIĞ IONGNAO AĞUS ALLTACČT AR FAD AR SÉADNA NUAIR A ČONAIC SÉ Í SIN. NÍ FÉIDIR SÉ AN TSAOŽAL CAO A ČUĞ ANN Í, NÁ CAO A ČUĞ É FÉIN SA N-ÁIT 'NA RAIÓ SÉ, AĞUS ŽUR AMUIČ AR AN ŽCNUC, AR AN BPLÁSÓIĞ, DO SÍN SÉ ČUN CÒBLATA I OČUSAC NA H-OÍOČE ROIM RÉ, DAR LEIS. CAO A ČUĞ ISTEAC Ó'N ŽCNUC É? NÓ MÁ ČÁINIĞ SÉ FÉIN ISTEAC CONUS NÁR ČUÍMIN LEIS TEACČT ISTEACČ? AN AMLAIO A SIÚBLUIĞ SÉ ISTEAC AĞUS É 'NA CÒBLA? DO MOČUIĞ SÉ A ČNÁMA TEINN. O'FÉUC SÉ AR A OÁ

láim. ní raib ionta ac na cnáma. Cuir sé lám síos ar a cliab. Bí na h-asnaibéada cóm lom aige le seana ciseán!

“Ní feadur ó talam an domain,” ar seisean, i n’ aigne féin, “Cad ’tá imčígte orm!”

Glaoib sé ar an mnaoi. Níor aicín sé a glór féin bí an glór cóm las san. Preab sise cuige anall láitreach. “Ó, molaib go deó le Dia! a Séadna,” ar sise, “tá do ciall agus do meabair agat fé dheire! Tá sé curta bíot agat. Níl badozal ort anois, le congnam Dé.”

“Cad ’tá curta bíom agam?” ar seisean.

“Tá,” ar sise, “an t-éagcruas cinn ba measa d’ár buail riam umam. Ac tá sé imčígte, buibcas mór le Dia d’á cionn! Ná labair a cuille anois, taoi ’n tú ró las cun puinn cainte déanam. Ní fada go mbeib tú láibir do bíicín cuige, le congnam Dé. Tá deoc anso agam duit. Ól uaim é. Déanfaib sé maiteas duit. Siné!”

“An fada ’táim anso, a Máire?” ar seisean.

“Tá trí seachtmaine ó ánaas-sa,” ar sise, “agus is bíic liom go rabais breíte trí lá sul ar cuiread fíos orm.”

Do luig Séadna siar agus bí sé a síle, ac ní cun coblata é.

“Trí seachtmaine!” ar seisean i n’ aigne. “Cad ’tá imčígte orm i n-aon cor? A Máire!” ar seisean leis an mnaoi.

“Teacht! a Séadna,” ar sise.

“An bfuil aon tuairim agat do’n cuma ’na dtáinig an breíteacht orm?” ar seisean.

“D’airigeas iad á ráib,” ar sise, “gur bíca gur b’ amlaib a coblais amuib agus gur buailead droc níib

éigin ar do ceann. Bí an ceann go h-ana-olc agus pé 'n-Éirinn é. Bí sé go h-olc i gcaiteam na h-aimsire go léir. Is ar éigin féadadh ceathrar tú coimeád sa leabair uaireanta. Ac pé meaball a bí air tá sé imčígte. Is gearr go mbeir tú cóm maic agus bíis riam. Cothail greas anois, a laoi. Ná déin a tuille cainte go fóil. Ní raib puinn cainte uic fós ac go h-olc. An coib isé 'déanfaid tairbe uic. Luig siar anois, a mic ó, agus féuc an bfeadfa greas maic coibata déanam, go breá agus go socair agus go sám." Agus do socaruis sí an peiliúr fé n-a ceann. "Siné!" ar sise. "Ná labair a tuille anois go fóil."

Dún sé a súile 'gá leigint air gur as tuirim 'na coib a bí sé. I n-inead don coibata déanam, ámtac, is amlaib a bíris sé ar maicnam. Bí cúis maicnam aige. Trí seachtmaine imčígte, má b' fíor caint na mná friotáilte, agus go dtabairfaid sé féin an leabair ná raib tar trí h-uaire a' clois ó bí sé amuic ar an gchuc, ar an bplásóis cúnlaig, as caint leis an mnaoi cos-noctaithe! Pé cor a dtabairfaid sé do féin ní féadfaid sé a tuille aimsire o' fágail ann. Agus ansan, 'na coinnib sin tal, cad a beir cóm las é agus a bí sé! Cad a beir cóm lom é! Bí sé cóm las, cóm lom, cóm snúigte amac agus beaib uine go mbeaib ráta luigcáin curta de aige! Conus féadfaid a leicéib o' achrúgaib teact ar a colainn agus ar a ballaib beaib i n-aon trí h-uaire a' clois amáin! Má bí teinneas agus breóiteact agus trioblóib air cóm mór agus a dúbairt an bean, nár b' uabásac an obair a ráib nár fan don ploc o'á cuimne aige! Pé troime ná sámie coibata a beaib ar uine, nuair a uiseóc' sé as a coib beaib tuairim éigin aige o' faib nó do

giorraíct na h-aimsire a b'eað caite sa chóla aige, bíod a's ná cuimneód sé ar don níod d'ár tuit amac do i scaiteam na h-aimsire. níor mar sin do séadna. ní h-é amáin go raib gac ar tuit amac do imtighce as a cuimne glan, ac bí an aimsir féin imtighce uaid glan. tuis sé i n-a aigne go raib trí h-uaire a' clois, nó mar sin, ó bí sé ar an gcnuic as caint leis an mnaoi cosnoctaithe, agus tuis sé i n' aigne nár b' féidir a tuille aimsire beic ann. Cá bfuarað na trí seachtmaine! b' sin í an ceist.

bí an aimsir imtighce glan as a cuimne agus as a aigne. tabarfað sé an leabhar ná raib ear trí h-uaire 'clois nó mar sin ó bí sé sa plásóis ar an gcnuic as caint leis an mnaoi cos-noctaithe. ní raib don blúire cuimne aige ar ar tuit amac do ón neómat a sgar sí leis go dtí an neómat 'na dtáinig a meabhair do ar a leabaid. bí an aimsir sin, agus ar tuit amac do i scaiteam na h-aimsire sin, agus an méid d'á meabhair agus d'á cuimne a bí as gabáil leis an aimsir sin, cóm glan as a aigne agus dá ngeartí amac as a ceann le sgian iad. ní raib blúire cuimne aige ar an lá breáí a bí aige ar an gcnuic, ná ar an radarc áluinn, ná ar na dútaib breáí, ná ar síubal na gcnuic do, ná ar piocað na mónadán do, ná ar an sóbluist a tug neans do, ná ar an gcuma 'nar fíll sé abail, ná ar an sníom a bí ar a aigne agus é as feiteam leis an bfeair n'uib, ná ar teact an fíir uib, ná ar an abcoibigeact a bí eatar, ná ar an gcuma 'nar sgarad le céile.

b' cuimín leis, ámtac, na trí bliadna déis do beic istig.

"Inniu atá sé le teact," ar seisean, i n-a aigne féin. "Is olc an t-am é agus mé cóm las so. — Ac

CAO É SIN AGAM D'Á RÁD?" AR SEISEAN AIRÍS. "DEIR SÍ SEO GO B'FUIL TRÍ SEACHTMAINE Ó BUAILEADÓ BREÓITE ME! NÍ RAÓAS BREÓITE INDE. LAR NA MÁIREAC AN LAE INDE A BÍ SÉ LE TEACHT. IS ÉAGSAMLAÓ AN SGÉAL É MÁ 'TÁ TRÍ SEACHTMAINE IDIR INDE AGUS INDIU! AGUS MÁ TÁID NA TRÍ SEACHTMAINE ANN TÁ AN LÁ IMCIÓITE AGUS AN CLADÁIRE ÚD SAN TEACHT! B' FÉIDIR NÁ TIOCFADÓ SÉ I N-AON CÖR! IS GREANNMÁR NA TRÍ SEACHTMAINE IDÓ! CA B'FUIL AN TSLÍÓ DÓID! NÍ'L TAR TRÍ H-UIRE 'CLOIS Ó BÍOS AG CAINC LÉI, AGUS AG ÉISTEACHT LÉI, AGUS AG FÉUCAINC UIRCI. Ó, ISÍ AN T-AINGEAL Í! ISÍ AN T-AINGEAL SOLUIS Í!"

D'FAN SÉ AR FEADÓ ADÓFAD AG CUÍMNEAM UIRCI, AR A GNÚIS ÁLUINN, AGUS AR AN SOLUS A BÍ AS A SÚILID AGUS AR A H-ÉADAN AGUS AR A BÉUL. CUÍMNIÓ SÉ AR AN GCUMA 'NA NDEIÓ AN SOLUS Ó N-A SÚILID-SIN ISTEAC 'N-A SÚILID FÉIN AGUS SIAR 'N-A CÉANN AGUS SÍOS 'N-A CROÍDE. BA CUÍMIN LEIS AN CAINC ADÓDÁIRT SÉ FÉIN NUAIR A MÓCUIÓ SÉ AN T-ÁTAS A CÁINIÓ AIR AGUS NUAIR A BÍ SÉ AG GADÁIL A BUIÓCAIS LEIS AN ADÁIR SÍORUÍDE A CRUCUIÓ Í AGUS LEIS AN AON-MAC A CÉANNAIÓ Í AGUS LEIS AN SPIORAID NAOM A BEANNUIÓ Í. BA CUÍMIN LEIS GUR LABÁIR SISE AC NÍOR CUÍMIN LEIS ANOIS CAO DÓDÁIRT SÍ. BA CUÍMIN LEIS GUR AIRIÓ SÉ A GLÓR AGUS GUC A CAINTE, AC NÍOR CUÍMIN LEIS GUR CUIÓ SÉ AN CAINC. NÍ RAID AON BLÚIRE CUÍMNE AIGE AR BRÍÓ NA CAINTE. PÉ FADA GAIRID DO LEANFADÓ SÉ AG MACHTNAM NÍOR B' FÉIDIR LEIS D' FÁÓAIL I N-A AIGNE GO RAID D' AIMSIR IDIR É AGUS AN UAIR A SGAR SÉ LÉI AR AN GCNUC AC AN T-AON TAMALL AMÁIN DE'N OÍÓCE, TRÍ H-UIRE 'CLOIS NÓ MAR SIN. AN CÖLA A CÁINIÓ AIR NUAIR A BÍ SÍ AG SGARMÁINC LEIS, B' SINÉ AN CÖLA AS A RAID SÉ TAR ÉIS DÓISEACHT AN NEÓMAT SAN, DAR LEIS.

ṡáinig ṡiarmuib liat 'ḡá féuchaint.

“Cad é an fáid aimsire atá ó buaileadh breóite me, a ṡiarmuib?” ar seisean le ṡiarmuib. “Nílim ró cruínn air.”

“Ní mar sin dóm-sa san,” arsa ṡiarmuib, “táim cruínn go maith air agus ní h-ionghadh dom san. Is maith an ceart dom beith cruínn air. Ní fada go mbeid trí seachtmáine ann. Ní badozal go dtáinig an aimsir a shan fíor orm. Cóm luath agus d’airig micil go rabais ad’ luíge do preab sé ainíos agus b’ éigean dom féin an siopa seasm, agus shan mé oireamhach air ac go h-olc. Níl aon oíche ó buaileadh breóite tu nár táinig sé ainíos. Téadhadh sé síos airís ar eiríge lae, ac má téidhadh ba beag an maith tios é. Na coidla sa tsíopa iseadh do gheibte é nuair a tashadh daoine isteach as lorg leathair. D’fhanadh sé anso as tabairt conanta do’n mnaoi friotailte go dtí go dtashadh Máire Gearra. Is beag aon deire oíche ná tashadh Máire. Bí sí anso ar maidin indiu sul a ndeig micil síos, ac ní raib aon léus de d’meabhair tashaithe duit-se an uair sin. Ní aithneóca doine. Ní feaca féin riam aon duine breóite cóm shan as a meabhair agus bíis i shcaitheam na h-aimsire go léir. Ní raib tium ná tám ionat. Nuair a bíos-sa breóite bí speabráidí orm, ac má bí féin ní rabas as mo meabhair ar fad. Bí ciall agus cuimne agam ar cuma éigin. D’aithnighinn na daoine agus do thuiginn a shcaint agus do labhrainn leo, bíodh a’s ná raib puinn cruinnis le m’caint uaireanta. Ac oireadh agus aon focal amáin ní raib le fágail uait-se amach as do béul. Do réir mar a deirtear liom ní dóic liom go dtáinig oireadh agus aon smioz amáin cainte amach as do béul ó’n lá a buaileadh breóite tú go dtí gur labrais indiu le

MÁIRE 'nġean AIRT. Ní h-é sin féin, ac ba 'bóic le
 buine ná raiḃ don močúġaḃ ionaṭ. Ní raiḃ don tsuím
 aṣaṭ i n-don ruḃ. Ní raiḃ don cōinne aṣaḃ aoinne go
 'btiocfá as. 'Bí an saṣart anso go minic aṣus do
 čeip air don fōcal fáġail asaṭ. Is 'bóca náč fada go
 mbeiró sé anso anois, aṣus ṣeallaim 'buit ṣur b' air a
 beiró an ionġnaḃ aṣus an t-áčas. Beiró ionġnaḃ aṣus
 áčas ar ṣac aoinne. Ní raiḃ don tsúil aṣaḃ aoinne go
 ṣcurfá 'bóic é. Ac ambasa tá sé curča 'bóic aṣaṭ,
 buirčas mór le 'Dia 'á cionn! An té féučfaḃ ort
 anois níor 'bóic leis i n-don cōr ṣur tú an fear céadna
 a 'bí ansan indé. Níor féad aoinne a 'béanam amac
 caḃ a 'bí ort. 'Dúbairt an bean friočáilte ṣur b' éaṣ-
 cruas cinn é, ac ní 'bóic liom ṣur creir aoinne í. Cuir
 an saṣart beirt nó triúr dočtúirí anso i ṣcaičeam na
 h-aimsire féučaint an 'bféadfaidís don ruḃ a 'béanam
 'buit. Níor 'béin aoinne acu ac féučaint ort aṣus
 imčeačt. Ní feacaís a leičeir de céimaiġráḃ riam
 aṣus 'bí orainn go léir."

'Bailiġ Séadna fírinne an sġeil mar sin ó cōmarsain
 aṣus ó cōmarsain eile, aṣus fé 'beire do čuaiḃ 'na
 luiġe air nár b' fōláir nó 'bí an aimsir ann, pé cuma
 'na 'bfuaraḃ an tsliġ 'bi. Ac conus a fuaraḃ an
 tsliġ, nó conus féadfaḃ breis aṣus trí seačtmaine
 beirč caičte aṣus ṣan i n-a aigne, i ṣcōinnib na 'btrí
 seačtmaine, ac trí h-uaire 'člois, do čeip ṣlan air a
 'béanam amac, aṣus b' éigean do éiríġe as.

Ac ba mar a céile é. Cōm luač aṣus a čáinig an
 čiall aṣus an meabair do čosnuiġ sé ar 'bui i 'bféadbas
 go tiuġ. Čosnuiġ an feóil ar čeačt. 'Dá loime
 'bíodar na h-asnaiḃeača aige níor b' fada go rabḃdar
 aṣaḃ bui ó cōmaiream. Ba ṣeárr go raiḃ na ṣeáṣa aṣaḃ
 bui i nġairbe 'd'á čaoile a 'bíodar. Čáinig sé čuiġe

féin níos tapamla 'ná mar a táinig Diarmuid liac féin. Má cuir an saḡas luíḡcáin a bí air amú' daoine, cuir an t-éiríḡe a bí déanta aige amú' níos mó iad. Nuair a cónaic daoine an saḡas galair a bí air agus an cuma 'na raib sé gan meabair gan ciall gan aicne gan úrlabra, dúbairt cuib acu ná raib aon breic aige go deó ar éiríḡe as an leabair 'na raib sé. Dúbairt tuille acu dá ráinigead go gcuirfead sé an breóiteacht de gur beas an maic óó san, mar ná bead sé coíḡce ac i n' amadán, agus gur b' feara óó bás o' fáḡail ná beic 'na sampla ar an gcuma san os cómar na ndaoine. Dúbairt tuille go mbead an sgéal níos measa aige ná san féin, mar go raib a caint cóm mílte le n-a ciall agus dá mairead sé ceitre ficib bliadan ná labarfaid sé aon focal i scaiteam a saḡail.

Nuair a fuaradar go léir go raib sé 'na suib agus as teacht cuige féin go tiuḡ, agus a caint aige, go h-áluinn agus go bríoḡmar, agus gan lóipín ná lúb ar lár ar a ciall ná ar a meabair, ac é cóm gunta cóm gárcúiseac agus a bí sé riam, bí ádas mór orda gan amras, ac bí oiread ionḡnad orda agus a bí o' ádas orda, agus geallaim buic go raib caḡuḡad a ndóicín orda nár éisteadar go dtí go mbéad a fíos acu cad a déanfaid sé. Isé ruo a deiribís eatarca féin 'ná, "Dá mb' aoine eile bead ann ac é féin o'féadfaid buine tuairim éigin a tabairt fén ruo a déanfaid sé, ac níor cuḡ aoine riam fós aon tuairim fé siú ac tuairim a cuaid amú'."

CAIBIDÍOL A CEATAIR A'S TRÍOCAD

An focal úr a dúbairt Diarmuid liat i rtaob Máire Gearra, 'sé sin gur beas don deire oíche ná tagaó sí, do cuir an focal san Séadna as maictham.

"Sead!" ar seisean i n' aigne, "tá an sgeal go h-ait aham. Dúbairt léi go raib ceangal orm i láthair Dé gan pósad coíche. Gan amras do bí ceangal orm gan í féin ná don cáilín eile mar í do tarang isteaic sa contaíairt a bí róimam, do réir mar a measas. Dúbairt an cladaire úr go dtiocfaó sé a'm iarraio cóim luat agus beaó na trí bliadhna déas caite. Bíos lán deimniúeac go dtiocfaó sé. Tá an aimsir caite. Tá sí caite agus gan na trí seachtmaine úr o' áiream. Tá an sparán anso aham fós. Tá sé cóim teann agus 'bí sé don lá i gcaiteam na h-aimsire. Is mór an ionghaó nár táinig sé a'm iarraio féin nó a o' iarraio an sparáin. Is deocair a déanam amac cad é an brí a tá leis mar sgeal. Is dóca, o'á mbeaó sé le teact, go dtiocfaó sé an lá a gheall sé. Ní fearad cad a cuir de é. Tá don níó amáin deimniúeac go leór. Ní h-ar maite liom-sa o' fan sé gan teact. Tíocfaó se mura mbeaó ruó éigin 'á cosg. Cad a coisg é ar teact? Cad a coimeáó uaim é? Siní an ceist. Cé coisg é ar teact? Ba mór an spórt é o'á b'fanaó an sparán aham o'á aimdeóin! Níor úsáideas don píoc de'n airgead, ac cun leathair a ceannaic, ó'n lá úr a tógad uaim an sparán ar an donac. Níor leis sgannraó dom dul tar focal an margaid. b' féidir ná raib don gáó leis an sgannraó. Má bí sé

cóm seasamác cun an margaio cab 'na taob nár
 táinig sé nuair a bí na trí bliadhna déas istigh! Má's
 ruo é nár féad sé teacht agus a margaio do cur i
 bfeirm nuair a bí an aimsir istigh, tá gac aon deabram
 ná féadfaio sé baint liom pé úsáio a déanfao de'n
 airgead. Ní fada go mbainfeao triail as an sgéal,
 le congnam Dé, pé 'n-éirinn é! . . . Is truağ
 cráioite ná raio fíos agam ná raio sé le teacht! . . .
 Ba mór an obair oi teacht anso gac aon oíoc!
 . . . Ac tá sé socair go baingean 'na h-aigne go
 bfuil an ceangal orm, agus gur ceangal é nác féoir
 a scaoileao . . . Tá an sgéal go h-aic againn!"

Bí sí féin agus a h-actair ar an gcéad beirt a táinig
 'gá féucaint cóm luač agus o' airigeaoar aicne agus
 úrlabra beic tagaice do. Táinig Máire Gearra féin
 go minic 'na diaig sin agus o' inis sí do go cruinn, ó
 tusač go deire, cab é an sağas an breóiteacht a bí
 air agus na cómarcái a lean í. Ní h-ar an mbreóit-
 eacht ná ar na cómarcáio a bioo Séadna ag cuimneam,
 agus é ag éisteacht léi, ac ar a mačtnam féin. Conus
 a 'neósfao sé oi cab é an sağas ceangail a bí air gan
 pósaio? Conus a gıacfao sise an sgéal nuair a
 'neósfaí oi é? Nuair aig sí an sgéal ar ocúis i
 otaob an ceangail dúbairt sí gur ceangal uasal é,
 agus gur ceangal naomca é. Cab dearfao sí anois
 dá n-ínnstí oi cab é an sağas é agus cab fé ndeár
 é? Dá n-ínnseao sé oi i otaob an sparáin agus i
 otaob an fíir oúio agus i otaob an margaio, b' féoir
 gur b' amlaio a tiocfao fuac aici oó féin agus ná
 tiocfao sí 'gá féucaint a cuille. Agus conus 'féad-
 fao sé a míniugao agus a léiriugao oi cab é an sağas
 an ceangal gan an sgéal go léir o' ínnaint oi! Ar
 an otaob eile de'n sgéal conus féadfao sé a fágailt

níos sia gan ínnaint di go raib dearmad ar a h-aighe-sin i dtadob an ceangail a bí air-sean. Nuair inis sé di an céad lá an ceangal do beic air do glac sí an sgéal i gceill a bí bun os cionn leis an bfeirinne. D'fhág sé mar sin aici é an uair sin mar ceap sé go gcuirfeadh deire na dtí mbliathan ndéas deire le n-a shaozal, agus ansan gur cuma cad é an sazas an ceangal agus gur cuma cad fé ndéar é ná cad ba bun leis. B' siné an sgéal go léir ar a malairt de cuma anois, ámtac. Ní raib don breic aige ar an ndearmad d'fhágail ar a h-aighe níos sia. Ní raib don dul aige ó feirinne an scéil a tabairt di com luac agus dob' feidir é. As maicnam agus as breicniugadh ar an méid sin oibre a bí le déanam aige isead bío sé an faid a bío sise 'gá ínnaint do cad iad na comarctái éagsamlača do lean an breicteacht a bí air, agus cad é an neart a bío ann nuair a bío a ndóctain mór as ceatrar fear le déanam 'gá coimead gan imteacht as an leabaid.

An lá bí sé tair as an dtí aici, 'gá ínnaint di go raib ceangal air i láthair Dé gan pósadh coíche, ní raib uaid ac a cur as a h-aighe-sin amac go raib don breic go deo aige ar í féin a pósadh. Nuair a dúbairt sé an focal léi dúbairt sise focal leis. Ní raib don coinne aige leis an bfochal adúbairt sí, ac níor cuir sé puinn suime sa bfochal an uair sin. Sine an focal a dúbairt sí. “Má 's ceangal uasal duit-se é,” ar sise, “ba cóir gur ceangal uasal dom-sa é.” Crom sé ar fíafuige de féin anois cad é an brí a bí aici leis an bfochal san, nó ar b' feidir gur b' amlaid a beadh ceangal curta aici uirte féin, i láthair Dé, gan pósadh coíche!

Bí smaointe de'n tsórd san agus neicte de'n tsórd

SAN AGUS MACHTNAM DE'N TSÓRD SAN AG RUIĈ TRÉ N' AIGNE COITĈIANĈA AGUS É AG TEACĈ ĈUIGE FÉIN. AC, BÍOĈ ZUR ĈUIREAĎAR MÓRÁN BUARĈA AIR, AGUS MÓRÁN CEISNÍM AGUS MÓRÁN CÉIMAIĜRÁIĎ, NÍOR ĈUIREAĎAR AON ĈOSĜ LEIS AN BFEABAS A BÍ AG DUL AIR. DO LEAN SÉ AG CUR NA FEÓLA SUAS AGUS AG DUL I LÁIDREAĈT AGUS I MISNEAMĈLAĈT, GO DTÍ GO RAIĎ DAOINE 'ĜÁ RÁĎ GO N-IOMPÓĈ' SÉ AMAĈ NÍOS FEÁRR AGUS NÍOS STÓINSIĜĈE AGUS NÍOS CURANTA 'NA SLÁINTE NÁ MAR A BÍ SÉ RIAM SUL A DTÁINIS AN BREÓITEACĈ AIR.

MÍ DÍREAĈ TAR ÉIS NA LEAPAN D' FÁĜÁILT DO, DO BUAIL ĈUIGE SUAS Ó'N SRÁIĎ, AR MUIN CAPAILL, FEAR CÍNN RIAM AN RÍĜ AGUS FÍCE MARCAĈ I N-AONFEACĈ LEIS. BÍ A ĈLÓCA SÍODA AR ĜAC FEAR DÍOĎ, AGUS A ĈAIPÍN COĜAIĎ, AGUS A ĈLAIĎEAM FADA SÍOS LE MAOIĈEÁN A ĈAPAILL, AGUS A ĈLAIĎEAM ĜEÁRR 'N-A ĈRIOS AIGE, AGUS A SLEÁĜ BREÁĜ FADA FUIINNSEÓIGE 'N-A SEASAM ANÁIRĎE AIGE AGUS CEANN FADA CAOL, DE ĈRUAIĎ ĜEAL ĜÉAR, AG TAIĈNEAM AGUS AG SPRÉACARNAIĜ SA ĜRÉIN AR AN SLEÁĜ, AGUS NA RIBÍNÍ SÍODA AG RINNCE SA ĜAOIĈ, ĈUAS IDIR AĎMAĎ AGUS IARANN, AR AN SLEÁĜ. AN TÉ 'FÉUCFAĎ AR NA FEARAIĎ SIN AGUS DO ĈÍFEAĎ NA SÚILE ĜLANA ĜÉARA AIBEAMĈLA, AGUS NA ĜNÚISEANA DAINĜEANA ĜAN STAON, AGUS NA CÚLA CASA, AGUS NA ĜUAILNE TÉAĜARĈA NEARTMARA CÓRAĈA AGUS NA H-UĈĈA LEAĈANA, AGUS NA MÁSA RAMARA TROMA, NA TROIĜĈE TEANNA AGUS NA ĜÉAĜA LÚĈMARA, AGUS NA DÓIRNE CRUAĎA, DÉARFAĎ SÉ ĜAN AMRAS NÁR B' AON DÓICÍN IAD DO'N NAMAIĎ A ĈEAPFAĎ AON ĈUR ISTEACĈ A DÉANAM ORĈA!

"Sead, a Séadna," ARSA 'N CEANN, "TÁ AN TRÉIMSE ÚD CAIĈTE. IS DÓCA GO B'FUÍL ĜAC NÍĎ CURĈA I DTREÓ AĜAT UM AN DTACA SO. ISÉ IS FADA LEIS AN RÍĜ GO

bfeicfio sé tíos i n' aice tú. Is ad' iaraid a tán-
amair."

"Tá go maic, a buin' uasail," arsa séadna. "pé
ruo atá i dtreo ná ná fuil, an ruo a gheallas-sa
cómhlíonfa é."

Aghus b' imic sé leó.

Jobnait. — Ó, a tiarcais, a peig! Tá sé 'n-a lá geal!

Cáit. — Agus féuc! Siob' anso síle agus a ceann am'
uic agus í n-a coibla go sám!

Nóra. — Ba micio do b' máchair beic tagaithe, a peig.

Dúbradar go mbead an t-adras snínte acu sul a
dtiocfaid an lá ort.

Peig. — Siob' cúgáinn isteach í.

Máire. — Sead! a cáilíní, an raib uaigneas oraid?

An bfuil an sgeal críochnuighe? "Seapra," —
nó — "Stiadhna", nó — greadad cuige, cad é an
ainim seo agham air?

Peig. — "Séadna," a máchair.

Máire. — Ó, 'sead. "Séadna." An bfuil sé marb?

Cáit. — Níl, a Máire. Tá sé imicthe le muintir an
ríg.

Máire. — Cúin beic ag déanam brós do'n rí, is dóca.

Féuc, a peig, ná leis uait iad san go fóil. Ná
leis doib imteacht mar imtighadar an oíche eile
ú. Tugas-sa ruo éigin liom. Beid sgruid
aghainn. Cá bfuil síle? 'Na coibla! Anbaid isí
a déin an ceart!

CRÍOCH.

LIST OF BOOKS

PUBLISHED BY

THE IRISH BOOK COMPANY.

WORKS BY THE VERY REV.
CANON O'LEARY, P.P.

Séadna. 300 pages. Best Irish paper.
Bound in Irish linen, with portrait of the author.
Three shillings and sixpence net. Postage, fourpence.

Séadna. Cheap edition, in paper boards.
Two shillings net ; postage, fourpence.

An Craos-Deamán. A modern version of
an ancient comical story. Bound in Irish linen,
two shillings net; postage, threepence. In boards,
one shilling and sixpence net; postage, threepence.

Sgothbualadh. A series of articles in Irish,
reprinted from The Leader. Sixpence net; by
post, sevenpence.

Sgothbualadh II. A second series of the
same. Sixpence net; by post, sevenpence.

An Dealdac buíde. A short play of the time
of Red Hugh O'Donnell. Fourpence net; by
post, fivepence.

THE IRISH BOOK COMPANY,

6 D'OLIER STREET, DUBLIN

WORKS BY THE VERY REV. CANON
O'LEARY, P.P.

An Soisgéal, as leabhar an Aifrin. The Gospel, translated from the Missal. Sixpence net; by post, sevenpence.

An Teagas Criosdaíde. The Catechism, as used in the Diocese of Cloyne. With a vocabulary. Twopence net; by post, threepence.

Aesop á éainis go h-Éirinn. Æsop's Fables in Irish (with English translation). Fifty Fables, in five parts. Each part, one penny; by post, three halfpence.

ENGLISH TRANSLATION only, the five parts bound together, threepence net; by post, threepence halfpenny.

Aesop á éainis go h-Éirinn. School Edition. The five parts (Irish only) bound together, with a vocabulary. Sixpence; by post, sevenpence.

Bás Dalláin; agus Tás Saor. Two short plays. One penny; by post, three halfpence.

An Sprí. A play in one act. One penny; by post, three halfpence.

Mion-éain. An Easy Irish Phrase Book (with English).

Part I. On the use of *is* and *tá*. Threepence net; by post, fourpence.

Part II. On the use of verbs. Threepence net; by post, fourpence.

Part III. On the use of prepositions. Sixpence net; by post, sevenpence.

Eólas an Áireamh. Arithmetical tables in Irish (with English). One penny ; by post, three halfpence.

(Sanctioned for use in the National Schools.)

Works in English.

Irish Prose Composition. A series of articles reprinted from *The Leader*. By the Very Rev. Canon O'Leary, P. P. Sixpence net ; by post, sevenpence.

The Trusty Vehicle of the Faith of the Gael. By the Rev. J. M. O'Reilly, Adm. Threepence net ; by post, fourpence.

THE IRISH BOOK COMPANY,
6 D'OLIER STREET, DUBLIN.

IRISH BOOKS FOR CHILDREN AND BEGINNERS.

ΔΙΒΖΙΤΙΡ ΝΑ ΞΑΕΨΙΛΞΕ. An Irish Picture Alphabet. Illustrated by Norma Borthwick. One penny ; by post, three halfpence.

CEACHTA BEAZA ΞΑΕΨΙΛΞΕ. Irish Reading Lessons. Compiled by Norma Borthwick. With illustrations by Jack B. Yeats.

(Prescribed in the Programme for the National Schools.)

Book I. Twopence net ; by post, twopence halfpenny.

Book II. Twopence net ; by post, twopence halfpenny.

Book III. Threepence net ; by post, fourpence.

AN MACLEÍGINN. For Conversational Teaching in Irish. By FEARGUS FINNÉIL. Sixpence net; by post, sevenpence.

ΣΤΑΡΑΙΨΕΑΨΤ. Pieces for recitation in Irish; prose and poetry. Sixpence net; by post, sevenpence.

ΞΙΛΕΑΝΝ ΝΑ ΣΙΨΕÓΞ. A fairy play for children. By MÁIRE NÍ CINNÉIΨΕ. Twopence net; by post, twopence halfpenny.

OTHER WORKS IN IRISH.

ΨΑΙΨ-ΣΞΕΑΙ. An Allegory. By Douglas Hyde, LL.D (With English Translation.) One penny ; by post, three halfpence.

SEÁΞAN AN ΨÍOMAIΣ. Shane the Proud. By CONÁN MAOI. (With English Translation.) Twopence net; by post, twopence halfpenny.

MAC ΨINΞÍN ΨUB. A Story. By CONÁN MAOI. With a Vocabulary. Sixpence net; by post, sevenpence.

CURAPΨ ΞΙΛAS AN EOIΔAIΣ. A Connacht folk story. Edited, with vocabulary and notes, by the Rev. J. M. O'Reilly, C.C. Threepence net; by post, fourpence.

IRISH SONGS.

CEÓI SÍΨΕ. Parts I., II., and III., bound together, threepence net; by post, threepence halfpenny. Parts IV., V., and VI., bound together, threepence net; by post, threepence halfpenny.

THE IRISH BOOK COMPANY,
6 D'OLIER STREET, DUBLIN.

Back Fly Front

Back Fly Rear

Back Card Front

Back Card Rear